

№ 35. 2013

საქართველოს ოლიმპიური სპორტისტი

აღეხსი ფანჯულიძე

— კიდევ ერთი
ქართველი ოლიმპიელი

გვ. **83**

სიურპრიზი ვაატა ნაცვლიშვილისაგან

საქართველო
GEORGIA

ოლიმპიელი

საქართველოს
უმოქმედო
ოლიმპიური
კომიტეტის
პუბლიცისტი
გაბრიელა

საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის ახალარჩეული ხელმძღვანელობის ერთ-ერთი პირველი გადაწყვეტილება იყო ჟურნალ „ოლიმპიელის“ გამოცემის განახლება. ვფიქრობ, სწორი და მეტად საჭირო ნაბიჯი გადავდგით. ჯერჯერობით, „ოლიმპიელი“ წელიწადში ორჯერ გამოვა, ოლიმპიური თამაშების წელს კი, ტრადიციულად, ოთხ ნომერს გამოვცემთ. ბუნებრივია, ჟურნალის მთავარი ამოცანა იქნება ასახოს ოლიმპიურ მოძრაობაში მიმდინარე პროცესები, წარმოაჩინოს ჩვენი სპორტის წარმატებები, წინა პლანზე წამოსწიოს პრობლემური საკითხები.

რედაქტორი კაკა ბერიძე

სარედაქციო კოლეგია:
რუსუდან აფციაური,
ელგუჯა ბერიძე,
კახაბერი ბერიძე,
გიორგი გორგოძე,
ავთანდილ გურასაშვილი,
ემზარ ზენაიძე,
ირაკლი თავაძე,
თამაზ თაყაიძე,

კონცეფცია და დიზაინი
© კაკა ბერიძე

კომპიუტერული
უზრუნველყოფა:
შპს „პეტიტი“

ბეჭდვა და კინძვა:
შპს „ფაქტორი“

ლობიდან (გავიხსენოთ ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის მაგალითი), სპორტსმენთა ჯგუფების გამოყენება ვინაირ პარტიული მიზნებისთვის, დაპირისპირების ინსპირირება ეროვნულ ნაკრებ გუნდებში (მაგალითად, ძიუდოსტთა ნაკრებში) – ყველაფერი ეს ახლო წარსულში სპორტული ცხოვრების თანმდევი პროცესი იყო, რამაც სერიოზულად დააზიანა ჩვენი სპორტი, შელახა ცალკეული სპორტსმენების ავტორიტეტი.

დღევანდელ საქართველოში, ახალი პოლიტიკური რეალობის პირობებში, უნდა გამოირიცხოს სპორტში უხეში ჩარევის ყოველგვარი მცდელობაც კი. სპორტის სრული დეპოლიტიზაციის თაობაზე მტკიცე გადაწყვეტილება უკვე მიღებულია და ამას პრაქტიკული ნაბიჯებიც მოჰყვა – უმეტეს სპორტულ ორგანიზაციებში საანგარიშო-საარჩევნო პროცესი გამჭვირვალედ და დემოკრატიულად, ჯანსაღი კონკურენციის პირობებში ჩატარდა და ამას აღიარებენ ადგილობრივი თუ საერთაშორისო დამკვირვებლები. გადასადგმელია სხვა ნაბიჯებიც, რათა სპორტი და პოლიტიკა, როგორც ამას ოლიმპიური ქართია მოითხოვს, გაიმიჯნოს ერთმანეთისგან.

სპორტული ცხოვრება, თავისი ბუნებით, უაღრესად დინამიურია და მუდმივ განახლებას, საქმისადმი ახლებურ მიდგომას მოითხოვს. ჩვენი სპორტის შემდგომი განვითარებისთვის, ახალი სპორტული სიმაღლეების დასაძლევად, სხვადასხვა მიმართულებით არაერთი კონკრეტული ნაბიჯის გადადგმა მოგვიწევს, მაგალითად, დასახვეწია კანონმდებლობა, მოსაწესრიგებელია და გასაფართოებელია მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, მოსაძიებელია სპორტის დაფინანსების ალტერნატიული წყაროები, დასაწესრიგებელია სპორტის მართვის უფრო მოქნილი და ეფექტური სისტემა, რომელიც საშუალებას მოგვცემს სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების ძალისხმევით კონსოლიდირებულად მივმართოთ უმთავრესი მიზნების მისაღწევად – მასობრივი სპორტული მოძრაობის გასაშლელად და დიდ საერთაშორისო შეჯიბრებებში წარმატებების მოსაპოვებლად.

გუნი ხაბეაძე

საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის პრეზიდენტი

ოლიმპიური

2013

№35

საქართველო-2012

ნომერში გამოყენებულია კახა ბერიძის, ავთანდილ გურასაშვილის, გიგა გურასაშვილის, ალექსანდრე კოტორაშვილის, პაატა ნაცვლიშვილის, თამარ ყულუმბეგაშვილის, გიორგი ჭანიშვილის, ფოტოები. აგრეთვე ფოტოები სეპიის არქივიდან, სპორტის ენციკლოპედიიდან, გაზეთ „ლელოს“ და ჟურნალ „ათიანის“ არქივებიდან, პაატა ნაცვლიშვილის ბიბლიოზეუმიდან, ინტერნეტიდან.

4

34-35

6

ყველაზე უხვმედლიანი ოლიმპიადა

ოთარ მაღლაკელიძე

17

ცერშემართული

ოთარ მაღლაკელიძე

25

ოლიმპიური პრეზენტაცია

ინტერვიუ საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის პრეზიდენტთან

29

ლევან ყიფიანი: „სპორტი საქართველოს სავიზიტო ბარათად უნდა ვაქციოთ“

ინტერვიუ საქართველოს სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა მინისტრთან

32

არჩევანის წინაშე დავით გიორგაძე

35

საბოლოო გადანყვეტილებას სეოკი ღებულობს

ინტერვიუ სეოკის გენერალურ მდივანთან

37

ბრაშოვმა ფესტივალს ღირსეულად უმასპინძლა

კახა ბერიძე

39

სეოკის აღმასკომის სხდომა

39

სეოკისა და ფილას თავკაცების შეხვედრა

40

დოპინგის პრობლემა საქართველოსა და შვეიცო

41

„ავერსმა“ და სეოკმა მემორანდუმი განაახლეს

42

ბაკურიანი საციგაო ტრასის მოლოდინში

44

სასიამოვნო ძვრები გურიაში

45

მოსწავლეები ოლიმპიურ მუზეუმში

ქიქაშაძე

47

ჭიდაობაში
ბევრი რამ
უნდა შეიცვალოს

ირაკლი თავაძე

52

თავისუფალი
სტილის
მოჭიდავეთა
ვარსკვლავური
გუნდი
ახალ ციკლში

ირაკლი თავაძე

სახუ(ლ)ეები

57

შავლაყაძის
სიმალლე 2.16

პაატა ნაცვლიშვილი

67

იჭიდავე, ლევან!

ნუგზარ შატაიძე

77

ჯანო
ბაგრატიონი-75

აფხაზოვები

79

ალექსი ფანჩულიძე
– კიდევ ერთი
ქართველი
ოლიმპიელი

პაატა ნაცვლიშვილი

89

საუკუნოვანი
ბრძოლა
ევერესტისათვის

ავთანდილ გურასაშვილი

98

როცა კენიელმა
ესპანური არ იცის

პატრიკ ჩეინჯი

დავით

99

დაუთვლელი
სიხარული
თენგიზ გაჩეჩილაძე

101

ჟურნალ „ათიანის“
პირველი ათიანი

დავით კოვზირიძე,
დათო ტურაშვილი,
გიო ახვლედიანი

104

ჩემპიონთა 33 წიგნი
კიდევ ერთის
მოლოდინში

105

ქართული სპორტის
ოქროს წიგნი

107

საკურორტო
კონგრესი

გიორგი გორგოძე

34-35

ჟურნალ „ოლიმპიელის“ წინა, 34-ე ნომერი ბეიძინის ოლიმპიადის წინ გამოვიდა, 2008-ში. ჟურნალის ეს ნომერი კი რიგით 35-ე გახლავთ.

ისე მოხდა, რომ ეს ორი რიცხვი ერთგვარად სიმბოლური აღმოჩნდა: ბოლო ორ თამაშებზე საქართველო 35-35 ოლიმპიელით იყო წარმოდგენილი, ხოლო ლონდონის ოლიმპიადის ერთადერთი ქართველი ჩემპიონი ლაშა თავდათუაშვილი 34-ე ქართველი ოლიმპიური ჩემპიონია!

ჩვენმა ჟურნალმა თავისი 34-ე ნომრით 35 ოლიმპიელი ბეიძინში გააცილა, ხოლო 35-ე ნომრით სხვა 35 ოლიმპიელის ლონდონის თამაშებიდან დაბრუნებას აღნიშნავს.

„ოლიმპიელი“ მთელი ოთხი წლის განმავლობაში არ გამოსულა და რედაქციისთვის არც არავის განუმარტავს, რა იყო ამის მიზეზი...

და აი, ოთხ წელიწადზე მეტი ხნის შემდეგ ჟურნალის გამოცემა განახლდა და თუმცა მოვლენების ნორმალურად განვითარების შემთხვევაში 35-ე ნომერში ბეიძინის თამაშებზე საქართველოს სპორტსმენთა წარმატებებზე უნდა ყოფილიყო საუბარი, იგი ლონდონის ოლიმპიადის შედეგებს ეხმაურება.

წელს, აგვისტოში, ზუსტად ხუთი წელი სრულდება ბეიძინის თამაშებიდან და „ოლიმპიელი“ მომდევნო ნომერში აუცილებლად მიუბრუნდება საქართველოსთვის ამ ერთ-ერთ ყველაზე წარმატებულ ოლიმპიადას. არ შეიძლება, ის თამაშები საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის ჟურნალში არ აისახოს.

ხოლო 35-ე ნომერში „ოლიმპიელი“ მკითხველს ლონდონის თამაშების მონაწილე 35 ქართველი ოლიმპიელის ამბავს გაახსენებს და 34-ე ქართველ ოლიმპიურ ჩემპიონზე უამბობს.

მომდევნო გვერდზე ლონდონის თამაშების მონაწილე საქართველოს ოლიმპიური გუნდია წარმოდგენილი, შემდეგ კი თამაშებზე აკრედიტებული ჟურნალისტი ოთარ მაღლაკელიძე ლონდონურ ქართულ ამბებს იხსენებს.

სხვათა შორის, ოთარ მაღლაკელიძე ლონდონში 34 წლისა იყო, ახლა კი 35 წლისაა!

მის ტექსტს ალექსანდრე კოტორაშვილის ფოტოები ახლავს. უბერებელი კოტორა 2-ჯერ 35-საა – ამას წინათ საქართველოს სპორტულ ჟურნალისტთა ასოციაციამ იუბილე გადაუხადა და გამოფენაც მოუწყო.

ჩვენი ჟურნალის გარეკანის მე-3 გვერდი, რომელიც 2-ჯერ 35 წლის კოტორას ეთმობა, იმ გამოფენის ერთგვარი გაგრძელებაა.

ნინო სალუკვაძე

ქრისტინე ეშაბუა

ანა გოგოლაძე

დავით ილარინი

გულელსა სსნირტლაძე

მანიაშ როსიძე

მერაბ თურკაძე

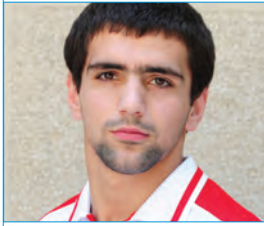
გიორგი ნაღიძე

ბათილ შუკვანი

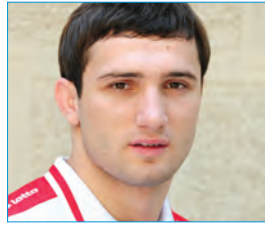
ლაშა შვდათუნაშვილი

ნუგზარ ტატალაშვილი

ავთანდილ ჭრიკაშვილი

ვარამ ლიპარტიანი

ლევან შორშოლიანი

ადამ ოქრუაშვილი

ირაკლი გოგოლაძე

ანა ტატიშვილი

მარგალიტა ჩახაშვილი

ლუბა გოგოლაძე

რამელ ჭირაკია

გინო მაჭავარიანი

ირაკლი თურკაშვილი

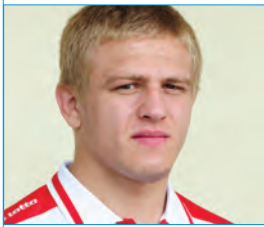
ვლადიმერ ჩინჩიბავა

მალაზ ჯარკაძე

ოთარ თუშაშვილი

დავით შუციშვილი

დავით მარსაშვილი

გიორგი გოგოლაძე

დავით მოქანაშვილი

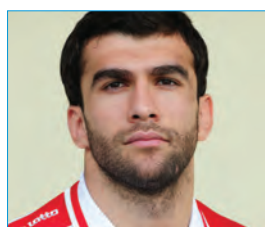
რიკვა ლაშვილი

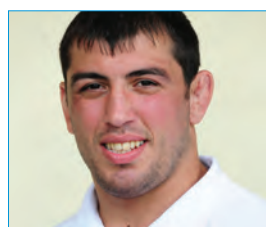
მანუშარ ჩხაძანი

ზურაბ დათუნაშვილი

ვლადიმერ ბაგვაშვილი

სოსო ჯარკაძე

ვლადიმერ შვაჩილი

ლონდონი-2013

ბოლოთქვა

უკვე დასრულდა საპარტევლო საბრუნველყოფის მუშაობა

ერთი ოქრო, სამი ვერცხლი, სამი ბრინჯაო – ასეთია ქართველი სპორტსმენების მონაგარი ლონდონის 2012 წლის ოლიმპიურ თამაშებზე. დამოუკიდებელ ქართულ გუნდს ამდენი ჩემპიონპრიზიორი ერთ ოლიმპიადაზე არასოდეს ჰყოლია. 35-კაციანი დელეგაციისთვის 7 მედალი ურიგო შედეგი ნამდვილად არაა, მაგრამ დევიზი – „უკეთ ვიდრე წინა ოლიმპიურ თამაშებზე“ ამჯერად მხოლოდ რაოდენობრივად შესრულდა.

ამ ტრადიციულ დევიზს ლონდონის ოლიმპიადის წინ თითქმის არავინ ახსენებდა. ყველამ იცოდა, რომ ოთხი წლის წინანდელი თამაშების შედეგის (3 ოქრო, 3 ბრინჯაო) ხარისხობრივად თუნდაც გამოორება ძალიან ძნელი იქნებოდა. თუმცა, როგორც მოგვიანებით გამოჩნდა, ქართველ სპორტსმენებს პეკინური მიღწევის გაუმჯობესებაც რეალურად შეეძლო, რომ არა რამდენიმე მძიმე შეცდომა და სპორტული უიღბლობა.

ქართველები ლონდონში ორ ჯგუფად ჩავიდნენ. პირველი ჯგუფი თამაშების ოფიციალურად გახსნამდე ორი დღით ადრე, 25 ივლისს დაბანაკდა ოლიმპიურ სოფელში. 26-ში იქვე გაიმართა საქართველოს სახელმწიფო დროშის აღმართვის საზეიმო ცერემონია. ქართველ სპორტსმენებს, მწვრთნელებს, ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტისა და სპორტის სამინისტროს ხელმძღვანელებსა და ჟურნალისტებს ოლიმპიური სოფლის მერი მიესალმა და წარმატებული ოლიმპიადა უსურვა.

27 ივლისის საღამოს ოლიმპიურ სტადიონზე გახსნის უღამაზესი ცერემონიალი გაიმართა. დაახლოებით ორსაათიანი ზეიმი, რომელშიც მონაწილეობა 10 ათასამდე ადამიანმა მიიღო, ოლიმპიური ცეცხლის დანთებით და ლეგენდარული პოლ მაკარტნის სიმღერით დაგვირგვინდა. საქართველოს მედროშე ოლიმპიური ჩემპიონი, ვერცხლისა და ბრინჯაოს პრიზიორი ნინო სალუქვაძე იყო.

გახსნამდე ერთმა ქართველმა სპორტსმენმა ოლიმპიურ თამაშებში ჩართვაც მოასწრო – მვილდოსანმა ქრისტინე ესებუამ საკვალიფიკაციო შეჯიბრებაში 64 მონაწილეს შორის 34-ე ადგილი დაიკავა და პლეი ოფის პირველსავე წრეში – ოცდამეთორმეტედფინალში ჩილელ დენისე ასტრიდ ვან ლემონს გადაეყარა, ვისთანაც მსოფლიოს 2011 წლის ჩემპიონატის ფინალი ჰქონდა წაგებული. რევანში 31 ივლისს შედგა. ესებუამ ვან ლემონს ადვილად აჯობა – სამივე სეტი მოუგო და 6:0 დაამარცხა, მაგრამ მეთექვსმეტედფინალში კიდევ უფრო მრისხანე მეტოქესთან, მსოფლიოს ორგზის და ოლიმპიურ ჩემპიონ სამხრეთკორეელ სუნ ჯინ ლისთან ველარას გახდა და ოლიმპიურ თამაშებზე გამოსვლაც დაასრულა. არადა, ქრისტინე ესებუა ერთ-ერთი იყო იმ სპორტსმენთაგან, ვისგანაც ქართველი გულშემატკივარი ოლიმპიური მედლისთვის ბრძოლას ელოდა.

კიდევ უფრო მოულოდნელი და მტიკვენული აღმოჩნდა ნინო სალუქვაძის წარუმატებლობა. ევროპის სამგზის, მსოფლიოსა და ოლიმპიურმა ჩემპიონმა თავის მემვიდე ოლიმპიადაზე პნევატური პისტოლეტით სროლაში საოცრად დაბალი შედეგი აჩვენა – 376 ქულა დააგროვა, 49 მონაწილეს შორის 33-ე ადგილი დაიკავა და, შესაბამისად, ფინალს მიღმა დარჩა. შესარჩევ ეტაპზე ყველაზე მეტი – 388 ქულა ბეიძინის ოლიმპიადის ჩინელ ჩემპიონს ვენჯუნ გუოს ჰქონდა. ცნობისთვის: ნინო სალუქვაძის პირადი რეკორდი 391 ქულაა.

ქართველმა მსროლელმა სპორტული პისტოლეტით პნევატურზე უკეთესი შედეგი კი აჩვენა, მაგრამ პირად რეკორდს იქაც გვარიანად ჩამორჩა. ფინალში გადასასვლელად 584 ქულა აღმოჩნდა საჭირო, ქართველმა მსროლელმა კი 581 დააგროვა და ლონდონურ ოლიმპიადას მე-15 ადგილით დაემშვიდობა.

ქართველი ქომაგებისთვის ნამდვილი ოლიმპიური ციებ-ციხე-

ლება 28 ივლისს დაიწყო და ეს დღე ისეთი ცუდი გამოდგა, უარესზე ვერც ვიფიქრებდით. ძიუდოსტთა ნაკრების უმსუბუქესმა ნევრმა ბეთქილ შუკვანმა მეთექვსმეტედფინალში, ფრანგ სოფიან მილუსთან იუკოს უპირატესობა საფინალო სირენამდე ხუთიოდ წამით ადრე გაუშვა ხელიდან – მაშინ, როდესაც შეეძლო, უბრალოდ გაქცეოდა მეტოქეს და დარჩენილი წამები მშვიდად გაეყვანა, მოულოდნელად გაითიშა, მონინაღმდეგეს ილეთის გაკეთების საშუალება მისცა და ბეჭებზე დავარდა. თუმცა აქვე უნდა გაეხსენოთ შუკვანისგან მილუსთვის შესრულებული ორი ასპროცენტის ილეთი, რომლებზეც მსაჯებმა საეჭვოდ დახუჭეს თვალი.

იმავე დღეს, ველომრბოლმა გიორგი ნადირაძემ საგზატკეცილო შეჯიბრების 250-კილომეტრიანი დისტანციის ბოლომდე დაფარვა ვერ შეძლო. საქართველოს მოკრევეთა ნაკრების ერთადერთმა ნევრმა მერაბ თურქაძემ კი აწონვის პროცედურა ვერ გაიარა და შეჯიბრიდან ისე მოხსნეს, ლონდონურ რინგზე ერთხელაც არ ასულა.

სამივე დასაწყისს უმაღლეს ოლიმპიური კვარცხლბეკის უმაღლეს საფეხურზე ავიდა სპორტსმენი, რომლისგანაც ასეთ მიღწევას არავინ ელოდა.

ოქროს სიურპრიზი

საგამოფენო ცენტრ „ექსპლანს“ ძიუდოს დარბაზის პრესლოჟაში ოლიმპიურ თამაშებზე აკრედიტებული ქართველი ჟურნალისტები შეჯიბრების დაწყებამდე გვარიანად ადრე მივედით. იმ ტრიბუნის მხარეს მოვკალათდით, რომელიც სპორტსმენებისთვის იყო განკუთვნილი და სადაც ლაშა შავდათუაშვილის მხარდასაჭერად ნაკრების წევრები და მწვრთნელები უნდა დამსხდარიყვნენ.

ვიდრე ლაშა საქმეში ჩაერთვებოდა, სპორტსმენთა ტრიბუნაზე

ბრაზილიელი სარა მენეზეში გამოჩნდა. 48 კილოგრამამდე წონით კატეგორიაში მოჭიდავე ძიუდოისტ ქალს წინა დღეს მოპოვებული ოლიმპიური ოქროს მედალიც თან ჰქონდა და ფოტოს გადაღებაზე ლიმილით დაგვთანხმდა. შენი წყალი გადმოგვსხმოდესო – ჩაილაპარაკა სპორტულ ყურნალისტთა ასოციაციის პრეზიდენტმა ელგუჯა ბერიშვილმა. ნატვრა სულ რამდენიმე საათში აგვისრულდა. არადა მენეზეშთან შეხვედრის მომენტში შავდათუაშვილის ოქროს შანსზე მართლა ვერ ვფიქრობდით – 20 წლის კარალეთელი სპორტსმენი ოლიმპიურ ტატამზე პირველად უნდა გასულიყო. ზურგს კი უფროსებს შორის ჭიდაობის სულ რაღაც რვათვიანი გამოცდილება უმაგრებდა.

ერთადერთი, ნაკრების მთავარი მწვრთნელის პიტერ ზაიზენბახერის ასისტენტი გიორგი ვაზაგაშვილი საუბრობდა დილიდანვე მოსალოდნელ ტრიუმფზე. ვეტერანი ძიუდოისტი თავის იმედს შავდათუაშვილის საოცარი საბრძოლო შემართებით და ფსიქოლოგიური მზადყოფნით ხსნიდა.

საჩემპიონო გზას ლაშა ჩილელი ალუხანდრო ზუნიგას ძლიერით შეუყვება. მეტოქეს თავიდანვე მძლავრად შეუტია და ორი შიდოთი მიღებული იუკოს უპირატესობით დაწინაურდა, მეორე წუთის მიწურულს კი წმინდა გდებით მოამთავრა საქმე.

გავიფიქრე, ჩილელთან ჭიდაობა დასკვნის გამოსატანად საკმარისი მაინც არაა-მეთქი, მაგრამ როცა გაცილებით ძლიერი ძიუდოისტი – ფრანგი დავიდ ლაროში დამატებით დროში დააიპონა, მაშინ კი დავიჯერე, ფსიქოლოგიურად მართლა მზად იყო. წინ კიდევ უფრო დიდი ზეწოლა ელოდა – მეოთხედფინალში ინგლისელ კოლინ ოუტსს დაუპირისპირდა და მეტოქეს და აგუუნებულ დარბაზს ერთად აჯობა, თან ისევ ნერვების ბრძოლაში, ოქროს დროში.

გადამწყვეტ ილეთამდე მსაჯებმა შავდათუაშვილს ვაზარი

არ ჩაუთვალეს, რითაც ოუტსის წარმატებული სვლით გადარეული ბრიტანელი გულშემატკივრები კიდევ უფრო არანორმალურად აგუგუნდნენ. ცოტა ხანში გამოჩნდა, რომ თურმე მათთვისვე სჯობდა, ის გდება დაფიქსირებულიყო. ქართველმა ძიუდოისტმა ოქროს დროში მეტოქე შებოჭვაზე დაიჭირა და წმინდად მოიგო. არადა დამატებითი წუთებიც რომ უქეულოდ ჩამთავრებულიყო, ჰანტიეითი სავარაუდოდ ბრიტანელს მოაგებინებდნენ. მერე რა, რომ ჩვენებური უფრო აქტიური იყო. ასეთ უსამართლობას თუ შეცდომას „ექსელის“ დარბაზში არაერთხელ გადავცეყარეთ.

ნახევარფინალში შავდათუაშვილი მსოფლიოს მოქმედ ჩემპიონს, იაპონელ მასამი ებინუმას დაეჭიდა.

ბრიტანელებზე არანაკლებად ხმაურობდნენ იაპონელები, რომელთა სიმრავლემ და მხურვალე გულშემატკივრობამაც ერთხელ უკვე გამოიღო შედეგი – მეოთხედფინალში ებინუმა სამხრეთკორეელ იუნ-ჰო ჩოს შეხვედა და ჰანტიეით 1:2 ნააგო. გულშემატკივრების პროტესტმა სწრაფადვე გაჭრა. მსაჯებს მთავარ სამსაჯო მაგიდასთან უხმეს, მითითება მისცეს და განმეორებითი ჰანტიე დაინიშნა, რომელიც უკვე იაპონელმა მოიგო - 3:0.

შავდათუაშვილი-ებინუმას შეხვედრისას, ლონდონში სავანგებოდ ჩაყვანილი ქართველი ჯარისკაცების ხმაუნიხობილ გულშემატკივრობას ყველა სექტორში პატარა-პატარა ჯგუფებად მსხდომი იაპონელების ყვირილი ფარავდა. ცხადია, ფსიქოლოგიური უპირატესობა ამ მხრივ ებინუმას მხარეს იყო, მაგრამ შავდათუაშვილს ეს წნეხი ოდნავადაც არ ანალვლებდა. ჩვეულად, თავდაჯერებულად მიუყვებოდა ოქროს გზას.

მსოფლიოს ჩემპიონთან ბერისთვის მოულოდნელად, გახსნილი, შემტევი სტილი აირჩია, რითაც მონინალმდევე დააბნია. აგრესიული შეტევა, ცხადია, გარკვეულ რისკთანაც იყო და-

კავშირებული, მაგრამ ქართველი ახალგაზრდა თითოეულ მოძრაობას აკონტროლებდა, ებინუმა მუდმივად წნეხში ჰყავდა და ერთი მცირე შანსიც არ მიუცია. მომგებიანი წმინდა გდებით კი ლაშამ ქართული ჭიდაობაც გააბრწყინა – ტიტულოვანი მეტოქე ჩანოლილი უკუგდებით დასცა ბეჭებზე.

ცოტა ხანში მეორე ფინალისტიც გამოვლინდა – უნგრელი მიკლოშ უნგვარი, ევროპის 3-გზის ჩემპიონი. ცნობისთვის: 2002 წელს, მაშინ, როცა უნგვარი ევროპის ჩემპიონი პირველად გახდა, ლაშა შავდათუაშვილი 9 წლის იყო.

სამივე სინჯის ოლიმპიური მედლის მფლობელი წინა სალუქვაძე ეროვნული დროით ხელში წინ მოუძღვის საქართველოს სპორტულ დელეგაციას ლონდონის თამაშების გახსნის ცერემონიაზე.

ასეთი იყო თამაშების დებიუტანტის პირველი წუთები ოლიმპიური ჩემპიონის რანგში.

გადამწყვეტი შეხვედრის დანწყებამდე ქართველ ძიუდოისტებს გამოველაპარაკე. უკვე ყველა დარწმუნებული იყო, რომ ლაშა შავდათუაშვილი ოქროს შანსს ხელიდან აღარ გაუშვებდა.

— მთავარია, პარტერში არ გამოიგონოს რამე, თორემ სხვანაირად უნგვარი ლაშას მომგები არაა, — მითხრა ლევან ჟორჟოლიანმა. ნაკრების სხვა წევრებმა კი ფრთხილი შეხვედრა და ლაშას ქულებით მოგება იწინასწარმეტყველეს.

ათიოდ წუთში ქართველებზე ბედნიერი „ექსელის“ დარბაზში არავინ იყო. ლაშამ ოლიმპიური ჩემპიონობა შეხვედრის დასაწყისში ალბებული იუკოთი მოიპოვა.

ქართველი ძიუდოისტი 66 კილოგრამამდე წონითი კატეგორიის მონაწილეებს შორის ყველაზე ახალგაზრდა იყო. სწორედ ასე წარადგინეს 20 წლის ჩემპიონი ფინალისშემდგომ პრესკონფერენციაზე.

— თავიდანვე უმაღლეს შედეგზე ფიქრობდით?

— რა თქმა უნდა, აქ მხოლოდ წარმატებისთვის ჩამოვედი. ჯერ კიდევ ტატამზე გასვლამდე ვიცოდი, ვისაც არ უნდა შეხვედროდი, ნებისმიერ მეტოქესთან მოსაგებად ვიბრძოლებდი.

— რას ნიშნავს თქვენთვის ეს ოქრო?

— უდიდეს სიხარულს, რომელსაც ალბათ უფრო უკეთესად

დღეების შემდეგ შევიგრძნობ. ჯერ ცოტა დაბნეული ვარ.

— ვის უძღვნით ამ გამარჯვებას?

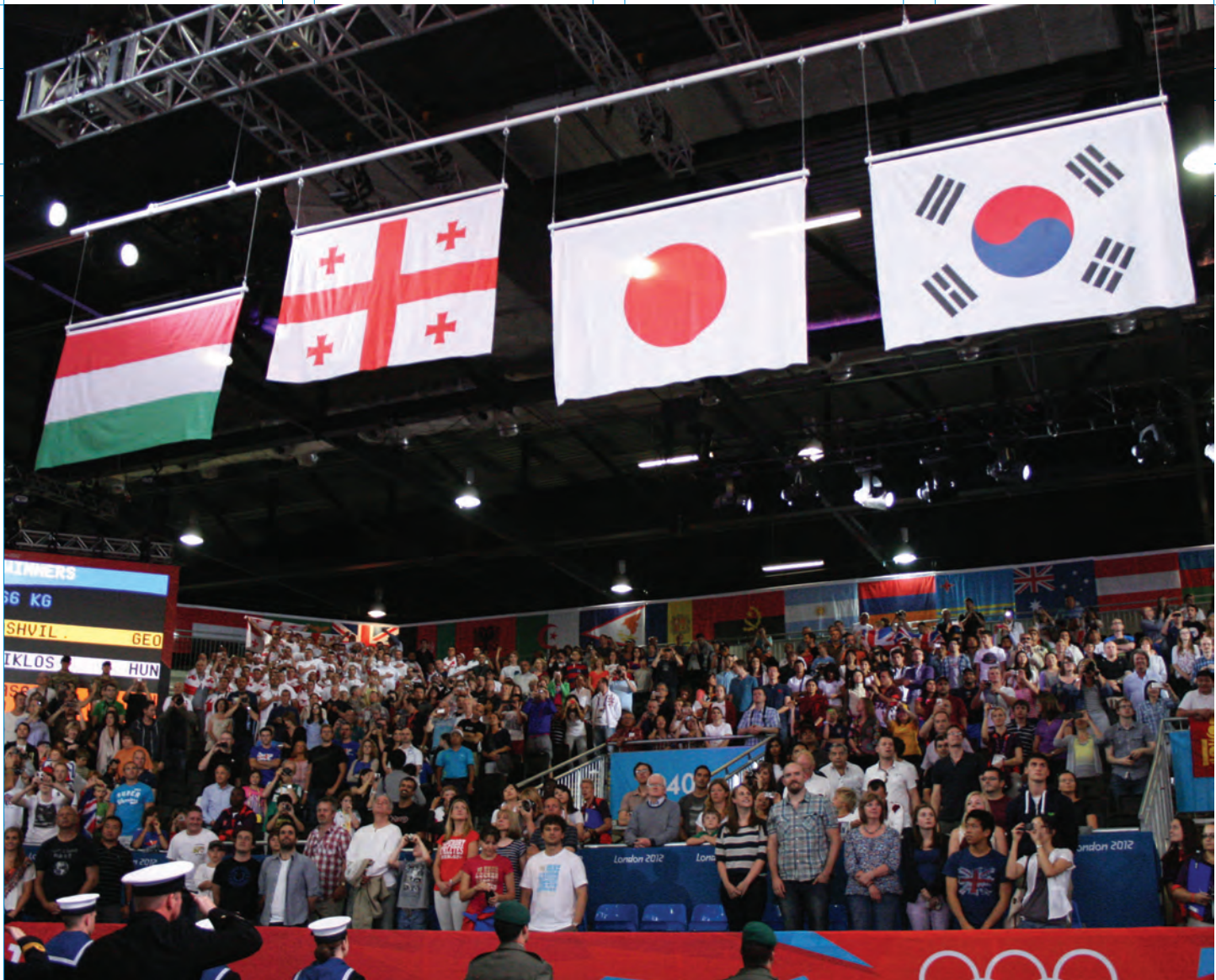
— ყველა გულშემატკივარს და, რა თქმა უნდა, ჩემს თანაგუნდელებს. პირველ ყოვლისა იმათ, ვინც ტატამზე ამ დღეებში უნდა გავიდნენ. ძალიან მინდა, რომ მათთვის ჩემი ოქრო უდიდესი სტიმული გახდეს.

ქართული სახლი ლონდონში

ოლიმპიური ოქროს მოპოვებიდან ორიოდ საათში ლაშა შავდათუაშვილი, ქართული დელეგაციის წევრები და ბრიტანეთში მცხოვრები ქართველები ლონდონის პრესტიჟულ უბანში, ემილი ბენკის ქუჩაზე მდებარე „ქართული სახლის“ გახსნაზე შეიკრიბნენ. საზეიმო ღონისძიება უდიდესმა სპორტულმა გამარჯვებამ კიდევ უფრო გააღამაზა. ლაშას მედალს თითქმის ყველა სტუმარი შეეხო. ჩემპიონთანაც ყველამ გადაიღო ფოტო.

„ქართული სახლის“ დიასახლისმა, მსოფლიო საქადრაკო ოლიმპიადების 6-გზის ჩემპიონმა ნანა ალექსანდრიამ დამსწრეთ ბრიტანეთის ქართული სათვისტომოს უხუცესი წევრი, 105 წლის ალექსანდრე ბესტავაშვილი წარუდგინა. იგი წარმოშობით გორიდანაა. რომ გაიგო, ლაშა შავდათუაშვილიც მისი კუთხიდან იყო, კიდევ უფრო მეტად გამხიარულდა. ჩემპიონი გულში ჩაიკრა, სახეზე ხელი თბილად მოუთათუნა და დიდი გამარჯვებებით მდიდარი სპორტული კარიერა უსურვა.

გახსნის ცერემონიაზე დამსწრეთა საზეიმო განწყობის კიდევ უფრო ამაღლებაზე „შვიდკაცა“, ანსამბლ „კავკასიონის“ პატარა მოცეკვავეები და ლონდონში დაფუნებული ქართული ანსამბლი „მასპინძელი“ ზრუნავდნენ. „მასპინძელი“ მთლიანად ბრიტანელებითაა დაკომპლექტებული, მაგრამ მრავალხმიან ქართულ ხალხურ სიმღერებს ისე სუფთად და უშეცდომოდ ასრულებენ, „შვიდ-

კაცას“ წევრებიც აღაფრთოვანეს. ბოლოს კი მათთან ერთად მრავალუმიერიც დააფუგუნეს.

...და სხვები

შავდათუაშვილის გაჩემპიონების შემდეგ „ექსელის“ დარბაზში ძიუდოს ტატამები კიდევ ხუთი დღე იყო გაშლილი. ყოველდღიურად ქალთა და მამაკაცთა შორის მედლების თითო კომპლექტი თამაშდებოდა. ქართველებს მონაწილეები მხოლოდ მამაკაცთა შორის გვყავდა და შვიდეულის დარჩენილი ხუთი წევრისგან მინიმუმ ერთ მედალს კიდევ ველოდით, – პირველ ყოვლისა, ვარლამ ლიპარტელიანისგან.

2004 და 2008 წლების ოლიმპიადებზე 90 კილოგრამ წონით კატეგორიაში ოქრო საქართველოს ნაკრების წევრმა მოიპოვა და იმედი გვექონდა, რომ ზურაბ ზვიადაურის და ირაკლი ცირეკიძის გზას ლიპარტელიანი გააგრძელებდა. იგი მშვენიერ სეზონს ატარებდა – ლონდონში ევროპის მოქმედი ჩემპიონის რანგში ჩავიდა, მაგრამ არათუ უმაღლესი სინჯის, საერთოდ მედლის გარეშე დარჩა.

კამერუნელ დიუდონე დოლასენს გაფრთხილებების ხარჯზე აგროვებული ვაზარით გაცდა. მაშინვე გამოჩნდა, რომ ლიპარტელიანი ჩვეულად ვერ ჭიდაობდა. ნშირად ხდება, ძლიერ სპორტსმენებს თავიდანვე რიხით დანყება

უჭირთ და მეორე შეხვედრიდან ინყებენ გახსნას. თავიც ამით დავიიმედეთ, მაგრამ... საქართველოს ნაკრების ლიდერი ავსტრალიელ მარკ ენტონისთანაც საოცრად მძიმედ გამოიყურებოდა. თითქოს ერთბაშად დაკარგა მთელი ენერჯია. ბოლოსწინა წუთზე სულაც ვაზარზე დავარდა და ერთადერთი, რაც დარჩენილ დროში შეძლო, პრესტიჟის იუკოლა იყო.

ლიპარტელიანის დარად, სანყის ეტაპს ვერ გაცდნენ ნუგზარ ტატალაშვილი, ავთანდილ ჭრიკიშვილი, ლევან ჟორჟოლიანი და ადამ ოქრუაშვილი. მეოთხედფინალამდე ვერმისვლამ კი ბრინჯაოს მედლისთვის ბრძოლის შანსიც უმალ დაუკარგა მათ.

ლაშა შავდათუაშვილის გამარჯვების აღსანიშნავად ძიუდოს დარბაზში შეკრებილი მრავალრიცხოვანი მყურებელი ფეხზე აუდგა საქართველოს დროშას და საქართველოს ჰიმნს.

ვლადიმერ ხინჩეგაშვილმა მხოლოდ ერთი ფინალური ორთაბრძოლა წააგო და ვერცხლის მედალს დასჯერდა.

ძიუდოს ჩამთავრების შემდეგ ქართული დელეგაციის წევრთა უმეტესობამ ოლიმპიური სოფელი დატოვა. რა თქმა უნდა, იმ სპორტსმენებმა და მწვრთნელებმა, რომელთაც ლონდონში გამოსვლა უკვე დასრულებული ჰქონდათ. მათ შორის იყვნენ ჩოგბურთელები ანა ტატიშვილი და მაკა ჩახნაშვილი. ასევე, მოცურავე ირაკლი ბოლქვაძემ.

ტატიშვილმა ოლიმპიიდან ლუქსემბურგელი სტეფანი ვოგტის იოლად ძლევით გახსნა – 6:2, 6:0. მეთექვსმეტეფინალში კირუს ნადია პეტროვასთან სამსე-

ტიან შეხვედრაში დამარცხდა – 3:6, 7:5, 2:6.

წყვილთა ტურნირში ტატიშვილი-ჩახნაშვილის დუეტი ტურნირს პირველივე წრიდან გამოეთიშა, სლოვაკ ანდრეა კლეპჩაკთან და კატერინა სრაბოტნიკთან წაგების შემდეგ – 6:7, 6:3, 2:6.

ქართული დელეგაციის ყველაზე უმცროს წევრ ირაკლი ბოლქვაძეს კი ლონდონის აუზში დამყარებული პირადი რეკორდი 34 მონაწილეს შორის მხოლოდ 28-ე ადგილის დასაკავებლად ეყო და საკვალიფიკაციო ეტაპი ვერ გადალახა. 17 წლის მოცურავემ ბრასის სტილით ცურვაში 200 მეტრიანი დისტანცია 2 წუთსა და 15,89 წამში დაფარა.

4 აგვისტოდან ოლიმპიურ სოფელში სპორტსმენთა და მწვრთნელთა ახალი ჯგუფი შევიდა – ისინი, ვინც ოლიმპიურ თამაშებში მეორე ნახევრიდან უნდა ჩართულიყვნენ. მათ გასამხნეველად და საქომაგოდ ქართული სპორტის ხელმძღვანელებმა ლონდონში ოლიმპიადის ბოლომდე დატოვეს ლაშა შავდათუაშვილი. ჩემპიონი მართლაც ყოველდღე აქტიურად გულშემატკივრობდა თანაგუნდელებს.

პირველი ქართული დელეგაციის თბილისში დაბრუნებას წინ ერთი სკანდალიც უძღოდა: ოლიმპიური სოფელი მალულად დატოვა ბეთქელ შუკვანმა და ეს ამბავი ეგებ არც კი გახმაურებულყო, თავად სპორტსმენს რომ არ გაემართა პრესკონფერენცია. შუკვანმა წაგებაში ქართული სპორტული დელეგაციის რამდენიმე მაღალჩინოსანი დაადანაშაულა – ჩემი პოლიტიკური შეხედულების გამო ჯერ კიდევ ლონდონში გამგზავრების დღიდან ამითვალწუნეს, უმძიმესი ფსიქოლოგიური ზენოლის ქვეშ ვიყავი და ბოლოს სულაც გაუსაძლისი გახდა ჩემი ყოფაო. სპორტსმენმა ეჭვი გამოთქვა, რომ მარცხის რეალური მიზეზი ბინძური ქვედინებები იყო და არა მსაჯის მიერ შემთხვევით დაშვებული შეცდომები.

სამი ნაგებული ფინალი

5 აგვისტოდან „ექსელის“ საგამოფენო ცენტრის იმ დარბაზში, სადაც შავდათუაშვილმა ოქროს მედალი მოიგო, ძიუდოს ტატიშვილი საჭიდაო ხალიჩებმა შეცვალა. ქართველი გულშემატკივარი ტრადიციულად, ყველაზე მეტ შედეგიანობას ძიუდოსტებთან ერთად მოჭიდავეებისგან ელოდა და ნაწილობრივ მოლოდინი აუსრულდათ კიდევ – ანტიკური თუ თავისუფალი სტილის მიმდევრებმა ექვსი მედალი მოიპოვეს, ოღონდ კვარცხლბეკის უმაღლეს საფეხურზე ასვლა ერთმაც ვერ შეძლო. ვლადიმერ ხინჩეგაშვილს, დავით მოძმანაშვილსა (ორივე თავისუფალი) და რევაზ ლაშხს (ანტიკური) მიზნამდე თითო ნაბიჯილა დააკლდათ – სამივე ფინალში დამარცხდა და ვერცხლს დასჯერდა.

ხინჩეგაშვილი წილისყრამ სატურნირო ბადეში უმთავრესი კონკურენტის, რუსეთის ნაკრების ტიტულოვანი წევრის ჯამალ ოთარსულთანოვის საპირისპირო მხარეს მოახვედრა და ყველა ნაწილი ფინალის მოლოდინში ვიყავით. იქ კი ქართველ მსუბუქწონოსანს ოთარსულთანოვთან ევროპის 2011 წლის ჩემპიონატის უსამართლოდ წაგებული ფინალის გამოც ჰქონდა ანგარიში გასასწორებელი.

წინასწარმა შეხვედრებმა ლოგიკურად ჩაიარა. ხინჩეგაშვილმა სატიტულო ორთაბრძოლაში გზიდან ეგვიპტელი იბრაჰიმ აბდელჰაკიმ მოჰამედი, გამოცდილი ბულგარელი რადოსლავ მარინოვ ველიკოვი, 18 წლის ინდოელი ამით კუმარი და აზიის ჩემპიონი, იაპონელი შინიჩი იუმოტო ჩამოიცილა. ოთარსულთანოვიც უპრობლემოდ მივიდა ფინალამდე – ყველა მეტოქეს პერიოდდაუკარგავად გაუსწორდა.

გადამწყვეტი შეხვედრის პირველი ორნუთეული ისე გაილია, ვერც ერთმა მოჭიდავემ ვერ შეძლო ქულის აღება. საქმე ტომრიდან ბურთულის ამოღებაზე

მიდგა. მსაჯმა რუსთათვის სასურველი ფერი ამოაძვრინა და ჯამალ ოთარსულთანოვმა ძღვენი, რაღა თქმა უნდა, შეირგო – ფეხში შესვლა ქულიანი ილეით დაასრულა.

მეორე, გადამწყვეტ პერიოდში ხინჩეგაშვილმა თავიდანვე დაკარგა ქულა – ნამიერად მოდუნდა და რუსი თავისუფლად შეუშვა ფეხში. ჩამორჩენა მაღევე გაქვითა, როცა უკვე თავად შეასრულა ზუსტი შესვლა და ილეით ქულით დაასრულა. მეორე მცდელობისას 3:2 დანინაურდა, მაგრამ საფინალო სირენამდე თხუთმეტობდე წამით ადრე მიუტევებელი შეცდომა დაუშვა – შეტევის მოგერიებისას საჭიდაო წრიდან გავიდა.

ფრე ხელს ოთარსულთანოვს აძლევდა. ახალგაზრდა ქართველმა უკანასკნელად გაიბრძოლა და ფეხში მორიგი ვარდნით მოწინააღმდეგე ილეით გადააგდო. ამკარა იყო, ოლიმპიური ჩემპიონის ბედი მესამე პერიოდს უნდა გამოეკვლინა, მაგრამ მსაჯმა ბოლო გდება აბსოლუტურად უმიზეზოდ გააუქმა და გამარჯვებულად ოთარსულთანოვი გამოაცხადა.

ქართველი მწვრთნელების პროტესტის განსახილველად მსაჯთა მაგიდამ სულ რაღაც ნახევარი წუთი იკმარა და უსაფუძვლო პრეტენზიისთვის რუს მოჭიდავეს კიდევ ერთი ქულა წაუმატა.

ვლადიმერ ხინჩეგაშვილი კომენტარისთვის გამოყოფილ ზონაში დაჯილდოვების ცერემონილის შემდეგ გამოჩნდა. დალონებული და იმედგაცრუებული იყო, მაგრამ ორიოდ შეკითხვაზე პასუხის გაცემას მაინც დათანხმდა.

— ჩემი ბრალია. სხვას ამ წაგებას ვერავის დავაბრალებ. ასეთი შანსი გაფუჭვი ხელიდან და ძალიან მწყდება გული.

— კონკრეტულად რაში იდანაშაულებ თავს?

— ჯობდა, ცოტა თამამად შემეტია. ოლიმპიადაა და ვფიქრობდი, რისკი ძვირად არ დამჯდომოდა. ზედმეტად ფრთხილად ვმოქმედებდი.

— მსაჯობაზე რას იტყვი?
— ვერაფერს. იქამდე საქმე არ უნდა მიმეყვანა.

ქართულ-რუსული დაპირისპირებისას მსაჯები რომ არაობიექტურად მოიქცნენ, მეორე დღეს ჭიდაობის საერთაშორისო ფედერაციამ ოფიციალურად დაადასტურა და სანქციაც გამოაქვეყნა: 55 კილოგრამი წონითი კატეგორიის ფინალის სამი მსაჯი: ფინელი პერტი ვეპილაინენი, ყაზახი ბახიჯან იახიკულოვი და უზბეკი ტოხირ გულამოვი ლონდონის ოლიმპიურ ხალიჩას ჩამოაშორა. ცოტა ხანში კი გაიკვია, რომ ჩამოთვლილ სამ მსაჯთან ერთად ანალოგიური სასჯელი ყიურის ნევრებსაც დაეკისრათ, რომლებმაც ვიდეოჩანანერის ნახვის შემდეგ არასწორი გადაწყვეტილება ძალაში დატოვეს.

დამნაშავეები დაისაჯნენ, მაგრამ ამით ქართველებისთვის არაფერი შეცვლილა.

რევაზ ლაშხმა მერვედფინალით დაიწყო, სადაც ეგვიპტელი საიედ აბდელმონემ ჰამედი დაამარცხა. პირველ პერიოდში ორჯერ უპრობლემოდ აიღო თითო ქულა, ხოლო მეორეში მეტოქეს სულაც თავბრუ დაახვია – ხელში აიტაცა და ხუთთუღიანზე გადააგდო. მანამდე ერთი ქულაც ჰქონდა მოპოვებული და პერიოდი სუფთად მოიგო.

მეოთხედფინალში რეზომ გაცილებით შთამბეჭდავად იჭიდავა რუსეთის ნაკრების წევრთან, დალესტნელ მსოფლიოს პრიზიორ ზაურ კურამაგომელოვთან. ქართველმა ფალავანმა ეს ბრძოლა, პირველ ყოვლისა, ტაქტიკურად გამართული ჭიდაობით მოიგო. პირველ პერიოდში ჩოქბჯენიდან იხეირა, მეორეში კი უკვე თავად ჩადგა ჩოქბჯენში და თავი დაიცვა.

— ეჭვიც არ გვეპარებოდა, რომ კურამაგომელოვი რეზოსთვის ჩოქბჯენიდან ქულის აღებას ვერ შეძლებდა. ამიტომ მეორე პერიოდში სპეციალურად დავავალეთ, რომ ძირითად დროში არ გაერისკა. ჩანაფიქრმა გაა-

მართლა, — თქვა მეოთხედფინალის შემდეგ საქართველოს ნაკრების მთავარ მწვრთნელის ბეგი დარჩიას ასისტენტმა აკაკი ჩაჩუამ.

ფინალში გადასასვლელ შეხვედრაში ლაშხს უპრინციპულესი მეტოქე ელოდა აზერბაიჯანელი მსოფლიოსა და ევროპის ჩემპიონის, ჰასან ალიევის სახით. ევროპის 2011 წლის ჩემპიონატზე, მაშინ, როდესაც ქართველი ანტიკოსი კონტინენტის ჩემპიონი გახდა, ნახევარფინალში სწორედ ალიევი ჩამოიშორა, რითაც მისი თითქმის სამწლიანი წაუგებელი

ამ ნახევარფინალში რევაზ ლაშხმა ოსტატურად ჩამოიცილა გზიდან აზერბაიჯანელი ჰასან ალიევი, მაგრამ ფინალში ვერაფერი გააწყვირანელ ომირ ნორუზთან.

დავით მოძმანაშვილმა მშვენივრად იჭიდავა და ფინალამდეც ლირსეულად მივიდა, მაგრამ აქ ველარაფერი გაანყო ორგზის ოლიმპიურ ჩემპიონ არტურ ტაიმაზოვთან, რომელმაც მოძმანაშვილის დამარცხებით მესამე ოლიმპიური ოქრო მოიგო.

სერია შეწყვიტა. იმედგაცრუებულმა აზერბაიჯანელმა მოგვიანებით აღიარა, რომ იმ წაგებამ მოსვენება დაუკარგა და ერთი სული ჰქონდა, როდის მიეცემოდა რევანშის შანსი. ლონდონური სამპერიოდიანი დაპირისპირებაც ქართული სიხარულით დაგვირგვინდა.

მეორე ნახევარფინალში ერთმანეთს მსოფლიოს ირანელი ჩემპიონი ომიდ ნორუზი და იაპონელი ვიცეჩემპიონი რუიტარო მაცუმოტო ხვდებოდნენ. მთელი ქართველობა იაპონელს ვგულშემატკივრობდით. რეზოს მაცუმოტო მსოფლიოს 2011 წლის ჩემპიონატზე იოლად ჰყავდა დამარცხებული და რასაკვირველია, მძლავრ ირანელთან დაჭიდებას, ნაცნობ მოწინააღმდეგესთან მეორედ გადაყრა გვერჩივნა. სამწუხაროდ, მაცუმოტო უნაკლოდ მოჭიდავე მეტოქესთან ვერაფერს გახდა. მეტიც, ომიდ ნორუზი ფინალშიც შეუჩერებელი იყო – ლაშხმა კედელივით დაუძრავ მეტოქესთან ორ პერიოდში წააგო. ორივეში მინიმალური სხვაობით.

დავით მოძმანაშვილმა ფინალამდე ისე იჭიდავა, მთელი დარბაზი ალაფრთოვანა. მექსიკელი ხოსე პრუდენტი რუიზ

ფლორესი და ყაზახი დაუღელტ შაბანბაი ლამის ერთი ჩასუნთქვით ჩამოიცილა. ნახევარფინალში კი ერთ-ერთ უმთავრეს ფავორიტს, მსოფლიოს 3-გზის ჩემპიონ ბილიალ მახოვს აჯობა. ტრიბუნებზე შეკრებილი ნეიტრალური გულშემატკივრების უმრავლესობამ საქომავოდ მოძმანაშვილი აირჩია. უნდა გენახათ, როგორ გაიხარეს ჩვენს სიახლოვეს მსხდომმა ფრანგებმა პირველი პერიოდის შემდეგ ჩვენებურის დანიშნულებით. დათომ გამოცდილ მეტოქეს ქულა აუღო და უპირატესობა ორი წუთი შეინარჩუნა. მეორე პერიოდი მახოვმა სასურველი სცენარით დაიწყო – მოძმანაშვილის ხალიჩიდან გაყვანით დანიშნაურდა, მაგრამ ანგარიში მხოლოდ 20 წამით ნაიყვანა. ქართველმა მძიმეწონოსანმა საპასუხო ქულით სასურველი ფრე დააფიქსირა და მძლავრი მოწინააღმდეგე რეპეშაჟის ფინალში გადაისროლა. თავად კი საოცნებო ტიტულს ერთი ნაბიჯით მიუახლოვდა. შეხვედრის დასრულების შემდეგ დავით მოძმანაშვილმა გამარჯვება საკმაოდ მოკრძალებულად იხეიმა. სულგრძელობაც გამოავლინა და მახოვი ანუგეშა. თბილისში დაბრუნების შემდეგ ერთ-ერთ ინტერვიუში გაამხილა – რუსული კარგად არ ვიცი და

ქართულად ვუთხარი, რომ მაინც უძლიერესი მოჭიდავეაო.

ოლიმპიურ ოქრომდე ერთადერთი გამარჯვება რჩებოდა, მაგრამ ამისთვის კიდევ უფრო ტიტულოვანი მეტოქის არტურ ტაიმაზოვის ძლევა იყო საჭირო. უზბეკეთის ნაკრების 33 წლის ლიდერს ლონდონამდე ზედიზედ სამი ოლიმპიადის ფინალში ჰქონდა ნაჭიდავები. 2000 წელს, სიდნეიში ვერცხლის მედალს დასჯერდა, ათენსა (2004) და ბეიძინში (2008) კი ოლიმპიური ჩემპიონი გახდა და ბრიტანულ ხალიჩაზე ზედიზედ მესამე ოქროს მოპოვებისთვის იბრძოდა.

გადამწყვეტ შეხვედრაში ქართველი მძიმეწონოსანი უჩვეულოდ პასიურად გამოიყურებოდა. პირველი ორწუთეული უქულოდ გაილია, მაგრამ ბურთულის ფერი ჩვენებურს დაუჯდა. ის იყო, მეორე პერიოდზე დაიწყო ფიქრი, რომ მოულოდნელად, დათომ ფეხში შესვლის უპირატესობა ვერ გამოიყენა – ტაიმაზოვმა თავის დაცვა მოახერხა და ნახევარი საქმის გაკეთებასთან ერთად გვარიანი ფსიქოლოგიური უპირატესობაც მოიპოვა. მეორე პერიოდის შუაწელს უზბეკმა მძიმეწონოსანმა მძლავრი შეტევით მოძმანაშვილი საჭიდაო წრიდან გაიყვანა და ამ ქულის წყალობით ოლიმპიური ჩემპიონის მესამე ტიტული მიითვალა.

— სიმართლე გითხრათ, ოლიმპიადამდე მთავარ კონკურენტად მახოვს განვიხილავდი და ტაიმაზოვისადმი ყურადღება ცოტა მოდუნებული მქონდა. ვფიქრობდი, დაბერდა, საუკეთესო წლები უკან დარჩა-მეთქი, რადგან ბეიძინის ოლიმპიური თამაშების შემდეგ მსოფლიოს ჩემპიონატებზე ჩვეულად ჭიდაობა ვეღარ შეძლო. მახოვი კი ბოლო ხუთ წელიწადში სამჯერ გახდა მსოფლიოს ჩემპიონი და დარწმუნებული ვიყავი, თუ ლონდონში მას ვაჯობებდი, ჩემპიონიც ვაგხდებოდი. მახოვს მოვუეცე მაგრამ... არადა შეიძლებოდა, – თქვა ბრიტანული ფინალის შემდეგ დავით მოძმანაშვილმა.

**დასანანი
ბრინჯაოები**

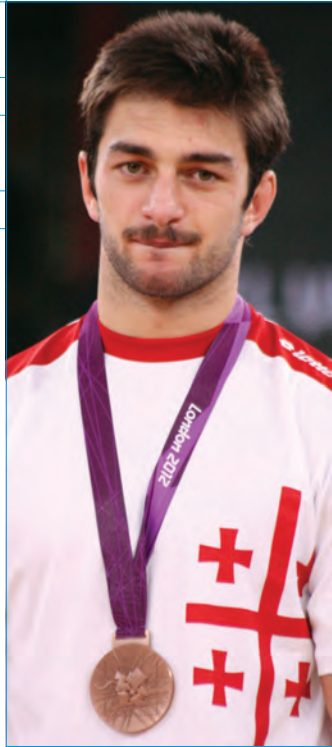
თავისუფალი სტილით მოჭიდავეთა ნაკრების წევრი დავით მარსაგიშვილი ლონდონში ევროპის ჩემპიონის რანგში ჩავიდა და არა მარტო ქართველი გულშემატკივრების, არამედ უცხოური საბუქმეკერო კანტორების ვარაუდითაც ოლიმპიური ჩემპიონობის უმთავრესი კანდიდატი იყო. თავადაც ნადრევად ირწმუნა წარმატების და საქმისადმი ასეთი მიდგომა ძვირად დაუჯდა – მეოთხედფინალის წინ, მოსათელოთახში ცუდად გახდა და ხალიჩაზე გასვლა ძლივს შეძლო.

პუერტორიკოელ ხაიმე იუსებტ ესპინალთან დათმობა მხოლოდ სანყის წუთში გაიბრწყინა, 4:0 დანიშნულა. მერე კი აბსოლუტურად გაითიშა, პერიოდი 5:6 წააგო, ხოლო მეორე ორნუთეულში სულაც სუფთად დამარცხდა.

დამამშვიდებელ ეტაპზე გადართულ მარსაგიშვილს აზრზე მოსვლაში ნიგერელი დიკ ანდრეუ ნაეხმარა, რომელმაც ტრავმის გამო ხალიჩაზე გასვლა იუარა. რეპეშაჟის ფინალში კი ქართველმა მოჭიდავემ უკვე მშვიდად მოიპოვა ბრინჯაო.

— ცუდად გახდომის მიზეზი ნერვული სპაზმი იყო. დათოს ძალიან კარგი სატურნირო ბადე ჰქონდა და ზედმეტად ირწმუნა თავისი ძალების. თავი უკვე ჩემპიონი ეგონა და შედეგად, საერთოდ გაითიშა, — განაცხადა დღის ბოლოს საქართველოს ნაკრების მთავარმა მწვრთნელმა ზაზა თურმანიძემ.

დავით მარსაგიშვილს სადებიუტო ოლიმპიადაზე დაშვებული შეცდომის გამოსწორების შანსი კიდევ ექნება. გიორგი გოგშელიძემ კი სამწუხაროდ სპორტული კარიერა ოქროს გარეშე დაასრულა. არადა, ფორტუნა სულ ოდნავ რომ წახმარებოდა, მომავალ ოლიმპიურ ჩემპიონს, ამერიკელ სტივენ უორნერს ნახევარფინალში უპრობლემოდ ჩამოშორებდა.

პირველი პერიოდი გოგშელიძემ ადვილად მოიგო. მეორეში კი საქმე ბურთულის ამოღებამდე მივიდა. მსაჯს ტომრიდან ჩვენთვის სასურველი ფერი უნდა ამოეღო და გიორგი ფინალში იყო, მაგრამ ფერი უორნერს დაუჯდა და ანგარიში გათანაბრდა. ბოლო ორნუთეულში კი ქართველ მოჭიდავეს ძველმა ტრავმამ შეახსენა თავი და გადამწყვეტი ქულა მუხლის ტკივილის გამო ლამის უბრძოლველად დათმო.

მოგვიანებით გიორგი გოგშელიძემ ბრინჯაოს მედალი მაინც მოიპოვა, მაგრამ ეს მისთვის დიდი ვერაფერი შვება იყო.

— სამწუხაროდ ჩემი შესაძლებლობის ბოლომდე გამოვლენა ვერც ამ ოლიმპიადაზე შეეძელი. არადა ეს ჩემი ბოლო შანსი იყო. ისლა დამრჩენია, უკეთესი შედეგი ჩემს შვილს ვუსურვო, — თქვა ნატურნირეც გოგშელიძემ.

ანტიკოსთაგან კვარცხლბეკის მესამე საფეხურზე მანუჩარ ცხადაია (66 კგ) ავიდა. ბრინჯაო ყველაზე მეტად მან განიცადა — დაჯილდოვების ცერემონიაზე ცრემლებს ვერ იკავებდა.

ევროპისა და მსოფლიოს 4-გზის პრიზიორი ლონდონში ჩემპიონობის უმთავრეს ფავორიტად ჩავიდა, რადგან მისმა უმთავრესმა კონკურენტებმა, რუსმა და

აზერბაიჯანელმა სპორტსმენებმა ოლიმპიური ლიცენზიის აღებაც ვერ შეძლეს. ეს იყო სასწაული, რომლითაც ქართველ მოჭიდავეს აუცილებლად უნდა ესარგებლა.

ერთადერთი, რაც მანუჩარ ცხადაიას და საქართველოს ნაკრების მწვრთნელებს ანერვიულებდათ, სპორტსმენის ზედმეტი წონა იყო. დაახლოებით ათი კილო დაიკლო და, მართალია, აწონვაზე პირნათელი იყო, მაგრამ ამ პროცესმა მის ფიზიკურ შესაძლებლობებზე ძალიან იმოქმედა. შევიცარიელი პასკალ შტრებლისა და ეგვიპტელი აშრაფ ელგარაბლის ძლევა მანუჩარმა მაინც მოახერხა, ნახევარფინალში კი გაცილებით ძლიერ მეტოქესთან — უნგრელ ტამაშ ლორინცთან ორ პერიოდში 7 ქულა ისე დაკარგა, თავად ერთი ილეთის გაკეთებაც ვერ შეძლო.

— ეს მანუჩარ ცხადაიას ბოლო ჭიდაობა იყო 66 კილოგრამ წონით კატეგორიაში. ძალიან ბევრის დაკლება უწევდა და სწორედ ეს იყო ფინალს მიღმა დარჩენის მიზეზი, — თქვა ნაკრების მთავარმა მწვრთნელმა ბეგი დარჩიამ დაჯილდოვების ცერემონიის დასრულების შემდეგ. ცხადაიამ ოლიმპიადაზე გამოსვლა მესამე საპრიზო ადგილით დაასრულა.

ასეთი სახეები ჰქონდათ გამარჯვებულთა დაჯილდოების ცერემონიაზე დათო მარსაგიშვილს, გიორგი გოგშელიძესა და მანუჩარ ცხადაიას, რომლებმაც ბრინჯაოს მედლები წარუმატებლობად მიიღეს.

თუმცა მსაჯთა გამოიხიბით ვლადიმერ გეგეშიძე უმედლოდ დარჩა, ლონდონის ოლიმპიადაზე იგი ერთ-ერთი საუკეთესო იყო ქართველს, და არა მარტო ქართველს, მოჭიდავეთა შორის.

თავისუფალი სტილით მოჭიდავეთა ნაკრებიდან უმედლოდ მალხაზ ზარქუა (60 კგ), ოთარ თუშიშვილი (66 კგ) და დავით ხუციშვილი (74 კგ) დარჩნენ. ძირითად ბადეში ზარქუა ამერიკელ ლუის კოლემან სკოტთან დამარცხდა, თუშიშვილი – უზბეკეთის ნაკრების ნევერ იხტიორ ნავრუზოვთან, ხუციშვილი კი – აფხაზ დენის ცარგუშთან. ქართველთა ვერც ერთი მძლეველი ფინალამდე ვერ მივიდა და ბრინჯაოს მედლისთვის ბრძოლის გაგრძელების შანსიც უმალ დაიკარგა.

ანტიკოსთა გუნდის სამეულს მიღმა დარჩენილმა სპორტსმენებმა გაცილებით შთამბეჭდავად იჭიდავეს. სანჯისი ეტაპიდან შეჯიბრებას მხოლოდ სოსო ჯაბიძე (96 კგ) გამოეთიშა, გაბულგარელებულ ალბანელთან, მსოფლიოს ჩემპიონ ელის გურისთან წაგებით. ზურაბ დათუნაშვილი (74 კგ) მეოთხედფინალამდე ლამაზი ჭიდაობით მივიდა და იქ სამპერიოდიან დაძაბულ ბრძოლაში აზერბაიჯანელ ემინ აჰმადოვთან დამარცხდა. ვლადიმერ გეგეშიძემ (84 კგ) და გურამ ფერსელიძემ (120 კგ) კი ოლიმპიური თამაშები მე-5 ადგილით დაასრულეს.

ფერსელიძე სატურნირო ბადეში მძიმე წონის ორ უმთავრეს ფავორიტთან: ოლიმპიურ და მსოფლიოს 4-გზის ჩემპიონ კუბელ მიხაინ ლოპეს-ნუნესთან და

მსოფლიოს მოქმედ ჩემპიონ თურქ რიზა კაიაალპთან ერთად მოხვდა. პირველთან წაგებით ძირითად ბადეში გამოსვლა დაასრულა, მეორესთან კი რეპეშაჟის ფინალი წააგო. ცუდი წილისყრა რომ არა, ფერსელიძე მედლისთვისაც მზად იყო.

გეგეშიძის კვარცხლბეკს მიღმა დარჩენა კი ალბათ მთელი ლონდონური ოლიმპიადის ერთ-ერთი გამორჩეული უსამართლობა იყო. ჭიდაობაში რომ ყველაფერი ობიექტურად ხდებოდეს, 84 კილოგრამში სამეული აშკარად სხვაგვარად დაკომპლექტდებოდა. ქართველის ლალი ჭიდაობა და ტრიბუნების ფავორიტობა მისი მოწინააღმდეგეების სასარგებლოდ მსაჯების მიერ მიღებულმა არაერთმა საკამათო გადაწყვეტილებამ გადანონა. ნახევარფინალამდე მეტოქეებს და მსაჯებს ერთად აჯობა. მერე კი ჯერ რუსეთის ნაკრების ნევერ ალან ხუგაევთან შეხვედრისას დაუთვალეს უკულმა ქულები, ხოლო რეპეშაჟის ფინალში – ყაზახეთის ნაკრების ნევერ დანიელ გაჯიევიანს.

ლადოს გადამწყვეტი პერიოდის დამატებით დროში, ჩოქბჯენში თავი უნდა დაეცვა და ბრინჯაოს მედალი ხელში ჰქონდა. რამდენიმე წამში ქართულ ტრიბუნებზე გამარჯვების ყიფინა ატყდა – გეგეშიძემ არათუ თავი

დაიცვა, მოწინააღმდეგის მცდელობას ორქულიანი ილეთი მოაყოლა. ყაზახებმა ბოლო იმედის მომენტი გააპროტესტეს. არბიტრებმა ვიდეოჩანანერის ნახვის შემდეგ გადანყვეტილება ძალაში დატოვეს, მაგრამ სულ ცოტა ხანში პროტესტი თავიდან განიხილეს, შედეგი გააუქმეს და ოლიმპიურ პრიზიორად გაჯიევი გამოაცხადეს.

სტუმრად ლონდონის ქართულ მიწაზე

ანტიკური სტილით მოჭიდავეთა შვიდივე წონითი კატეგორიის ჩემპიონ-პრიზიორების გამოვლენის შემდეგ ქართული სპორტული დელეგაცია ლონდონში მდებარე ქართულ ეკლესიას ესტუმრა. მაცხოვრის შობის სახელობის საკათედრო ტაძარში ქართველი სპორტსმენები იქამდეც რამდენიმეჯერ მივიდნენ. ერთხელ, რუსეთის აგრესიის მსხვერპლთა სულების მოსახსენიებელ პარაკლისსაც დაესწრნენ. ერთობლივი ვიზიტის მიზეზი კი ადგილობრივი ქართველების მიერ გაშლილი ტრადიციული ქართული სუფრა იყო.

ძნელია იმ გრძნობის სიტყვებით ზუსტად გადმოცემა, ერთ ჩვეულებრივ ლონდონურ ქუჩა-

ზე, ლობეზე გამოკიდებული ქართული აზრის დანახვისას რომ გეუფლება. ეკლესიის წინამძღვარზე, მამა დროთეზე ბრიტანეთში მცხოვრები ჩემი მეგობრებისგან ადრეც ბევრი კარგი მსმენოდა, პირადად კი ლონდონში ჩასვლისთანავე გავიცანი და მთელი ოლიმპიადის განმავლობაში ლამის ყოველდღიურად ვეკონტაქტებოდი ერთმანეთს. სპორტის დიდი ქომეგიც აღმოჩნდა – მორაგბე მამუკა გორგოძის და ფეხბურთელ ზურაბ ხიზანიშვილის მიერ ნაჩუქარ ნაკრების მაისურებს საგანგებოდ ინახავს. ლაშა შავდათუაშვილის ფინალის პირდაპირ ტელერეპორტაჟს კი მამა დროთემ და ქართული მრევლის ერთმა ნაწილმა მაცხოვრის შობის სახელობის საკათედრო ტაძარში უყურა.

ნაგებობა, რომელიც დღეს უკვე ქართველებს ეკუთვნის, ორი საუკუნის წინ ერთ-ერთმა ადგილობრივმა მაცხოვრებელმა ააგო. შემდეგ რატომღაც სარწმუნოებაზე გული აუცრუებია და დაუხურავს. სწორედ მისი მემკვიდრისგან იქირავეს ქართველებმა ორი წლის წინ, იმ პირობით, რომ ერთ წელიწადში იყიდდნენ. მრევლის წევრთა გადმოცემით, ერთხანს უიმედო სიტუაციაც ჩამოვარდა, მაგრამ ღმერთმა სწრაფადვე მოუვლინათ ქართველებს პრობლემის მომგვარებელი – ბიზნესმენი თამაზ სომხიშვილი, რომელმაც ეკლესია შეიძინა და ლონდონელ ქართველობას ფასდაუდებელი საჩუქარი გაუუკეთა.

კიდევ რამდენიმე დაკარგული შანსი

ამ კატეგორიაში მოხვედრილ სპორტსმენებს შორის აუცილებლად უნდა ვახსენოთ ძალოსანი გია მაჭავარიანი. საქართველოს ნაკრების ლიდერმა ლონდონურ ფიცარნაზე გასვლამდე რამდენიმე დღით ადრე ძალოსნობის საერთაშორისო ფედერაციისგან უდიდესი საჩუქარი მიიღო – 105 კილოგრამ წონით კატეგორიის

უმთავრესი ფავორიტები ჰაჯიმურატ აკაევი და დმიტრი კლოკოვი ოლიმპიადას ჩამოაშორეს. საინფორმაციო სააგენტოების დაუზუსტებელი ცნობით, რუსეთის ნაკრების წევრები დოპინგზე ჩავარდნენ და სკანდალის აგორებას გვერდზე გადაგომა არჩიეს.

ეს ამბავი მაჭავარიანისთვის დამატებითი სტიმული უნდა გამხდარიყო, მაგრამ პირიქით კი მოხდა. ქართველმა ძალოსანმა ლამის გარანტირებული მედალი მეორე მოძრაობაში – აკვრაში, სამივე ცდის გაფუჭებით დაკარგა. იქამდე გია მაჭავარიანმა

მოჭიდავეთა ასპარეზობების დასრულების შემდეგ ქართველი ფალანგები მწვრთნელებთან და დელეგაციის სხვა წევრებთან ერთად ლონდონის ქართულ ეკლესიას ეწვივნენ, სადაც მათ ეკლესიის მამა დროთემ და ლონდონის ქართული სათვისტომოს წევრებმა უმასპინძლეს.

ხოლო დელეგაციის ზოგიერთი წევრი გუილდალის გალერეას ეწვია, სადაც სახვითი ხელოვნების ოლიმპიური კონკურსის გამარჯვებული ნამუშევრები იყო გამოფენილი. მათ შორის გახლდათ ცნობილი ქართველი მოქანდაკის ლევან ვარდოსანიძის „ოლიმპიური ჰიმნი“ (ზემთ), რომელმაც მეორე პრიზი დაიმსახურა ქანდაკებებს შორის.

ტრამპოლინისტმა ლუბა გოლოვინამ და ძალოსანმა ირაკლი თურმანიძემ ლონდონის თამაშებზე შესაბამისად მე-7 და მე-5 ადგილების დაიკავეს.

ატაცში მხოლოდ მესამე ცდაზე ასწია 185-კილოგრამიანი შტანგა, მაგრამ ამ შედეგითაც მხოლოდ პოლონელ ბართლომეი ბონკს ჩამორჩებოდა.

— როცა ვიამ რუსების ამბავი გაიგო, უკვე გარანტირებულ მედალზე დაიწყო ფიქრი და ამან მის ფსიქოლოგიაზე ძალიან მძიმედ იმოქმედა. სასიამოვნო სიახლის შესახებ არაფერს ვეუბნებოდი, მაგრამ ვილაცხამ მაინც შეატყობინა და იმ მომენტიდან საერთოდ აიჭრა. დარწმუნებული ვარ, კონკურენტები რომ არ ჩამოსცილებოდნენ, გაცილებით ძლიერად გამოვიდოდა, — თქვა ნატურნირეც ძალოსანთა თავკაცმა ვანო გრიჭუროვმა.

მწვრთნელს იმედი ბოლომდე ვერც რაულ ცირეკიძემ (85 კგ) გაუმართლა. ევროპის ქართველი ჩემპიონი ოლიმპიადაზე „ბ“ ჯგუფში გამოვიდა და 362 (162+200) კილოგრამით მეორე ადგილი დაიკავა, ხოლო მას შემ-

დეგ, რაც საქმე „ა“ ჯგუფის ძალოსნებმაც მოილიეს, ცირეკიძემ მე-9 პოზიციაზე გადაინაცვლა.

ყველაზე უკეთ გრიჭუროვის შეგირდთაგან მძიმეწონოსანი ირაკლი თურმანიძე გამოვიდა — ორჭიდის ჯამში 433 (201+232) კილოგრამი დააგროვა და მე-5 ადგილი დაიკავა.

კიდევ ერთი სპორტსმენი, რომელსაც ქართველი გულშემატკივრები მედლის კანდიდატთა შორის ასახელებდნენ, ტრამპოლინისტი ლუბა გოლოვინა იყო, რომლისთვისაც ლონდონის ოლიმპიადა მეორე გახლდათ. 2008 წელს პეკინში, 18 წლის ასაკში მე-6 ადგილზე გავიდა და ცხადია, ყველა შედეგის გაუმჯობესებაზე ფიქრობდა. გოლოვინა საკვალიფიკაციო ეტაპის შემდეგ ფინალში გამსვლელ 8 საუკეთესოს შორის ამჯერადაც მოხვდა, მაგრამ გადაწყვეტ მომენტში თავისი შესაძლებლობის მაქსიმალურად გამოვლენა ვერ შეძლო და მე-7 ადგილს დასჯერდა.

ოლიმპიადის მიწურულს საქმეში ჩვენი მძლევოსნებიც ჩაერთნენ, მაგრამ მოლოდინისამებრ, წარუმატებლად გამოვიდნენ. სიგრძეზე მსტომელი ბოლესლავ სხირტლაძე 7,26 მეტრზე გადახტა და 42 მონაწილეს შორის 35-ე ადგილი დაიკავა. ასევე სიგრძეზე მსტომელმა მაია გოგოლაძემ ვერც ერთი ცდა ვერ გამოიყენა და უქულოდ დარჩა. დავით ილარიანმა 110 მეტრზე თარჯრბენში დისტანცია 13,90 წამში დაფარა და საკვალიფიკაციო ეტაპი ვერ დაძლია. 50 კილომეტრზე სპრინტერულ სიარულში კი საქართველოს სახელით პოლონელი მასიეჟ როსიევიჩი ჩაერთო და 63 მონაწილეს შორის 44-ე ადგილი დაიკავა.

ოლიმპიური თამაშების დასურვის ცერემონიაზე ქართული გუნდის მედროშე ოლიმპიური ჩემპიონი ლაშა შავდათუაშვილი იყო.

ოთარ მაღლაკელიძე
ფოტო ალექსანდრე კოტორაშვილისა

ლონდონი-2012

ჩემპიონი

სერუბასრული

2011 წლის ნოემბერი. საქართველოს ძიუდოსტთა ახალგაზრდული ნაკრების წევრი ლაშა შავდათუაშვილი ისეთი ბედნიერია, რამდენიმე დღის წინ დასრულებული მსოფლიოს ჩემპიონატის უსამართლოდ წაგებული მეოთხედფინალიც კი გადაავიწყდა. ჯერ 19 წლისაა და უკვე ეროვნული ნაკრების შემადგენლობაში მოხვდა – ავსტრიელმა მთავარმა მწვრთნელმა პიტერ ზაიზენბახერმა პერსპექტიულ ახალგაზრდა სპორტსმენს ძირითად გუნდთან ერთად ერთ-ერთ უპრესტიჟულეს ტურნირზე გამოსვლა და შემდგომ უცხოურ შეკრებებში ჩართვა შესთავაზა. წლების ოცნება ასე მოულოდნელად აუხდა. დროა მორიგი მიზანი დაისახოს, თუმცა აბა ამას რა ფიქრი უნდა – დიდ ნაკრებში დამკვიდრება და რვა თვეში გასამართო ოლიმპიურ თამაშებზე გამოსვლა, ოღონდ ეს ოცნება კიდევ უფრო არარეალურია. წინასალომპიადო სალიცენზიო მარათონის ნახევარზე მეტი უკვე უკანაა. წინ მხოლოდ რამდენიმე სარეიტინგო ტურნირი რჩება და მსოფლიოს რეიტინგში 22 საუკეთესო ძიუდოსტს შორის გამოუცდელი, ახალგაზრდა, თუნდაც უნიჭიერესი სპორტსმენის მოხვედრა ყველაზე ოპტიმისტი გულშემატკივრებისთვისაც კი წარმოუდგენელია.

საქართველოს ნაკრებს ოლიმპიადის სალიცენზიო ეტაპზე ლაშას წონაში – 66 კილოგრამში ყველაზე მეტად უჭირს და ადვილი მისახვედრია, ზაიზენბახერი პრობლემის მოგვარების ნაკლებადრეულ შანსსაც ამიტომაც ჩაებლაუჭა, მაგრამ, როგორც ამბობდნენ, ლონდონში სრული, შვიდკაციანი გუნდით ჩასვლის პერსპექტივის თავადაც კი თითქმის არ სჯერა.

სადებიუტო ჰოლანდიური ტურნირი წარუმატებელი გამოდგა, მაგრამ იანვრიდან ლაშა შავდათუაშვილი სალიცენზიო ქულების უხვად აკრეფას შეუდგა, მართლა შეუძლებელი შეძლო და აპრილში უკვე ოლიმპიადის საგზურიც მოიპოვა.

მორიგ მწვერვალზეც უმაღლა დაინყო ფიქრი. ეს კიდევ უფრო არარეალური ოცნება იყო, ვიდრე

თუნდაც ლიცენზიის მოპოვება, მაგრამ გავიდა სამი თვე და 20 წლის ქართველმა ძიუდოსტმა მსოფლიო ძიუდოს ლონდონის კვარცხლბეკიდან გადმოხედა – 2012 წლის 29 ივლისის საღამოს, საგამოფენო ცენტრ „ექსელის“ ძიუდოს დარბაზში ხუთჯგირიანი დროშა აღმართეს და საქართველოს ჰიმნი დააგუგუნეს. 66 კილოგრამი წონითი კატეგორიის ყველაზე უმცროსი და რაც მთავარია, ყველაზე ძლიერი ძიუდოსტის, ლაშა შავდათუაშვილის პატივსაცემად.

მსოფლიო სპორტში მრავალი ვარსკვლავია, უამრავი ტიტულის მიუხედავად, კარიერა ნანატრი ოლიმპიური ოქროს გარეშე რომ დაასრულა. შავდათუაშვილმა კი პირდაპირ ოლიმპიური ჩემპიონობით დაინყო.

ლაშა შავდათუაშვილი გორის რაიონის სოფელ კარალეთში დაიბადა. 11 წლის იქნებოდა, პაპამ კობა კურტანიძის სახელობის ძიუდოს დარბაზში რომ მიიყვანა მ

ოლიმპიური ჩემპიონის ოქროს მედალი ბევრი სპორტსმენისთვის კარიერის გვირგვინია, ლაშა შავდათუაშვილისთვის კი იგი პირველი სერიოზული ჯილდო აღმოჩნდა სპორტული გზის დასაწყისშივე.

ლშპ შავდათუაშვილი ლონდონის ოლიმპიადის ენსაჯუნის ქროსვეჯი ჩემპიონი.

ამ და მომდევნო გვერდზე დაბეჭდილი ალექსანდრე კოტორაშვილის ეს ექვსი ფოტო სპორტის გულშემატკივარს შეახსენებს, თუ როგორი ეფექტური იპონით დაამარცხა ლაშამ ფრანგი დავიდ ლაროში მერვედფინალში.

წლის ძმასთან, ბექასთან ერთად. ბავშვების სპორტში ჩაბმის გადან-ყვეტილება ოჯახმა ერთხმად მიი-ლო, ოღონდ მაშინ მათ დიდ სპორ-ტსმენებად გაზრდაზე მეტად ფი-ზიკურ გაჯანსაღებაზე ფიქრობ-

დნენ. თუმცა მამამისს, გენადი შავდათუაშვილს გულის სიღრმეში შვილის ძლიერ მოჭიდავედ ჩამო-ყალიბების სურვილიც ამოძრავებ-და – წლების წინ თავადაც იყო სპორტით გატაცებული, საკმაოდ კარგადაც გამოსდიოდა. ქართუ-ლი ჭიდაობის ტურნირებშიც აქ-ტიურად იღებდა მონაწილეობას, მაგრამ აღრიანადვე ჩამოსცილდა, რადგან 17 წლისამ ცოლი მოიყვანა და ოჯახს სპორტით ვერ არჩენდა.

მას უნდოდა, რომ ის, რაც თავ-ვად ვერ შეძლო, ვაჟებს გაეკეთე-ბინათ. ერთხელ ლაშა მეზობელ ბავშვს დააჭიდა, რომელიც ფიზი-კური მონაცემებითაც სჯობდა და ამასთან, ჭიდაობაზეც დადიოდა. ძლიერმა მოიგო, თან ისეთი კის-რულით, რომ დამარცხებული სა-შინლად გამწნარდა. მამის შეკით-ხვასაც – უნდოდა თუ არა ძიუდო-ზე ევლო, მაშინვე დათანხმდა. წლების შემდეგ გაირკვა, რომ ვარჯიშის დაწყებისას მომავალი ოლიმპიური ჩემპიონი იმ მეზობ-ლის მორევებზე ფიქრობდა.

ძლიერ ძიუდოსიტად გაზ-რდის პერსპექტივა კოჭებში ნამ-დვილად არ ეტყობოდა და ამას ლაშას პირადი მწვრთნელები: ნი-კო ბიბილაშვილი და ანზორ თენა-ძეც ადასტურებენ, მაგრამ წარმა-ტების გარანტი მარტო თანდაყო-ლილი ტალანტი და ძლიერი ფიზი-კური მონაცემები რომ არაა, ლაშა შავდათუაშვილმა მალევე დაამ-ტკიცა. პირველ ყოვლისა, უდიდესი შრომისმოყვარეობით.

ლაშამ პირველ დიდ წარმატე-ბას ჭაბუკებს შორის ჩატარებულ საქართველოს ჩემპიონატზე მიაღ-წია – ვერცხლის მედალი მოიპოვა. ფინალში შმაგი ლაგაზაურთან ნაა-გო და ეს მარცხი საშინლად განი-ცადა. ნაკრების პირველი ნომერი ლაგაზაური გახდა. შავდათუაშვი-ლი კი, როგორც კანდიდატი, ისრა-ელში წაიყვანეს, საერთაშორისო ტურნირზე. პირველ ადგილზე გავიდა. მონდომება არც მანამდე აკლდა, მაგრამ უცხოური წარმა-ტების შემდეგ უფრო მიზანსწრა-ფული გახდა. ყველაზე მეტ დროს გამძლეობაზე ვარჯიშს უთმობდა.

ოლიმპიური ჩემპიონის პირად-მა მწვრთნელმა ნიკო ბიბილაშვი-

ლმა ის დასვენების დღეებში გაიხ-სენა, როცა ძიუდოს სკოლა დაკე-ტილი იყო, მაგრამ შიგნით ლაშა შავდათუაშვილი ვარჯიშობდა – ფანჯრიდან გადაიპარებოდა ხოლ-მე და თავისთვის ემზადებოდა.

თუა შავდათუაშვილი (ლაშას დედა): ფიზიკურად ძალიან სუსტი და ამასთან, რალცნარი, გულ-ჩათბრობილი ბავშვი იყო. ამაზე მთელი ოჯახი ვწუხდით. ძიუდოზე შეყვანის მიზეზიც სწორედ ეს იყო – ვფიქრობდით, რომ სპორტი უფ-რო გაააქტიურებდა და თავის თავ-ში ჩაკეტილი აღარ იქნებოდა. ჭი-დაობის ინტერესი მანამდე მის-თვის ნამდვილად არ შემიმჩნევია, მაგრამ დაიწყო თუ არა ვარჯიში, მალევე შეუყვარდა ძიუდო. სწავ-ლაში ბევრითი ნამდვილად არ ყო-ფილა, მით უმეტეს, მას შემდეგ, რაც ვარჯიში დაიწყო. მიჭირდა შეგუება, მაგრამ ლაშას ყოველ-დღიური შრომის და საოცარი ფი-ნის შემყურე, დღითიდღე ვრწმუნ-დებოდი, რომ შვილის არჩევანის-თვის პატივი უნდა მეცა. ალბათ 15 წლის იქნებოდა, მძიმე ტრავმა მი-იღო და თითქმის მთელი წელი გა-უცდა. ეს მისთვის უდიდესი ტრა-გედია იყო, მაგრამ გამოჯან-მრთელდა თუ არა, ისევ დარბაზს დაუბრუნდა და გაორმაგებული მონდომებითა და ენერჯით გა-ნაგრძო ვარჯიში. ერთხელ შეკრე-ბაზე წასაყვანი ძიუდოსისტების სი-აში არ შეიყვანეს და გადაწყვიტა თვითონ მოეწყო შეკრება. ჩაალაგა ფორმა, საჭირო ნივთები და მთაში წავიდა სავარჯიშოდ. ეკრპიც ჰყავდა – იაპონელი ტადაპირო ნა-მურაზე გვიდებოდა. ერთხანს, ვარჯიშისგან თავისუფალ დროს გორში, ინტერნეტ-კაფეში დადიო-და, ნომურას და სხვა ლეგენდარუ-ლი ძიუდოსისტების ჭიდაობის ვი-დეორჩანანერების საყვრებლად.

ქართველი ძიუდოსიტებიდან ლაშა ყველაზე მეტად ირაკლი ცი-რეკიძეს აფასებს. ოლიმპიურ თა-მამებზე გამოსვლასა და გამარ-ჯვებაზე ფიქრი სწორედ ცირეკი-ძის გამარჯვებით მიიღო, 2008 წლის ოლიმპიურ თამაშებზე. მიუ-ხედავად იმისა, რომ მაშინ საქარ-თველოში და მით უმეტეს, გორში სპორტისთვის არავის ეცალა.

თეა შავდათუაშვილი: ლაშას ვარჯიში ომის დროსაც არ შეუწყვეტია. რა დამავინწყებს, ერთ დღეს, გორის კომბინატის სავარჯიშო დარბაზში აპირებდა წასვლას. მთელი დღია ვეხვეწე, რომ არ წასულიყო. მაღლობა ღმერთს, დამიჯერა. ცოტა ხანში გავიგეთ, რომ დაბაზს ყუმბარა მოხვდა. კარალეთიდან ერთ-ერთი ბოლო ჩვენი ოჯახი გავიდა. ლაშამ თავისი კიბონები, სავარჯიშო რეზინები და ლოცვები წამოიღო. თბილისში ერთ-ერთ სკოლაში დავბინავდით და ვარჯიში არც იქ შეუწყვეტია, ყოველ დღლით კუს ტბაზე დარბოდა. საბედნიეროდ, ჩვენს სახლში მალევე დავბრუნდით.

2010 წლის აპრილში ლაშას ახალგაზრდული ნაკრების გაფართოებულ შემადგენლობაში უხმეს და საბერძნეთის ქალაქ მუდანიაში, საერთაშორისო ტურნირზე – ევროპის თასზე წაიყვანეს. ყველა შეხვედრა მოიგო და ოქროს მედალით დაბრუნდა, მაგრამ ახალგაზრდულ ნაკრებში გასალიდერებლად ეს შედეგი არ იყო საკმარისი. საბერძნეთის ტურნირიდან დაახლოებით თვენახევარში საქართველოს ჩემპიონატი გაიმართა. მინიმუმ ფინალში გასვლა სჭირდებოდა, რათა ორ უმთავრეს კანდიდატს შორის მოხვედრილიყო და ევროპის ჩემპიონატზე წამსვლელ შემადგენლობაში მოსახვედრად უკვე საერთაშორისო ტურნირზე დაემტკიცებინა ნაკრების მწვრთნელისთვის თავისი პირველობა.

საქართველოს ჩემპიონატში ნახევარფინალამდე ყველაფერი გეგმის მიხედვით მიდიოდა, ვიდრე შავდათუაშვილმა სადავო გდებით არ წააგო. მწვრთნელები და სპეციალისტთა უმრავლესობა მიიჩნევდა, რომ გადამწყვეტი ილეთი წესის დარღვევით შესრულდა, მაგრამ გაპროტესტებას აზრი უკვე არ ჰქონდა. საბოლოოდ ლაშამ მესამე ადგილი დაიკავა, რაც კანდიდატთა სის მიღმა დარჩენას ნიშნავდა, მაგრამ ნაკრების ხელმძღვანელობამ გაითვალისწინა მისი კარგი ჭიბაობა და გამონაკლისი დაუშვა – ბრინჯაოს პრიზიორსაც უთხრეს,

რომ გუნდის გაფართოებულ შემადგენლობაში ჩასვამდნენ, ოღონდ პრალის „ევროპის თასზე“ წასასვლელად საჭირო ფინანსები თავად უნდა მოეძებნა.

— ათასი დოლარიმ გვჭირდებოდა. ეს წარმოუდგენლად დიდი ფული იყო ოჯახისთვის, რომელიც თავს სოფლის მეურნეობით ირჩენდა. ვინ არ შევანუხეთ და საჭირო თანხა ნაწილ-ნაწილ შევაგროვეთ. ლაშა კი თურმე მთელი გზა იმაზე ნერვიულობდა, როგორ გავისტუმრებდით ამხელა ვალს. არასოდეს არ იყო მომთხოვნი. ოღონდ გზის ფული მიგვეცა, რომ ვარჯიშზე წასულიყო და მეტს არაფერს ითხოვდა. სხვა დანარჩენი, მატერიალური, მისთვის მეორეხარისხოვანი იყო. დიდი ადამიანით შედიოდა ჩვენს მდგომარეობაში, — გაიხსენა თეა შავდათუაშვილმა ოლიმპიური თამაშების შემდეგ, ერთ-ერთ ინტერვიუში.

საქართველოს ახალგაზრდული ნაკრების მთავარმა მწვრთნელმა სოსო ლიპარტელიანმა ჩეხეთში სულ 18 ძიუდოსტი იახლა. სწორედ მათგან უნდა შეერჩია ის 8 საუკეთესო, რომლებითაც ევროპირველობის განაცხადს დააკომპლექტებდა. პრალის „ევროპის თასზე“ ქართულმა გუნდმა ექვსი მედალი მოიპოვა – ერთი ბრინჯაოსი, ორი ვერცხლისა და სამი ოქროსი. ჩემპიონთა შორის ლაშა შავდათუაშვილიც იყო.

გენადი შავდათუაშვილი ლაშას მამა: გამარჯვება ფინანსური თვალსაზრისით ვერაფერში წაგვეხმარებოდა. ვალი ვალად რჩებოდა, მაგრამ მთავარი ის იყო, რომ ლაშამ მიზანს მიაღწია. დამტკიცა, რომ მზად იყო ნაკრებში საჭიდაოდ. წინ კი უმნიშვნელოვანესი შეჯიბრება გველოდა – ევროპის ჩემპიონატი.

ევროპირველობას ჩეხური ტურნირიდან თვენახევარში, 17-19 სექტემბერს ბულგარეთის ქალაქმა სამოკოვმა უმასპინძლა. საქართველოს ნაკრების წევრთაგან ოთარ კაიდარაშვილი და ავთანდილ ჭრიკიშვილი კვარცხლბეკის უმაღლეს საფეხურზე ავიდნენ, გიორგი ნოზაძე ფინალში დამარცხდა, ხუთი ქართველი ძიუ-

დოსტი კი სამეულს მიღმა დარჩა. ლაშა შავდათუაშვილი ამ ხუთეულში იყო – ტურნირს საწყისი ეტაპიდანვე გამოეთიშა. ბულგარული ახალგაზრდული ევროპირველობის პარალელურად

ალექსანდრე კოტორაშვილის ამ ხუთ ფოტოზე კი ის ერთადერთი ილეთია აღბეჭდილი, რომელმაც ლაშას ფინალურ ორთაბრძოლაში გამარჯვება და ოლიმპიური ჩემპიონის ოქროს მედალი მოუტანა.

თბილისში, ძიუდოს შიდა წრეებში ისეთი ამბები დატრიალდა, ასაკობრივი გუნდის საკმაოდ წარმატებული ევროგამოსვლა ამკარად დაიწყო – ტოკიოში ჩატარებული მსოფლიოს ჩემპიონატიდან უმედლოდ დაბრუნდა საქართველოს ეროვნული ნაკრები, რომლის უშედეგობასაც დამატებით ტვირთად ერთი სასირცხვილო ამბავიც დაანვა. ნაკრების ლიდერმა, ოლიმპიურმა და მსოფლიოს ჩემპიონმა ირაკლი ცირეკიძემ მერვედფინალში ტატამზე გასვლა დააგვიანა და ტურნირიდან მოხსნეს. ქართულმა დელეგაციამ ოფიციალურ მიზეზად სპორტსმენის ჩაძინება დაასახელა. ნაკრების მთავარმა მწვრთნელმა ამირან ტოტიკაშვილმა კი თანამდებობა დატოვა.

ბულგარეთიდან დაბრუნებულ ახალგაზრდული ნაკრების თავკაც სოსო ლიპარტილიანს ფედერაციის მაშინდელმა პრეზიდენტმა დილარ ხაბუღიანიამ ეროვნული ნაკრები ჩააბარა. ახალგაზრდულის

ახალ დამრიგებლად კი გია გუგავა დანიშნა. ამ უკანასკნელისთვის სადებიუტო ტურნირი მსოფლიოს ჩემპიონატი აღმოჩნდა, რომელიც ევროპირველობიდან სულ რაღაც ერთ თვეში გაიმართა მაროკოს ქალაქ აგადირში. საქართველოს ნაკრებმა ორი მედალი მოიპოვა – ავთანდილ ჭრიკიშვილმა ვერტიცულს, მსოფლიოს ოქროც შემატა, ხოლო ზებედა რეხვიაშვილი (73 კგ) ბრინჯაოს პრიზიორი გახდა. შავდათუაშვილმა ვერც აგადირში იყოჩაღა – პირველსავე წრეში წმინდად დამარცხდა ტუნისელ პოსემ ხალფაუსთან.

2010 წლის სეზონი სექტემბერში ჩატარებული მსოფლიოს პირველობით დასრულდა. პირადალა მწვრთნელებმა უშედეგობა ლაშას ფიზიკურ გადაღლას დააბრალებს. თავად სპორტსმენი და მისი მშობლები კი აცხადებდნენ, რომ ორგანიზმის დასუსტების უმთავრესი მიზეზი ჯანმრთელობის მდგომარეობა იყო. ლაშას სუნთქვა უჭირდა, რაც უკვე ვარჯიშშიც კი უშლიდა ხელს.

— ექიმმა ყელში რომ ჩახედა, გადართია – გლანდები სასწრაფოდ ამოსატრელიაო. ოპერაციაც მაშინვე დაგეგმა და მისთვის მოსამზადებლად ანალიზების ჩასაბარებლად გაგვიშვა. იქ კი სხვა ექიმმა ლაშას თითები რომ ნახა, ჩხუბი დამიწყო – რა დღეში გყავთ ბავშვიო. თითებზე ბებერების გაჩენის მიზეზი არანორმალური დატვირთვებით მუშაობა ეგონა. ლაშამ აუხსნა, თოკზე ვარჯიშისგან მჭირსო, – ისვენებს ოლიმპიური ჩემპიონის დედა.

2011 წელი ახალგაზრდა ძიუდოსტებმა წინა სეზონის მსგავსად, აპრილში გახსნეს, ისევ მუდანიას „ევროპის თასით“. ლაშა შავდათუაშვილმა ამ ნახევარწლიანი პაუზისას ოპერაციის შემდგომი სარეაბილიტაციო პერიოდის გავლაც მოასწრო და მოლოდინისამებრ, საბერძნეთში წამსვლელი ნაკრების გაფართოებულ განაცხადშიც მოხვდა. გია გუგავამ მუდანიაში 31 სპორტსმენი წაიყვანა და მათგან 11-მა მედალი მოიპოვა. ფინალში სუთმა ქართველმა იჭიდავა. ოთხმა მოიგო. ერთა-

დერთი, ვისაც ოქროს მედლამდე გადამწყვეტი ნაბიჯი დააკლდა, შავდათუაშვილი იყო. ტურნირს სამდღიანი ერთობლივი წვრთნები მოჰყვა. აპრილის ბოლოს კი დილოში მდებარე შოთა ჩოჩიშვილის სახელობის ძიუდოს აკადემიაში ახალგაზრდებში საქართველოს ჩემპიონატს უმასპინძლა. აქ კი ლაშა უკვე შეუდარებელი იყო.

პირველი ქართული ტიტული ახალგაზრდული ნაკრების ახალ შემადგენლობაში მოხვედრის ურეალურესი მანსი იყო და აბა ამ მანსს ხელიდან როგორ გაუშვებდა. თან უკვე სუნთქვის პრობლემაც აღარ აწუხებდა, ევროპისა და მსოფლიოს ჩემპიონატებში მონაწილეობის გამოცდილებაც ჰქონდა და არათუ ნაკრებში დამკვიდრებზე, უკვე დიდ გამარჯვებებზე ფიქრობდა.

წლების შრომამ და ახალმა შემართებამ შედეგი მალევე მოიტანა. ლაშა შავდათუაშვილმა საქართველოს ჩემპიონობას 2011 წლის 17 სექტემბერს პრობლემაც დაემატა – ბელგიის ქალაქ ლომელში ჩატარებულ ევროპირველობაზე ექვსი შეხვედრა მოიგო და, რაც მთავარია, ისე გამართულად იჭიდავა, არც ერთი მოწინააღმდეგისთვის პატარა შანსიც კი არ მიუცია.

ევროპირველობას თვენახევარში მსოფლიოს ჩემპიონატი მოჰყვა. სეზონის ორ უმთავრეს ტურნირს შორის არსებული პაუზისას გია გუგავამ გუნდის გაფართოებული შემადგენლობა დუშეთში შეკრიბა. ახალგაზრდული ნაკრების თავკაცმა შეკრების მინუტულს მსოფლიოზე წასაყვან ძიუდოსტთა სია ოფიციალურ პრესკონფერენციაზე გამოაცხადა. საერთაშორისო ფედერაციისგან მინიჭებული კვოტა თითქმის სრულად გამოიყენა – განაცხადში თითო წონაში ორ-ორი სპორტსმენი შეიყვანა. გამონაკლისი მხოლოდ 66 კილოგრამში დაუშვა სადაც საჭიდაოდ მარტო ლაშას უხმო.

სეზონის უმთავრეს ტურნირს 3-6 ნოემბერს კეიპტაუნმა უმასპინძლა. საქართველოს ნაკრებმა ტატამიდან სამი ბრინჯაოს მედალი გამოიტანა. ერთი შავდათუაშვილის ანგაროშზე იყო, მაგრამ მსა-

ჯების აბსოლუტურად გაუმართლებელი გადაწყვეტილება რომ არა, 18 წლის ქართველი ძიუდოისტი კვარცხლბეკის უფრო მაღალ საფეხურზე უნდა ასულიყო – მეოთხედფინალში, სამხრეთკორეელ დონგკიო ლისთან დაპირისპირება ოქროს დროში გადავიდა. იქ კი ლაშას ისეთი აბსურდული შიშო მისცეს, ინტერნეტ-რეპორტაჟის მიმომხილველმა ბრიტანელმა კომენტატორმაც კი ვერ დამალა აღშფოთება. შედეგად, ოქრო-ვერცხლისთვის ბრძოლა სამხრეთკორეელმა გააგრძელა. ლაშა კი რეპეშაჟის ნახევარფინალში გადაერთო.

— უსამართლობა რომ არა, ლაშა შავდათუაშვილს 2011 წლის სეზონი ოქროს დუბლით უნდა დაესრულებინა, — უთხრა ჟურნალისტებს თბილისში დაბრუნებულმა გია გუგავამ.

წარმატებულმა სეზონმა ლაშას ფინანსური სარგებელიც მოუტანა – წლის ბოლოს, გენადი შავდათუაშვილის ოჯახმა ევროპის ჩემპიონი შვილის პრემიალური თანხითაც გაიხარა. თუმცა გაცილებით მნიშვნელოვანი და სასიხარულო ამბავი იქამდე მოხდა. სამხრეთ აფრიკიდან რამდენიმე დღის დაბრუნებული შავდათუაშვილი საქართველოს ეროვნული ნაკრების ავსტრიელმა თავკაცმა პიტერ ზაიზენბახერმა ამსტერდამის „დიდ პრიზზე“ დასაყენებელ შემადგენლობაში ჩაწერა.

ლონდონის ოლიმპიური თამაშების სალიცენზიო ქულების დარიცხვა 2011 წლის იანვრიდან დაიწყო. სეზონის განმავლობაში ათამდე ტურნირი ჩატარდა და წინასაოლიმპიადო სურათი უკვე გამოკვეთილი იყო. საქართველოს ნაკრებს შვიდი წონითი კატეგორიიდან ხუთში ლონდონის საგზური თითქმის განადგებული ჰქონდა, მიუხედავად იმისა, რომ სალიცენზიო მარათონის დასრულებამდე კიდევ რამდენიმე ტურნირი იყო დარჩენილი. გაცილებით რთულად იყო საქმე 66 და 73 კილოგრამებში. 66-ში შიდა კონკურენციის ლიდერი შალვა ქარდავა ერთხანს საკმაოდ საიმედოდ აგროვებდა სალონ-

დონე ქულებს, მაგრამ... პიტერ ზაიზენბახერის მოსამზადებელი გეგმა, რომელიც ძირითადად უმძიმეს ფიზიკურ დატვირთვებზე იყო აგებული, ნაკრების რამდენიმე კანდიდატის მძიმე ტრავმის მიზეზი გახდა. ერთ-ერთი დაზარალებული სწორედ ქარდავა აღმოჩნდა, რომელიც ჰოლანდიური ტურნირის წინ სალიცენზიო ნორმატივის ზონაში ჯერაც ინარჩუნებდა ადგილს, მაგრამ ტატამს გაურკვეველი ვადით დაემშვიდობა და გაჩნდა რეალური საშიშროება, რომ მის წონაში ქართულ გუნდს ოლიმპიადაზე მონაწილე არ ეყოლებოდა.

19 წლის შავდათუაშვილისგან ეროვნულ ნაკრებში ასე სწრაფად მოხვედრას და მით უმეტეს, მსოფლიო რეიტინგის სალიცენზიო ნაწილში დამკვიდრებას არავინ ელოდა. ოპტიმიზმის საფუძველი არც ამსტერდამის „დიდ პრიზს“ გაუჩენია. ლაშამ კომონო მხოლოდ ორჯერ მოიხრგო – ტურნირში მეორე წრიდან ჩაერთო, სადაც უკრაინელი სერგეი დრებოტი დაამარცხა, მერვედფინალში კი პოლონელ პაველ ზაგროდნიკთან ველარას გახდა.

ტატამზე გასვლის წინ ნაკრების ექიმთან, დოქტორ ზურაბ კახაბრიშვილთან.

პიტერ ზაიზენბახერს წინასწარვე ჰქონდა დაგეგმილი, რომ ნაკრებს ჰოლანდიიდან იაპონიაში წაიყვანდა, ერთობლივ წვრთნებზე. ლაშა შავდათუაშვილი წამსვლელთა სიაში ვერ მოხვდა, მაგრამ ამსტერდამიდან შინ დაიმედებული დაბრუნდა.

— პირდაპირ მკითხა, გავუძლებდი თუ ვერა მის დატვირთვებს. ვუთხარი, რომ მზად ვიყავი და დამპირდა, — ამჯერად განაცხადში არ ხარ, მაგრამ შემდეგ შეკრებაზე გუნდთან ერთად მოემზადებო, — გაიხსენა ლაშამ ოლიმპიური თამაშების შემდეგ, ერთ-ერთ ინტერვიუში.

ნაკრების უმთავრესი კანდიდატების იაპონური მზადების პარალელურად ლაშა გორში, მშობლიურ დარბაზში ვარჯიშობდა. კიდევ უფრო გაძლიერებული მონდომებით და გაზრდილი დატვირთვებითაც. წინ ხომ ზაიზენბახერის წვრთნები ელოდა.

თუმცა დაპირებულ სანაკრებო შეკრებაში ჩართვამდე ახალგაზრდა ძიუდოსტის მთავარი ამოცანა საქართველოს ეროვნულ ჩემპიონატზე ღირსეული გამოსვლა იყო. უნდოდა, პირველ ყოვლისა, შიდა კონკურენციაში დაემტკიცებინა, რომ ახალგაზრდებს შორის მიღწეული წარმატებების შემდეგ უფროსებში დასამკვიდრებლადაც მზად იყო.

სპორტკომპლექს „არენას“ დარბაზში გამართულ საქართველოს პირველობაზე ლაშამ რამდენიმე შთამბეჭდავი შეხვედრა ჩაატარა და მაყურებლები აღაფრთოვანა ქართველი ძიუდოსტებისთვის არცთუ საყვარელი და დამახასიათებელი საჭიდაო სტილით — ჩოკბჯენში მოუღლეელი მუშაობით და შებოჭვით თუ მტკიცეული ილეთებით მოგებული ბრძოლებით. თავად კი ვერ დარჩა ბოლომდე კმაყოფილი საკუთარი გამოსვლით. ჩემპიონობის შანსი მინდია ლილუაშვილთან წაგებით დაკარგა და საბოლოოდ ბრინჯაოს მედალი მოიპოვა.

2012 წლის სეზონი ნაკრებმა 2-კვირიანი ავსტრიული შეკრებით გახსნა. ზაიზენბახერმა შავდათუაშვილს დაპირება შეუსრულა და

12-კაციან შემადგენლობაში ჩაწერა. ავსტრიელმა სპეციალისტმა რამდენიმეთვიანი იძულებითი პაუზის შემდეგ, განაცხადში შალვა ქარდავაც შეიყვანა, რომელიც სავარჯიშოდ უკვე მზად იყო.

უცხოურ შეკრებას თბილისური „მსოფლიოს თასი“ მოჰყვა. საქართველოს ნაკრების მთავარმა მწვრთნელმა სპორტის სასახლის ტატამზე გასასვლელად 66 კილოგრამ წონით კატეგორიაში შავდათუაშვილს, ქარდავას, დავით ასუშბანს და საქართველოს ჩემპიონ სანდრო იაკობაშვილს უხმო.

თბილისის „მსოფლიოს თასის“ შემდეგ საერთო განწყობა აბსოლუტურად შეიცვალა — კარალეთელმა ძიუდოსტმა უფროსებს შორის პირველი საერთაშორისო ტურნირის მოგებით და, რაც მთავარია, ნამდვილი საჩემპიონო ჭიდაობით ყველა ააღაპარა.

თბილისური ტურნირის დასრულებიდან რამდენიმე დღეში ძიუდოს საერთაშორისო ფედერაციამ მსოფლიოს განახლებული რეიტინგი გამოაქვეყნა. შავდათუაშვილი „მსოფლიოს თასის“ ჩემპიონობამ 129-ე ადგილიდან 63-მდე დაანინაურა, მაგრამ ოლიმპიურ კვოტაში შესვლა ამ წარმატების გათვალისწინებითაც კი ჯერ კიდევ წარმოუდგენლად ჩანდა. მით უმეტეს, რომ ლაშა ქართული ტურნირის შემდეგ, ზუსტად ერთ კვირაში — 4-5 თებერვალს, პარიზში გასამართ „დიდ სლემზე“ დასაყენებელ ქართულ შემადგენლობაშიც ვერ მოხვდა.

ფრანგულ ტატამზე ქარდავა გავიდა და ტურნირს მეთექვსმეტედფინალიდან გამოეთიშა, რითაც პირად რეიტინგს 24 ქულა შემატა და 47-ე პოზიციაზე დამკვიდრდა. ლაშა ისევ 63-ე ადგილს იკავებდა. შიდა კონკურენციისთვის ამ ციფრებს არანაირი მნიშვნელობა არ ჰქონდა. გადამწყვეტი არა თანამემამულე კონკურენტის გასწრება, არამედ საუკეთესორეიტინგიან 22 ძიუდოსტს შორის მოხვედრა იყო. თუ ამას ერთი ქვეყნიდან ორი ან მეტი ძიუდოსტი შეძლებდა, მაშინ მათ შორის საუკეთესოს არჩევის უფლება ნაკრების მწვრთნელს ეძლეოდა.

პარიზის „დიდ სლემს“ ობერვარტის „მსოფლიოს თასი“ (11-12 თებერვალი) მოჰყვა, რომელიც 66 კილოგრამში მოჭიდავე ქართველებისთვის ძალიან წარუმატებელი გამოდგა. ლაშა შეჯიბრებას პირველივე ტურში გამოეთიშა. არადა მონდოლ ტუმურხულები და ვაადორუს ბოლო წამებამდე უგებდა და მაშინ, როცა ყველაფერი დასრულებული ეგონა, მოულოდნელად ვაზარი გამოეპარა.

გერმანიაში ნათლად გამოჩნდა, რომ ნიჭიერ ახალგაზრდას უფროსებს შორის თავის დასამკვიდრებლად პირველ ყოვლისა სატურნირო გამოცდილება აკლდა. ასევე უშედეგო გამოდგა მომდევნო შაბათ-კვირას (18-19 თებერვალი) დიუსელდორფის „დიდი პრიზი“, ოღონდ ამჯერად ლაშამ ერთით მეტი ბრძოლის ჩატარება მოახერხა. კიდევ ერთ კვირაში კი, პრალის „მსოფლიოს თასზე“ საჩემპიონო ჭიდაობა აჩვენა — ტატამზე ექვსჯერ გავიდა და ექვსივე შეხვედრაში გაიმარჯვა.

ლონდონის ოლიმპიური თამაშების სალიცენზიო რეიტინგის ათვლა ევროპის ჩემპიონატი სრულდებოდა, რომელიც პრალის „მსოფლიოს თასიდან“ ორ თვეში, რუსეთის ქალაქ ჩელიაბინსკში უნდა გამართულიყო.

ეს ორი თვე ლაშა შავდათუაშვილმა ნაკრების სხვა წევრებთან ერთად ძირითადად უცხოურ შეკრებებში გაატარა. გუნდი ჩხეთიდან პირდაპირ იაპონიაში გაემგზავრა და თითქმის სამი კვირის განმავლობაში ერთობლივ ვარჯიშებში იღებდა მონაწილეობას. შემდეგ სამხრეთ კორეაში გადაინაცვლა, მორიგ ერთობლივ წვრთნებში ჩასართავად. აზიურ მზადებას ზაიზენბახერმა თითოკვირიანი გერმანული და მონდოლური შეკრებები მოაყოლა და ჩელიაბინსკში გასამართ ევროპირველობაზე წასაყვანი ორი შემადგენლობაც დაასახელა.

ჩელიაბინსკური ევროპირველობიდან ძიუდოს ქართველი გულშემატკივარი გამორჩეული ინტერესით ლაშა შავდათუაშვილის გამოსვლას ელოდა. წინასწარვე გარკვეული იყო, რომ მას

მერვედფინალში გასვლითაც შეიძლებოდა გაენადლებინა ლონდონის საგზური, ოღონდ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუკი ორი უმთავრესი კონკურენტი: ისრაელიელი გოლან პოლაკი და ლატვიელი დენის კოზლოვისი წინასწარი ეტაპიდანვე გამოეთიშებოდნენ შეჯობებას. რუსეთში გამგზავრების წინ ნაკრების მწვრთნელმა გიორგი ვახაგაშვილმა ყურნაღისტებს უთხრა, რომ ამ ვარიანტის იმედად ყოფნას არავენ აპირებდა და შავდათუაშვილს მიზნის მიღწევა თავისი ჭიდაობით შეეძლო.

ნილისყრაში ლაშას ნამდვილად არ გაუმართლა – პირველსავე წრეში ევროპის ჩემპიონს, სომეხ არმენ ნაზარიანს დაუპირისპირდა. ფავორიტი, რალა თქმა უნდა, ნაზარიანი იყო, მაგრამ შავდათუაშვილმა განძრევის საშუალება არ მისცა. მართალია, ილეთი არც თავად შეუსრულებია, მაგრამ მეტოქის ორი გავრთხილების ხარჯზე გაიმარჯვა და მერვედფინალში გავიდა. ამავე ეტაპზე იჭიდავეს პოლაკმა და კოზლოვისმაც. ჩვენდა გასახარად, ორივემ წაიფორსილა, შავდათუაშვილმა კი უკრაინელი სერგეი დრებოტი ორ წუთში დასცა ბეჭებზე და ოლიმპიური ლიცენზიაც გაიხრდა.

ეს ძირითად ბადეში მოპოვებული ბოლო გამარჯვება აღმოჩნდა ქართველი ძიუდოსტისთვის – მეოთხედფინალში მსოფლიოს რეიტინგის მეორეადგილოსან ალიმ გადანოვთან დაპირისპირების შემდეგ რეპერაშუში გადაერთო. ამ მარცხის მიზეზი არა რუსი ძიუდოსტის რეალური უპირატესობა, არამედ ტატამის მსაჯის არაობიექტური გადაწყვეტილებები აღმოჩნდა. მან მასპინძელთა გულის მოსაგებად შავდათუაშვილი ოთხჯერ გააფრთხილა და გამარჯვებულად რუსი გამოაცხადა. არადა მიდოებს გადანოვი უფრო იმსახურებდა, რომელიც უფრო პასიური იყო. სამწუხაროდ, ეს უსამართლობა ერთადერთი არ ყოფილა. იმავე გადანოვს და 60 კილოგრამში მოჭიდავე ბესლან მუდრანოვს მსაჯები კიდევ არაერთხელ წაესმარნენ და მათ გაჩემპიონებაში ლომის წილიც დაიდეს.

დამამშვიდებელ ეტაპზე ლაშამ ესპანელი სუგოი ურიატე და ფრანგი დავიდ ლაროში დაამარცხა და ეროვნულ ნაკრებში ევრობეჭებუტი ბრინჯაოს მედლით აღნიშნა. სამიოდ დღეში შავდათუაშვილი ჩელიაბინსკურ ტატამზე კიდევ გავიდა და მორიგი წარმატებით გაიხარა – ამჯერად ევროპის გუნდურ პირველობაზე საქართველოს ნაკრების გაჩემპიონებით.

პიტერ ზაიზენბახერმა რჩეული ათეული ევროპირველობის დასრულებიდან რამდენიმე დღეში ალჟირში წაიყვანა, სარეაბილიტაციო შეკრების გასავლელად. დატვირთვებზე კი გუნდი მორიგი აზიური შეკრებებით გადაიყვანა. ერთკვირიან იაპონურ ვარჯიშებს ასევე ერთკვირიანი სამხრეთკორეული წვრთნები მოჰყვა. იქიდან ნაკრები ისევ იაპონიაში დაბრუნდა და კიდევ ორი კვირა ტოკაის უნივერსიტეტის დარბაზში ივარჯიშა. ერთთვიანი აზიური ტურნე 5 ივნისს დასრულდა. საქართველოს ნაკრები თბილისში დაბრუნდა და ორიოდ დღეში უკვე ბრაზილიაში გაემგზავრა, რათა 9-10 ივნისს გასამართ რიო დე ჟანეიროს „დიდ სლემზე“ ეჭიდავა.

ოლიმპიურ თამაშებამდე თვე-ნახევარი რჩებოდა და შეგირდების დატვირთვისგან ყველა ანგარიშგასანევი ნაკრების მთავარმა მწვრთნელმა თავი შეიკავა, პიტერ ზაიზენბახერის გარდა. თვით მასპინძლებმაც კი ლიდერების გარეშე შეაფეს 28-კაციანი განაცხადი და ნილისყრაზევე გამოჩნდა, რომ მედლების უმთავრესი ფავორიტები სწორედ ქართველები და ბრაზილიელები იქნებოდნენ.

საბოლოოდ ჩვენმა ნაკრებმა 4 ოქროს და 6 ბრინჯაოს მედალი მოიპოვა. შავდათუაშვილი ორი შეხვედრის მოგების შემდეგ რუს დენის ლავრენტიევთან დამარცხდა და კვარცხლბეკის მესამე საფეხურზე ავიდა.

რიო დე ჟანეიროს „დიდ სლემს“ რამდენიმედღიანი ბრაზილიური ერთობლივი წვრთნები მოჰყვა და მასში ქართველებმაც მიიღეს მონაწილეობა. უახლოეს შაბათ-კვირას კი უკვე არგენტინაში გადაინაცვლეს და ბუენოს-აირესის „მსოფლიოს თასზე“ შთამბეჭდავი შედეგი აჩვენეს – ტატამზე ბეთქილ შუკვანი, ლაშა შავდათუაშვილი, ავთანდილ ჭრიკიშვილი, ლევან ჟორჟოლიანი და ადამ ოქრუაშვილი გავიდნენ და ხუთივე ჩემპიონი გახდა.

ლაშამ ხუთიდან ოთხი ორთაბრძოლა წმინდად მოიგო – არგენტინელ მარტინ ლაურენოს-

საქართველოს ძიუდოსტთა ნაკრების მთავარი მწვრთნელი, ორგზის ოლიმპიურ ჩემპიონი პიტერ ზაიზენბახერი და მომავალი ოლიმპიური ჩემპიონი ლაშა შავდათუაშვილი ლონდონის ოლიმპიადის ნახევარფინალური ორთაბრძოლის წინ.

მარცხნივ — ქართულ სახლში ყველაზე ახალგაზრდა ქართველი ოლიმპიურ ჩემპიონს გამარჯვება მიულოცა უხუცესმა ქართველმა ემიგრანტმა, 105 წლის ალექსანდრე ბესტავაშვილმა.

იმედია, ლაშა შავდათუაშვილი კიდევ მრავალ წარმატებას მოიპოვებს, მისი პირველი ბრწყინვალე გამარჯვება კი ამ კადრით დარჩება სპორტის ქართველ გულშემატკივართა მეხსიერებაში.

თან, ურუგვაელ ივან დუარტესთან, ნახევარფინალში არგენტინელ ფერნანდო გონსალესთან და ფინალში ბრაზილიელ ლუის რევიტესთან. მხოლოდ ბრიტანელ ნათან ბარნსთან იმარჯვა მეტოქის გაფრთხილებებით.

მუდმივად ბეჯითად მოვარჯიშე ახალგაზრდა სპორტსმენი ისედაც მძიმე ვარჯიშების შემდეგ მწვრთნელისგან მალულად, თავად უმატებდა თავის თავს დატვირთვებს. მანამდე არ დაისვენებდა, სანამ სასტუმროს ნომერში ხელეზზე ათას აზიდვას არ გააკეთებდა. ზაიზენბახერს მხოლოდ ერთხელ სთხოვა, ძალიან გადავიღალე, მეშინია ტრავმა არ გავიმიზუზო, რამდენიმე ვარჯიშზე შედარებით ნაკლებად დამტვირთო და პირველმა კონფლიქტმაც არ დაახანა. ეს ბრაზილიური შეკრებისას მოხდა. ნაკრების ექიმის, ზურაბ კახაბრიშვილის თქმით, რიო-დე-ჟანეიროში გამოჩნდა, რომ ავსტრიელი სპეციალისტი

ლაშას ოლიმპიური თამაშების წინ მხოლოდ რიგით მონაწილედ მოიპირებდა და მისგან შედეგს არ ელოდა.

შავდათუაშვილის თხოვნამ ზაიზენბახერი ისე გააღიზიანა, მისი შეკრებიდან მოხსნა და საქართველოში გაშვება დააპირა, მაგრამ ძიუდოს ფედერაციის მაშინდელ ხელმძღვანელობასთან საუბრის შემდეგ გადაიფიქრა. ლაშას სრული დატვირთვით ვარჯიში აღარ დააძალა, მაგრამ წყენა გულიდან მაინც ვერ ამოირეცხა და ბუენოს-აირესის „მსოფლიოს თასზე“ გაჩემპიონებამდე ხმას არ სცემდა.

აფრიკულ-აზიურ-სამხრეთამერიკული შეკრებების შემდეგ საქართველოს ნაკრებმა ევროპაშიც წაივარჯიშა – ჯერ ჩეხეთის, შემდეგ კი ესპანეთის კემპებში ჩაერთო, რომლებიც ევროპის ძიუდოს ფედერაციის მიერ იყო ორგანიზებული. წინასაოლიმპიადო მოსამზადებელი ციკლის დას-

კვნიით შეკრება კი ბორჯომში ჩატარდა. თუმცა იქამდე ზაიზენბახერმა ლონდონში წასაყვანი სრული შემადგენლობა დაასახელა. წინასწარვე გარკვეულ ოთხეულს: შავდათუაშვილს, ტატალაშვილს, ჭრიკიშვილსა და ლიპარტელიანს, შუკვანი, ჟორჟოლიანი და ოქრუაშვილი მიამატა, თუმცა პრესკონფერენციაზე გამოაცხადა, გუნდი ბოლომდე ჩემი სურვილით დაკომპლექტებული არაა, რადგან ირაკლი ცირეკიძე განაცხადში შეყვანაზე ვერაფრით დავითანხმეო.

პირველი ქართული ოლიმპიური დელეგაცია ბრიტანეთში 25 ივლისს გაემგზავრა. ძიუდოსტებიც ამ ჯგუფში იყვნენ, რადგან ოლიმპიურ თამაშებში ერთ-ერთი პირველები უნდა ჩართულიყვნენ. გამგზავრების წინა საღამოს შავდათუაშვილების ოჯახში გამოსამშვიდობებელი სუფრა გაიშალა. ლაშას წარმატება უახლოესმა ადამიანებმა უსურვეს. ყველაზე საინტერესო მამაშვილური დარეგება იყო.

— გზა დაფულოცე და რამდენიმე რჩევა მივეცი. ვუთხარი, რომ ოლიმპიური თამაშები აბსოლუტურად განსხვავებული ხასიათის ტურნირი იყო და ჩემპიონობისთვის ბრძოლა რეალურად შეეძლო, — გაიხსენა ნაოლიმპიადევეს გენადი შავდათუაშვილმა და იქვე ერთი საიდუმლოც გაამხილა – ლაშას ხუმრობით ვუთხარი, ყოველი შეხვედრის მოგების შემდეგ სიხარული ცერა თითის ჩვენებით გამოუხატა და კარალეთში მივხვდებოდი, რომ ეს ჟესტი მე მეძღვნებოდა. ტელევიზორში აღარ დავკვირვებივარ, ან კი სად მქონდა მაგის თავი, ნერვიულობისგან მეგონა მოვკვდებოდი. ის საუბარი მხოლოდ ოლიმპიადის შემდეგ გამახსენდა ლონდონური სურათების დათვალიერებისას, როცა ცერმემართული ლაშას არაერთი ფოტო აღმოვაჩინე.

დანარჩენი მთელმა სპორტულმა სამყარომ იცის...

ოთარ მაღლაკელიძე

ოლიმპიური პრეზენტაცია

„ოლიმპიელის“
ჟურნალისტს
ოლიმპიური მოძრაობის
აქტუალურ საკითხებზე
ესაუბრა საქართველოს
ეროვნული ოლიმპიური
კომიტეტის პრეზიდენტი
ლარი ხაბალოვი

— მოდით, ჩვენი საუბარი
ოლიმპიური კომიტეტის საან-
გარიშო-საარჩევნო სესიით და-
ვიწყოთ. როგორია სესიის შე-
დეგების თქვენეული შეფა-
სება?

— არჩევნებში ჩვენმა გუნ-
დმა გაიმარჯვა და, ბუნებრივ-
ია, შედეგით კმაყოფილი ვარ.
კარგია ისიც, რომ საერთაშო-
რისო ოლიმპიური კომიტეტის
ოფიციალურმა დამკვირვებე-
ლმა, სესიის დელეგატებმა,
ჟურნალისტებმა და თავად
ჩვენმა კონკურენტებმაც აღი-
არეს, რომ არჩევნები დემოკ-
რატიულად ჩატარდა. პატიოსა-
ნი თამაშის წესების დაცვა აუ-
ცილებელია არა მხოლოდ სპორ-
ტულ სარბიელზე, არამედ –
არჩევნების დროსაც. დღეს უკ-
ვე არავინ დავობს იმაზე, რომ
სწორი გადანყვეტილება მივი-
ღეთ, როცა სეოკის სესია დე-
კემბრისთვის გადავღეთ. სპორ-
ტულმა ფედერაციებმა სწორედ
დროის იმ მონაკვეთში ჩაატა-
რეს თავიანთი წესდებით დად-
გენილი საანგარიშო-საარჩევ-
ნო ყრილობები, სესიაზე კი ძი-
რითადად ის ხალხი შეიკრიბა,
რომელთანაც ახალ ოლიმპიურ
ოთხნეულში მოგვინვეს ერ-
თობლივი მუშაობა. ალბათ მი-
აქცევდით ყურადღებას, რომ
სესიაზე გამოსვლისას მე ხაზი
გავუსვი და დადებითად მო-
ვისხენიე სეოკის წინა ხელმ-
ძღვანელობის მიერ უშუალოდ
ლონდონის ოლიმპიური თამა-

შებისთვის განეული მუშაობა,
თუმცა იქვე ყურადღება გავა-
მახვილე ხარვეზებზე, რამაც
ხელი შეგვიშალა ოლიმპიადაზე
უკეთესი შედეგის ჩვენებაში.
ჩვენ ვეცდებით გამოვასნო-

როთ ეს ხარვეზები, მაქსიმალურად ეფექტურად გამოვიყენოთ ჩვენი სპორტის პოტენციური შესაძლებლობები და სპორტის სამინისტროსთან და ცალკეულ ფედერაციებთან ერთ-

თობლივი მუშაობით მეტი წარმატებით გამოვიდეთ დიდ შეჯიბრებებზე, მათ შორის – ოლიმპიურ თამაშებზე.

— **ახალარჩეულ ოლიმპიურ კომიტეტს, საწესდებო ამოცანებიდან გამომდინარე, მრავალი მიმართულებით უწევს მუშაობა, მაგრამ მინდა გკითხოთ თქვენი პრიორიტეტების თაობაზე. რომელი თემებია ამ ეტაპზე ყველაზე აქტუალური?**

— ყველა ის საქმე, რასაც ჩვენ არჩევის პირველი დღიდან ვაკეთებთ და სამომავლოდ ვგეგმავთ, საბოლოო ჯამში, ემსახურება რამდენიმე მთავარ მიზანს: პირველ ყოვლისა, ეს არის მაღალი მიღწევების სპორტის განვითარება და, შესაბამისად, წარმატებული გამოსვლა ოლიმპიურ თამაშებში, ახალგაზრდულ ოლიმპიურ შეჯიბრებებში; ოლიმპიური მოძრაობის განვითარება სპორტის მასობრიობისა და საგანმანათლებლო ოლიმპიური პროგრამების, ოლიმპიზმის ფუძემდებლური პრინციპებისა და ფასეულობების მეშვეობით; ასევე ძალზე მნიშვნელოვანია დოპინგის წინააღმდეგ უკომპრომისო ბრძოლა, სპორტში დასაქმებული ადამიანების ხელშეწყობა, ვეტერანი სპორტსმენების სოციალური დაცვა. ყველა ამ მიმართულებით მიმდინარეობს კონკრეტული მუშაობა. ჩვენ უკვე შევხვდით ოლიმპიურ სახეობათა ფედერაციების ხელმძღვანელებს, დეტალურად გავეცანით მათ გეგმებს, შევისწავლეთ პრობლემები, რომლებიც ერთობლივი ძალისხმევით უნდა მოვაგვაროთ. ამოცანა ის არის, რომ ერთის მხრივ შევინარჩუნოთ უკვე გამოცდილი სპორტსმენები, ეროვნული ნაკრების წევრები, პარალელურად კი გამოვავლინოთ ნიჭიერი და

პერსპექტიული ახალგაზრდობა, მომავალი ოლიმპიელები, ვიზრუნოთ მათი დაოსტატებისთვის, შევუქმნათ შესაფერისი სავარჯიშო პირობები. ოლიმპიური ღირებულებების, ოლიმპიზმის პოპულარიზაციის მიზნით აქტიურად ამუშავდა ოლიმპიური მუზეუმი, სადაც რეგულარულად იმართება შეხვედრები სკოლების მოსწავლეთა და ოლიმპიურ ჩემპიონთა მონაწილეობით. გამოცოცხლდა სეოკის ოფიციალური ვებგვერდი, რომელიც მკითხველს ოპერატიულად აწვდის ყველა მეტნაკლებად მნიშვნელოვან ინფორმაციას ქართულ და ინგლისურ ენებზე; ოთწლიანი პაუზის შემდეგ განახლდა ჟურნალ „ოლიმპიელის“ გამოცემა; სეოკის ოფისში ამოქმედდა ოლიმპიური ბიბლიოთეკა, ახალი წიგნითა და დოკუმენტური ფილმით შეივსება ორი საინტერესო პროექტი – „ქართველი ოლიმპიური ჩემპიონები“ და „ერთი ჩემპიონის ისტორია.“ ცნობილმა ჟურნალისტმა პაატა ნაცვლიშვილმა უკვე დაიწყო მუშაობა ხუთტომეულის – „ხუთი რგოლი საქართველოსთვის“ – მოსამზადებლად. ეს მნიშვნელოვანი პროექტი სეოკის დაარსების 25 წლის იუბილეს ეძღვნება და გაისად, შემოდგომაზე დასრულდება. ვგეგმავთ აგრეთვე საბავშვო ოლიმპიური ენციკლოპედიის, ოლიმპიური ქარტიის, სეოკის ცნობარის გამოცემას. მოგეხსენებათ, ყოველწლიურად, 23 ივნისს, საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის ეგიდით ტარდება „ოლიმპიური დღე.“ სეოკში უკვე ამუშავდა საორგანიზაციო კომიტეტი, რომელიც იზრუნებს იმისთვის, რომ ხელი შევუწყოს ცხოვრების ჯანსაღი წესის პოპულარიზაციას, მასობრივი შეჯიბრებები გავმართოთ არა მარტო თბილისში, არამედ – საქართველოს რეგიონებშიც.

— რაკი რეგიონები ახსენეთ, რას გვეტყვი სეოკის რეგიონულ ორგანიზაციებზე, როგორ საქმიანობენ ისინი?

— გულწრფელად გეტყვით, რომ, რამდენიმე გამონაკლისის გარდა, ჩვენს რეგიონალურ ორგანიზაციებში აქტიურობა ნამდვილად არ შეინიშნება. ეს ხარვეზი ნაბიჯ-ნაბიჯ უნდა გამოვასწოროთ. ჩვენ უკვე შევხვდით რეგიონალური ორგანიზაციების ხელმძღვანელებს, განვიხილეთ ყველა პრობლემა – იურიდიული სტატუსიდან დაწყებული, სამოქმედო გეგმით დამთავრებული. იმედი მაქვს, რომ ადგილებზე მუშაობა გამოცოცხლდება, ჩვენ კი, შესაძლებლობის ფარგლებში, მაქსიმალურ მხარდაჭერას ვპირობდებით.

— ოლიმპიური კომიტეტის საქმიანობა, უნიწარესად, ოლიმპიურ თამაშებზე ნაჩვენები შედეგებით ფასდება. რიოდე ჟანერიოს ოლიმპიადამდე საკმაოდ დიდი დროა დარჩენილი, თუმცა მანამდე არაერთი მნიშვნელოვანი შეჯიბრებება უნდა გაიმართოს. მათ შორის, ევროპის 2013 წლის ახალგაზრდული ოლიმპიური ფესტივალი, 2014 წლის მსოფლიოს ახალგაზრდული ოლიმპიური თამაშები. 2015 წელს თავად ჩვენ უნდა ვუმასპინძლოთ ევროპის ახალგაზრდულ ოლიმპიურ ფესტივალს...

— ყველა ამ შეჯიბრებისთვის მზადებას, ცხადია, განსაკუთრებული გულისყურით ვეკიდებით. ეს არის უმნიშვნელოვანესი ახალგაზრდული ტურნირები, სადაც მოწმდება ჩვენი სპორტის რეზერვი. საქართველოს ასეთ ტურნირებში მონაწილეობის კარგი გამოცდილება დაუგროვდა, მედალოსნებიც საკმაოდ გვყავდა და მათი

რიცხვი, იმედია, გაიზრდება. უტრეხტში, ევროპის ახალგაზრდულ ოლიმპიურ ფესტივალზე, სპორტის 6 სახეობაში, სავარაუდოდ, 27-30 სპორტსმენით წარვსდგებით, ნანძინის საგაისო მეორე ახალგაზრდულ თამაშებზე კი, შეჯიბრების სპეციფიკიდან და სალიცენზიო პირობების სირთულეებიდან გამომდინარე, შედარებით ნაკლები მონაწილე გვეყოლება. უკვე გამოკვეთილია ახალგაზრდული ოლიმპიური გუნდების პოტენციური კანდიდატები, რომელთა მზადების პროცესს ჩვენ სისტემატურად დავაკვირდებით. რაც შეეხება 2015 წელს თბილისში გასამართ ევროპის ახალგაზრდულ ოლიმპიურ ფესტივალს, ასეთი მასშტაბის კომპლექსური შეჯიბრებისთვის ჩვენ აქამდე არასოდეს გვიმასპინძლია. ეს ერთდროულად დიდი პატივიც არის და ასევე დიდი პასუხისმგებლობაც. ჩვენს წინაშე დგას ორი მთავარი ამოცანა: მაქსიმალურად კარგად მოვემზადოთ და ღირსეულად ვუმასპინძლოთ ამ ფესტივალს და რაც შეიძლება მაღალი შედეგ-

ბი ვაჩვენოთ უშუალოდ სპორტულ შეჯიბრებებში. ვფიქრობ, ჩვენ ორივე ამ ამოცანას წარმატებით შევასრულებთ.

— სოჭის ზამთრის ოლიმპიურ თამაშებთან დაკავშირებით, ამ თამაშებში საქართველოს დელეგაციის მონაწილეობის მიზანშეწონილობის თაობაზე არაერთგვაროვანი მოსაზრება გამოითქმის და ამ საქმეში განსაკუთრებით აქტიურობენ პოლიტიკოსები. როგორია სეოკის ხელმძღვანელობის ოფიციალური პოზიცია?

— ჩვენი პოზიცია გარკვეულია და ამის შესახებ არაერთხელ განვაცხადეთ: საქართველოს სპორტსმენები სოჭის ოლიმპიადაზე აუცილებლად უნდა გამოვიდნენ. ნებისმიერი სხვა გადაწყვეტილება დააზიანებს ქართულ სპორტს, ჩვენს ოლიმპიურ მოძრაობას, გაგვირთულებს ურთიერთობას საერთაშორისო ოლიმპიურ კომიტეტთან და სხვა მნიშვნელოვან სპორტულ ორგანიზაციებთან.

როცა ამ თემაზე ვლაპარაკობთ, ჯერ ერთმანეთისგან უნდა გავიმიჯნოთ პრობლემის პოლიტიკური შემადგენელი და წმინდა სპორტული მხარე, ამის შემდეგ კი გავარკვოთ, რას ვიგებთ და ვაგებთ ერთი ან მეორე მიმართულებით. ემოციურად, ჩემთვის გასაგებია ჩვენი მოქალაქეების გარკვეული ნაწილის გულწრფელი წუხილი იმის თაობაზე, რამდენად გამართლებულია აგრესორი ქვეყნის ტერიტორიაზე გასამართ თამაშებში ქართველი ოლიმპიელების გამოსვლა. მეტსაც გეტყვით – ეს არის ბუნებრივი რეაქცია იმ ტრაგიკული ამბების შემდეგ, რაც საქართველოში დატრიალდა. მაგრამ, როცა გადაწყვეტილებას ვღებულობთ, ვალდებულნი ვართ, ემოციები გვერდზე გადავდოთ და პრაგმატულად ვიმოქმედოთ. ღრმად ვარ დარწმუნებული, რომ სოჭის ოლიმპიადის ბოიკოტი, პირველ ყოვლისა, არაფერს მოგვცემს

სწორედ პოლიტიკური თვალსაზრისით, მეორეს მხრივ კი მძიმე დარტყმა იქნება მთელი ქართული სპორტისთვის. უნდა გვახსოვდეს, რომ სოჭს ოლიმპიადის მასპინძლის სტატუსი მიანიჭა საერთაშორისო ოლიმპიურმა კომიტეტმა, რომლის წინაშეც ჩვენ ოლიმპიური ქარტიით განსაზღვრული კონკრეტული ვალდებულებები გავაჩენია. ერთ-ერთი მთავარი ვალდებულებაა სწორედ ოლიმპიურ თამაშებში აუცილებელი მონაწილეობა. ოლიმპიადის ბოიკოტი ავტომატურად ნიშნავს საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის ბოიკოტს, რასაც უთუოდ მოჰყვება ნეგატიური შედეგები. აქვე მინდა გავიხსენო, რომ ჩვენი სპორტსმენები და გუნდები რეგულარულად მონაწილეობენ რუსეთში გამართულ საერთაშორისო შეჯიბრებებში, თუმცა ამის გამო უკმაყოფილება არავის გამოუთქვამს. აქედანაც ჩანს,

რომ ოლიმპიადის ბოიკოტის თემა ხელოვნურად არის გავიადებული და გარკვეული პოლიტიკური ჯგუფების ვიწრო პარტიულ ინტერესებს ემსახურება.

— საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა და მთავრობის ზოგიერთმა წევრმა ლიად და ერთმნიშვნელოვნად დაუჭირეს მხარი ჩვენი სპორტსმენების მონაწილეობას სოჭის ოლიმპიადაში, თუმცა, წესდების თანახმად, საბოლოო გადაწყვეტილება ეროვნულმა ოლიმპიურმა კომიტეტმა უნდა მიიღოს....

— სწორედ ამისთვის მოვიწვიეთ ოლიმპიური კომიტეტის საგანგებო სესია, რომელსაც დელეგატის სტატუსით დაესწრებოდა სპორტის ოლიმპიურ სახეობათა ფედერაციების წარმომადგენლები. სესიის დღის წესრიგის მთავარი საკითხი სწორედ სოჭის ოლიმპიურ თამაშებს უკავშირდება. გაიმართება კენჭისყრა და დარწმუნებული ვარ, სესია ქართული სპორტისთვის საჭირო გადაწყვეტილებას მიიღებს. ამ თემასთან დაკავშირებით, სეოკის აღმასკომის სხდომაზე უკვე გვექონდა ღია დისკუსია და აღმასკომის წევრები მხარს უჭერენ ზამთრის ოლიმპიურ თამაშებში საქართველოს დელეგაციის მონაწილეობას. წესდების მიხედვით, ჩვენ შეგვეძლო აღმასკომის ფარგლებშივე მიგვედო საბოლოო გადაწყვეტილება, მაგრამ, მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესის გათვალისწინებით, საჭიროდ ჩავთვალეთ სესიის მოწვევა და კენჭისყრაში მთელი ოლიმპიური სპექტრის ჩართვა. საერთაშორისო ოლიმპიურ კომიტეტს ჩვენი საბოლოო გადაწყვეტილების თაობაზე შეტყობინება შეიძლება მაისამდე უნდა გავუგზავნოთ.

ახალი სტრატეგია

ინტერვიუ სპორტის მინისტრთან

ლევან ყიფიანი: „სპორტი საქართველოს სპინიტი ბარათად უნდა ვაჩსიოთ“

სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტროს ახალი ხელმძღვანელობის მიერ დასახულ გეგმებსა და პრიორიტეტებზე, ქართული სპორტისათვის მნიშვნელოვან საკითხებსა თუ სხვა საინტერესო სიახლეებზე გვესაუბრება სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა მინისტრი **ლევან ყიფიანი**.

— ბატონო ლევან, სპორტული კუთხით 2013 წელს საქართველომ პირველი სერიოზული გამოცდა ჭიდაობაში ევროპის ჩემპიონატის მასპინძლობით ჩააბარა. როგორ შეაფასებთ თბილისის ევროპის ჩემპიონატს?

— ევროპის ჩემპიონატი თავისუფალ, ბერძნულ-რომაულ და ქალთა ჭიდაობაში საქართველოში პირველად ჩავატარეთ და როგორც სპორტული კუთხით ასევე ტურნირის საორგანიზაციო თვალსაზრისით, საქართველომ ძალზე მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადადგა.

ევროპის ჩემპიონატმა მართლაც მაღალი შეფასებები დაიმსახურა როგორც ევროპის, ასევე სართაშორისო ჭიდაობის ფედერაციის მხრიდან. მით უმეტეს ამ პერიოდში, როდესაც ჭიდაობის სახეობების ოლიმპიური თამაშებიდან ამოღების საკითხი დგას, ჩემპიონატის მაღალ დონეზე ორგანიზებას დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა. მოხარული ვარ, რომ ჩვენმა ქვეყანამ ასეთი რანგის ტურნირის მასპინძლობას გაართვა თავი, ევროპის ჩემპიონატი თბილისში ნამდვილად შედგა.

აღსანიშნავია ის შედეგი და მემდეგები, რაც ქართველმა მოჭიდავეებმა მოოვეს. 2 ოქრო, 2 ვერცხლი და 3 ბრინჯაო მართლაც წარმატებაა. მთლიანობა-

ში მსურს მაღლობა გადავუხადო როგორც სპორტსმენებს, მათ მწვრთნელებსა და ჭიდაობის ფედერაციის წევრებს, ასევე ყველა უწყების წარმომადგენლებს ვინც ევროპის ჩემპიონატის ორგანიზებაში მონაწილეობდა. ვფიქრობ, გულშემატკივარმა თბილისის სპორტის სასახლეში ნამდვილი ზეიმი იხილა. ჭიდაობა საქართველოსთვის სტრატეგიული

ვაცქმემატკივარმა სპორტის სამინისტროს სახსრებში ნამდვილი ზეიმი იხილა.

საქართველოს სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტროს ახალი ხელმძღვანელობა (მარცხნიდან): მინისტრის მოადგილეები – თამაზ თევზაძე და რატი ბრეგვაძე, მინისტრი ლევან ყიფიანი და მინისტრის პირველი მოადგილე ზურაბ აზმაიფარაშვილი.

მნიშვნელობის სპორტისა და დარწმუნებული ვარ, რომ ჭიდაობის პოპულარობა თბილისის ევროპის ჩემპიონატის შემდეგ კიდევ უფრო გაიზრდება.

— საქართველო 2013 წელს კიდევ არაერთი საერთაშორისო ტურნირის მასპინძელია. ასევე ახლოვდება 2015 წლის ევროპის ახალგაზრდული ოლიმპიური ფესტივალი.

— მართლაც დასაფასებელია სხვადასხვა სახეობების საერთაშორისო სპორტული ფედერაციები საქართველოს მიმართ ასეთ ნდობას რომ გამოხატავენ და არაერთი მაღალი რანგის ტურნირების ორგანიზების საშუალებას გვაძლევენ. ჭიდაობის ევროპის ჩემპიონატის შემდეგ, თბილისის სპორტის სასახლე აპრილის მიწურულს ფუტსალში უეფას ჩემპიონთა ლიგის ოთხთა ფინალს მასპინძლობს, რაც ასევე ძალზე პრესტიჟული საერთაშორისო დონის ტურნირია. ტურნირს უეფას პრეზიდენტი — მიშელ პლატინი ესწრება, ეს კი ტურნირის

მნიშვნელობას კიდევ უფრო მეტად ზრდის.

მოგეხსენებათ, ასევე თბილისში საცურო აუზ „ოლიმპიკში“ ჩატარდა წყალბურთელთა ევროპის ჩემპიონატის შესარჩევი საკვალიფიკაციო ჯგუფური ეტაპის მატჩები, წლის ბოლომდე ჩვენ კიდევ გველის საერთაშორისო ტურნირები რაგბსა და სპორტის სხვადასხვა სახეობებში, სპორტის რამდენიმე სახეობაში ევროპისა თუ მსოფლიო ჩემპიონატების მასპინძლობაზე გვაქვს განაცხადი შეტანილი, 2015 წელს კი თბილისში უეფას სუპერთასის მატჩი და ევროპის ახალგაზრდული ოლიმპიური ფესტივალის გველის, რომელსაც საქართველომ ასევე მაღალ დონეზე უნდა უმასპინძლოს.

ევროპის ახალგაზრდული ოლიმპიადაზე სპორტის 9 სახეობის 5 ათასამდე წარმომადგენელს უნდა ვუმასპინძლოთ და ჩვენი ქვეყანა საუკეთესო კუთხით წარმოვაჩინოთ. თამამად შეიძლება ითქვას, რომ სპორტი საქართველოს საეზიტო ბარათად უნდა ვაქციოთ.

— დღეს, თბილისში ახალი სპორტის სასახლის საჭიროება ნამდვილად არსებობს. არის თუ არა სიახლეები ამ მიმართულებით და ზოგადად, სპორტულ ბაზებთან დაკავშირებით როგორია სამინისტროს სამოქმედო გეგმა?

— სპორტის სასახლის ხელმძღვანელობას განსაკუთრებული მადლობა მსურს გადავუხადო იმ გმირული საქციელისათვის, რაც მათ არენაზე საორგანიზაციო მიმართულებით განახორციელეს და სასახლის თანამედროვე სტანდარტებთან შესაბამისობაში მოსაყვანად 24-საათიანი სამუშაო გრაფიკით იმოქმედეს.

თუმცა, დღევანდელი სპორტის სასახლე მისი ინფრასტრუქტურული შესაძლებლობებიდან გამომდინარე უკვე მოძველებული ფორმისაა. თბილისს ნამდვილად სჭირდება ახალი სპორტული არენა. შემუშავების სტადიაშია პროექტი, რომლის მიხედვითაც თბილისში, სპეციალურად შერჩეულ ადგილას უნდა აშენდეს თანამედროვე მულტიფუნ-

ცქიური, 3-დარაბზიანი სპორტის სასახლე, რომელიც ყველა საერთაშორისო მოთხოვნას დააკმაყოფილებს და 7-დან 10 ათასამდე მაყურებელზე იქნება გათვლილი. საქართველოში ცალკეული გამონაკლისი შემთხვევების გარდა სპორტული ინფრასტრუქტურა სამწუხაროდ არ პასუხობს საერთაშორისო ნორმებს და ამ მიმართულებით მუშაობა სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტროს ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტია. რა თქმა უნდა, ძალზე ბევრია დამოკიდებული ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაზე, თუმცა სწორი, თანმიმდევრული მოქმედებით და ერთიანი ძალისხმევით მართლაც შესაძლებელია სასურველი შედეგის მიღება.

— გარდა ინფრასტრუქტურული პროექტებისა, კიდევ რა ძირითადი პრიორიტეტები აქვს დასახული სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტროს?

— ჩვენ, სამინისტროში მოსვლის დღიდან უპირველეს მიზნად დავისახეთ სისტემის დეცენტრალიზაცია და სპორტის დეპოლიტიზაცია. მართალია, ამ მხრივ იდეალური ვარიანტისგან ჯერ შორს ვართ, მაგრამ უკვე გადადგმული პირველი ნაბიჯები, სპორტულ ფედერაციებში არჩევნები შეჯიბრებითობის პრინციპით ჩატარდა და სპორტულ საზოგადოებას საშუალება მიეცა მათთვის სასურველი კანდიდატებისათვის დაეჭირათ მხარი.

ამიერიდან, სამინისტრო იქნება გარანტი, რომ სპორტში პოლიტიკა აღარ ჩაერევა. თუ იქნება პრობლემები, ჩვენ მხოლოდ მედიატორის როლს შევასრულებთ, რასაც ჩაერევას ვერ ვუნოდებთ, რადგან ყველა ნორმალურ სახელმწიფოში მიღებული ფორმაა, რომ ფედერაციების სუბიექტების ურთიერთობებს სამინისტრო არეგულირებს.

სამინისტროს ერთ-ერთი პრიორიტეტია ასევე სპორტის მა-

სობრიობა. ამ მიმართულებით ბოლო წლებმა ნამდვილად სავალალო შედეგამდე მიგვიყვანა. ამ საქმეში ძალიან დიდია სახელმწიფოს როლი, რათა სპორტი ყველასთვის ხელმისაწვდომი იყოს, სპორტში ჩართვა ყველა ასაკის, სქესის, რელიგიური, თუ პოლიტიკური ინტერესების ადამიანს უნდა შეეძლოს, ახალგაზრდობაც უფრო აქტიური უნდა გახდეს.

სპორტში არსებული მდგომარეობა ნამდვილად არასახარბიელოა. დღესდღეობით, საქართველოს მასშტაბით პროფესიონალურ სპორტში ჩართულობა განვითარებულ ქვეყნებთან შედარებით ბევრად ნაკლებია. ეს მინიმუმის მინიმუმია და ჩვენი ხედვა იქითკენ იქნება მიმართული, რომ რაც შეიძლება ამეტი ადამიანი ჩავრთოთ, პირობები შევუქმნათ, ინფრასტრუქტურა გავაუმჯობესოთ. ამერიკულმა მოდელმა, სადაც ყველაფერი კერძოა და სპორტი თავს თავად ინახავს არ გაამართლა. ჩვენ ევროპულ მოდელს ვემხრობით, სახელმწიფო-სა და კერძო სექტორს შორის ურთიერთანამშრომლობა მნიშვნე-

ლოვანი ფაქტორია სპორტის განვითარებისათვის.

ასევე გვსურს დავხვეწოთ ფედერაციების დაფინანსების სისტემა და გადავიდეთ პროგრამულ მიდგომაზე. სამინისტროს მხოლოდ სპონსორის ფუნქციები არ უნდა ჰქონდეს, საჭიროა მწყობრი სისტემა, რომელიც გამართულად იმუშავებს. საქართველოში სპორტსმენები ნიჭირების და მწვრთნელების შრომის ხარჯზე აღწევენ წარმატებებს, სისტემის ამუშავების შემთხვევაში კი შესაძლებელი იქნება გაცილებით მეტი მედალი, მეტი წარმატება მოვიპოვოთ, უფრო მეტი პროფესიონალი სპორტსმენი შევიძინოთ, მწვრთნელები მოვამზადოთ. ეს რა თქმა უნდა დროს ამბავია, თუმცა რეალურად შესაძლებელი. ჩვენ სპორტში ისეთი სისტემის შექმნას ვინყებთ, რომელიც წლებს გაუძლებს და საქართველოში სპორტის სტაბილური განვითარების საფუძველი გახდება.

— ცვლილებები იგეგმება სპორტის კანონის დახვეწის კუთხითაც?

საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა ხელი მოაწერა მთავრობის დადგენილებას (# 64, 28.03.2013) "უმალღესი საგანმანათლებლო დაწესებულების სტატუსის მოპოვების მიზნით საჯარო სამართლის იურიდიული პირის საქართველოს ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დაფუძნების შესახებ", რაც მართლაც რომ ისტორიული გადაწყვეტილებაა ქართული სპორტისათვის. ჩვენ აქტიურად ვთანაშრომლობთ უცხოელ ექსპერტებთან და გვსურს აკადემიის აღდგენის პროცესში საერთაშორისო გამოცდილება გავიზიაროთ. ასე რომ, აღდგენის პროცედურა 2013 წელს დაიწყო და 2014 წლის სასწავლო სეზონზე სახელმწიფო უმაღლესმა სასპორტო სასწავლებელმა სტუდენტების მიღება უკვე უნდა შეძლოს.

— ზემოთ ჩამოთვლილი სიახლეების განსახორციელებლად 2013 წლის ბიუჯეტში ცვლილებები როგორ აისახება?

— 2013 წლის ბიუჯეტის მხოლოდ ნაწილობრივი კორექტირება შეუძლებელია, ძველ მიმართულებებსა და ახალ პრიორიტეტებს შორის წყვეტა რომ არ მომხდარიყო, მიმდინარე წელი გარდამავალ ეტაპად გამოვაცხადეთ. მომავალი წლიდან კი ზუსტად გაინტერება ჩვენს პროექტებსა და პრიორიტეტებზე მორგებული ბიუჯეტი როგორც სპორტის, ასევე ახალგაზრდობის კუთხით. როგორც ხედავთ, ბევრი გეგმა და სამუშაო გვაქვს, რაშიც ჩვენი საზოგადოების თანადგომა და თანამონაწილეობა აუცილებლად დაგვჭირდება. ვისურვებდი, რომ ყველა ოჯახში ერთი ადამიანი მაინც ყოფილიყო სპორტით დაკავებული, ეს კი გარანტი იქნება იმისა, რომ საზოგადოებაში სპორტული და ახალგაზრდული შემართება გაიზრდება, სპორტი ხომ აკეთილშობილებს და აერთიანებს ადამიანებს.

ინტერვიუ მომზადებულია სამინისტროს პრესცენტრის მიერ

— სპორტული კანონმდებლობის გამართვა ასევე ჩვენი ერთ-ერთი ძირითადი მიმართულებაა. როდესაც კანონი არეგულირებს პროცესებს, სისტემა გამართულად იწყებს ფუნქციონირებას. „საქართველოს კანონი სპორტის შესახებ“ 1996 წლიდან არ შეცვლილა. თავად კანონი ცუდი არ იყო, მაგრამ ქართულ რეალობაში არ მუშაობდა. ჩვენი მიზანია ისეთი კანონების შექმნა, რომლებიც იმუშავებს და ურთიერთობებს დაარეგულირებს, ეს ყველაფერი კი საბოლოოდ შედეგებზე აისახება. სპორტის კანონის დახვეწის მიმართულებით მჭიდროდ ვთანაშრომლობთ პარლამენტის სპორტისა და ახალგაზრდულ საქმეთა კომიტეტთან. პარლამენტს დასამტკიცებლად ახალ კანონთა პაკეტს მივანვადით, როგორც ახალგაზრდული, ასევე სპორტის მიმართულებით.

— სპორტის აკადემიის აღდგენის მიმართულებით აქტიური მუშაობა მიმდინარეობს.

დღეისათვის, რა ეტაპზეა აკადემიის ამოქმედების საკითხი?

— სპორტის აკადემია ასევე ჩვენი ერთ-ერთი პრიორიტეტია და ამ მიმართულებით ძალზე სერიოზული სამუშაოები მიმდინარეობს. სპორტის სფეროში კადრების აღზრდის მისია საქართველოს ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის აკადემიას ევალებოდა, რომელიც ერთადერთი სპეციალიზირებული უმაღლესი დაწესებულება იყო ქვეყანაში. მიუხედავად იმისა, რომ დაარსებიდან 70 წელს ითვლიდა, სპორტის აკადემია 2007 წელს გაუქმდა, რითიც სპორტს ძალზე დიდი ზარალი მიაღდა და მეექვსე წელიწადია სპორტის სფერო პროფესიონალი კადრების გარეშე დარჩა. მოხდა ისე, რომ ადამიანებმა საკუთარ ამბიციებს გადააყოლეს ეს ინსტიტუტი, თუმცა ეს ყველაფერი უკვე წარსულია. დღეს წულიდან გვინევს საქმის კეთება, რათა დროულად აღდგეს ინსტიტუტი და შესაბამისი სტატუსი მიენიჭოს.

სტრატეგია

სოჭის ოლიმპიადაში საქართველოს დელეგაციის მონაწილეობის თაობაზე ჩვენი საზოგადოების დამოკიდებულება, გასაგებ მიზეზთა გამო, არაერთგვაროვანია. რუსეთის 2008 წლის სამხედრო აგრესიის შემდეგ, საქართველო ითხოვდა საერთაშორისო ოლიმპიურ კომიტეტს განეხილა ზამთრის ოლიმპიადის სხვა ქვეყანაში გადატანის შესაძლებლობა, მოგვიანებით კი აქტუალური გახდა ოლიმპიადის ბოიკოტის თემა.

2013 წლის 7 თებერვალს, სოჭის ოლიმპიადის გახსნიდან ზუსტად ერთი წლით ადრე, საქართველოს ეროვნულმა ოლიმპიურმა კომიტეტმა, სხვა ქვეყნების ეოკებთან ერთად, მიიღო საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის ოფიციალური მიწვევა. ლოზანაში, სოკის შტაბ-ბინაში, ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტებიდან ოფიციალურ პასუხს 2013 წლის 7 მაისამდე ელოდებოდნენ. საქართველო არჩევანის წინაშე დგას, ამ არჩევანს კი გააკეთებს საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის სესია, რომელიც 2 მაისს გაიმართება.

სოჭში ოლიმპიადის ჩატარება ვლადიმირ პუტინის იდეა იყო. თავის დროზე პუტინმა დიდი ძალისხმევა გასწია საიმისოდ, რათა საერთაშორისო ოლიმპიური მოძრაობის მალალჩინოსნების კეთილგანწყობა მოეპოვებინა. 2007 წლის 4 ივლისს გვატემალაში გამართულმა სოკის 119-ე სესიამ ზამთრის XXII თამაშების მასპინძლად სოჭი აირჩია. ამ ამბიდან ერთი წლის თავზე პუტინის რუსეთმა საქართველოს ომი გამოუცხადა და ჩვენი ტერიტორიის მნიშვნელოვანი ნაწილი მიიტაცა. საერთაშორისო თანამეგობრობამ ლიად დაგმო რუსეთის აგრესია, მოგვიანებით კი ოფიციალურად აღიარა ოკუპაციის ფაქტი. ამის მიუხედავად, საერთაშორისო ოლიმპიურ კომიტეტს სოჭში ოლიმპიადის ჩატარების მიზანშეწონილობა ეჭვ-

ქვემ არ დაუყენებია და არც სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებს გამოუთქვამთ ხმამალალი პროტესტი. ზამთრის XXII ოლიმპიადის სხვაგან გადატანის მოთხოვნით პირველი ხმაურიანი განცხადება საქართველომ გააკეთა. ასეთი განცხადების მოტივი, თითქოს, ყველასთვის ნათელი და გასაგები უნდა ყოფილიყო: ოლიმპიური თამაშების მასპინძლობის უფლება მინიჭებული აქვს იმ ქვეყანას, რომელმაც უხეში სამხედრო ძალის გამოყენებით დაარღვია საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებული ნორმები, შეიჭრა მეზობელი ქვეყნის ტერიტორიაზე და დღემდე ოკუპირებული აქვს ამ ტერიტორიის ოცი პროცენტი. ამასთანავე, აგრესორი ქვეყანა შემჩნეულია სეპარატიზმისა და ეთნიკური წმენდის ღია ნახალისებაში და ეს ყველაფერი ხდება თამაშების ადგილიდან რამდენიმე ათეულ კილომეტრში.

ჩვენი გულისტკივილი მეტნაკლებად გაზიარა საერთაშორისო თანამეგობრობამ, თუმცა საქმე სიტყვიერი თანაგრძნობის იქით არ წასულა. ოფიციალური მხარდამჭერი განცხადება მსოფლიოს არც ერთი ქვეყნის ოლიმპიურ კომიტეტს არ გაუკეთებია. ოლიმპიური მოძრაობის ისტორია არ იცნობს თამაშების მასპინძლად ოფიციალურად გამოცხადებული ქალაქისთვის ამ უფლების ჩამორთმევისა და შეჯიბრების რომელიმე სხვა ქვეყნის ქალაქში გადატანის პრეცედენტს. ოლიმპიური თამაშები ჩატარებულა ფაშისტურ გერმანიაში (1936, ზაფხულისა და ზამთრის თამაშები), კომუნისტურ საბჭოთა კავშირში (1980) და ტოტალიტარულ ჩინეთში (2008). მრავალი საპროტესტო გამოსვლისა და მძაფრი სახელმწიფოთაშორისო დაპირისპირების მიუხედავად, ბერლინში, გარმიშ-პარტენკირხენში, მოსკოვსა და ბეიძინში დანიშნული თამაშები არავის გაუუქმებია. იყო პროტესტი და ბოიკოტი, მაგრამ შეჯიბრებები მაინც ჩატარდა. ოლიმპიური

ეროვნულ ოლიმპიურ კომიტეტებს (ეოკი) გააჩნიათ ექსკლუზიური უფლება, რომ წარმოადგინონ თავიანთი ქვეყანა ოლიმპიურ თამაშებზე და სოკის ეგიდით ორგანიზებულ რეგიონულ, კონტინენტურ ან მსოფლიოს სხვა დასხვა სპორტულ შეჯიბრებაზე. გარდა ამისა, ეოკი ვალდებულია, მონაწილეობა მიიღოს ოლიმპიურ თამაშებში სპორტსმენთა წარგავანით.

ოლიმპიური ქართია
თავი 4, მუხლი 3.

ქართია კატეგორიულად კრძალავს ოლიმპიური მოძრაობის გამოყენებას პოლიტიკური მიზნებისთვის. სპორტი ფორმალურად მართლაც გამოიყენება პოლიტიკისგან, მაგრამ მას ვერ გავმიჯნავთ სახელმწიფოსგან. სახელმწიფოს ინტერესები, ყოველ ცალკეულ შემთხვევაში, სპორტის ინტერესებზე მაღლა დგას. კიდევ რამდენიმე ფაქტს შეგახსენებთ: პოლიტიკური მოტივებით, მოსკოვის 1980 წლის ოლიმპიადაში მონაწილეობაზე უარი განაცხადა დასავლეთის თითქმის ყველა სახელმწიფომ, მათ შორის – აშშ-მა, კანადამ, იაპონიამ, გერმ-მ და სხვებმა, სულ – 65-მა ქვეყანამ. ოთხი წლის შემდეგ, ლოს-ანჯელესის ოლიმპიადას, ასევე პოლიტიკური მოტივებით, ბოიკოტი გამოუცხადეს ე. წ. სოცბანაკის ქვეყნებმა, მათ შორის – სსრ კავშირმა, პოლონეთმა, ჩეხოსლოვაკიამ, ბულგარეთმა და სხვებმა, სულ – 15-მა ქვეყანამ. სეულის ოლიმპიადაზე, კვლავ პოლიტიკური მოტივით, არ ჩასულან ჩრდილოეთ კორეის, კუბის და ეთიოპიის დელეგაციები. სხვადასხვა ფორმისა და მასშტაბის საპროტესტო გამოსვ-

ლები და ცალკეული ქვეყნების ბოიკოტი თან სდევდა არაერთ სხვა ოლიმპიურ თამაშებს.

საინტერესოა, რომ ოლიმპიადებზე პოლიტიკური პროტესტის პირველი ფაქტი რუსეთს უკავშირდება და ეს ამბავი მოხდა ლონდონში, 1908 წელს. რაკი ფინეთის დიდი სამთავრო იმ პერიოდში რუსეთის იმპერიის შემადგენლობაში შედიოდა, ოლიმპიადაზე პირველად მიწვეულმა რუსეთის დელეგაციამ მოითხოვა ფინელები რუსეთის სამფროვანი დროით გამოსულიყვნენ, მაგრამ როცა უარი მიიღეს, პროტესტის ნიშნად გახსნის ცერემონიაზე საერთოდ არ გამოსულან. მას შემდეგ ასი წელი გავიდა, თუმცა რუსეთი კვლავ რჩება ოლიმპიური თანამეგობრობის თავის ტკივილად. 2014 წლის ოლიმპიადის გარშემო რუსებისთვის უსიამოვნო საუბრები იმ დღიდანვე დაიწყო, როცა სოკ-მა ზამთრის XXII ოლიმპიადის (ნიშანდობლივია, რომ მოსკოვის ზაფხულის ოლიმპიადის რიგითი ნომერიც XXII იყო) მასპინძლად სოჭი შეარჩია. რუსეთის პრეზიდენტმა ვლადიმირ პუტინმა სოკის მაღალჩინოსნების წინაშე პირობა დადო, რომ მომავალი ოლიმპიადა „იქნება უსაფრთხო, სასიამოვნო და დასამახსოვრებელი.“ არადა, პირველი კითხვები სწორედ უსაფრთხოების თაობაზე გაჩნდა. რუსეთ-საქართველოს ომის, გახშირებული ტერაქტების, ამბოხებული ჩრდილოეთკავკასიური რეგიონების გააქტიურების და ცალკეული ეთნიკური ჯგუფებისა და დიასპორების (ჩერქეზები, ინგუშები, ჩეჩნები) მიერ გაკეთებული გამაფრთხილებელი განცხადებების შემდეგ და თამაშების მოახლოებასთან ერთად, ოლიმპიადის უსაფრთხოების თემა უფრო და უფრო აქტუალური ხდება. ცხარე კამათის თემად იქცა ასევე სოჭის ოლიმპიადასთან დაკავშირებული ეკოლოგიური პრობლემები. ავტორიტეტული საერთაშორისო გარემოსდამცველი ორგანიზაციები შეძლებისდაგვარად იბრძვიან

სოჭის ნაციონალური პარკის და უზარმაზარი ბუნებრივი ნაკრძალის დასაცავად, მაგრამ ფაქტია, რომ გარემოს უკვე მიაღდა აუნაზღაურებელი ზარალი, მათ შორის – აფხაზეთის სანაპირო ზოლში და ამის თაობაზე უკვე აფხაზი ეკოლოგებიც ალაპარაკდნენ. გაეროს ბუნების დაცვის პროგრამების ანგარიშში მითითებულია, რომ მოსკოვი უგულვებელყოფს სოჭში ბუნების დაცვის თვალსაზრისით შექმნილ საფრთხეს, ხოლო უდიდესმა ბუნებისდამცველმა ორგანიზაციებმა – „გრინპისმა“ და „უორლდ უაილდლაიფ ფანდმა“ საერთოდ შეწყვიტეს რუსეთის მხარესთან თანამშრომლობა, რადგანაც ოლიმპიადის ორგანიზატორები ყურად არ იღებენ მათ რჩევებს.

რაც შეეხება სოჭის ოლიმპიადის პოლიტიკურ ასპექტებს, საერთაშორისო დამკვირვებლებს ხაზს უსვამენ რუსეთზე ზეწოლის გაძლიერების აუცილებლობას. აშშ-ს ატლანტიკის საბჭოს უფროსი მრჩევლის კურტ ვოლკერის აზრით, სოჭის ოლიმპიადა რუსეთზე ზემოქმედების ბერკეტებს გვთავაზობს: „ბოიკოტსა და მონაწილეობას შორის არასასიამოვნო არჩევანის თავიდან ასაცილებლად, შეერთებულმა შტატებმა და ევროპამ უნდა მოახერხონ მესამე გზის მოძიება – სოჭის ოლიმპიადა იმ გაჭიანურებული კონფლიქტების მოგვარების კატალიზატორად უნდა იქცეს, რომლითაც კავკასიამ XXI საუკუნეში შეაბიჯა. რუსეთი დაინტერესებულია სოჭის ოლიმპიადის წარმატებაში და ამ ინტერესს ჩვენც ვიზიარებთ. სწორედ ეს უნდა გახდეს იმის ძლიერი სტიმული, რომ ისტორიას ჩაბარდეს რუსეთის ნულოვანი თამაშები, რომელიც დაფუძნებულია პრინციპზე – გაყავი და იბატონე კავკასიაში. ეს იქნება საუკეთესო გამოსავალი რეგიონის ქვეყნებისა და ხალხებისათვის, მოსკოვისთვის, სპორტსმენებისა და თავად ოლიმპიური მოძრაობისთვის.“

დავით გიორგაძე

საბოლოო გადაწყვეტილებას საოქო ლებულოებს

მიმდინარე წლის თებერვალში სოჭში ზამთრის XXII ოლიმპიურ თამაშებთან დაკავშირებით მისიის ხელმძღვანელთა სემინარი გაიმართა, რომლის მუშაობაშიც საქართველოდან მონაწილეობა სეოკის გენერალურმა მდივანმა ემზარ ზენაიშვილმა მიიღო. გაემგზავრება თუ არა ჩვენი სპორტული დელეგაცია სოჭში, როგორც ემზარ ზენაიშვილი თვით ოლიმპიადის დედაქალაქი თამაშებისათვის და რა საკითხები განიხილეს სემინარზე ამის შესახებ ინტერვიუ ემზარ ზენაიშვილს ვთხოვეთ.

— ბატონო ემზარ, სოჭის ოლიმპიურ თამაშებამდე წელიწადზე ნაკლები დარჩა და ჯერ კიდევ ბოლომდე გარკვეული არაა მივიღებთ თუ არა მასში მონაწილეობას. თქვენი პოზიცია როგორია ამ საკითხთან დაკავშირებით?

— დიახ, თამაშების მოახლოებასთან ერთად ამ თემის ირგვლივ ინტერესი უფრო მატულობს. ოლიმპიადამდე 10 თვით ადრე ამ საკითხზე გადაწყვეტილება ჯერ საბოლოოდ მიღებული არ არის. სოჭის ოლიმპიადში მონაწილეობაზე პოლიტიკური ნება არსებობს და ამის შესახებ პრემიერ-მინისტრმა ბიძინა ივანიშვილმაც განაცხადა, თუმცა საბოლოო გადაწყვეტილებას სეოკი ლებულოებს.

საერთაშორისო ოლიმპიურ კომიტეტს პასუხი 7 მაისამდე უნდა ვაცნობოთ. სწორედ ამიტომ 2 მაისს სეოკის რიგგარეშე სესია მოვიწვიეთ და ყველაფერს ნათელი იქ მოეფინება. ოლიმპიური ქარტიის მოთხოვნით, ოლიმპიურ თამაშებთან დაკავშირებულ საკითხებზე კენჭისყრაში მონაწილეობას მხოლოდ სპორტის ოლიმპიურ სახეობათა ფედერაციების წარმომადგენლები და სეოკის აღმასკომის წევრები მიიღებენ, ასეთები კი სულ 60 კაცამდეა.

ჩემი პირადი მოსაზრებით, სოჭში გამგზავრებაზე უარი არ უნდა ვთქვათ.

— ეს თემა სოჭში გამართულ სემინარზე რაიმე ფორმით ხომ არ წამოწეულა?

— გემახსოვრებათ, რამდენიმე წლის წინ სტამბულში გამართულ ევროპის ოლიმპიური კომიტეტების გენერალურ ასამბლეაზე სეოკმა დააყენა საკითხი ოლიმპიადის სოჭიდან სხვა ქალაქში გადატანაზე, წინააღმდეგ შემთხვევაში თამაშებს ბოიკოტს გამოეუცხადებდით. მაშინ ამას ძალზედ მწვავე რეაქცია მოჰყვა ოლიმპიური მოძრაობის ხელმძღვანელებისგან. არავინ დაეცა, რომ რუსეთს ჩვენი ქვეყნის ტერიტორიები ოკუპირებული აქვს, მაგრამ ოლიმპიადაზე არწავლით ეს საკითხი ვერ მოგვარდება. ვფიქრობ, მხოლოდ საქართველოს პროტესტს აზრი არა აქვს. სხვა საქმეა, თუ მხარს რამდენიმე ძლიერი ქვეყანა აგვიბავს, რისი შანსებიც ფაქტობრივად წულის ტოლია. ამას გარდა, უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ამით ჩვენ ბოიკოტს საერთაშორისო ოლიმპიურ კომიტეტს გამოეუცხადებთ და არა სოჭს, რომელსაც სოკმა ოლიმპიადის მასპინძლობის უფლება მიანიჭა.

სემინარზე ამ თემის ირგვლივ ხმამაღლა არაფერი თქმულა, თუმცა კულუარული საუბრებიდან გამომდინარე, ოლიმპიური თამაშების ბოიკოტირებას არავინ მოგვიწონებს.

— მოდით სოჭში გამართულ სემინარზე გადავიდეთ...

— თავდაპირველად აღვნიშნავ, რომ 2013 წლის იანვრამდე სეოკს „სოჭი 2014“-ის საორგანიზაციო კომიტეტთან არავითარი კავშირი არ ჰქონია და ამიტომაც ამ სემინარზე დასწრება ჩვენთვის მნიშვნელოვანი იყო. სემინარში მონაწილეობდა 80 ქვეყნის წარმომადგენელი, სოჭში იმყოფებოდა სოკ-ის პრეზიდენტი ჟაკ როგე, რუსეთის პრეზიდენტი ვლადიმირ პუტინი, ქვეყნის სხვა მაღალჩინოსნები.

ბევრი საინტერესო დეტალი იქნა განხილული, თუმცა ყურადღებას მხოლოდ ჩვენთვის მნიშვნელოვანზე შევაჩერებ.

სეოკის გენერალური მდივანი ემზარ ზენაიშვილი

სოჭში სამი ოლიმპიური სოფელი იფუნქციონირებს, რომელთაგან ქართული დელეგაცია ორში – მთის და ზღვისპირა კლასტერში განთავსდება (რა თქმა უნდა მონაწილეობის მიღების შემთხვევაში).

დადგინდა ქართული დელეგაციის სოჭში ჩასვლის თარიღიც – 4 თებერვალი, თამაშების საზეიმო გახსნამდე სამი დღით ადრე. რაც შეეხება ოლიმპიურ სოფელში ჩვენი დროის აღმართვის ცერემონიალს – 5 ან 6 თებერვალს მოხდება.

— აქვე ლიცენზიების შესახებაც გკითხავთ. რა მდგომარეობაა ამ მხრივ?

— სამწუხაროდ ზამთრის ოლიმპიადებზე ლიცენზიანტთა სიუხვით ვერ დავიკვებნით და სოჭშიც მცირერიცხოვანი გუნდით წარვსდგებით. საუბარია დაახლოებით 5-7 სპორტსმენზე სამთო-სათხილამურო სპორტში და ფიგურულ ციგურაობაში. აქვე დავამატებდი, რომ ამ უკანასკნელში შეიცვალა შეჯიბრების განრიგი და საკვალიფიკაციო ეტაპი თამაშების გახსნის წინა დღეს ჩატარდება. ამას გარდა კატეგორიული მოთხოვნაა ყურადღება მიექცეს სპორტსმენის მიერ გამოყენებული მუსიკის საავტორო უფლების დაცვას.

— რა მდგომარეობაა სპორტული ინფრასტრუქტურის

მხრივ და როგორ ფიქრობთ შეძლებს სოჭი მაღალ დონეზე უმასპინძლოს თამაშებს?

— ოლიმპიური თამაშები ისეთი გრანდიოზული სპორტული ფორუმი, რომ წინასაოლიმპიადო სამზადისშიც და შემდეგაც უშუალოდ თამაშების მიმდინარეობის პერიოდში ხარვეზებს ყოველთვის აღმოაჩენ. ასეა სოჭის შემთხვევაშიც და ამაში გასაკვირი არაფერია.

თვითონ სოჭში ოლიმპიადის დროს არაფერი ხდება და მთავარი ეპიცენტრი ზღვისპირა კლასტერში „იმერეთის ველზე“ იქნება, სადაც განთავსებულია ოლიმპიური პარკი. აქვეა დახურულ არენებზე ჩასატარებელი ყველა სპორტული ობიექტი, ოლიმპიური სტადიონი, მთავარი მედიაცენტრი, Medal Plaza, ოლიმპიური მუზეუმი და კლუბი.

თუმცა ბევრი პრობლემა დღესაც მოუგვარებულია. ჩანს, რომ სასტუმროებში საკმარისი ადგილი არ იქნება, ჯერ კიდევ საბოლოო კონდიციამდეა მისაყვანი სპორტული ობიექტები. ორგანიზატორებსაც და სემინარის მონაწილეებსაც, ბუნებრივია, აწუხებთ უსაფრთხოების საკითხები და სხვ.

რუსეთს აქვს მაღალი რანგის შეჯიბრებების ჩატარების გამოცდილება. კარგად გვახსოვს მოსკოვის ოლიმპიადა, რომელიც

უმაღლეს დონეზე იყო ორგანიზებული. ვფიქრობ, ეს არც „სოჭი 2014“ ორგანიზატორებს უნდა გაუჭირდეთ.

ისე კი სოჭის თამაშები, როგორც ჩანს ერთ-ერთი ყველაზე ძვირადღირებული თამაშები იქნება – რუსული საინფორმაციო საშუალებები იუნყებიან, რომ ქვეყნის ხაზინას ოლიმპიური თამაშები დაახლოებით 45-50 მილიარდი დოლარი დაუჯდება.

— იფუნქციონირებს თუ არა სოჭში „ქართული სახლი“?

— ზაფხულის თამაშების გამოცდილებამ გვაჩვენა თუ რაოდენ მნიშვნელოვანი და საჭიროა ასეთ მასშტაბურ სპორტულ ფორუმზე შენი კუთხის არსებობა. „ქართული სახლის“ ფუნქციონირების საკითხი დღის წესრიგში კი დგას, მაგრამ სოჭში ეს საიმოვნება ძალზედ ძვირი დაგვიჯდება.

როგორც გითხარით, უშუალოდ ქალაქში ოლიმპიადის დროს განსაკუთრებული არაფერი ხდება და „ქართული სახლის“ მონყობა გამართლებული მხოლოდ ოლიმპიური პარკის ტერიტორიაზე იქნება. თვითონ ტერიტორიას უფასოდ კი გვთავაზობენ, მაგრამ შესაბამისი დროებითი შენობის აგებისთვის, მისი ტექნიკური ექსპლუატაციისთვის (დაცვა, ელექტროენერგია, დასუფთავება) და შემდეგ დემონტაჟისთვის ცეცხლის ფასს ითხოვენ.

— დაბოლოს, მედიაზეც გკითხავთ...

— სხვათა შორის სოჭის ოლიმპიადაზე მედიასოფელი, როგორც ასეთი, არ იქნება და ორგანიზატორები პრესის მუშაკებს სამეარსკვლავიან სასტუმროებში განთავსებას სთავაზობენ.

რაც შეეხება ქართველ სპორტულ ჟურნალისტებს, მინდა აღვნიშნო, რომ ჩვენი დელეგაციის თამაშებში მონაწილეობის შემთხვევაში, სოჭში საკმაოდ მძლავრი ჟურნალისტთა კორპუსი გვეყოლება.

ინტერვიუ ჩაინერა
კახა ბერიძე

ბრაშოვში ფასტივალს დირსეულად უმასპინძლებ

„ევროპის ახალგაზრდული ოლიმპიური ფესტივალი, როგორც ზაფხულის, ასევე ზამთრის ოლიმპიური მოძრაობის მიერ განხორციელებულ ერთ-ერთ საუკეთესო პროექტად მიმაჩნია და იგი საკუთარი შვილივით მიყვარს“, – ეს სიტყვები ევროპის ოლიმპიური კომიტეტების პრეზიდენტს პატრიკ ჰიკს ეკუთვნის.

იდეა, დაარსებულიყო ევროპის ახალგაზრდობის ოლიმპიური თამაშები, რომელიც 2003 წლიდან ფესტივალის სახელს ატარებს, 1990 წელს გაჩნდა და ხორცი მალევე შეესხა. 1991 წელს ბრიუსელმა პირველ თამაშებსაც უმასპინძლა, ხოლო ზამთრის ანალოგიური სპორტული ღონისძიება სათავეს 1993 წლიდან იღებს. გადაწყდა, რომ ორივე თამაშები ყოველ ორ წელიწადში ერთხელ გაიმართებოდა და, ბუნებრივია, ისინი ევროპის ოლიმპიური კომიტეტების (ეოკი) ეგიდითა და საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის (სოკი) პატრონაჟით იმართება.

არცთუ ისე მდიდარი ისტორიისა (20 წელზე ოდნავ მეტი), ამ შეჯიბრებებმა ევროპის სპორტულ რუკაზე ღირსეული ადგილი დაიმკვიდრეს და მათ სპეციალისტები პირობითად „მცირე ოლიმპიადასაც“ უწოდებენ.

ამხელა შესავალი იმის სათქმელად დაგვიჭირდა, რომ 17-22 თებერვალს რუმინეთის ქალაქმა ბრაშოვმა რიგით XI ევროპის ზამთრის ახალგაზრდულ ფესტივალს უმასპინძლა, სადაც თავი მოიყარა 45 ქვეყნის 900-მდე სპორტსმენმა და 600-მდე ოფიციალურმა პირმა.

მედლები გათამაშდა სპორტის 8 სახეობაში: ფიგურული ციგურაობა, სამთო-სათხილამურო სპორტი, ჰოკეი, სნოუბორდი, ტრამპლინიდან ხტომა, ბიატლონი, შორტრეკი და თხილამურებით რბოლა).

რიგი სუბიექტური თუ ობიექტური მიზეზების გამო საქარ-

BRAŞOV 2013

EUROPEAN YOUTH
OLYMPIC WINTER
FESTIVAL

17.02.2013 - 22.02.2013, Braşov, Romania

თველომ ზამთრის ორი ფესტივალი (1999 და 2011 წლებისა) გამოტოვა, ბრაშოვში კი ჩვენი გუნდი სპორტის სამ სახეობაში (სამთო-სათხილამურო სპორტი, სნოუბორდი, ფიგურული ციგურაობა) 7 სპორტსმენით წარსდგა. ჩვენს დელაგაციას სეოკის ვიცე-პრეზიდენტი მამუკა ხაბარელი ხელმძღვანელობდა, რომელიც ზამთრის სპორტს კურირებს, ხოლო ოლიმპიურ სოფელში საქართველოს ოლიმპიური მისიის თავკაცი გიორგი ესაკია იყო.

ფიგურულ ციგურაობაში არმენ აგაიანმა იასპარეზა. სხვათა შორის, აქამდე საქართველოს წარგზავნილთაგან საუკეთესო შედეგი სწორედ ფიგურულ ციგურაობაში ვახტანგ მურვანიძემ აჩვენა – 1997 წლის სუნდსვალის (შვედეთი) თამაშებზე ვერცხლის მედალი მოი-

ბრაშოვში ქოსველი სპორტსმენები სპორტსმენთა საზოგადოებაში ახარებოდნენ.

22-ე და 44-ე ადგილი, სანდრო ობგაიძე – 23-ე ადგილი, გამოეთითმა.

სნოუბორდში ჩვენი ქვეყნის ღირსებას გიორგი წამალაიძე და ბექა მერკვილიშვილი იცავდნენ. პარალელურ სლალომში წამალაიძე შეჯიბრებას ადრეულ ეტაპზევე გამოეთითმა, მერკვილიშვილი კი კროსში 35-ე ადგილზე გავიდა.

აღსანიშნავია, რომ ბრაშოვის ფესტივალის ორგანიზაციული თვალსაზრისით უმაღლეს დონეზე ჩატარდა და წინამორბედებთან შედარებით ერთ-ერთი საუკეთესო იყო. ოლიმპიურ სოფელში სპორტსმენებს იდეალური საცხოვრებელი პირობები ჰქონდათ, კვების ბლოკსაც არაფერი დაეწუნებოდა და ტრანსპორტის მხრივაც შეფერხება არ ყოფილა.

ბრაშოვის ფესტივალზე მედელების მოპოვება 18 ქვეყანამ მოახერხა. საერთო გუნდურ ჩათვლაში პირველ ადგილზე 22 მედლით რუსეთის გუნდი გავიდა, 16 მედალი და მეორე ადგილი გერმანიამ დაისაკუთრა, ხოლო საფრანგეთი 12 მედლით მესამე პოზიციაზე დაშვიდრდა.

მომდევნო ფესტივალის 2015 წელს ავსტრიის ზამთრის კურორტ მონტაფონში გაიმართება.

კახა ბერიძე

ევროპის ახალგაზრდულ ოლიმპიური ფესტივალის ქართველი მონაწილენი საქართველოს ეროვნულ ოლიმპიურ კომიტეტში ბრაშოვში გამგზავრების წინ.

პოვა. ამჯერად აგაიანისგან მედალს არავინ ელოდა და მის მიერ მოპოვებული მე-9 ადგილიც ალბათ დადებითად უნდა შეფასდეს. რაც მთავარია, მან ბრაშოვში ასპარეზობით დიდი გამოცდილება შეიძინა.

სამთო-სათხილამურო სპორტში გამოდიოდნენ სოსო ჯაფარიძე, სანდრო ობგაიძე, შოთა ნათაძე და ნიკოლოზ კოზანაშვილი, რომელთაგან საუკეთესო შედეგი ამ უკანასკნელმა აჩვენა.

იგი ამავდროულად გახსნის ცერემონიაზე ჩვენი გუნდის მედროშეც იყო. კოზანაშვილმა სლალომში მე-20 ადგილი დაიკავა, გიგანტურ სლალომში კი 29-ე შედეგი დააფიქსირა. რაც შეეხებათ დანარჩენ ქართველ მოთხილამურეებს, მათ მიერ ნაჩვენები შედეგები ზემოაღნიშნული დისციპლინების მიხედვით ასე გამოიყურება: სოსო ჯაფარიძე – გამოეთითმა, 32-ე ადგილი, შოთა ნათაძე –

ბრაშოვში მეჯიბრების მომსახურე მხარე 18-მა ქვეყანამ შეტოვა.

მოზაიკა

ქრონიკა

სოკის აღმასკომის სხდომა

1 აპრილს გაიმართა სოკის აღმასკომის სხდომა, სადაც სხვა მნიშვნელოვან საკითხებთან ერთად განიხილეს საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის რიგგარეშე სესიის მონვევის საკითხიც, რომელმაც უნდა მიიღოს საბოლოო გადაწყვეტილება 2014 წელს სოჭში ზამთრის ოლიმპიურ თამაშებზე ჩვენი ქვეყნის სპორტსმენთა მონაწილეობა-არმონაწილეობის შესახებ. აღმასკომმა სესიის თარიღად 2 მაისი დაადგინა.

— საერთაშორისო ოლიმპიურ კომიტეტში პასუხის დაფიქსირების ვადა 7 მაისს იწურება, სოკის რიგგარეშე სესიას კი რამდენიმე დღით ადრე ჩავატარებთ და გაისად გასამართ ზამთრის ოლიმპიადაზე მონაწილეობის თაობაზე საბოლოო გადაწყვეტილებას მივიღებთ. ყველაფერი პროცედურული ნორმების დაცვით გაკეთდება. ჩავატარებთ კენჭისყრას, რომელშიც 59 დელეგატი მიიღებს მონაწილეობას და გადაწყვეტილებასაც ამის მიხედვით გამოვიტანთ, — განაცხადა სოკის პრეზიდენტმა ლერი ხაბელოვმა.

სოკის ვიცე-პრეზიდენტმა მამუკა ხაბარელმა აღმასკომის წევრებს მოკლედ გააცნო თებერვალში რუმინეთის ქალაქ ბრაშოვში გამართულ ევროპის ზამთრის ახალგაზრდულ ფესტივალზე ქართველ სპორტსმენთა გამოსვლის შედეგები, ხოლო ზაფხულის ანალოგიური თამაშებზე, რომელსაც მიმდინარე წლის ივლისში ჰოლანდიის ქალაქი უტრეხტი უმასპინძლებს, სოკის გენერალურმა მდივანმა ემზარ ზენაიშვილმა ისაუბრა. ქართველი სპორტსმენები ფესტივალის პროგრამაში შეტანილი 9 სახეობიდან ექვსში იასპარეზებენ. შეგახსენებთ, რომ უტრეხტის შემდეგ ასეთივე თამაშები 2015 წელს თბილისში ჩატარდება.

სოკის პირველმა ვიცე-პრეზიდენტმა ელგუჯა ბერიშვილმა აღმასკომის წევრებს ჟურნალ „ოლიმპიელის“ აღდგენის თაობაზე აცნობა, რომლის გამოცემაც 2009 წელს შეწყდა. ჟურნალი ამერიიდან წელიწადში ორჯერ გამოვა და მისი მთავარი რედაქტორი კვლავ პაატა ნაცვლიშვილი იქნება. ელგუჯა ბერიშვილისვე თქმით, 23 ივნისს, საერთაშორისო ოლიმპიურ დღესთან დაკავშირებით სხვადასხვა სპორტული ღონისძიება იგეგმება.

აღმასკომზე იმსჯელეს საქართველოს სქეპის ფედერაციის აღიარების შესახებაც. სპორტის ეს სახეობა 2020 წლის ოლიმპიურ თამაშებზე მოხვედრის კანდიდატა შორისაა.

აღმასკომზე იმსჯელეს საქართველოს სქეპის ფედერაციის აღიარების შესახებაც. სპორტის ეს სახეობა 2020 წლის ოლიმპიურ თამაშებზე მოხვედრის კანდიდატა შორისაა.

სოკისა და ფილას თავკაცების შეხვედრა

მას შემდეგ, რაც საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის (სოკ) აღმასკომი რეკომენდაციით გამოვიდა 2020 წლის ოლიმპიური თამაშების პროგრამიდან ჭიდაობის (თავისუფალი, ანტიკური და ქალთა ჭიდაობა) ამოღების შესახებ, სპორტის ამ სახეობის მიმართ ვნებათაღელვა არ წყდება. ექსპერტები ცდილობენ დაადგინონ, თუ რა გახდა სოკის მალაჩინოსანთა მხრიდან ამ სკანდალური გადაწყვეტილების მიღების მიზეზი. ბუნებრივია სიტუაციაში გარკვევას ცდილობენ ჭიდაობის საერთაშორისო ფედერაციაშიც (ფილა). ტაილანდში გამართულ ბიუროს საგანგებო სხდომაზე, ფილას პრეზიდენტი, შვეიცარიელი რაფაელ მარტინეტი თანამდებობიდანაც გადააყენეს და ამ ორგანიზაციის მართვა დროებით სერბ ნენად ლალოვიჩს დაევალა.

19-24 მარტს, მოჭიდავეთა ევროპის ჩემპიონატის დღეებში საქართველოს დედაქალაქს სწორედ ნენად ლალოვიჩი და ევროპის ფედერაციის პრეზიდენტი ბულგარელი ცენო ცენოვი სტუმრობდნენ, რომლებიც სოკის პრეზიდენტს ლერი ხაბელოვს და პირველ ვიცე-პრეზიდენტს ელგუჯა ბერიშვილს შეხვდნენ.

სოკის ოფისში გამართულ შეხვედრაზე ჭიდაობაში ბოლო დროს შექმნილ პრობლემებზე ისაუბრეს.

— ჭიდაობას თქვენს ქვეყანაში დიდი ტრადიციები აქვს და შემთხვევითი არაა, რომ თბილისი ევროპის ჩემპიონატს მასპინძლობს, — განაცხადა ნენად ლალოვიჩმა, — დარწმუნებული ვარ, ამ საპასუხისმგებლო მისიას თავს ღირსეულად გაართმევთ. რაც შეეხება ჭიდაობაში არსებულ პრობ-

ლემებს, ვფიქრობ ეს საკითხიც დადებითად გადაწყდება. სოკის პრეზიდენტთან ჟაკ როგთან ამასწინანდელმა შეხვედრამაც იმედები ჩაგვისახა. სამწუხაროდ, დროის რალაც პერიოდში, ჭიდაობაში პროგრესი არ ხდებოდა, პირიქით უკან დავიხიეთ, რაც გახდა საბაბი სპორტის ამ სახეობის ნიშანი დასმოდა სოკის მხრიდან. 29 მაისს სანკტ-პეტერბურგში გაიმართება სპორტის იმ სახეობათა პრეზენტაციები, რომლებიც 2020

ფილას პრეზიდენტის მოვალეობის დროებით შემსრულებელი ნენად ლალოვიჩი და სოკის პრეზიდენტი ლერი ხაბელოვი.

მარცხნიდან მარჯვნივ: საქართველოს ანტიდოპინგური სააგენტოს სადისციპლინო კომიტეტის თავმჯდომარე შენგული ფიცხელაური, სეოკის ვიცე-პრეზიდენტი ნინო სალუქვაძე, სეოკის პირველი ვიცე-პრეზიდენტი ელგუჯა ბერიშვილი და საქართველოს ანტიდოპინგური სააგენტოს თავმჯდომარე პალიკო კასრაძე.

წელს ოლიმპიური თამაშების პროგრამაში მოსახვედრად იბრძოლებენ, ხოლო საბოლოო გადანიშნულება სექტემბერში ბუენოს-აირესში, სეოკის მორიგ სესიაზე გახდება ცნობილი. ჩვენ ორივე ამ ფორუმისთვის სერიოზულად ვემზადებით და ვფიქრობთ ჩიდაობისთვის ყველაფერი სასიკეთოდ გადანყდება.

ლერი ხაბელოვის თქმით, ჩიდაობას არ უნდა გაუჭირდეს სეოკის დარწმუნება, რომ ოლიმპიური თამაშების პროგრამიდან არ ამოიღონ.

— იმედი მაქვს, ფილას ახალი პრეზიდენტი არ გაიმეორებს იმ შეცდომებს, რითაც მისმა წინამორბედმა საფრთხე შეუქმნა ჩიდაობის მომავალს, — თქვა შეხვედრის შემდეგ ლერი ხაბელოვმა, — რეფორმები რომ აუცილებელია, ეს დღესავით ნათელია და მჯერა, ამ კუთხით ყველაფერი უკეთესობისკენ შეიცვლება. ნუნად ლალოვიჩს ვუთხარი, რომ ჩვენი მხრიდან ჩვენ მაქსიმალურად მხარში ამოვუდგებით. არა მგონია, ოლიმპიური თამაშები ჩიდაობის გარეშე დარჩეს.

20 მაისს მოსკოვში ფილას კონგრესი გაიმართება, სადაც ამ ორგანიზაციის პრეზიდენტს აირჩევენ და დიდი ალბათობით იგი სწორედ ნუნად ლალოვიჩი იქნება.

დოპინგის პრობლემა საქართველოსადმი შეეხო

ყოფილა შემთხვევები, სპორტსმენთა მიერ დოპინგის გამოყენება ფატალური შედეგითაც დასრულებულა. მაგალითად „ტურდევრანსის“ პრესტიჟული ასპარეზობაც გმოდგება, სადაც მრბოლელები პირდაპირ ტრასაზე დაღუპულან.

რატომღაც ჩვენში ისეთი სტერეოტიპი ჩამოყალიბდა, რომ დოპინგი სპორტში მხოლოდ უცხოელების პრობლემა გვგონია, მაგრამ მთლად ასეც არ არის საქმე. ეს პრობლემა ქართველებისთვისაც წარმოდგენილზე ბევრად ახლობელი რომ ყოფილა, ამაზე საქართველოს ანტიდოპინგური სააგენტოს მიერ გავრცელებული ინფორმაციაც მეტყველებს. საშეჯიბრო თუ არასაშეჯიბრო ტესტირების შედეგად მხოლოდ ბოლო ორი წლის მანძილზე გამოვლინდა და დადასტურდა ცხრა შემთხვევა, როდესაც ქართველი სპორტსმენები დოპინგზე ჩავარდნენ.

თენგიზ პაპოშვილი (ძიუდო), ირაკლი ცირეკიძე (ძიუდო), ბეს-

რიონ გუჩაშვილი (თავისუფალი ჭიდაობა), მერაბ კაკაბაძე, ირაკლი გამთენაძე (ორივე – მკლავჭიდი), მიხეილ სუჯაშვილი (რაგბი), ბესიკ აბრამიანი (მძლეოსნობა), შოთა ომარაშვილი, გიორგი შეყლაშვილი (ორივე – ფაუნერლიფტინგი) — ეს იმ ათლეტთა ჩამონათვალია, რომელთა ორგანიზმშიც აკრძალულ პრეპარატთა კვალი აღმოჩნდა. არცთუ ისე შორეული წარსულიდან სხვა შემთხვევებიც გვახსოვს — თუნდაც თავისუფალი სტილით მოჭიდავე დავით მოძმანაშვილი, ვისაც დოპინგთან შეხება ძალზედ ძვირად — 2008 წლის პეკინის ოლიმპიური თამაშების გამოტოვებად დაუჯდა.

სეოკს ამ საჭირობოროტო საკითხზე მყისიერი რეაქცია ჰქონდა. საგანგებო პრესკონფერენციაც გამართა და სპეციალური განცხადებაც გაავრცელა.

სამწუხაროდ საქართველოში დოპინგის პრობლემებზე ჯანსაღი დისკუსია იშვიათობაა.

— მსგავსი ფაქტები აუცილებლად უნდა გავახმაუროთ. ეს არაა მხოლოდ კონკრეტული პრობლემა და საზოგადოებასაც დოპინგის არსი ბოლომდე გაცნობიერებული არ აქვს. ბოლო ორ წელსნადმი ცხრა შემთხვევა ჩვენთვის მძიმე მაჩვენებელია და სწრაფ რეაგირებას მოითხოვს. შესაძლებელია, დარღვევები უფრო მასშტაბურიც იყოს, რადგან სპორტსმენებიც და მწვრთნელებიც ჩვენთან ამ საკითხში დიდი ცოდნით არ გამოირჩევიან. სპორტსმენს უნდა შევავანებინოთ, რომ მისი გაუაზრებელი ნაბიჯი მარტო სპორტული თვალსაზრისით კი არა, ჯანმრთელობის მხრივაც საზიანო შეიძლება აღმოჩნდეს. ოლიმპიური კომიტეტი დოპინგის წინააღმდეგ ბრძოლაში აქტიურად ჩაერთვება და კონკრეტულ ნაბიჯებსაც გადავდგამთ, — აღნიშნა სეოკის პირველმა ვიცე-პრეზიდენტმა ელგუჯა ბერიშვილმა.

ალბათ ამ პრობლემის მოგვარებას მხოლოდ სადამსჯელო სანქციები არ უშეგლის. აუცილებელია ფართო საგანმანათლებ-

საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის განცხადება

საქართველოს ანტიდოპინგური სააგენტოს მიერ მოწოდებული ინფორმაციის შესაბამისად, 2011-12 წლებში გამოვლინდა და დადასტურდა საქართველოს სპორტსმენთა მიერ სხვადასხვა აკრძალული სამედიცინო პრეპარატის გამოყენების არაერთი შემთხვევა. საშეჯიბრო თუ არასაშეჯიბრო ტესტირების შედეგად, დოპინგმიღებულ და სანქცირებულ სპორტსმენთა შორის მოხვდნენ თენგიზ პაპოშვილი (ძიუდო), ბესარიონ გუჩაშვილი (თავისუფალი ჭიდაობა), ირაკლი ცირეკიძე (ძიუდო), მერაბ კაკაბაძე (მკლავჭიდი), ირაკლი გამთენაძე (მკლავჭიდი), შოთა ომარაშვილი (ფაუერლიფტინგი), მიხეილ სუჯაშვილი (რაგბი), ბენიკ აბრამიანი (მძლეოსნობა) და გიორგი შეყლაშვილი (ფაუერლიფტინგი).

სამწუხაროა, რომ წარსულის მეტად მძიმე გამოცდილების მიუხედავად, როცა სწორედ დოპინგის მიღების გამო, ჩვენი რამდენიმე ცნობილი თუ პერსპექტიული სპორტსმენი სამუდამოდ ან რამდენიმე წლით ჩამოშორდა აქტიურ სპორტს, ეს პრობლემა კვლავ აქტუალურია.

დოპინგის გამოყენების ფაქტების მზარდი და მეტად საგანგაშო სტატისტიკა გვარწმუნებს, რომ აუცილებელია გაძლიერდეს და გაფართოვდეს ანტიდოპინგური საქმიანობა, გატარდეს კონკრეტული პრევენციული ზომები, რათა მაქსიმალურად გამოირიცხოს აკრძალული ნივთიერებების და პროცედურების გამოყენება. ასევე აუცილებლად მიგვაჩნია, დოპინგის მიღების ყოველი ფაქტის გამომზეურება, ადეკვატური სანქციის დანესება და ამ თემაზე ფართო დისკუსია.

საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტი მოუწოდებს სპორტულ ფედერაციებს და კლუბებს, სპორტული გუნდების ექიმებს, მწვრთნელებსა და სპორტსმენებს ზუსტად შეასრულონ მსოფლიოს ანტიდოპინგური კოდექსის მოთხოვნები და დაიცვან პატიოსანი შეჯიბრების წესები.

ლო მუშაობა და მასში ფედერაციების აქტიური ჩართვა. კარგი იქნება თუ საქართველოს ანტიდოპინგური სააგენტო (GADA) ეროვნულ ფედერაციებს მოსთხოვს სემინარების ჩატარებას, რომელთაც თავადაც დაესწრებიან. ამით ფედერაციების პასუხისმგებლობაც გაიზრდება, თორემ ახლა GADA-ს მიერ ორგანიზებულ თეორიულ ლექციებს მწვრთნელები თუ სპორტსმენები ხშირ შემთხვევაში მოვალეობის მოხდის მიზნით ესწრებიან.

ორგანიზმში დოპინგი არა მხოლოდ მედიკამენტებით, საკვებითაც შეიძლება მოხვდეს. ამიტომ სპორტსმენებს მეტი ყურადღება მართებთ, საკუთარი თავიანთი კვება აკონტროლონ და, რაც მთავარია, ამ სფეროში რაღაც დონის განათლება მიიღონ.

— ფედერაციების ხელმძღვანელები თავად უნდა იყვნენ დაინტერესებული დარღვევების გამოაშკარავებაში, ჩვენთან კი რატომღაც პირიქით ხდება. ამ ფაქტების მიჩქმალვა გაუმართლებელია და თან ბოლომდე ვერც დამალავენ. დოპინგს ბრძოლა ერთობლივი ძალებით უნდა გამოუცხადდეთ. ბოლო ორი წლის მონაცემებით, კატასტროფული შედეგი მივიღეთ. მარტო ანტიდოპინგური სააგენტო ან თუნდაც ოლიმპიური კომიტეტი და სპორტის სამინისტრო ვერაფერს გახდება თუ სპორტსმენებმა და მწვრთნელებმა ეს არ გაითავისეს. ამიერიდან ნებისმიერი ინფორმაცია საჯარო გახდება, — ამბობს ანტიდოპინგური სააგენტოს ხელმძღვანელი პალიკო კასრაძე.

შესაძლოა ამ პრობლემის გამწვავებას ხელს ისიც უწყობს, რომ, სამწუხაროდ, არ გვყავს საკმარისი რაოდენობის დოპინგოფიციერი. რატომღაც ქართველ სპორტსმენტთა და მწვრთნელთა უმეტესობას ჰგონია, რომ დოპინგზე შემოწმება მხოლოდ საერთაშორისო შეჯიბრებებზე ხდება, არადა ეს შიდა ტურნირებზე ან თუნდაც მოსამზადებელ შეკრებებზეც შეიძლება მოხდეს.

„ავერსმა“ და სეოკმა მემორანდუმი ბანაახლეს

2013 წლის თებერვალში საქველმოქმედო ფონდ „ავერსის“ დამფუძნებელმა პაატა კურტანიძემ და საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის პრეზიდენტმა ლერი ხაბელოვმა ხელი მოაწერეს მემორანდუმს თანამშრომლობის განახლების შესახებ, რომლის თანახმადაც „ავერსი“ იღებს ვალდებულებას, ქართული სპორტის ყველაზე თვალსაჩინო წარმომადგენლებს –

ოლიმპიურ ჩემპიონებსა და პრიზიორებს, საქართველოს ოლიმპიური ნაკრების წევრებს, პერსპექტიულ სპორტსმენებს უფასო სამედიცინო დახმარება გაუწიოს და უზრუნველყოს საჭირო მედიკამენტებით. ამ თანამშრომლობას საფუძველი 2009 წელს ჩაეყარა და დღემდე წარმატებით სორცეიდდება.

— ეს მართლაც წარმატებული პროგრამაა, — ამბობს ლერი ხაბელოვი, — სეოკის პრეზიდენტან არჩევისთანავე ერთ-ერთ მთავარ საკითხად სწორედ „ავერსთან“ ხელშეკრულების გაგრძელება წამოვიწიეთ. ნაკრების წევრები მუდმივად ფორმაში რომ იყვნენ, რეგულარული სამედიცინო მომსახურება სჭირდებოდათ და „ავერსის“ ხელშეწყობით

„ავერსის“ დამფუძნებელი პაატა კურტიანიძე და სეოკის პრეზიდენტი ლერი ხაბელოვი ხელშეკრულების ხელმოწერისას.

სპორტსმენებს ეს პრობლემა მოხსნილი აქვთ. ეს მართლაც დიდი საქმეა და ბატონი პაატას სახით ქართულ სპორტს ერთგული გულშემამტკივარი ჰყავს. ჩვენი ოლიმპიელების ბოლო წლების წარმატებებში, „ავერსის“ წვლილიც მნიშვნელოვანია და ამიტომაც საერთაშორისო ოლიმპიურმა კომიტეტმა ბატონ პაატა კურტიანიძეს საპატიო ჯილდოც გადასცა. მინდა მაღლობა გადავუხადო მას იმ გულისხმიერებისათვის, რასაც იგი იჩენს ქართული სპორტის მიმართ. იმედს გამოვთქვამ, რომ ეს პროექტი 2016 წლის რიოს ოლიმპიურ თამაშებამდე და შემდეგაც იმოქმედებს.

პაატა კურტიანიძის თქმით, სპორტსმენების ჯანმრთელობაზე ზრუნვა საქველმოქმედო ფონდ „ავერსის“ პრიორიტეტია და ეს მემორანდუმიც ქართული სპორტის განვითარების ხელმწყობას ისახავს მიზნად.

— ღმერთის მაღლობელი ვარ, რომ ჩემს კომპანიას შესაძლებლობა აქვს დახმარება გაუწიოს როგორც მოქმედ, ასევე ვეტერან ოლიმპიელებს, — აღნიშნა თქვა საპასუხო სიტყვაში პაატა კურტიანიძემ, — სასიამოვნოა იმის მოსმენა, რომ ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტისთვის „ავერსთან“ გაფორმებული ხელშეკრულება ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი პროექტია. ჩემთვის დიდი პატივია სპორტის ქომაგობისა და მეცენატობისთვის საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტისგან მიღებული ჯილდოც. როგორც ვიცი, მსგავსი პროექტი არ-

ც ერთ ქვეყანაში არ ხორციელდება და ეს ჩვენთვის დამატებითი სტიმულია. მაღალი მიღწევების სპორტი ტრამვებთანაც არის დაკავშირებული. ვინაიდან სამედიცინო სფეროში ვსაქმიანობთ, გავგიჩნდა იდეა, ჩვენი მოკრძალებული წვლილიც შეგვეტანა ქართული სპორტის წინსვლაში. მინდა სეოკის ახალ ხელმძღვანელობას დიდი მაღლობა გადავუხადო, რომ კვლავ გამოთქვას ჩვენთან თანამშრომლობის სურვილი.

— ამ პროექტის წყალობით თავს დაცულად ვგრძნობთ და არ გვეშინია, რომ სამედიცინო მომსახურების ღირებულებას ვერ ავანაზღაურებთ, — ვეტერანი ოლიმპიელების სახელით აღნიშნა ოლიმპიურმა ჩემპიონმა რომან რურუამ, — „ავერსის“ კლინიკაში სამედიცინო სერვისი უმაღლეს დონეზეა. სპორტი დიდ შრომასთან ერთად სერიოზულ დატვირთვასაც მოითხოვს. ათლეტებს ძლიერი ფიზიკური თუ ფსიქოლოგიური წნეხის ატანა უხდებათ. ბატონი პაატა კურტიანიძე უდიდეს საქმეს აკეთებს და მაღლობის მეტი არაფერი გვეთქმის.

ბაკურიანი საციგაო ტრასის მოლოდინში

2010 წლის 12 თებერვლის დილა. ვანკუვერის (კანადა) ზამთრის ოლიმპიური თამაშების საზეიმო გახსნამდე საათებია რჩება. მთელი მსოფლიო ამ გრანდიოზული მოვლენის მოლოდინშია და ამ დროს უკლებლივ ყველა საინფორმაციო საშუალება „უისტლერის“ საციგაო ტრასაზე მომხდარი ტრაგედიის კადრებს ავრცელებს. საგანგებო პრესკონფერენციას მართავს საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის პრეზიდენტი ჟაკ როგე, რომელიც საუბრისას ცრემლებს ვერ იკავებს. სოკი და „ვანკუვერი 2010“-ის სა-

ორგანიზაციო კომიტეტი შოკირებულია. შოკშია საქართველოს მცირერიცხოვანი დელეგაციაც — საინფორმაციო საშუალებები 21 წლის ქართველი მოციგავის ნოდარ ქუშარიტაშვილის დაღუპვას იუნყებიან.

ამ საშინელმა ტრაგედიამ გახსნის გრანდიოზული ცერემონიალიც კი დაჩრდილა. საქართველოს გუნდს მთელი სტადიონი აპლოდისმენტებით ფეხზე წამოუდგა. იყო წუთიერი დუმლიც...

მაშინვე ითქვა, რომ სოკისა და საციგაო სპორტის საერთაშორისო ფედერაციის ხელმწყობით ნოდარ ქუშარიტაშვილის მშობლიურ ბაკურიანში მისი სახელობის ტრასა აიგებოდა. ბაკურიანში ჩამოვიდნენ უცხოელი ექსპერტებიც და თითქოს კონკრეტული ნაბიჯებიც გადაიდგა, მაგრამ...

იმ ავადმოსაგონარი დღიდან სამი წელი გავიდა და ეს საკითხი ჯერ კიდევ მოუგვარებელია.

ამ თემაზე კომენტარი სეოკის ვიცე-პრეზიდენტს მამუკა ხაბარელს ვთხოვეთ, რომელიც კურორებს სპორტის ზამთრის სახეობებს.

— დამეთანხმებით, რომ მაშინ ამ ამბავმა მთელი მსოფლიო შეძრა. ოლიმპიურ თამაშებზე სპორტსმენები ასეთ ვითარებაში არ უნდა ილუპებოდნენ და ფაქტია, რომ ოლიმპიზმის ისტორიაში ეს ფაქტი შავ ლაქად დარჩება. გვახსოვს ჟაკ როგეს პრესკონფერენცია და გულწრფელი სამძიმარიც. იმ პერიოდში კულუარული საუბრებიდან გამოითქვა სურვილი და მალევე ოფიციალურად გაუფერდა, რომ სოკი მზად იყო, საერთაშორისო ფედერაციასა და ქართულ მხარესთან შეთანხმებით ბაკურიანში საციგაო ტრასის აშენებაში მიეღო მონაწილეობა და ფინანსური ხარჯების ნაწილსაც თავის თავზე აიღებდა, თუმცა შემდეგ გარკვეული სუბიექტური თუ ობიექტური მიზეზების გამო ეს პროექტი შეჩერდა.

რადგან სოკოში ზამთრის სპორტის კურირება მევალება მოსვლისთანავე ამ საქმით დავინტერესდი. შევხვდი ბორჯომის მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელობას, სპეციალისტებს, გავეცანი სრულ დოკუმენტაციას. სპორტისა და ახალგაზრდულ

საქმეთა სამინისტროსთან ამ კუთხით ინტენსიურად ვთანამშრომლობთ და სოკოში უკვე გავაგზავნეთ საგარანტიო წერილი, რომ სახელმწიფო მის მიერ ნაკისრ ვალდებულებებს შეასრულებს. მოკლედ, ქართული მხარე მშენებლობის დასაწყებად მზად არის და სავარაუდოდ სა-

მუშაოები ზაფხულში დაიწყება, — გვითხრა სოკის ვიცე-პრეზიდენტმა.

ნიშანდობლივია, რომ ამ ტრასაზე ვარჯიში ზამთარ-ზაფხულ იქნება შესაძლებელი, რადგან მას ავსტრიული კომპანია სპეციალური მასალისგან დაამზადებს, ხოლო ძვირადღირებული საციგაო მოწყობილობის ტრანსპორტირებას და ინსტალაციას სოკი და საერთაშორისო ფედერაცია მოახდენს.

ნოდარ ქუმარიტაშვილის სახელობის საციგაო ტრასა ბაკურიანის პარკში აშენდება და მისი სიგრძე 420 მეტრი იქნება. მისი დასრულების შემდეგ საერთაშორისო ფედერაციის მხრიდან არის მზაობა ქართველი მოციგავის სახელობის ტურნირი სპორტულ კალენდარში ოფიციალურად შეიტანოს და იგი ტრადიციული გახადოს.

ნოდარ ქუმარიტაშვილის საფლავის ძეგლი ბაკურიანში და მისი სახელობის ტრასის სქემა.

ბაკურიანში ქუმარიტაშვილის სახელობის საციგაო ტრასის აშენდება.

სასიამოვნო ქვრები გურიაში

საქართველო მაღალი დონის გამართული სპორტული ინფრასტრუქტურით რომ არ გამოირჩევა, ეს სამწუხარო რეალობაა. თბილისში თუ ამ მხრივ შედარებით ნორმალური ვითარებაა, რეგიონებზე ამას ნამდვილად ვერ ვიტყვით. დედაქალაქს გარდა, ფაქტობრივად არც ერთ დიდ ქალაქში არ გვაქვს სპორტული არენა, რომელიც საერთაშორისო სტანდარტებს დააკმაყოფილებდა.

ბორჯომსა და დუშეთში არსებულ ბაზებზე სპორტსმენებს სავარჯიშოდ კარგი პირობები კი აქვთ, მაგრამ დამატებით სპორტული კომპლექსი ნამდვილად არ გვანყენდა. მაგალითად დასავლეთ საქართველოში საშუალო დონის ბაზაც კი არ მოგვეპოვება. ადრე ეს პრობლემა ასე მწვავედ არ იდგა, რადგან აფხაზეთში (ლესელიძე, გუდაუთა, სოხუმი, ეშე-

რა) მთელ საბჭოთა კავშირში და, შესაძლოა, აღმოსავლეთ ევროპაშიც საუკეთესო სპორტული ბაზებით ვინწინებდით თავს.

სასიხარულოა, რომ ამ კუთხით ყინული დაიძრა და სულ მალე ოზურგეთში თანამედროვე სტანდარტებით არჭურვილი კომპლექსი იფუნქციონირებს, სადაც თავმოყრილი იქნება სასტუმრო, სპორტული და სატრენაჟორო დარბაზები, საცურაო აუზი, კვების ბლოკი და ა. შ. მოკლედ, როგორც სეოკის გურიის რეგიონული ორგანიზაციის პრეზიდენტმა, ახლო წარსულში ანტიკურ ჭიდაობაში საქართველოს ნაკრების წევრმა ლაშა ლომაძემ გვითხრა, სპორტმენებს ყველა პირობა ექნებათ ნაყოფიერი შეკრებისა და დასვენებისთვის. მისივე თქმით, გურიის ორგანიზაციის ინიციატივით, ურეკში უკვე დასრულდა სასტუმროს მშენებლობა და ზაფხულში სპორტმენებს შეეძლება შეკრებები ზღვისპირეთშიც გაიარონ. არის მზაობა, მცირე ზომის ბაზა უნიკალური კლიმატური პირობების მქონე ბახმაროშიც აშენდეს, რაზეც მოლაპარაკებები მიმდინარეობს ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტთან. ერთი სიტყვით, გურიის რეგიონში სასიამოვნო ძვრები შეინიშნება.

— სეოკის გურიის რეგიონული ორგანიზაციის ხელმძღვანელად შარშან ამირჩიეს და მიზნად დავისახეთ, ეს კუთხე აქტიურად ჩაგვეერთო სპორტულ ცხოვ-

რებაში. მწირი ბიუჯეტი ბევრის გაკეთების საშუალებას არ გვაძლევდა, მაგრამ რეგიონის რალაც დონეზე გამოცოცხლება მოხერხდა. გურიის სამხარეო ადმინისტრაციასთან მოლაპარაკებებმა შედეგი გამოიღო და მათი დაფინანსებით ოზურგეთში მართლაც საშვილიშვილო საქმე კეთდება. ეს იქნება რეგიონული ოლიმპიური ცენტრი, სადაც არა მხოლოდ ქართველ, არამედ უცხოელ სპორტსმენებსაც შეეძლება შეკრებების გავლა და სპორტის სხვადასხვა სახეობაში შეჯიბრების ჩატარება. თუ ყველაფერი გეგმის მიხედვით წარიმართა, ბაზის მშენებლობა ივლისში უნდა დასრულდეს და შემოდგომაზე შესაძლოა, კრივში საქართველოს ჩემპიონატსაც უმასპინძლოს. რაც შეეხება ადგილობრივ ათლეტებს, ყველანაირად ვცდილობთ, კარგი პირობები შევუქმნათ. აქტიურად ვთანამშრომლობთ საქართველოს ეროვნულ ოლიმპიურ კომიტეტთან. გვსურს ჩვენი რეგიონის სპორტსმენტათვის, ოზურგეთის „ავერსის“ კლინიკასთან სეოკისა და „ავერსის“ ანალოგიური მემორანდუმი გავაფორმოთ. 23 ივნისს, აუცილებლად ჩავატარებთ ღონისძიებებს ოლიმპიურ დღესთან დაკავშირებით. გვინდა დავნერგოთ ტრადიცია, რომ წლის ბოლოს მოხდეს გურიის რეგიონის გამორჩეულ სპორტსმენთა და მწვრთნელთა დაჯილდოება, — გვითხრა ლაშა ლომაძემ.

სახსიამოვნოა, რომ ვაშობში ყინული წაიძრა.

მოსწავლეები ოლიმპიურ მუზეუმში

თითქმის ორი ათეული წლის წინათ თბილისში სტუმრად მყოფმა საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის პრეზიდენტმა, მარკიზმა ზუან ანტონიო სამარანჩმა აღნიშნა, რომ საქართველოს ტერიტორიითა და მოსახლეობით პატარა, მაგრამ უდიდესი სპორტული ტრადიციების ქვეყანაა.

ქართული სპორტის საამაყო ისტორია მაჩაბლის ქუჩაზე სეოკის ოფისში მდებარე ულტრათანამედროვე ტექნოლოგიით განწყობილ ოლიმპიურ მუზეუმშია წარმოდგენილი, რომელსაც ჯერ კიდევ სეოკის ძველ ოფისში დავით აღმაშენებლის პროსპექტზე სწორედ მარკიზ ზუან ანტონიო სამარანჩის მხარდაჭერით ჩაეყარა საფუძველი თბილისში მისი იმ ისტორიული ვიზიტის შემდეგ.

ახალი თაობის დიდმა ნაწილმა შესაძლოა, კარგად ან საერთოდაც არ იცოდეს ქართველი სპორტსმენების გამარჯვებების შესახებ. ამიტომაც სეოკის ინიციატივით ახალგაზრდები ქართული სპორტის მდიდარ წარსულს საქართველოს ოლიმპიურ მუზეუმში უფრო ახლოს ეცნობიან.

ამ ინიციატივის ფარგლებში ოლიმპიურ მუზეუმს თბილისის 50-ე საჯარო სკოლის მოსწავლეები სტუმრობდნენ. მათ შესაძლებლობა ჰქონდათ, შეხვედროდნენ სამგზის ოლიმპიურ ჩემპიონს ძალოსნობაში კახი კახიაშვილს და მასთან ერთად ენახათ ფილმი ამ ლეგენდარულ სპორტსმენზე. მოსწავლეებმა დაათვალიერეს ჩვენი სახელოვანი ოლიმპიური ჩემპიონებისა და პრიზორების საშეჯიბრო ექსპონატები, რომლებითაც მათ საერთაშორისო არენაზე დიდების მწვერვალს მიაღწიეს.

კახი კახიაშვილი მოსწავლეებს ესაუბრა ჯანსაღი ცხოვრების წესზე, სპორტულ აქტივობებზე და ზოგადად სპორტის

მნიშვნელობაზე როგორც თითოეული მათგანის ცხოვრებაში, ასევე ზოგადად, მთელ ქვეყანაში. ოლიმპიზმის თემატიკაზე ჩატარდა ვიქტორინა, რომლის გამარჯვებულებს გადაეცათ კახი კახიაშვილის შესახებ გამოცემული წიგნი პროექტიდან „ერთი ჩემპი-

ონის ისტორია“ თავად ოლიმპიური ჩემპიონის ავტოგრაფით.

ამიერიდან სეოკი ტრადიციად აქცევს ასეთ შეხვედრებს მოსწავლე ახალგაზრდობასთან.

ქრონიკის მასალები მომზადებულია სეოკის პრესცენტრის მიერ.

მოსწავლეებს საქართველოს ოლიმპიურ მუზეუმში სამგზის ოლიმპიურმა ჩემპიონმა კახი კახიაშვილმა და სეოკის პირველმა ვიცე-პრეზიდენტმა ელგუჯა ბერიშვილმა უმასპინძლეს.

„ოლიმპიელის“ შენობა ნოვარში
შემობთავაზებთ ვრცელ მასალას
2015 წლის ევროპის ახალგაზრდული
ოლიმპიური ფესტივალისათვის
გზადების მიმდინარეობის შესახებ.

ჭიდაობა

გაფრთხილება თუ განაჩენი?

ჭიდაობაში ბავშრი რამდენჯერ უნდა შეიხვეწოს!

2013 წლის 12 თებერვალს საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის აღმასკომის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებამ შოკში ჩააგდო ჭიდაობის მოყვარული მთელ მსოფლიოში – სპორტის ეს უძველესი სახეობა იმათ შორის მოხვდა, რომლებიც, შესაძლოა, 2020 წლის ოლიმპიადის პროგრამიდან ამოიღონ. ჭიდაობის გარდა, ამ სიაში შევიდნენ ბეისბოლი/სოფტბოლი, კარატე, გორგოლაჭებიანი სპორტი, მეკლდეურობა, სქვოში, ვეიკბორდინგი და სქვოში. თუმცა ესაა სოკის აღმასკომის რეკომენდაცია სოკის უმაღლესი ორგანოსადმი, სესიისადმი და ამათგან რომელს დატოვებენ თამაშების პროგრამაში, საბოლოოდ მიმდინარე წლის სექტემბერში ბუენოს-აირესში, სოკის სესიაზე გაირკვევა. დიდი შანსია, ამ ოქტეტიდან ის ერთი ბედნიერი ჭიდაობა აღმოჩნდეს, თუმცა ეფექტი კი მოსალოდნელზე დიდი აღმოჩნდა – პრობლემა გასცდა ჭიდაობის საზღვრებს და უმაღლესი პოლიტიკური ეშელონების განსჯის საგნად იქცა.

თუმცა პოლიტიკოსებს მოჭიდავეებმა დაასწრეს და პირველი პროტესტი მათ გამოხატეს. მაგალითად, ამ ამბიდან, პრაქტიკულად, რამდენიმე საათში ლონდონის ოლიმპიადის ამერიკელმა ჩემპიონმა ჯორდან ბაროუზმა განაცხადა, რომ ჭიდაობა აახლოებს პოლიტიკურად პოლარიზებულ ქვეყნებს და ამის მაგალითად ლონდონურ ფინალში თავისი შეხვედრა გაიხსენა ირანელ სადეგ გოლდარზისთან. საპროტესტო განწყობა მაშინვე დააფიქსირეს სამგზის ოლიმპიურმა ჩემპიონმა ალექსანდრ კარელინმა და ოლიმპიურმა ჩემპიონმა მიხეილ მამიაშვილმა.

— ახლა ჩვენი მთელი ყურადღება გადატანილი უნდა იყოს ისეთ ქმედებებზე, რომლებიც გადაჭრიან უმთავრეს ამოცანას – დავტოვოთ ჭიდაობა ოლიმპიადის პროგრამაში. მდგომარეობიდან გამოსასვლელად

სოკს კომპრომისულ ვარიანტებს შევთავაზებთ. მიმაჩნია, რომ ჭიდაობა უნდა დარჩეს ოლიმპიურ ოჯახში“, — განაცხადა მამიაშვილმა ამ ამბიდან ორიოდ დღეში.

მოგვიანებით პროცესში მთელი საჭიდაო სამყარო და არა მხოლოდ ის ჩაება. ასე მაგალითად, ჭიდაობის ოლიმპიადიდან ამოღების წინააღმდეგ გაილაშქრეს სახელოვანმა უკრაინელმა მძლეოსანმა, ამ ქვეყნის ოლიმპიური კომიტეტის და სოკის წევრმა სერგეი ბუბკამ, ასევე სოკის წევრმა, რუსეთის ვაჟ ჩოგბურთელთა ნაკრების მწვრთნელმა შამილ ტარპიჩევმა და სპორტის სხვა სახეობების არაერთმა თვალსაჩინო წარმომადგენელმა. მოჭიდავეთა შეფასებებში თანდათან მკაცრი ტონი გამოერია, რაც ზოგჯერ არცთუ მოსაწონი ფრაზებით გამოიხატებოდა. მაგალითად, თურქეთის ჭიდაობის ფედერაციის პრეზიდენტმა, მსოფლიოს, ევროპისა და ოლიმპიურმა ჩემპიონმა ჰამზა ერლიქაიამ განაცხადა, რომ სოკი დიდ სისულელეს ჩაიდენდა თამაშებიდან ჭიდაობის ამოღებით. თუმცა ყველაზე შორს მაინც ლეგენდარული ბულგარელი ფალავანი, ამ ქვეყნის ჭიდაობის ფედერაციის პრეზიდენტი, მსოფლიოსა და ევროპის ჩემპიონატების 7-7-გზის გამარჯვებული, ოლიმპიური ოქროსა და ბრინჯაოს მფლობელი ვალენტინ იორდანოვი ნავიდა, რომელმაც სკანდალის პირველსავე დღეებში ოლიმპიური ოქრო უკან დაუბრუნა სოკს! მას მიმბაძველებიც მალევე გამოუჩნდნენ – ოლიმპიური ჩემპიონი საგიდ მურთაზალიევი და სამგზის ოლიმპიური ჩემპიონი ბუვასისა საიტიევი. თუმცა ამ ნაბიჯს მონინალმდეგეებიც მაშინვე გამოუჩნდნენ: იმავე კარელინმა და ასევე სამგზის ოლიმპიურმა ჩემპიონმა ალექსანდრ მედვედმა დაგმეს ასეთი საქციელი. მედვედმა ისიც განაცხადა, ეს შედეგები ხალხს ეკუთვნის და დიდი ხანია, ისინი მუზეუმს ჩავაბარეო. „მე ვიბრძოლე ამ მედლის მოსა-

ჭიდაობა ახლოებს მოკრიჭიყურთა მოკარნიხებუყ ქვეყნებს.

**დოქტორ შაკ რომის,
საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის პრეზიდენტს**

ღრმად პატივცემულო ბატონო პრეზიდენტო!

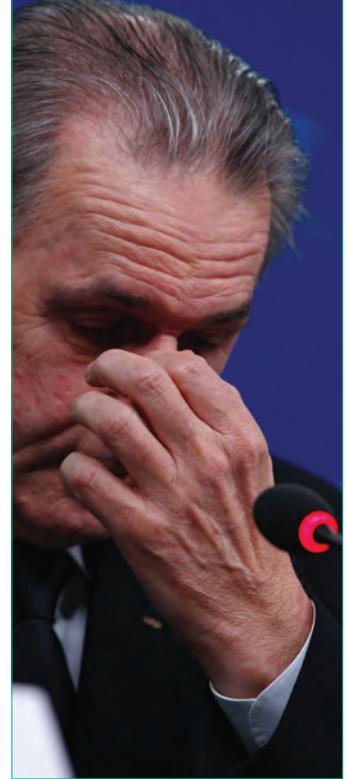
საქართველოს ყველა თაობის მოჭიდავეები, რომლებმაც გაამდიდრეს ჩვენი ქვეყნის ოლიმპიური ისტორია და 40-მდე ოლიმპიური მედალი მოუტანეს საქართველოს (მათი მესამედი კი ოქროს მედლებია) შეშფოთებას გამოთქვამენ, რადგან მათი სპორტის სახეობა დღეს საფრთხის წინაშე დგას. ჭიდაობა ის სახეობაა, რომელიც პოპულარულია მრავალ ქვეყანაში და ოლიმპიადების ისტორიის სათავიდან ითვლის თავის არსებობას. ჩვენ კარგად გვესმის, რომ საკითხის დღის წესრიგში დაყენება გამოიწვია ამ სახეობაში არსებულმა ხარვეზებმა, კორუფციამ, დაბალმა სატელევიზიო რეიტინგმა, ბილეთების გაყიდვებთან დაკავშირებულმა პრობლემებმა, ანტისადოპინგო პოლიტიკამ და სხვა. ღრმად გვწამს, რომ სოკის სესიაზე, ბუენოს-აირესში, საბოლოო განაჩენის გამოტანამდე სოკის წევრები ყურადღებით შეაფასებენ მსოფლიოს მასშტაბით ჭიდაობის გულშემმატკივრებისგან მიღებულ ყველა რეკომენდაციასა და მოსაზრებას, მათ შორის — საქართველოს ოლიმპიური ჩემპიონების, ვეტერანი სპორტსმენების, მწვრთნელების, სპორტის მოღვაწეების გულისტკივილს, რომლებმაც მთელი თავიანთი ცხოვრება მიუძღვნეს სპორტის ამ სახეობის განვითარებას ქვეყანაში და დადებითად გადამწყვეტენ ამ საკითხს. ჩვენ გვჯერა, რომ ჭიდაობის საერთაშორისო ფედერაციის ახალი პრეზიდენტი საფუძვლიანად შეცვლის ფედერაციის სამოქმედო სტრატეგიას და მნიშვნელოვნად განავითარებს სპორტის ამ უძველეს სახეობას. ოლიმპიური თამაშების, მსოფლიოსა და ევროპის ყველა თაობის ჩემპიონებისა და პრიზიორების სახელით, საქართველოს ეოკი უერთდება ჭიდაობის მრავალრიცხოვან გულშემმატკივარს და მოუწოდებს გადამწყვეტილების მიმღებ ორგანოებს, შეინარჩუნონ ეს პოპულარული სახეობა ოლიმპიური თამაშების პროგრამაში. გვჯერა, რომ სოკის 125-ე სესია გონივრულ გადამწყვეტილებას მიიღებს მსოფლიოში ოლიმპიური მოძრაობის შემდგომი წინსვლისა და ოლიმპიზმის ფუძემდებლური პრინციპების წარმოჩენის მიზნით.

იმედს გამოვთქვამთ, რომ მსოფლიოს ეოკთა ასოციაციის მომავალ გენერალურ ასამბლეაზე, რომელიც ივნისში ლოზანაში ჩატარდება, გვექნება შესაძლებლობა, უშუალოდ და პირადად კიდევ ერთხელ გადმოგცეთ ყველა თაობის ქართველ მოჭიდავეთა შეშფოთება და მოგმართოთ თხოვნით, ყველამ ერთად შევინარჩუნოთ ჭიდაობა ოლიმპიური თამაშების პროგრამაში.

ულრმესი პატივისცემით,

ლერი ხაბალოვი,

საქართველოს ეროვნულ ოლიმპიური კომიტეტის პრეზიდენტი

ვალში თეირანში გამართულ თავისუფალი სტილით მოჭიდავეთა მსოფლიოს თასზე, ხოლო თბილისში ახლახან ჩატარებულ ევროპის ჩემპიონატზე სათანადო ბანერი იდგა ზემოხსენებული წარწერით, რომელზეც საკუთარი ხელმოწერით პროტესტი უამრავმა ვეტერანმა თუ მოქმედმა მოჭიდავემ დაადასტურა. ეს წარწერა – „შევიწინარჩუნოთ ჭიდაობა ოლიმპიადაზე“ ბევრი გუნდის წევრს სპორტულ ეკიპირებაზეც ეწერა.

ამ საპროტესტო სელების პარალელურად, როგორც იქნა, ხმა აიმაღლა ცაიტნოტში ჩავარდნილმა თავად საჭიდაო ოფიციალობამ და საერთაშორისო ფედერაციის (FILA) რიგგარეშე კონგრესმა პოსტიდან გადააყენა ამ ფედერაციის მმართველი, უფრო კი დამაქცევარი, შვეიცარიელი რაფაელ მარტინეტი, ვინც 2002 წლიდან ოფიციალურად მართავ-

პოვებლად და არ ვაპირებ მის დაბრუნებას“, — განაცხადა ლონდონის ოლიმპიადის აზერბაიჯანელმა ჩემპიონმა ტოგრულ ასკაროვმა. მედლის დაბრუნება არ უცდია, მაგრამ შიშობა კი დაინყო ბულგარელთა ორგზის ოლიმპიურმა ჩემპიონმა არმენ ნაზარიანმა.

პარალელურად, სოციალურ ქსელებში გაიშალა მოძრაობა სახელწოდებით – „შევიწინარჩუნოთ ჭიდაობა ოლიმპიადაზე“, რომლის ფარგლებშიც შესაბამისი აქციები გაიმართა სხვადასხვა ქვეყანაში, სხვადასხვა საჭიდაო შეჯიბრებაზე. მაგალითად, ამგვარი აქცია გაიმართა თებერ-

**ბატონ ლერი საბელოძე,
საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის პრეზიდენტს**

და ორგანიზაციის და ვინც ეს სახეობა ჩიხში შეიყვანა. სინამდვილეში, ის ბევრად ადრე იქცა ფედერაციის „რუხ კარდინალად“ – ჯერ კიდევ მობერებული მილან ერცეგანის ხანგრძლივ ეპოქაში იგდო მართვის სადავეები ხელთ და ნებით ვერავინ დაათმობინა, ვიდრე სოკ-მა ასეთი წესით არ აიძულა, ხელიდან გაეშვა ისინი. თუმცა FILA ამ კონგრესზეც ძლივს შეელია მარტინეტის – მან აღმასკომის 21 წევრიდან 10 ხმა მაინც მიიღო! მისი გადაწყენება ერთადერთმა ხმამ გადაწყვიტა სერბ ნენად ლალოვიჩის სასარგებლოდ, რომელიც ორგანიზაციის დროებითი მმართველია.

როგორც გითხარით, ჭიდაობის შესაძლო იგნორირება გასცდა სპორტის ამ სახეობის ფარგლებს და სპორტული, და არა მარტო სპორტული, საზოგადოების მრავალი ფენა მოიცვა. კოლექტიური განცხადება გაავ-

პატივცემულო პრეზიდენტო, საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტი მადლობას უხდის საქართველოს ეროვნულ ოლიმპიურ კომიტეტს ჭიდაობის საკითხის მიმართ გამოვლენილი ინტერესისა და ერთგულების გამო. საქართველოს ნადვილად მყარი საფუძველი გააჩნია იმისათვის, რომ იამაყოს მისი მრავალი ცნობილი მოჭიდავითა და ოლიმპიური ჩემპიონით.

დამატებითი ინფორმაციის სახით გვსურს მოგახსენოთ, რომ სოკი რეგულარულად სწავლობს ოლიმპიური თამაშების პროგრამაში შეტანილ სპორტის სახეობებს, რათა საჭირო დონეზე დავაბალანსოთ თამაშების მიმართ გამოვლენილი ინტერესი და აქტუალურობა. იზოლირებულად არც ერთი სახეობა არ განიხილება. სოკის აღმასკომის წინაშე დადგა ამოცანა, რათა მრავალმხრივ ფაქტორებზე დაყრდნობით რეკომენდაცია გაენია სპორტის 25 წამყვანი სახეობისთვის. მაგალითად, მნიშვნელოვანია სწორი ბალანსის შემუშავება სპორტის გუნდურ და ინდივიდუალურ სახეობებს შორის; საბრძოლო და სხვა სახეობებს შორის და, ზოგადად, ობიექტურ საზომებზე დამყარებულ სახეობებსა და მსაჯობაზე დაფუძნებულ სახეობებს შორის.

ეს არასოდეს ყოფილა ადვილი გადასაწყვეტი. 2020 წლის ოლიმპიური თამაშების პროგრამაში 25 წამყვანი სახეობის რეკომენდირებით სოკის აღმასკომის წევრებმა ერთობლივი მოსაზრება წარმოადგინეს, რომელიც სპორტის ცალკეულ სახეობებში მათი, როგორც სპორტსმენების, ადმინისტრატორებისა და ოლიმპიელების მიერ წლების მანძილზე დაგროვილ გამოცდილებას ეფუძნება. მართალია, ჭიდაობას მთელი რიგი ძლიერი მხარეები გააჩნია, მაგრამ ისტორია მაინც მნიშვნელოვან როლს ასრულებს და ასევე უნდა ვაღიაროთ აუცილებელი ცვლილებების საჭიროებაც.

ამასთანავე, აღსანიშნავია ისიც, რომ აღმასკომის რეკომენდაცია არ წარმოადგენს საბოლოო გადაწყვეტილებას. ჭიდაობა, სპორტის სხვა შვიდ სახეობასთან ერთად, შეეცდება დაიმკვიდროს ადგილი 2020 წლის ოლიმპიური თამაშების პროგრამაში. მომდევნო ეტაპი ითვალისწინებს მაისში სანკტ-პეტერბურგში, სოკის აღმასკომის სხდომაზე დაგეგმილ პრეზენტაციას.

საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტი სრული შემადგენლობით მიიღებს საბოლოო გადაწყვეტილებას, როდესაც მისი წევრები სექტემბერში სოკის სესიაზე შეიკრიბებიან.

პატივისცემით,

ჟაკ რობე

რცელა ვლადიკავკაზის „ალანი-სა“ საფეხბურთო კლუბმა. ჭიდაობის დასაცავად ხმა ისეთმა სოლიდურმა გამოცემაც აიმაღლა, როგორიც „ფორბსია“. თანაც შეფასება ითავა არა რომელიმე, თუნდაც წამყვანმა, ჟურნალისტმა არამედ საამისოდ თავად რედაქტორმა მოიცალა, რომელიც

თურმე სულაც არ ყოფილა ჭიდაობის ქომაგი. „არ შეიძლება ითქვას, რომ მე ჭიდაობის მოყვარული ვარ. არა. მე ასევე არ ეუყურებ ბოქსელს, ბალახის ჰოკეის, ტანვარჯიშს და სპორტის კიდევ რამდენიმე სახეობას, მაგრამ მიმაჩნია, რომ ოლიმპიადა ჭიდაობის გარეშე ოლიმპიადაზე

ჭიჯარმის შეხატონ იგნორირება ვახტანგ სპორტის ამ სახეობის წარმომადგენლებს.

საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის ბ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

საქართველოს ოლიმპიური კომიტეტისთვის, ქართული სპორტული საზოგადოებრიობისთვის, სპორტის გულშემმატკივრებისთვის მეტად მოულოდნელი და სამწუხარო იყო საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის აღმასრულებელი საბჭოს გადაწყვეტილება ჭიდაობის სახეობების (თავისუფალი და ბერძნულ-რომაული ჭიდაობა) ოლიმპიურ პერსპექტივასთან დაკავშირებით. 2013 წლის 12 თებერვალს მიღებული დადგენილების თანახმად, სოკის აღმასრულებელმა საბჭომ, სპეციალური კომისიის დასკვნის საფუძველზე, რეკომენდაციით მიმართა სოკის 125-ე სესიას, სპორტის ძირითად ოლიმპიურ სახეობათა ნუსხიდან და შესაბამისად — 2020 წლის ოლიმპიური თამაშების პროგრამიდან ამოიღოს თავისუფალი და ბერძნულ-რომაული ჭიდაობა.

როგორც ირკვევა, ამგვარი რეკომენდაციის მიღებისას, სოკის აღმასრულებელმა საბჭომ გაითვალისწინა მსოფლიოს ცალკეულ ქვეყნებში ჭიდაობის სახეობების თითქოსდა დაბალი პოპულარობა და სატელევიზიო რეიტინგი, ბილეთების რეალიზაციასთან, დოპინგის გამოყენებასთან დაკავშირებული პრობლემები, ასევე სხვა მეტ-ნაკლებად აქტუალური საკითხები.

ჩვენი აზრით, ამ საკითხთა რიგში ასევე შედის ჭიდაობის მაღალჩინოსნების და მსაჯების კორუფციულ გარიგებებში შესაძლო მონაწილეობა, დიდ შეჯიბრებებზე, მათ შორის — ოლიმპიურ თამაშებზე აღებ-მიცემობის გახშირებული, თუმცა დაუდასტურებელი შემთხვევები, რისი მსხვერპლნიც, სხვებთან ერთად, არაერთხელ გამხდარან ქართველი სპორტსმენები. ამ და სხვა საჭირობო პრობლემებს თავად ჭიდაობის სამყარომ უნდა მიხედოს და რაც შეიძლება სწრაფად მოაგვაროს.

მაგრამ აქვე გვინდა განვაცხადოთ, რომ ჭიდაობა, როგორც ტრადიციული, ანტიკური ოლიმპიური თამაშებიდან მოყოლებული ერთ-ერთი ძირითადი ოლიმპიური და ათეულობით ქვეყანაში, მათ შორის — საქართველოში მეტად გავრცელებული და პოპულარული სახეობა, რა თქმა უნდა, აუცილებლად უნდა დარჩეს ოლიმპიური თამაშების პროგრამაში.

ჩვენ გვჯერა, რომ სწორედ ასეთ გადაწყვეტილებას მიიღებს საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის 125-ე სესია.

ბევრად ნაკლები იქნება“, – დაწერა დენ ბიგმენმა.
სპორტსმენთა და ჟურნალისტთა პარალელურად, ხმა

ალიმალეს პოლიტიკოსებმაც და მას შემდეგ საკითხი დღითიდღე პოლიტიკური ხდება. აშშ-ს პრეზიდენტმა ბარაკ ობამამ სკა-

ნდალის პირველსავე დღეებში გამოთქვა საკუთარი აზრი და ჭიდაობის გარიყვა დაუშვებლად მიიჩნია. მოგვიანებით სოკს ანალოგიური შინაარსის წერილით მიმართეს აშშ-ს 33 შტატის კონგრესმენებმა და 13-მა რუსმა გუბერნატორმა, მხარდაჭერა გამოხატა რუსეთის პრეზიდენტმა ვლადიმერ პუტინმაც.

ცხადია, საპროტესტო აქციებში საქართველოც იმთავითვე ჩაება. უპირველესად, საქართველოს ეროვნულმა ოლიმპიურმა კომიტეტმა წერილით მიმართა სოკს, რომლის საპასუხოდ მალევე მოვიდა წერილი ლოზანიდან, რომელშიც სოკის პრეზიდენტი უაკ როგე აქტიურობისთვის მადლობას უხდის სეოკის პრეზიდენტს ლერი ხაბელოვს და აღნიშნავს, რომ საქართველოს ნამდვილად შეუძლია, იამაყოს თავისი მოჭიდავეებით, მერე კი განმარტავს იმ მიზეზებსა და მექანიზმს, რის საფუძველზეც მიიღო აღმასკომმა ასეთი რეკომენდაცია. წერილის ბოლოს როგე იმასაც შენიშნავს, რომ ეს არაა საბოლოო კვრდიქტი და ჭიდაობას შანსი კვლავ რჩება, ოღონდ თუ გამოიყენებს მას, ანუ თუ ჭეშმარიტ რეფორმებს გაატარებს.

მოგვიანებით საერთო პროტესტს საქართველოს ჭიდაობის ფედერაციაც შეუერთდა, რომელმაც მიმართვა გაუგზავნა სოკს. „საქართველოს ჭიდაობის ეროვნული ფედერაცია შეშფოთებულია სოკის აღმასკომის განცხადებით, რომლის საფუძველზეც, შესაძლოა, ჭიდაობა ამოიღონ 2020 წლის ოლიმპიური თამაშების პროგრამიდან. ჭიდაობა სპორტის იმ ერთეული სახეობათაგანია, რომელიც მუდმივად შედიოდა ანტიკური და თანამედროვე ოლიმპიადების პროგრამაში. განუზომელია ამ სახეობის წვლილი ოლიმპიური თამაშების პოპულარიზაციის, ოლიმპიური ფასეულობებისა და ღირებულებების დამკვიდრების საქმეში“, – ნათქვამია ამ განცხადებაში, რომელსაც ხელი 33-მა

მოქმედმა თუ ვეტერანმა მოჭიდავემ მოაწერა. ევროპის ჩემპიონატის დღეებში თბილისიდან სოკში ჭიდაობის ოლიმპიადის პროგრამაში დატოვების თხოვნით კიდევ ერთი მიმართვა გაიგზავნა, რომელსაც ხელი ცნობილ ქართველ სპორტსმენებთან ერთად ხელი კულტურის სახელოვანმა მოღვაწეებმაც მოაწერეს.

პარალელურად, აქტიურად მუშაობს FILA-ც, რომელმაც შექმნა მუშა ჯგუფი წესების სარეფორმაციოდ, ხოლო ნენად ლალოვიჩი 7 მარტს შუა როგეს შეხვდა. აუდენცია 40 წუთს გაგრძელდა და, ცხადია, კონკრეტული შედეგის გარეშე დასრულდა, თუმცა საინტერესოა ლალოვიჩის განცხადება, რომელიც მან ამ შეხვედრის შემდგომ გააკეთა. მან უკვე ოფიციალურად მოუწოდებდა მოჭიდავეებს, არ დაუბრუნონ ოქროს მედლები სოკს. არ გამოვრიცხავთ, ეს როგორ თხოვნიდა იყო. მით უფრო, მარტინეტის მოშორების შემდეგ სოკის წარმომადგენელთა გამოსვლებში კომპრომისული ტონი გაჩნდა და დაიწყო საუბარი ჭიდაობის თამაშების პროგრამაში დატოვებაზე.

იმედია, ეს ასეც მოხდება და მთელი ახლანდელი ხმაური მარტინეტის მოსაშორებლად ატყდა. დიდი უმნიშვნელო რეპუტაციის არც თავად სოკია და როგორც რამდენიმე წლების წინათ გაირკვა, იქაურობაც კარგი კორუფციის ბუდე ყოფილა, მაგრამ FILA ყოველგვარ ზღვარს აჭარბებდა – ტურნირები ნამდვილ ქარვასლად იყო ქცეული. ამასთან, როგორც იქნა, ჩვენი ფედერაციის ახალარჩეულმა პრეზიდენტმა ლუკა კურტანიძემ გაგვიმხილა ის საიდუმლო, თუ რა გადაუხდელ ვალებს გვედავებოდა მუდმივად FILA და რატომ ვიჩავრებოდით ისე უმოწყალოდ. კურტანიძის თქმით, ეს იყო ეგრეთ წოდებული არაოფიციალური გადასახადი მსოფლიოში ჭიდაობის განვითარებისთვის. ისევე კურტანიძისავე ინფორმაციით, ამის გამო სოკმა FILA არაერთხელ გააფ-

რთხილა და მას ოლიმპიზმის სირცხვილიც უწოდა, მაგრამ ამაოდ... არადა, სოკი ფედერაციის საქმეებში ღიად ვერ ჩაერეოდა და მარტინეტის წასვლას ვერ აიძულებდა. ამიტომ ასეთ გზას მიმართა და მიზანსაც მიაღწია. ახლა კი სხვა რა დარჩენია – ჭიდაობა უნდა დატოვოს ოლიმპიადის პროგრამაში. თუმცა ეს საკითხი ჯერ კიდევ არაა გადაწყვეტილი – საამისოდ მოჭიდავეებმა უნდა შეცვალონ წესები, რეგლამენტი და ეს სახეობა კვლავ გახადონ სანახაობრივი. მათ უკვე 18 მაისს უნდა წარუდგინონ სოკს ცვლილებათა პაკეტი.

ერთგვარ გაკვირვებას იწვევს მოჭიდავეთა პოზიცია, მათ მიერ გაკეთებული აქცენტები, როცა ისინი პროტესტს უცხადებენ სოკს და არა – FILA-ს, რომელიც მთავარი დამნაშავეა მომხდარში. საჭიდაო სამყაროში თავისი ნილი პასუხისმგებლობა უნდა იკისროს, რადგან მათი წაყრუებით მივიდა ჭიდაობა აქამდე – დაიკარგა სანახაობრიობა, გამეფდა კორუფცია და უსამართლობა, გაითელა ოლიმპიური იდეალები და რა გასაკვირია, ოლიმპიადასაც თუ კარგავენ... რატომღაც მოჭიდავეები აქამდე მშვენივრად ეგუებოდნენ უსამართლობას და ხმას არ იღებდნენ დაჩაგრულთა დასაცავად, დღეს კი ბნელ ოთახში შავ კატას ეძებენ. ხალხი სპორტის ახალ სახეობებს ქმნის და მერე მილიონებს ხარჯავს მისი პოპულარიზაციისთვის, მოჭიდავეებმა კი მშვენიერი სახეობა ამაზრზუნად და არაესთეტიურად აქციეს. ერთ-ერთი ყველაზე მართებული პოზიცია დაღესტნელმა მწვრთნელმა **ესედ შახმარდანოვმა** დააფიქსირა, როცა თავიდანვე, ჯერ კიდევ FILA-ს კონგრესის გამართვამდე განაცხადა, რომ მარტინეტი უნდა წავიდეს. მან ლობისტების თემაზეც საინტერესო პარალელები გაავლო და თქვა, ჩვენც უნდა ვიპოვოთ ვინმე ისეთი გავლენიანი პიროვნება, როგორც თანამედროვე ხუთჭიდს

ჰყავს – მონაკოს პრინცი **ალბერი**, აგრეთვე სოკის წევრები – **ხუან ანტონიო სამარანი-უმცროსი** და საბერძნეთის ყოფილი მეფე **კონსტანტინე**. ამ თემაზე საუბრისას შახმარდანოვმა ტაეკვანდოს ლობისტი, სამხრეთ კორეის პრეზიდენტიც გაიხსენა, რომელიც სოკის პრეზიდენტ **შაკ როგესაც** შეხვედრია.

მოკლედ, ასეთია ვითარება, ჩვენ კი დაველოდით ჯერ 18 მაისს, ხოლო შემდეგ სექტემბერს და ბუენოს-აირესის სესიას. ის კი უდაოა, რომ ჭიდაობაში ბევრი რამ უნდა შეიცვალოს.

ირაკლი **თაყაიძე**

ჭიდაობის თემა სპორტის სახეობათაგან ალბათ ყველაზე პოპულარულია ქანდაკებაში. ზემოთ – „უფიცის მოჭიდავეებად“ წოდებული უცნობი ავტორის კომპოზიცია (ძვ. ნელთალიცხვის III საუკუნე; ბერძნული ქანდაკების რომაული ასლი. მარმარილო. დაცულია ფლორენციაში, უფიცის გალერეაში). ქვემოთ – თანამედროვე ინგლისელი მოქანდაკის ეტიენ მილერის ნამუშევარი ლონდონის 2012 წლის ოლიმპიური თამაშებთან დაკავშირებულ ექსპოზიციაზე „სპორტი და ხელოვნება“ აშშ-ის მუზეუმში ოქსფორდში.

თავისუფალი სტილით მოჭიდავეთა პარსკვლავური გუნდი ახალ სიკვლეში

ჩვენმა მოჭიდავეებმა 2-2 ოქრო-ვერცხლით და 3 ბრინჯაოთი დაასრულეს გამოსვლა თბილისში გამართულ ევროპის ჩემპიონატზე. ევროპის ჩემპიონები თავისუფალი სტილით მოჭიდავეთა შორის **გიორგი ედიშერაშვილი** (55) და **დავით მარსაგიშვილი** (84) გახდნენ, ორივე ვერცხლი ანტიკური სტილით მოჭიდავეთა წილად მოდის – **ზურაბ დათუნაშვილი** (74) და **ვლადიმერ გეგეშიძე** (84), ბრინჯაო კი „თავისუფლებში“ **ვლადიმერ ხინჩეგაშვილმა** (60) და მძიმეწონოსანმა **გენო პეტრიაშვილმა** (120) მოიპოვეს, ანტიკოსებში - ასევე მძიმეწონოსანმა **გურამ ფერსელიძემ**.

ჩვენი გუნდების გამოსვლას სტატისტიკურად თუ შეეფასებთ, 14 მოჭიდავიდან ზუსტად ნახევარმა მოიპოვა მედალი ანუ რაოდენობრივად შედეგი ერთგვარად უტოლდება ტურნირის მაღალ საორგანიზაციო მხარეს. ეგ კი არა, ანტიკოსებში **მანუჩარ ცხადაიას** (66) რომ ეყოჩაღა ბრინჯაოსთვის ბრძოლაში, ხოლო „თავისუფლებში“ **დავით ხუციშვილისთვის** (74) ტრავმას არ შეეშალა ხელი, ვინც „ეკვატორსაც“ გადავლახავდით. ოღონდ გაერთიანებული ნაკრების მონაგარს გუნდების მიხედვით თუ განვიხილავთ, აშკარა უპირატესობა „თავისუფალთა“ მხარესაა – რაოდენობრივადაც და ხარისხობრივადაც, რადგან 2-2 ოქრო და და ერთი ბრინჯაო მათ წილად მოდის.

ვფიქრობთ, ამ დიფერენციას სათავე ცოტა ადრე დაედო, რადგან „თავისუფლებში“ თაობათა ცვლის პროცესი ადრე დაიწყო - ჯერ კიდევ ოლიმპიადამდე, და უფრო უმტკივნეულოდაც წარიმართა, ანტიკოსებში კი იგი რატომღაც ფერხდება. ვფიქრობთ, იქაც უფრო თამამად რომ ენდონ ახალგაზრდებს, პროგრესიც ბევრად სწრაფად მოხდება.

„თავისუფალთა“ ახალმა ტალღამ ოლიმპიადამდე მოასწრო ადაპტაცია უფროსებში და დღეს ლიდერად გვევლინება. შეიძლება იმიტომაც, რომ მათ უფრო ვარსკვლავური თაობა ჰყავთ, რომელიც ახალგაზრდულ ნაკრებიდანვე ძლევამოსილად მოდის. მედალი თავისთავად გასახარია, მაგრამ ის ხშირად ვერ ასახავს ძალთა რეალურ ბალანსს – სპორტში ხომ ყველაფერი ხდება და შეიძლება,

ძლიერიც დარჩეს უმედლოდ (თუნდაც ხუციშვილის ტრავმა გავიხსენოთ), ან, პირიქით – სუსტს გაუმართლოს და წარმატება მოიპოვოს. სწორედ ამიტომ გვიხარია ჭილაობის ის ხარისხი, რომელიც „თავისუფლებმა“ აჩვენეს. აშკარაა – მათგან მიმდინარე ოლიმპიურ ციკლში, თვით რიო-დე-ჟანეიროს თამაშების ჩათვლით, კიდევ მრავალ გამარჯვებას უნდა ველოდოთ. მით უფრო, ჯერ ძალი-

ან ახალგაზრდები არიან – ამ ტურნირზე გუნდში ყველაზე უფროსი 25 წლის **გიორგი ედიშერაშვილი** იყო, მედალოსნები კი 18-22 წელს ითვლიან. ზოგმა უკვე ოლიმპიადაზეც მოასწრო წარმატების მოპოვება, თუმცა ასაკიდან გამომდინარე, პრაქტიკულად, ისინიც ახლა იწყებენ კარიერას. იმედს ისიც გვიძლიერებს, რომ ნაკრებს მწვრთნელთა ხელიც დაეტყო. მაგალითად, ამ ტურნირზე შესამჩნევი პროგრესი იყო ფიზიკურ-ფუნქციონალურ მომზადებაში, გამძლეობა-სუნთქვაში (თუმცა, ვფიქრობთ, „ფიზიკაში“ მთავარი სამუშაო მაინც წინაა – რუსებთან ძირითადად ამის გამო დავიჩაგრეთ). მისასალმებელია, რომ გამოუცდელი მისხედავად, მწვრთნელთა კორპუსმა პირველი გამოცდა წარმატებით ჩააბარა. ეს კიდევ ერთხელ ადასტურებს, რაოდენ მნიშვნელოვანია, ახალ ხალხს გზა სამწვრთნელო ასპარეზზეც გაეხსნას, ოღონდ, ვფიქრობთ, ამის გაკეთება თანმიმდევრულად, ეტაპობრივად აჯობებს და არა ახლანდელივით მკვეთრი მოძრაობებით.

ახლა მწვრთნელთა წინაშე ახალი ამოცანა დგას – როგორ-

მე ამოსწიონ ის რამდენიმე წონითი კატეგორია, სადაც არცთუ სახარბიელო ვითარებაა, და დანარჩენებს დაუახლოვონ ანუ გუნდი დააღწიონ, პარალელურად კი დაწინაურებულ წონებში იზრუნონ რეზერვზე, ლიდერებს მუდამ რომ ესმოდეთ „მდევართა სუნთქვა“. წინააღმდეგ შემთხვევაში ახლანდელივით „თავკომბალა“ ანუ ერთ კაცზე დაფუძნებული წონებით მხოლოდ ლოკალურ შედეგს მივიღებთ და არა გლობალურ-მასშტაბურს, როგორც, მაგალითად, იმავე რუსებს აქვთ – მეორე შემადგენლობით ჩამოვიდნენ, მაგრამ მაინც მოიგეს გუნდური პირველობა. მათ რეზერვის აღზრდის ისეთი სისტემა შექმნეს, მესამე-მეოთხე ნომრებითაც საჩემპიონოდ იბრძვიან. მათგან განსხვავებით, ჩვენთან კონკურენცია, მასობრიობა დაბალია, მაგრამ იმდენი ნამდვილად არის, წონაში ორ-ორი სერიოზული მოჭიდავე გვყავდეს. მთავარია, სწორი სისტემა შევქმნათ და სწორად მივუდგეთ საქმეს. ამ შემთხვევაში სხვა წონებშიც ისევე მივიღებთ თანაბარძალოვან და რაც მთავარია, ძლიერ ფალაგნებს, როგორც ეს მიძიმეში გვყავს – იმ სამეულიდან რომე-

ლიც უნდა გავუშვათ, ვთქვათ, ევროპის პირველობაზე, მედალს სამივე მოიპოვეს (აი, სინჯზე კი შეიძლება ვიკამათოთ). საინტერესოა, რომ ამ ტურნირზე ჭიდაობის უფლება ამ ტრიუმფირატიდან ყველაზე პატარამ – პეტრიაშვილმა მოიპოვა.

ისე მოხდა, რომ ანტიკოსთა ნაკრებში ამჯერად მოჭიდავეთა სამი ჯგუფი ვიხილეთ – კარგად მომზადებულები, წონის დაკლებით გამოფიტულები და ისინი, რომლებიც უმეტესად აგებენ. სამწუხაროა, რომ მეორე ჯგუფში გუნდის ლიდერები, ევროპის შარშანდელი ჩემპიონი და ოლიმპიადის ვერცხლის პრიზორი ლაშხი (60) და მსოფლიოსა და ოლიმპიური მედალოსანი მანუჩარ ცხადაია (66) მოხვდნენ. ცხადაიამ ადრე კი დაიწყო დაკლება, მაგრამ მანამდე ლამის 80 კილოგრამს იწონიდა და ასეთი დაკლება მაინც ბევრია. თუმცა მის უმედლობას „ფიზიკას“ ნაკლებად თუ დავაბრალებთ. მან უფრო საკუთარი შეცდომებით წააგო. აი, ლაშხი კი სხვა საქმეა – ყველაზე მეტად მას გაუჭირდა. ალბათ აჯობებს, მოსამზადებელ ციკლში ყველამ საკუთარ წონაში იჭიდაოს და მუდმი-

ევროპის ჩემპიონები თავისუფალი სტილით ჭიდაობაში დავით მარსაგიშვილი (მარცხნივ) და გიორგი ედიშერაშვილი (მარჯვნივ).

უმრ ჯაქზე ჯაჭყაძეშუაქლი წონების მხოლოა როჯაქაქიშეჯაქვს მივიჯვებს.

ევროპის ვიცე-ჩემპიონები ანტიკურ ჭიდაობაში (მარცხნიდან): ზურაბ დათუნაშვილი, ვლადიმერ გეგეშიძე და გურამ ფერსელიძე.

ვად აკონტროლოს წონა – ასე ორგანიზმსაც დაიცავენ ისეთი მკვეთრი რყევა-შეჯანჯღარებისგან, რაც წონის დაკლებას ახლავს ხოლმე, სხეულიც დაისვენებს და არსებულ რეალობას შეეჩვევა, ხოლო ფალავანი - მეტოქეებს. თან სპორტსმენიც მუდამ მობილიზებული იქნება, ყოველთვის ფორმაში და რეჟიმში. ასევე კარგი იქნება, მწვრთნელი თამამად ენდოს ახალგაზრდებს. განსაკუთრებით – ქრონიკულად ჩავარდნილ წონებში. თან საერთაშორისო ტურნირების შედეგს მეტი ყურადღება უნდა მიექცეს.

უდავოდ, ამ ნაკრების ნათელი წერტილი ის სამი მედალოსანია, განსაკუთრებით კი ფინალისტები, თორემ ფერსელიძე უფრო ძლიერიც გვახსოვს – მას ჯერ კიდევ ეტყობოდა, რომ ვერ იყო ფორმაში, რაშიც დამნაშავე გადატანილი ტრავმებია. აი, დათუნაშვილისა და გეგეშიძის ჭიდაობა კი ერთ სიამოვნებად ღირდა. ჩვენი ფალავნები ჯაფგურით და ჯიკაობით კი არ იგებდნენ, არამედ ლამაზი, სანახაობრივი, კარგ ფიზიკურ მომზადებასა და ტექნიკაზე დაფუძნებული თვალსასიერო ჭი-

დაობით მიინეგდნენ წინ – ჭიდაობის ამ სახეობაში ესთეტიკა ხომ სანთლით საძებარი გახდა და ჩვენებმა ბოლომდე თუ ვერ დააბრუნეს, გაგვახსენეს მაინც.

თუმცა, ასეთი წარმატებული გამოსვლისა და გამონათებების მიუხედავად, ამ ტურნირმა დღევანდელი ქართული საჭიდაო სკოლის რამდენიმე დამახასიათებელი და გადაუჭრელი პრობლემაც დაგვაჩვენა – ფიზმომზადება, ტექნიკური ორთაბრძოლა. ფიზიკური მომზადება „თავისუფალთა“ ნაკრებში ამკარად გაუმჯობესებულია – ამ მხრივ ყველაზე სუსტმა მარსაგივილმაც კი გაძლო რუს ანზორ ურიშვიტან ძალზე დაძაბულ ბრძოლაში, როცა მეორე პერიოდში ამოსუნთქვის საშუალება არ ჰქონდა. ძალზე დამაჯერებლად იასპარეზა გეგეშიძემ. ამ კუთხით დათუნაშვილიც კარგად იყო მომზადებული, მაგრამ როგორც ტურნირის მიმდინარეობამ გვაჩვენა, ეს მათთვის იყო გაუმჯობესებული დონე, თორემ თურქებთან, აზერბაიჯანელებთან, ბულგარელებთან და კიდევ ზოგიერთთან ამ მხრივ ფრიად გაგვიჭირდა, ხოლო რუსებმა სულ მთლად სარკეში ჩავ-

ვახედეს. იმავე ურიშვიტან შეხვედრაში თვალნათლივ გამოჩნდა მარსაგივილის სერიოზული „ფიზიკური“ ხარვეზები – ლეიბზე თავით დარჭობილმა და ორივე ფეხით ჰაერში აყვანილმა ურიშვიტმა მოახერხა და ჩვენებურს შეტევა ჯერ შეუყოვნა, მერე კი სულაც მიმართულემა შეაცვლევინა, რითაც კინალამ უნია მიზანს. მარსაგივილი სათანადო ფიზიკურ კონდიციაში რომ იყოს, აქამდე არ მიიყვანდა საქმეს, თუმცა იმ კომპონენტში ყაბარდოელი ტაქტიკურადაც სამაგალითოდ ჭიდაობს, ხელით იმდენად წარმატებით უბლოკავს ფეხს. როგორც კი მიხვდა, რომ ფეხს ვერ გამოუძვრენდა, მაშინვე გადავიდა ხელებით მუშაობაზე. ეს მართლაც სამაგალითო ეპიზოდი ხშირად უნდა აყურებინო ჩვენს ფალავნებს – უფროსებსაც და უმცროსებსაც. „ფიზიკურად“ დაიჩაგრნენ ვლადიმერ ხინჩეგაშვილიც კოპან სატთან, გეგეშიძე – ალექსეი მიშინთან, დათუნაშვილი – რომან ვლასოვთან, ლაშვიც, ცხადაიაც, ამ მხრივ ჯერ კიდევ დიდი რეზერვი აქვს პეტრიაშვილს, ვისაც ამკარად აკლია ფიზიკური ძალა, რისი გამოსწორებაც შე-

საძლებელია შტანგებზე თუ სხვა სპეციფიური ვარჯიშით, საგანგებო კვებით და სამედიცინო კუთხით... სამწუხაროდ, ფიზიომზადება ჩვენთვის „აქილევსის ქუსლად“ რჩება უკვე ათწლეულებია. უბედურება ისაა, რომ ამ სფეროს სპეციალისტები ისეც კატასტროფულად გვაკლდა, სპორტის აკადემიის გაუქმების შემდეგ კი საკითხი სულაც ჰაერში დარჩა გამოკიდებული. იმავე რუსეთში, სხვა ქვეყნებში ამაზე მთელი ინსტიტუტები მუშაობენ, ჩვენ კი ერთი აკადემია გვქონდა და ისიც გავაუქმეთ!

თუმცა დავუბრუნდეთ ისევ ჩვენების გამოსვლას ევროპის ჩემპიონატზე და განვიხილოთ, იყო თუ არა უკეთესი შედეგის მიღწევის შანსი, ან რამ შეგვიშალა ხელი ამაში, როგორია სამომავლო პერსპექტივა...

ზემოთქმული ხარვეზის მიუხედავად, თამამად შეიძლება ითქვას, დავით მარსაგიშვილმა მოსათელად გამოიყენა ეს ტურნირი. აბა, სხვა რა უნდა უწოდო, როცა კაცს პერიოდებს 43 და 50 წუთში მოუგებს! თან, ერთი ამოსუნთქვით, ერთ კომბინაციაში ახერხებდა წმინდა მოგებისთვის საჭირო ილეთების ჩატარებას. თავიდან ორ შეხვედრაში არც კი დალილა, იმდენად იოლად გაისეირნა. ამას მხოლოდ გამორჩეული ფალავნები ახერხებენ, თუმცა აუცილებლად უნდა გამოასწოროს ურიშევიან პაეკრობაში გამოვლენილი სუსტი ნერტილები. ისიც გავითვალისწინოთ, რომ თბილისში არ ჭიდაობდა ოლიმპიური ჩემპიონი, აზერბაიჯანელი **შარიფ შარიფოვი**, მსოფლიოს პირველობაზე კი არაევროპელებიც დაემატებიან. მარსაგიშვილისთვისაც, როგორც პეტრიაშვილისა და ხინჩეგაშვილისთვის დღესდღეობით მთავარ პრობლემად მაინც ფიზიკური მომზადება რჩება, თუმცა ტაქტიკის მხრივაც ბევრია სასწავლო.

25 წლის ედიშერაშვილს ახალი თაობა ვეღარ ეთქმის, მით უფრო – სისტემატურად ჭიდაობდა ნაკრებში, მაგრამ ახალ ტალღას კი მოჰყვა. ოლიმპიადაზე **ლამა შავდათუაშვილის** გამარჯვებისა არ იყოს, ისიც სასიამოვნო სიუპრიზი აღმოჩნდა. შეიძლება, მისი დანინაურება იმანაც განაპირობა, რომ ხინჩეგაშვილის ზედა წონაში გადასვლის შემდეგ მას ნაკრების კარი გაეხსნა.

სავარაუდოდ, ხინჩეგაშვილს ჯერ კიდევ სჭირდება ცოტა დრო ახალ წონასთან შესაგუებლად, თორემ ის რა დონის მოჭიდავეცაა, ცხადად დაამტკიცა ბრინჯაოს მედლისთვის შეხვედრაში, იმის მიუხედავად, რომ ძირითად ბადეში მთლად დამაჯერებლად ვერ გამოიყურებოდა. პეტრიაშვილის შეფასებაში სრულად დავეთანხმებით ნაკრების თავკაც **რევაზ მინდორაშვილს**, გამოცდილების მეტი მას არაფერი აკლიაო. პეტრიაშვილი ძირითადად სწორედ გამოცდილების ნაკლებობის გამო დამარცხდა უკრაინელ **ალან ზასეევთან**, თუმცა მეტოქემ ფიზიკურადაც აჯობა. პეტრიაშვილს შესანიშნავი მონაცე-

მები აქვს – მძიმეწონოსნობის მიუხედავად, ძალიან სწრაფია, ტექნიკური და კარგად შედის ფეხში როგორც შორი, ასე ახლო დისტანციიდან. თან ამხელა წონის კაცმა მედლის მოპოვების შემდეგ როგორი მალაყები შეასრულა?! ესეც მის მოქნილობაზე მიუთითებს. ზასეევი უკვე ჩამოყალიბებული მოჭიდავეა და პეტრიაშვილს ამ დონის მეტოქე ტურნირზე არ შეხვედრია, თორემ 2-3 წელიწადში, ვფიქრობთ, მისი მომგები არც უკრაინელი იქნება და არც თურქი **ტაჰა აკგული**.

ბედის ირონიით, ახლა ყველაზე სერიოზული ჩავარდნა სწორედ ბოლო წლებში წამყვანად ქცეულ წონებში გვაქვს – 66-სა და 96-ში, სადაც ოთარ თუშიშვილისა და გიორგი გოგშელიძის სპორტიდან ნასვლის შემდეგ ძლიერი ფალავანი არ დაგვრჩა. ეს იმიტომ, რომ თავის დროზე რეზერვზე სათანადოდ არ ვიზრუნეთ. ალბათ, ბევრი შემომედავება ელიზბარ ოდიკაძეზე და მის წაგებას მსაჯს დააბრალებს, რადგან ქულა-გაფრთხილებით დამარცხდა, მაგრამ იმ წესზე ყურადღება ზედ ჩემპიონატის წინ გამართულ ევ-

ევროპის ჩემპიონატის ბრინჯაოს პრიზიორები თავისუფალი სტილით ჭიდაობაში: ვლადიმერ ხინჩეგაშვილი (მარცხნივ) და გენო პეტრიაშვილი.

საქართველოს პრემიერ-მინისტრი ბიძინა ივანიშვილი და საქართველოს ჭიდაობის ფედერაციის პრეზიდენტი, ორგზის მსოფლიო ჩემპიონი და ორგზის ოლიმპიური პრიზიორი ლუკა კურტანიძე ევროპის ჩემპიონატის დახურვის ცერემონიაზე, სადაც ბიძინა ივანიშვილი ჩემპიონის სიმბოლური ქაშრით დაჯილდოვებს.

როპული ფედერაციის კონგრესზე საგანგებოდ გაამახვილეს და პასიურობა უკვე ისჯება. ამდენად, არბიტრი კანონიერად მოიქცა, ოდიკაქემ კი ჭიდაობის სტილი თუ არ შეცვალა, ყოველთვის ასე დასჯიან. ეს წესები ჯერ კიდევ თებერვალში რომ ყოფილიყო, ის ვერც იაშარ დოგუს „დიდი პრიზის“ ფინალში მოუგებდა გოზიუმოვს.

შეიძლება ითქვას, ანტიკოსთა სამივე მედალოსანი გადაულახავ ბარიერს შეასკდა. ვფიქრობთ, იმათგან გამარჯვების შედარებით მეტი შანსი მაინც გეგეშიძეს ჰქონდა – ფიზიკურად კარგად იყო მომზადებული და ღვიოდა იმედი, რომ იქნებ ამით დაეჩაგრა მიშინი, თუმცა ესეც წყალნაღებულისა და ხავსის ამბავი აღმოჩნდა, რადგან ჩვენებური თავისზე ბევრად გამოცდილსა და უკეთეს „ფიზიკოსს“ შეასკდა. გეგეშიძეს ჯერ კიდევ აკლია გამოცდილება,

რაც ასეთმა გამობრძმედილმა ფალავანმა არ აპატია. თან, ამ რანგის მეტოქეებთან შეხვედრებიც აკლია. დათუნაშვილი განწირული ჩანდა ყველაფრის მომგებ რომან ვლასოვთან, თუმცა აქც ხავსს ვებლაუჭებოდით – იქნებ, როგორმე, რაღაც მოხდესო, მაგრამ სასწაული ასე ყოველ ნაბიჯზე არ ხდება... 23 წლის ვლასოვი ნამდვილი ტალანტია – მის ასაკში თვით მიშინიც არ ყოფილა ამ დონის ვარსკვლავი. ვლასოვის ნახევარფინალური შეხვედრისას ტრიბუნაზე სახელოვანი ვალერი რიზანცევის გვერდით აღმოვჩნდი, რომელმაც თავისი ფალავანი ასე დაახასიათა – ის თავით მუშაობს, ხელები მხოლოდ ეხმარებაო. ვლასოვი მართლაც უჭკვიანესი მოჭიდავეა, ილეთის საოცარი ალლოთი და დიდი შრომისმოყვარეობით. თან, გავითვალისწინოთ, რომ ახლა სამხედრო სამსახურშია – სპეც-

ნაზში, ხოლო რა დონის ფიზმომზადებას გაივლის იქ, იოლად წარმოიდგენთ.

ეტყობა, ზაზა ჯიბლადის და ვაჟა კრავეიშვილის დაფრთიანებულმა ფერსელიძემ საბოლოოდ ირწმუნა საკუთარი შესაძლებლობები, რადგან ოლიმპიური ბრინჯაოს შემდეგ ევროპული ბრინჯაოსთვის იჭიდავა. ამჯერად – წარმატებითაც. დათუნაშვილის არ იყოს, ისიც დაუძლეველ ბარიერს შეასკდა: თურქი რიზა კაიაალპი კიდევ არაერთ გამარჯვებას მოიპოვებს. ფერსელიძე ფიზიკურად რომ არ იყო ფორმაში, იქიდანაც ჩანს, რომ მთელ ტურნირზე თავის კოზირად ქცეული ჯვარიდან უკუგდება მხოლოდ ერთხელ გამოიყენა და ისიც ვისთან – თვით რიზასთან! მართალია, ამჯერად ისე დახვეწილად არ გამოუვიდა, როგორც ეს ოლიმპიადის საკვალიფიკაციო ტურნირებიდან გვახსოვს, მაგრამ ქულა მაინც მოიპოვა, რაც რიზამ არ შეარჩინა – ბექებზე დადო. კაიაალპს სტამბულიდან 40-კაციანი სანათესაო ჩამოჰყვა საქომავოდ, რომლებსაც აქ მცხოვრები თურქებიც შეუერთდნენ და დარბაზში მისი პორტრეტისანი უზარმაზარი პლაკატიც გამოუფინეს... ამდენად, კაიაალპი თავს ლამის სახლში გრძნობდა. მით უფრო, როგორც მისი ქომავთაგან ერთმა, იქაურმა ქართველმა გვითხრა, დედა ნახევრად ქართველი ჰყოლია. ის პირველად რამდენიმე წლის წინ ყოფილა საქართველოში ჭაბუკთა ტურნირზე და მაშინ დედის ფაქტორის გამო ცოტაოდენი ქართულიც უსწავლია.

მედალოსანთა ამ ტრიოს სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ ასეთ ძლიერ მეტოქეებთან ბოლომდე იბრძოლეს, ფარ-ხმალი არ დაუყრიათ და ეს ის შემთხვევაა, როცა გულიანი ჭიდაობისთვის საკუთარმა ქომავმა მათ წაგებაც აპატია.

ირაკლი თაყაიძე

ანტიკოსთა სამივე მედალოსანი ვაჯაყლახზე პრიზებს შეასკდა.

სახე(ლ)ები

რობერტ შავლაყაძე-80

შავლაყაძის 2.16 სიბერე

რაც თავი მახსოვს, რობერტ შავლაყაძე სულ ოლიმპიური ჩემპიონია.

როცა მან ოლიმპიური ოქროს მედალი მოიპოვა რომში, მე რვა წლისა ვიყავი.

საქართველოს ოლიმპიური ისტორია 1952 წლიდან, ჰელსინკის თამაშებიდან იწყება და მე ზუსტად მისი თანატოლი ვარ.

28 ვერცხლისა და 52 ბრინჯაოს მედალი აქვთ მოპოვებული. როცა სპორტით დავინტერესდი, ისინი სულ შვიდნი იყვნენ: დავით ციმაკურიძე, მზია ჯუღელი, რაფაელ ჩიმიშვიანი, გივი კარტოზია, მირიან ცალქალაძეანიძე, ავთანდილ ქორიძე და რობერტ შავლაყაძე. ყველაზე უფროსი მათ შორის – დავით ციმაკურიძე მხოლოდ 40 წლისა იყო, ყველაზე უმცროსი კი – ავთანდილ ქორიძე 30-ისა. ეს დღეს ვიცი, თორემ მაშინ, როცა არც ტელევიზორი მქონდა და არც პირადად ვიცნობდი რომელიმეს, მათი ასაკი არ მაინტერესებდა, თითოეული მათგანი ჩემს თვალში უასაკო და უხორცო იყო, ძველბერძნული მითების გამირთა ჯუფთი და ბადალი.

რობერტ შავლაყაძე ერთ-ერთი უპირველესია მათ შორის.

მისი ოლიმპიური გამარჯვების აღსანიშნავად რომში საქართველოს ჰიმნი არ აუღერებულა – მისი გამარჯვებაც უკიდევანო და გაუმაძღარმა საბჭოთა კავშირმა მიითვალა, როგორც ბევრი სხვარამ სიკეთე, მაგრამ 60 წლის რობერტ შავლაყაძე რამდენჯერმე დაბეჯითებით გაიმეორებს ტელეინტერვიუში – თამარ ბალავაძესთანაც და გიორგი ფრანგიშვილთანაც:

– არ ვიცი, დაიჯერებთ თუ არა, მაგრამ უნდა გითხრათ, რომ როცა ჩემი გამარჯვების აღსანიშნავად რომში საბჭოთა კავშირის ჰიმნი ჟღერდა, მე ყურში საქართველოს ჰიმნი ჩამესმოდა!..

რობერტ შავლაყაძეს მუდამ ახსოვდა, ვინ იყო და სადაური.

შემთხვევითი არ არის, რომ იგი საქართველოს ოლიმპიური კომიტეტის მესამე პრეზიდენტი იყო 1988 წელს. მას მერე მთე-

ლი ოცდახუთი წელიწადია, ის ღირსეულად ატარებს ქართული ოლიმპიური მოძრაობის ერთ-ერთი ყველაზე ავტორიტეტული წარმომადგენლის საპატიო სახელს.

რობერტ შავლაყაძე გამორჩეული ფიგურაა ქართულ სპორტში და ზოგადად ქართულ სინამდვილეში.

მან ღირსეული ცხოვრებით იცხოვრა დიდ სპორტში და ღირსეულადვე ცხოვრობს დიდი სპორტიდან წასვლის შემდეგ..

რობერტ შავლაყაძე სამაგალითო სპორტსმენი იყო.

მისი ოლიმპიური ტრიუმფიდან წახევარ საუკუნეზე მეტია გასული.

რაც თავი მახსოვს, რობერტ შავლაყაძე სულ ოლიმპიური ჩემპიონია.

216 სანტიმეტრი.

2 მეტრი და 16 სანტიმეტრი.

2 და 16.

2.16.

ეს სიმაღლე საბჭოთა სიმაღლედ ჩაინერა მძლეოსნობის მსოფლიო ისტორიაში.

2.16 – ასეთია სიმაღლეზე ხტომაში პირველი არამერიკული მსოფლიო რეკორდი, რომელიც იური სტეპანოვმა დაამყარა 1956 წელს.

2.16 – ასეთია სიმაღლეზე ხტომაში პირველი არამერიკული ოლიმპიური რეკორდი, რომელიც რობერტ შავლაყაძემ დაამყარა 1960-ში.

არ ვიცი, უბრალო დამთხვევაა, თუ მისტიკური რამ წინასწარმეტყველება, მაგრამ ფაქტია, რომ მანამდე, სანამ სტეპანოვი 2 მეტრსა და 16 სანტიმეტრზე გადახტებოდა, საკავშირო სპორტკომიტეტმა საკმაოდ არასერიოზული, რამდენადმე კურიოზული ბრძანებულება გამოსცა, რომლის თანახმად დაწესდა სპეციალური ოქროს მედლები იმ სამი საბჭოთა მსტომელისათვის, ვინც 216 სანტიმეტრს დაძლედა.

პირველად ეს მედალი იური სტეპანოვს გადაეცა. კარგა ხნის

რობერტ შავლაყაძე იუბილარია.

მისი მე-80 წლისთავი

საგანგებოდ აღინიშნა

საქართველოს ეროვნულ

ოლიმპიურ კომიტეტში.

გამომსვლელებმა გაიხსენეს

მისი სასახელო სპორტული

წარსული, საიდანაც

უმნიშვნელოვანესი,

რად თქმა უნდა, მისი

ოლიმპიური გამარჯვებაა

რომში 1960 წელს.

ამ კაშკაშა ფონზე იშვიათად

გვახსენდება ხოლმე მისი

მეორე ოლიმპიდა, და

რომელიც ქართული, და არა

მარტო ქართული, სპორტის

ისტორიის უაღრესად

საინტერესო ფურცელია.

სწორედ ტოკიოს

ოლიმპიადის პერიპეტიებს

ეხება პაატა ნაცვლიშვილის

წერილი, რომელსაც

აქ ვთავაზობთ.

ეს გახლავთ ფრაგმენტი

მისი წიგნიდან „2.16“,

რომელიც

რობერტ შავლაყაძის

ცხოვრების გზას ასახავს

და რომელსაც დასაბუქდად

ამზადებს საგამომცემლო

სტუდია „პეტიტი“

რობერტ შავლაყაძის რომაული ნახტომი (ზემოთ) და საზეიმო სვლა გამარჯვებულთა ადლუმზე მოსკოვში დაბრუნების შემდეგ (ქვემოთ).

შემდეგ ეს საპრიზო სიმაღლე ბრუმელმა აიღო. შავლაყაძე მესამე იყო. ამის აღსანიშნავი მისი ოქროს მედალი, რომის ოლიმპიადის ოქროს მედალთან ერთად ერთხანს საქართველოს სპორტული დიდების მუზეუმში ინახებოდა, პრეზიდენტს ველოდებით და ცოტა ხანს გვათხოვეო, უთხრეს. 2004 წელს კი შავლაყაძის ორივე მედალი მოიპარეს და ერთი-ორი სხვაც გააყოლეს ხელს. არადა, მანამდე არაერთხელ მისულა რობერტი თხოვნით, გული ცუდს მიგრძნობს, მედლები დამიბრუნეთო, მაგრამ მის გუმანს არ დაუჯერეს. ვალერი ბრუმელი კი ცოცხალი აღარ იყო, რომ მისთვის თავისი მედლის ასლი გამოეგზავნა, როგორც ეს თავის დროზე ვან ოსდელმა გააკეთა, როცა მაკნოთონს ოლიმპიური ოქროს მედალი მოპარეს. არადა, 216-ის აღსანიშნავი ის მედალი სულ სამი იყო მსოფლიოში! ახლა ორია. უფრო სწორად, ისევ სამია, მაგრამ ერთი – რობერტ შავლაყაძისა – რომელიღაც კოლექციონერის არალეგალური საკუთრება გახლავთ.

მედალი კი მოიპარეს, მაგრამ 2.16 სამუდამოდ დაუკავშირდა რობერტ შავლაყაძის სახელს.

გინახავთ მისი ავტოგრაფი? თუმცა მისი საუკეთესო სიმაღლე ოთხი წლის შემდეგ ნაჩვენებია 2 და 17-ია, 1960 წლის 1 სექტემბრიდან მოყოლებული, ის სამი ციფრი და ერთი წერტილი – 2.16 – რობერტ შავლაყაძის ავტოგრაფის განუყოფელ ნაწილად იქცა. შეიძლება გვარი არ მოაწეროს, ან სახელი, ამ სამ ციფრსა

და ერთ წერტილს კი აუცილებლად უსახსოვრებს ავტოგრაფის მთხოვნელს.

ავტოგრაფის მთხოვნელები იმ დღეებში უნდა გენახათ ოლიმპიურ რომში, როცა 2.16-ით რობერტ შავლაყაძე ოლიმპიური ჩემპიონი გახდა.

საბჭოთა დელეგაციაში თავისი გარეგნობით აშკარად გამოჩნულმა შავლაყაძემ, რომელიც რუსს კი არა, უფრო იტალიელს ჰგავდა, უამრავი ფანი შეიძინა ოლიმპიადის დედაქალაქში. ჟურნალისტებიც კი, სწორედ ის ჟურნალისტები, იტალიელებიც და უცხოელებიც, რომლებიც ასპარეზობის წინა დღეს მას ყურადღებას არ აქცევდნენ და გვერდით სწევდნენ, თომასის ფოტოში შემთხვევით არ მოხვდნენ და კადრი არ გაგვიფუჭოსო, მის პატივსაცემად აულერებულ საბჭოთა ჰიმნს ხომ აუდგნენ და აუდგნენ, ინტერვიუსთან ერთად უკვე ავტოგრაფსაც სთხოვდნენ. სურათი კი იმდენი გადაუღეს, ერთბაშად გამოისყიდეს წინა დღეების გულგრილობა. მეერ ამ სურათებზეც ჩნდებოდა რობერტ შავლაყაძის ავტოგრაფი და სამი ციფრი ერთი წერტილით: 2.16.

შავლაყაძის ავტოგრაფებთან დაკავშირებით საინტერესო ამბავს იხსენებს რევაზ ქვაჩაიძე – სიგრძეზე მსტომელი, საბჭოთა კავშირის ოლიმპიური გუნდის წევრი, რომის ოლიმპიადის მონაწილე, დღეს პროფესორი, ბიოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი: – მე და რობერტი ძალიან ვგავდით ერთმანეთს, უღვაშე-

ბიც ერთნაირი გვქონდა. მისი ტრიუმფის მეორე თუ მესამე დღეს ქალაქში რომ გავედი, უამრავი ხალხი დამესია, შავლაყაძე, შავლაყაძეო! ღვინოს მთავაზობდნენ, ათასგვარი სუვენირით ამავსეს, ავტოგრაფებს მთხოვდნენ. ვუხსნი, ის რობერტია, შავლაყაძე, სიმაღლეზე ხტება; მე რეზო ვარ, ქვაჩაიძე, სიგრძეზე მსტომელი. ის ოლიმპიური ჩემპიონია, მე – მხოლოდ მონაწილე. ვერაფერი შევასმინე. სულ ძალით ნამგლიჯეს რობერტის ავტოგრაფი. როცა მას ეს ამბავი ვუამბე, ნება დამართო, კვლავაც გამეცა მისი სახელით ავტოგრაფები, მიეცი, რა გენაღვლება, შეიფერე, მე მაინც ვერ ავუდივარ ყველა მსურველსო. მეც ბეჯითად ვუნერდი ყველას: „2.16 რობერტ შავლაყაძე“...

საბჭოთა დელეგაცია უმნიშვნელოვანეს გამარჯვებას ზეიმობდა.

საბჭოთა სიმაღლეზე მსტომელებს რომში თავისუფლად სეირნობის უფლებაც კი მიეცათ. რობერტ შავლაყაძეს ხომ საერთოდ ხელისგულზე ატარებდნენ დელეგაციის წევრებშიც, ხელმძღვანელებშიც და ფხიხელ თვალთა პატრონებშიც.

აღარც ქალებს უკრძალავდა არავინ და აღარც ჭიქა ღვინოს.

და თუ აქამდე, მხოლოდ ფარულად ენეოდა, ახლა ოლიმპიური ჩემპიონი დაგემოვნებით აბოლებდა გრძელ და ღამაზ უცხოურ სიგარეტებს.

ომგამოვლილი ბავშვობა მონევის მანკიერ ჩვევაში არეკლილიყო. მთელი კარიერის მანძილ-

ზე ეწეოდა. ყველამ იცოდა – ნაკრების ხელმძღვანელობამაც და მათმა უფროსობამაც, მაგრამ ყველა თვალს ხუჭავდა. მას პატიობდნენ იმას, რაც სხვას არაფრით შერჩებოდა.

– მონიეთ, მონიეთ, რობერტ მიხაილოვიჩ, თქვენთვის შეიძლება, – უთქვამს რომის ოლიმპიურ სოფელში მასთან მისალოცად მისულ ყოვლისშემძლე რომანოვს, საბჭოთა დელეგაციის ხელმძღვანელს, საბჭოთა კავშირის სპორტკომიტეტის თავმჯდომარეს, – თქვენ ისეთი რამ გააკეთეთ, რაც არასოდეს მომხდარა, მეც ისეთი რამ მინდა გავაკეთო, რაც ადრე არ გაკეთებულა: მე თქვენ ლენინის ორდენით დაგაჯილდოებთ, რადგან თქვენ ნამდვილი გმირი ხართ და... ლენინის ორდენის კავალერი! – ლენინის ორდენზე აღმა-

ტებული საბჭოთა ფუნქციონერს ვერაფერი წარმოედგინა.

ოლიმპიური ჩემპიონი საბჭოთა კავშირს ბევრი ჰყოლია, ქვეყნის ამ უმაღლესი ჯილდოს კავალერი კი მათ შორის თითებზე დაითვლებოდა. მოსკოვში დაბრუნებულს ლენინის ორდენი რობერტ შავლაყაძეს პირადად ნიკიტა ხრუშჩოვმა გადასცა საკუთარი ხელით. რომში საბჭოთა სპორტსმენებმა 42 ოქროს, 28 ვერცხლისა და 29 ბრინჯაოს მედალი მოიპოვეს, ყველა მათგანს სპორტის დამსახურებულ ოსტატის საპატიო წოდება მიენიჭა, ლენინის ორდენით კი მხოლოდ ათი ჩემპიონი დაჯილდოვდა.

სამშობლოში, საქართველოში დაბრუნებული რობერტ შავლაყაძე მშობლების, ცოლ-შვილისა და დედმამიშვილების მონახულების შემდეგ თავისი ბაბუის

საფლავზე ავიდა და აჰა, ხომ გასახეულე შენი დაბადების 100 წლისთავზეო, – იაგორ შავლაყაძეს ჩასძახა.

ხოლო ვალერი ბრუმელი ასე ამთავრებს რომის თამაშებისადმი მიძღვნილ თავის თავის წიგნში: „შესანიშნავმა მსტომელმა, დიდმა მებრძოლმა და ჭეშმარიტმა სპორტსმენმა რობერტ შავლაყაძემ ეს ოლიმპიადა სავსებით დამსახურებულად მოიგო... იგი აღმოჩნდა ყველაზე ძლიერი და ამავე დროს ყველაზე ბრძენი მსტომელი“.

რაც შეეხება თავად ვალერი ბრუმელს, მან მთელი ეპოქა შექმნა სიმაღლეზე ხტომის ისტორიაში. სწორედ რომის ოლიმპიადის ვერცხლის მედლით დაინყობისი ფანტასტიკური სპორტული კარიერა, ხოლო პერიოდი რომის ოლიმპიადიდან ტოკიოს ოლიმპიადამდე, თავად ამ ოლიმპიადის ჩათვლით, ბრუმელის ოთხწლიანი იყო მძლეოსნობაში და არა მარტო მძლეოსნობაში..

1962 წელს მან ევროპის ჩემპიონატი მოიგო 221 სანტიმეტრით და კიდევ ორჯერ გააუმჯობესა თავისივე მსოფლიო რეკორდი.

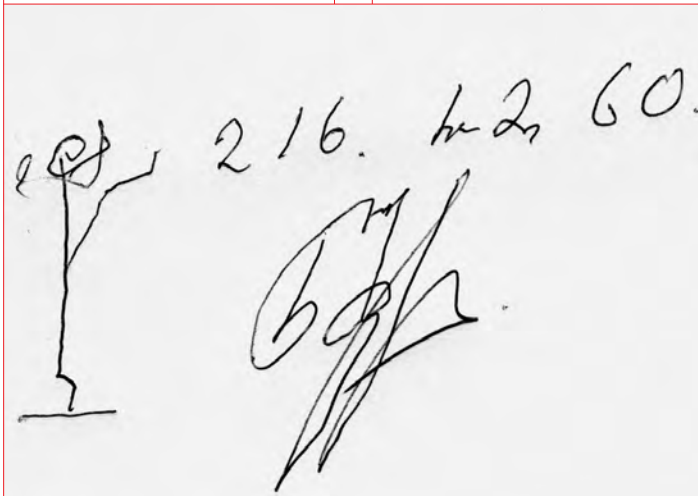
იმ ევროპის ჩემპიონატზე შავლაყაძემ მესამე ადგილი დაიკავა. მესამე ადგილი ევროპის ჩემპიონატზე მრავალი სპორტსმენისთვის დიდი წარმატება იქნებოდა,

რობერტ შავლაყაძის ოლიმპიური ოქროს მედალი.

მარცხნივ – ჯონ თომასი, რობერტ შავლაყაძე და ვალერი ბრუმელი გამარჯვებულთა კვარცხლბეკზე რომში.

ავტოგრაფების დარიგება რობერტ შავლაყაძისთვის ისეთივე ჩვეულებრივი რამ იყო, როგორც ყოველდღიური ვარჯიში.

ლენინის ორდენის მობეზრე შავლაყაძეს პირადად ნიკიტა ხრუშჩოვმა გადასცა.

ჯონ თომასი და რობერტ შავლაყაძე.

რომის ოლიმპიადის ქართველ ჩემპიონათის მიძღვნილი, 1997 წელს გამოშვებული კომემორატიული საფოსტო მარკა.

მაგრამ არა რობერტ შავლაყაძისთვის. წინასწარვე იცოდა, რომ ასე მოხდებოდა. აკი ბევრს ეხვეწებოდა მწვრთნელებს, მზად არა ვარ, იქნებ დამაჯვენოთო, მაგრამ არ შეისმინეს.

– ის ბრინჯაოს მედალი მხოლოდ იმას მახსენებს, რომ ევროპის ჩემპიონატზე ვიყავი, თანაც ცუდად მომზადებული, – იტყვის მოგვიანებით.

ეს იყო ერთადერთი შემთხვევა, როცა რობერტ შავლაყაძემ საერთაშორისო ასპარეზობა წააგო, თუ ბრინჯაოს მედალს წაგება შეიძლება ეწოდოს.

ბრუმელი კვლავ აღიარებს მსოფლიოს საუკეთესო სპორტსმენად.

მომდევნო წელს იგი მეექვსედ ამყარებს მსოფლიო რეკორდს:

21 ივლისი, მოსკოვი – 2.28.

და მესამედ ხდება მსოფლიოს საუკეთესო სპორტსმენი, რაც უნიკალური შემთხვევა იყო მსოფლიო სპორტის ისტორიაში.

მაშინ მოდაში კოსმონავტიკა შემოდოდა და ბრუმელს „კოსმოსური მსტომელი“ უწოდეს.

ამასობაში ტოკიოს ოლიმპიადაც მოახლოვდა. ოლიმპიურ თამაშებზე წამსვლელთა ვინაობა კიევში, საბჭოთა კავშირის ჩემპიონატზე უნდა გარკვეულიყო.

ბრუმელი უკვე ცოცხალ ლეგენდად იყო ქცეული: ექვსი მსოფ-

ლიო რეკორდი სიმალლეზე ხტომაში არასოდეს არავის დაუმყარებია. პირისპირ შეხვედრებში ბრუმელს ყველა სახელოვანი მსტომელი ჰყავდა დამარცხებული. ყველა, რობერტ შავლაყაძის გარდა! კიევში მას ამის შანსი ეძლეოდა. „ბრუმელის ოთხნლეულში“ შავლაყაძეს არაფრით გამოეჩინა თავი და თავისი რომაული შედეგისთვის ერთი სანტიმეტრიც ვერ მიემატებინა. აბა რა იყო მისი 2.16 ბრუმელის 2.28-სთან შედარებით! სხვაობა უფრო მეტი იყო, ვიდრე ოთხი წლის წინ შავლაყაძის საუკეთესო შედეგსა და თომასის მსოფლიო რეკორდს შორის! ამ დროისათვის ნაკრების ხელმძღვანელობას 31 წლის ვეტერანი ფაქტობრივად ჩამოწერილი ჰყავდა, შეკრებებზეც იშვიათად იწვევდნენ და აღარც დიდი შეჯიბრებებისთვის ეიმედებოდნენ.

წინა წელს, „გიგანტთა მატჩად“ ნოდებულ სსრკ-აშშ მძლეოსანთა ტრადიციულ შეჯიბრებაში, რომელიც იმჯერად მოსკოვში გაიმართა, შავლაყაძეს ერთ-ერთი ცდისას მხარი ამოუვარდა და ასპარეზობა ველარ გააგრძელა. ამის შემდეგ ბრუმელმა უპრობლემოდ გაიმარჯვა და თავისი ბოლო რეკორდიც – 2.28 – იმ დღეს დაამყარა 100-ათასიანი მაყურებლის თვალწინ, რომელთა შორის თავად ნიკიტა ხრუმჭოვიც ბრძანდებოდა. რეკორდის შემდეგ ყველა ბრუმელს დაეხვია, ულოცავდნენ გამარჯვებას და ახალ მსოფლიო რეკორდს, ის კი ამ ყველაფერს გარიდებდა, რობერტთან მისულა და უთქვამს, შენ რომ ტრავმა არ მიგელო, ეს მსოფლიო რეკორდი არ იქნებოდაო.

ბრუმელმა ხომ კარგად იცოდა, მსოფლიო რეკორდი კი დაამყარა, მაგრამ რობერტ შავლაყაძე არ დაუმარცხებია, ისევე როგორც იმ ევროპის პირველობაზე, სადაც ცუდ სპორტულ ფორმაში მყოფი შავლაყაძე მწვრთნელებმა ძალისძალათი წაიყვანეს.

ალბათ ამიტომაც იყო, რომ ბრუმელი განსაკუთრებული მონდომებით მოეზადა საბჭოთა კავშირის ჩემპიონატისათვის.

ჩემპიონატისათვის, რა თქმა უნდა, მოემზადა რობერტ შავლაყაძეც. მომზადების ბოლო, სულ ბოლო ფაზა, რა თქმა უნდა, მისი ნაცადი მეთოდიკით წარმართა. ისე როგორც უკიდევანო საბჭოთა კავშირის მრავალ სხვა ქა-

ლაქში, მას კიევშიც ჰყავდა ნაცნობი გოგონები. ერთ-ერთს დაურეკა, ყველაზე ლამაზს და ყველაზე სექსუალურს. ქალაქის გარეუბანში დაუნიშნა პაემანი... სასტუმროში რომ დაბრუნდა, გემრიელად ივახშმა, ერთი ჭიქა ნითელი ლვინოც დააყოლა და მშვიდად დაიძინა. მშვიდ ძილს შეჯიბრების წინაღამეს განსაკუთრებული როლი ენიჭება.

მეორე დღეს მოხდა ის, რასაც არავინ ელოდა: რობერტ შავლაყაძემ ერთი სანტიმეტრით გააუმჯობესა თავისი საუკეთესო შედეგი, ხოლო ბრუმელი მეექვსეს კი არა, თავის პირველ რეკორდსაც ვერ მიუახლოვდა. ზედიზედ სამი წლის განმავლობაში მსოფლიოს საუკეთესო სპორტსმენი კვლავ დამარცხდა შავლაყაძესთან პირისპირ შეხვედრისას: ორივემ 2.17 აიღო, მაგრამ ცდებით პირველი ადგილი შავლაყაძეს დარჩა. საბჭოთა კავშირის ჩემპიონატი 31 წლის ვეტერანმა მოიგო და ტოკიოს ოლიმპიადის საგზურიც დაიბევა.

დიუმასისა და თომასის შემდეგ რობერტ შავლაყაძემ რიგით მესამე მსოფლიო რეკორდსმენი დაამარცხა უშუალო პაექრობაში!

ტოკიომდე ისინი ერთხელ კიდევ შეხვდნენ ერთმანეთს და ბრუმელმა ისევ ვერაფერი მოუხერხა შავლაყაძეს.

„ბრუმელის ოთხნლეული“ დასასრულს მიაუბლოვდა და ისე ჩანდა, რომ ეს დასასრული სასახელო სულაც არ იქნებოდა. აი, როგორ აღწერს იმ პერიოდს ვალერი ბრუმელი თავის წიგნში:

„ახალი მსოფლიო რეკორდის დევნაში როგორღაც ვერ შევამჩნიე, რომ ტოკიოს ოლიმპიადა კარს მომადგა. სწორედ ამ საპასუხისმგებლო შეჯიბრების წინ მეცლებოდა ძალა. ტოკიომდე ერთი თვით ადრე მე კვლავ ნავაგე რობერტთან. ამჯერად უკვე ბოლო სტარტი თამაშების წინ და თანაც უარესი შედეგით – 2.15. ეს ჩემი ერთ-ერთი ყველაზე რთული პერიოდი იყო. მე ვარდნის ზოლში მოვეყვი, არადა, ინერციით (ხალხი წარსული ზაფხულით მსჯე-

ლობდა, როცა ოთხჯერ შეეუთეთ (2.29-ს) ოლიმპიადის უცილობელ ფავორიტად მიმოიხედავდნენ. ცოტამ თუ იცოდა ჩემი ნამდვილი მდგომარეობა. ამის გამო ვნერვიულობდი, რაც კიდევ უფრო მასუსტებდა. თითქოს ვეება გირი დამკიდესო, რომლის სიმძიმეს ვერ ვუძლებდი. ამ გირით სიარულიც კი მიჭირდა, არათუ ხტომა“.

რობერტ შავლაყაძე პირიქით – შესანიშნავ ფორმაში იყო, ძალებისა და ოპტიმიზმის მოზღვაებას გრძნობდა და მზად იყო, დაეცვა თავისი ტიტული. ბრუმელის მსოფლიო რეკორდები მას არ აშინებდა, ისევე როგორც ოთხი წლის წინ – ჯონ თომასისა. ორი ოლიმპიადის სიმაღლეზე ხტომაში არავის მოეგო და ესეც დამატებითი სტიმული იყო. იმის მიუხედავად, რომ მას ბრძოლა ორ ლეგენდარულ მსოფლიო რეკორდსმენთან მოუწევდა, ოლიმპიური ჩემპიონი იაპონიაში ერთ-ერთ ყველაზე სერიოზულ ფავორიტად ჩავიდა.

ამ დროს მას ადი დასლერი მიადგა – უკვე მაშინ ცნობილი „ადიდასის“ დამაარსებელი – და ოლიმპიურ ჩემპიონს საკუთარი ხელით აულო ფეხის ზომა.

სპორტული ქაცვიანი ფეხსაცმელი, თავად მხტომელები „შიპს“ რომ ეძახიან, მუდამ სუსტი ადგილი იყო საბჭოთა სიმაღლეზე მხტომელთათვის. ამრეკენი ფეხის ქუსლისთვის მათ დამატებით ოთხი ქაცვი ჰქონდათ და სერიულად არ ანარმოებდნენ. არადა, მძლეონობაში, თუ არა კარგად მორგებული და გამოცდილი ფეხსაცმელი, წარმატებაზე ფიქრიც კი შეუძლებელია, რბენებსა და ხტომებში ხომ – განსაკუთრებით. კარგი, გამართული „შიპი“ მუდმივი პრობლემა იყო შავლაყაძისთვისაც, იმის მიუხედავად, ჯერ დამწყები მხტომელი იყო თუ უკვე ოლიმპიური ჩემპიონი.

ერთი შეჯიბრება მასხენდება, დინამოს საკავშირო პირველობა... ერთადერთი შიპი მაქვს და წინასწარ ვგრძნობ, რომ მი-

Chauvinisme

Soldat type de la grande armée napoléonienne, Nicolas Chauvin était célèbre pour son enthousiasme naïf. Des gravures montrent ce personnage fictif couvert de blessures et agonisant dans la boue de quelque champ de bataille, criant néanmoins avec un bel entrain : « Vive l'empereur ! ». Cela lui a valu de passer à la postérité et de glisser dans le langage commun, au point qu'on finit par en oublier son existence, avec l'essor du sport moderne. Patriote fanatique et agressif, le Chauvin militaire annonçait bien ce qu'il allait être le chauvinisme sportif : l'identification d'un individu, d'une localité, d'une nation à un champion ou à une équipe. Identification à leurs exploits et à leur gloire poussée à un degré tel que cet individu ou cette collectivité abdiquent tout esprit critique ou simplement toute impartialité. Pour le chauvin, ce n'est pas l'acte sportif et son accomplissement qui comptent, mais la victoire de son champion et la gloire qu'il procure en même temps qu'il l'acquiert. Au contraire, l'adversaire est pour le chauvin l'ennemi à vouer aux géonies, tout comme l'arbitre d'ailleurs, soupçonné « a priori » de favoriser l'adversaire. Il est donc évident que le chauvinisme (bien au-delà de l'enthousiasme populaire) est exactement le contraire de l'esprit sportif et qu'il menace dangereusement la compétition sportive.

Le chauvinisme est aggravé par l'attention grandissante portée aux compétitions sportives par la société moderne, par les intérêts divers qu'elles mettent en cause. Il ne peut être vaincu que par l'éducation des publics sportifs, une meilleure connaissance du sport considéré comme une matière culturelle. C'est à ce prix que l'individu (comme la collectivité) pourra apprécier une compétition comme toute autre œuvre.

Le chauvinisme n'est malheureusement pas l'apanage du public. L'attitude des autorités officielles (comme celle des informateurs) joue un rôle déterminant dans son développement ou sa régression.

Chavlakadze

Chavlakadze Robert, né, le 1er avril 1933, à Tbilissi (U.R.S.S.). Athlétisme (saut en hauteur).

Robert Chavlakadze avait déjà vingt-sept ans quand il fit une entrée fracassante sur la

CELUI QU'ON N'ATTENDAIT PAS

Pour les amateurs d'athlétisme, il ne faisait aucun doute que le titre de champion olympique du saut en hauteur irait en 1960 à l'Américain John Thomas. Superbe athlète noir de 1,96 m pour 85 kg, Thomas était prodigieusement doué. L'année même des Jeux, n'avait-il pas fait passer en deux mois le record du monde de 2,16 m à 2,22 m ? Aux trois Soviétiques qui tenteraient de lui barrer l'accès à la plus haute marche du podium, on n'accordait pas la moindre chance de réussite. Et surtout pas au plus disgracieux d'entre eux : Robert Chavlakadze. Anguleux et inélégant, ce Géorgien moustachu était l'antithèse de Thomas. Et son record personnel était alors de neuf centimètres inférieur à celui de l'Américain. Le 1er septembre, jour de la finale, devant les 70 000

Robert Chavlakadze retombe dans la fosse : il vient de franchir 2,16 m, il a gagné. Sur le podium, John Thomas le félicite avec quelque condescendance; à droite, Valeri Brumel (deuxième).

spectateurs rassemblés au stade de Rome, Chavlakadze, tout comme son compatriote Viktor Bolchov, franchit pourtant 2,12 m au premier essai. Le troisième Soviétique, Valéri Brumel, réussit au deuxième. Quant à Thomas, sûr de sa supériorité, il attendit la hauteur suivante.

A 2,14 m, Chavlakadze passa du premier coup sans donner l'impression de forcer son talent, alors que Thomas dut s'y reprendre à deux fois, comme Brumel et Bolchov. Dans l'absolue nécessité de franchir au moins 2,16 m pour préserver ses possibilités de victoire, Thomas reçut un

premier coup au cœur quand Chavlakadze passa de nouveau cette hauteur au premier essai. Il en reçut un deuxième quand Brumel l'imita au tour suivant. Ayant manqué ses deux premiers sauts de fort peu, l'Américain se trouvait désormais le dos au mur. Invaincu depuis septembre 1958, habitué

aux succès faciles, il s'élança pour la troisième et dernière fois, frôla la barre et finit par la faire chuter. Il était battu. Tard dans la soirée, Chavlakadze offrait du vin géorgien à la ronde pour célébrer la victoire du travail appliqué et de l'équilibre psychique sur le talent mal contrôlé.

ლალატებს. რა ტარტანი და რეკორტანი, ჩვეულებრივი წიდაა მოსკოვის დინამოს სტადიონის ბლიკზე და ჩემი უკვე კარგად მოქველებული შიპი, რომელსაც მხოლოდ შეჯიბრებებზე ვხმარობ, ვიცი, დღევანდელ დღეს ვერ გადამატინებებს. მართლაც, მეორე თუ მესამე ცდაზე რაღაც სხვანაირად ავირეკე. მოვიხედე და, – რას ეძახი? – შო, ქაცვები არეცნის ადგილას დარჩენილიყო.

მუდამ თან დამქონდა მახათი, ძაფი და სანთელი. შიპიდან საფენი ამოვიღე და ის შენი ქაცვები როგორღაც მივამაგრე. ასე ავიღე 2 და 13. მეორე 2 და 17 დადგა. გამოვიქეცი და... შიპი ახლა შუაზე ჩაიხა. ცდებს შორის სამი წუთი რომ მქონდა, დავეჯექი და იმ სამ წუთში ჩემი შიპი კიდევ ერთხელ დავაპაჩინე კარგი თბილისელი საპოჭნიკივით. მაინც ვერ დამამთავრებინა ის შეჯიბ-

რობერტ შავლაყაძისადმი მიძღვნილი სტატია ფრანგულ ოლიმპიურ ენციკლოპედიაში.

რობერტ შავლაყაძე და ვალერი ბრუმელი.

რება – ამ შეკეთება-შეკეთებაში ისე მოფომფლოვდა, რომ ბოლო ცდაზე სულ გამძვრა ფეხიდან!.. ადი დასლერი კი დგას და ფეხის ზომას უღებს ტოკიოში.

როგორ არ დაგბურძგლავს მარტო ხელებზე კი არა, მთელ ტანზე!

ორ დღეში მოართვეს სპეციალურად მისთვის შეკერილი „ადიდასის“ ქაცვიანი ფეხსაცმელი. ასეთი რამ მაშინ საბჭოთა კავშირში არ ენახათ. რობერტ შავლაყაძე ალბათ სულაც პირველი საბჭოთა სპორტსმენი იყო, ვინც „ადიდასის“ ფეხსაცმელი მოირგო.

– არა ვერ მოვირგე. ვარჯიშზეც კი ჩავიცვი, მაგრამ ვერ მოვირგე. შეჯიბრებამდე ორიოდ დღე რჩებოდა და ვერ გავრისკავდი. ძველი და შეჩვეული მერჩივნა. ბრუმელსაც შეუკერეს, მაგრამ ვერც იმან ჩაიცვა. ტოკიოში ჩასვლისთანავე რომ შეეკერათ, იმ ოც დღეში კიდევ მოვიყვანდი ჩემს ჭკუაზე, მაგრამ ორ დღეში რა უნდა მექნა! უჩვეულოდ რბილი და ნაზი რამე იყო, თითებს ისე ვგრძნობდი, თითქოს ლაიკის ხელთათმანები მეცვა. თავიდან კი იყო ზუსტად ჩემი ზომა, მაგრამ ერთ-ორ ჩაცმაზე ცოტათი გაიწვია და... არა, ნამდ-

ვილად ვერ გავრისკავდი... რა ვუყავი და, თბილისში ჩამოვიტანე და ჩემს მონაფეს თემურ მდივანს ვაჩუქე, იმასაც ჩემსავით დიდი ფეხი ჰქონდა...

სპორტის ისტორიის მცოდნეს აქ აუცილებლად გაახსენდება ეთიოპიელი აბებე ბიკილა, რომელმაც რომის ოლიმპიური მართონი ფენშიშველამ მოიგო, ტოკიოში კი იგი სწორედ ადი დასლერის მიერ სპეციალურად მისთვის შეკერილ „ადიდასებში“ გახდა ოლიმპიური ჩემპიონი.

მეორედ გაჩემპიონებას რობერტ შავლაყაძეც ესწრაფოდა. ოლონდ – „უადიდასოდ“.

21 ოქტომბერს ტოკიოში კვლავ შეხვდა ერთმანეთს რომაული ფინალის დიდი სამეული: შავლაყაძე, ბრუმელი და თომასი. აქ იყო შვედი პეტერსონიც; ფინალურ ხუთეულს მხოლოდ ბოლოში აკლდა, რომელმაც შესარჩევი ვერ გაიარა. სამაგიეროდ, იგი ოთხი წლის შემდეგ მეხიკოში გაემგზავრება და უშავლაყაძე, უბრუმელო და უთომასო, მაგრამ ფოსბიურიან ოლიმპიადაში მიიღებს მონაწილეობას. მასთან ერთად მეხიკოში იქნება ვალერი სკვორცოვიც, რომელიც, მისგან განსხვავებით, ტოკიოშიც ასპარეზობდა და მე-14 ადგილი დაიკავა.

ოლიმპიადამდე ორი კვირით ადრე ბრუმელმა ტოკიოში პირველი ვარჯიში ჩაატარა და ძლივძლივობით გადალახა 2 მეტრი. ამის შემდეგ იგი გონს მოსვლას შეეცადა და გაძლიერებული კვებით, საინტერესო ექსკურსიებით, პინგ-პონგითა თუ იაპონური აზარტული თამაშებით რამდენადმე გამოასწორა სიტუაცია. მაგრამ ეს მხოლოდ 2.10-ს გასწვდა. უცხოელმა მხტომელებმა ბრუმელის ასეთი მდგომარეობის შესახებ არაფერი იცოდნენ.

ამასობაში რობერტ შავლაყაძემ ერთ-ერთ ვარჯიშზე მისთვის სარეკორდო 2.20 აიღო. ეს ამბავი უმაღლესად გავრცელდა სპორტსმენებს, მწვრთნელებსა თუ ჟურნალისტებს შორის და შავლაყაძე, ბრუმელის მიღწევების მიუხედავად, გამარჯვების უპირველეს პრეტენდენტად შერაცხეს.

ასპარეზობამდე ორი დღით ადრე, ოლიმპიურმა ჩემპიონმა ბოლოჯერ ივარჯიშა და ვარჯიშის შემდეგ რატომღაც აუზშიც ჩახტა. იმ დღეს – არაფერი, მეორე დილას კი საწოლიდან წამოდგომა გაუჭირდა. ჰქონია, რო-

გორ არ ჰქონია რადიკულიტი, მაგრამ ოლიმპიური ასპარეზობის წინაღვეს ეს ნამდვილი კატასტროფა იყო. დღემდე ვერ უპატივბა თავისთვის ის წუთიერი უკონტროლობა. რა ეაუზებოდა, მეორედ ეპირებოდა ოლიმპიადის მოგებას!

მოიგო კიდევ, მაგრამ სხვისი სახელით!

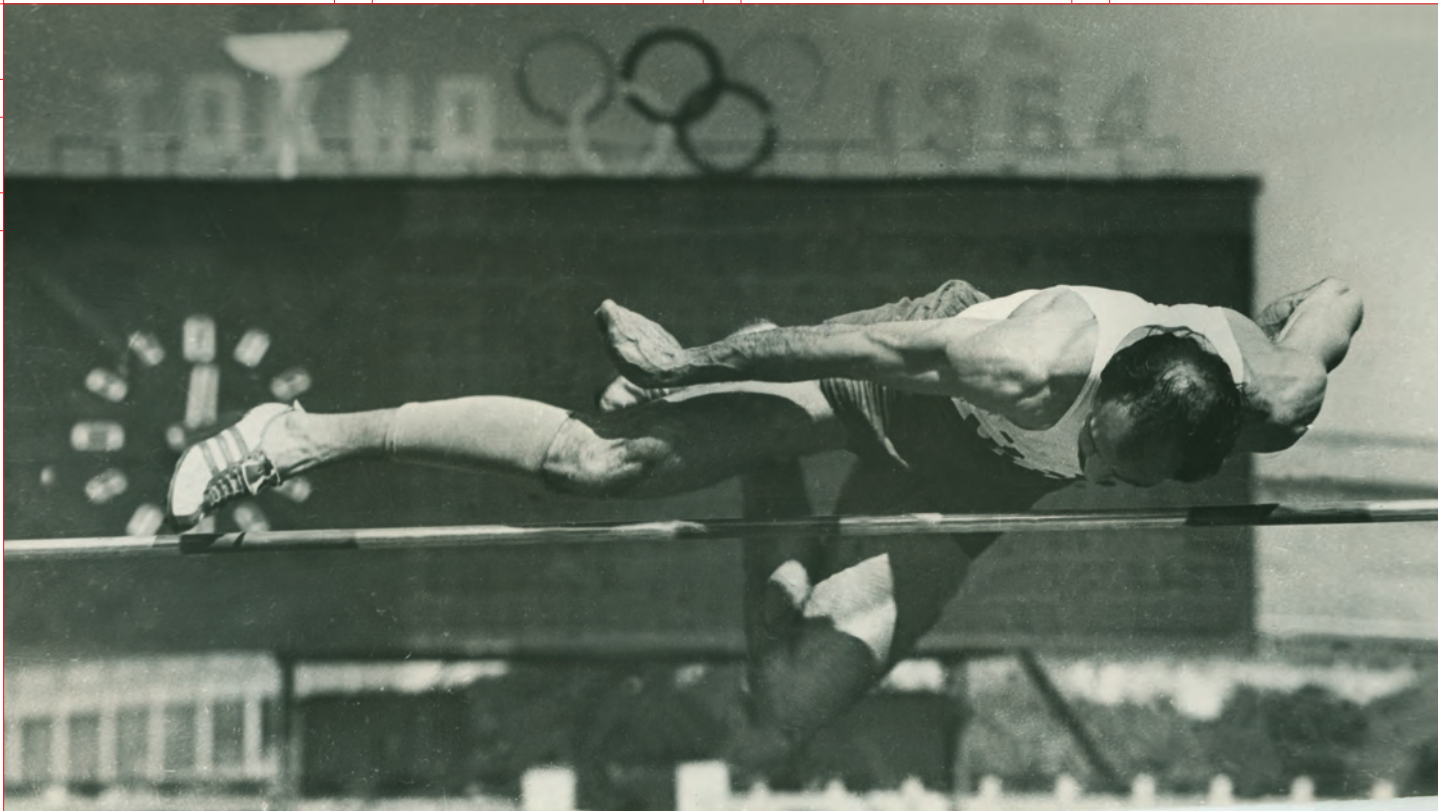
ან რომივით ერთდღიანი მაინც ყოფილიყო ის ასპარეზობა. პირველ დღეს, 20 ოქტომბერს, საკვალიფიკაციო ხტომების შემდეგ წელი კი გაუხურდა, მაგრამ მერე უარესად ასტივიდა. ფინალიც იმავე დღეს რომ ყოფილიყო, ალბათ ტკვილს მოერეოდა და მიზანსაც მიაღწევდა. შავლაყაძე ტოკიოში ისეთივე ფავორიტი იყო, როგორც თომასი – რომში. თანაც აუზამდეღე ვარჯიშზე ნაჩვენები ის 2 და 20!

საკვალიფიკაციო და ფინალურ ტურებს შორის გაიგო, რომ 19-ში მის ძმას ტყუპი ბიჭები შესძენია – მიხეილი და გიორგი. ეს იყო ერთადერთი, რამაც იმ რადიკულიტიან დღეებში სიხარული მოჰგვარა და მდგომარეობა შეუმსუბუქა.

...ფინალის დღეს უკვე ძლივს აიკრიფა საწოლიდან. სპორტული ფეხსაცმელი ვალერი ბრუმელმა ჩააცვა. საბჭოთა კავშირის ხელიდან ეცლებოდა ამერიკელ მხტომელებზე მოპოვებული უპირატესობა. მიხვდა რა, რომ ოქროს მედალს კი არა, საპრიზო ადგილსაც ძნელად შესწვდებოდა, რობერტ შავლაყაძემ გადაწყვიტა, მთელი თავისი ძალა და ენერჯია, გამოცდილება და ნებისყოფა ბრუმელის გამარჯვებისაკენ მიემართა.

ბრუმელი კი... ბრუმელს ჯერ კიდევ წინა დღეს გაუჭირდა. საკვალიფიკაციო ნორმატივი 2.06 იყო. ასპარეზობაში 20 ქვეყნის 29 მხტომელი ჩაება. ვინც ამ სიმაღლეს დასტოვდა, მეორე დღეს მედლებისთვის გააგრძელებდა ბრძოლას.

„სწორედ აქ განვიცადე ისეთი შიში და სირცხვილი, მანამდე რომ არასოდეს განმიცდია“, – იხსენებს თავის წიგნში ბრუმელი.

პირველი სიმაღლე – 2.00 მან ადვილად დასძლია, 2.03-ზე კი გაიჭედა... პირველი ცდა – ჩამოაგდო. მეორე ცდა – ისევ ჩამოაგდო.

კარიერის პიკში მყოფი 22 წლის მხტომელი, ოლიმპიადის ვერცხლის პრიზიორი, მსოფლიოს ექვსგზის რეკორდსმენი და მსოფლიოს სამგზის საუკეთესო სპორტმენი ფინალის მიღმა რჩებოდა!

ამ დროს მასთან რობერტ შავლაყაძე მივარდა და ტონის შერჩევა არ დაუნყია – თავზე დაასურა ყველაფერი.

ბრუმელი თავის წიგნში ამ ამბავს დახვეწილი ლიტერატურული ენით აღწერს. ვერც მე ვავიშვებ იმ სიტყვებს, რომელთა კორიანტელი რობერტ შავლაყაძემ იქ დააყენა, ხოლო მკითხველს თავად შეუძლია წიგნისმიერი სიტყვები მათი ცხოვრებისეული სინონიმებით ჩაანაცვლოს:

„მიახლოვდება რობერტ შავლაყაძე და მეუბნება:

– შენ რა, დაირეხე? ეს ხომ მხოლოდ 2.03-ია.

ვღუშვარ.

– 2.03... – იმეორებს იგი, – გესმის, 2.03! ამ სიმაღლის ალება ადგილიდანაც შეგიძლია.

მე რეაქცია არა მაქვს. იმ წუთებში რალაცნაირად გამოვშტერდი. თითქოს გონებაც დამეხშო, გრძნობებიც, კუნთები გამიხედა...

– 2.03! – კვლავ ჩამძახის შავლაყაძე. — აზრზე მოდი! ამას ნახტომიც არ სჭირდება. შენ მართო იმაზე იფიქრე, რომ ეს მხოლოდ და მხოლოდ 2.03-ია და თამასას თავისით გადააფრინდე!

მე ძლივძლივობის შევძელი ამის წარმოდგენა. ბოლო ცდის წინ რამდენჯერმე მივედი გარბენის სტარტთან, კარგა ხანს ვუყურებდი თამასას, მერე ისევ განზე ვდგებოდი, მერე – თავიდან, იმავე თანმიმდევრობით.

„ღმერთო ჩემო, – ვფიქრობდი მაშინ, – რატომ მახეთქებს ბედი უანგიან ლურსმნეზე?! ვის რა დაუშავე? არა, ეს არ შეიძლება. ეს ხომ მართლა 2.03-ია! მართლა შეიძლება დაირეხო კაცი! – უცებ ტანში სიცივემ დამიარა – მართლა რომ ვერ ავიღო? არა, ეს 2.03-ია. გესმის? – მხოლოდ 2.03. ჰო, გავიგე, – ვუთხარი ბოლოს ჩემს თავს, – ახლავე“...

მე მშვიდად გავიქეცი, თავად ნახტომი კი არა, მხოლოდ ნახტომის ფორმა გამოვსახე და

თითქმის ყოველგვარი დაძაბვის გარეშე გადავაფრინდი თამასას“.

შემდეგი სიმაღლე – 2.06 ბრუმელმა პირველივე ცდით აიღო.

29 მონაწილიდან 18 ფინალში გავიდა. ასეთი რამ მანამდე არასოდეს მომხდარა. ფინალისტთა შორის სამი საბჭოელი, სამი ამერიკელი, ერთი ოლიმპიური ჩემ-

შავლაყაძის სარეკორდო ნახტომი ტოკიოს ოლიმპიადის წინ.

ვალერი ბრუმელი და რობერტ შავლაყაძე.

რობერტ შავლაყაძემ ვალერი ბრუმელს თავზე დაასურა ყველაფერი!

რობერტ შავლაყაძე და ვალერი ბრუმელი...
...და ისევ ავტოგრაფები...

პიონი, ორი მსოფლიო რეკორდსმენი და ერთი მინისტრი იყო. ჩადის რესპუბლიკის სპორტის მინისტრის, 22 წლის მაჰაბატ იდრისის საუკეთესო შედეგი 2.16 გახლდათ, ყველა დანარჩენისა – 2.20 და მეტი. ეს იდრისი რომშიც გამოდიოდა, ოღონდ მაშინ მინისტრი არ იყო და თანაც საფრანგეთის ღირსებას იცავდა. 18 წლის ახალგაზრდამ მაშინ მხოლოდ 2.03 დაძლია.
სწორედ 2.03-ით დაიწყო მეორე დღეს ტოკიოს ფინალური სე-

რია, ბრუმელისათვის იმ ლამის საბედისწერო 2.03-ით. მაგრამ ამჯერად ყველაფერი მშვიდობიანად დამთავრდა ბრუმელისთვისაც და ყველა დანარჩენისთვისაც. იგივე განმეორდა 2.06-ზე.

სამივე საბჭოელი, სამივე ამერიკელი, ერთადერთი ოლიმპიური ჩემპიონი, ორივე მსოფლიო რეკორდსმენი და ის კინკილა მინისტრი შემდეგ სიმაღლეზე – 2.09-ზე გავიდნენ.

აქ კი ყველა მიმოიფანტა, ვისაც ოლიმპიური გამოცდილება არ ჰქონდა, ოთხის გარდა. შავლაყაძესთან, ბრუმელთან, თომასთან და პეტერსონთან ერთად შემდეგ ეტაპზე გასულ ექვსეულში აღმოჩნდნენ დებიუტანტები: ამერიკელები ჯონ რამბო და ედვარდ კარაზერსი, შვედი კიე-აკე ნილსონი და აღმოსავლეთგერმანელი რალფ დრეკოლი.

2.06-ით სკვორცოვი მე-14 ადგილზე დამკვიდრდა, ჩადელი მინისტრი – მე-9-ზე. დღემდე ეს არა მარტო ჩადელ მძლეოსანთა, საერთოდ ჩადელ სპორტსმენთა საუკეთესო შედეგია ოლიმპიურ თამაშებზე. სპორტის მინისტრიც ასეთი უნდა!

ოლიმპიური ჩემპიონი კი თავის რადიკულიტს ებრძოდა. თუმცა საკვალდიფიკაციო სიმაღლე ბრუმელზე ადვილად დაძლია და რვა უძლიერესშიც მოხვდა, კიდევ ერთხელ დარწმუნდა, რომ შემდგომში მხოლოდ ბრუმელის გამარჯვებისათვის უნდა ეზრუნა. სიტუაცია კი ჯერ მსაჯებმა გაართულეს და მერე შვედმა პეტერსონმა. როცა სხვები ხტებოდნენ, ბრუმელი და შავლაყაძე რადიკულიტის დამარცხებას ცდილობდნენ. დროებით მაინც, თითო-თითო ცდით. განვებოდა შავლაყაძე ბალახზე, შეადგებოდა ზურგზე ბრუმელი და ცოტა ხნით, ერთ გარბენს და ერთ ნახტომს რომ ძლივს ყოფნიდა, იმდენით, რადიკულიტი უკან იხევდა. მერე კი ყველაფერი თავიდან იწყებოდა. უყურეს, უყურეს ამ ყველაფერს მსაჯებმა და, გეყოფათ, წესებით ეს აკრძალულიაო, შეაწყვეტინეს. არადა, წესებში არსად

ენერა, მსტომელი მსტომელს ზურგზე არ შეადგესო. აშკარა იყო, რომ მსაჯებს რომში დაჩაგრული ამერიკელების და, უპირველეს ყოვლისა, მათი ლიდერის – თომასის რეაბილიტაცია ენადათ. ეს დაადასტურა პეტერსონის ეპიზოდმაც.

თუმცა პეტერსონამდე 2.14 იყო.

სახტომ სექტორს, ისევე როგორც რომში, ხუთნილა შემორჩენოდნენ: სამი ძველი, რომელიც პრიზიორი – შავლაყაძე, ბრუმელი და თომასი, და ორიც ახალი – შვედი პეტერსონი და ამერიკელი რამბო.

თუ აქამდე ბრუმელი კარგად მოვიდა, 2.14-ზე ისევ დაეწყო კრიზისი. თუმცა არა მხოლოდ მას. პირველი ცდა ყველას გაუცუფდა. ამერიკელებმა და შვედმა მეორე ცდით სიმაღლე აიღეს. ბრუმელისთვის და შავლაყაძისთვის მეორე ცდაც უიღბლო აღმოჩნდა. ყველაფერი ისევ ნკიპზე დაეკიდა. შავლაყაძე თავის მესამე ცდაზე ნაკლებს ფიქრობდა, მისი საზრუნავი ბრუმელის ბოლო ცდა იყო.

ბრუმელზე კარგად იმ მომენტს ვერავინ აღწერს, თუმცა ლიტერატურული ტონის მიღმა აქაც სიტუაციის შესაბამისი ბუნებრივი ლექსიკა უნდა ვიგულისხმოთ:

„და კვლავ დიდი მადლობა რობერტს. ის ჩრდილივით დამდეგდა მთელ სექტორში და მესამე ცდისთვის მაგულიანებდა. რობერტ შავლაყაძეს კარგად ესმოდა, რომ ამ თამაშებზე ჩვენი სამეულიდან გამარჯვება მხოლოდ მე შემემლო, საკუთარ როლს კი ჩემი ზურგის გამარჯვებაში ხედავდა. ასეც მეუბნებოდა:

– შენ და მხოლოდ შენ უნდა მოიგო ეს ოლიმპიადა. მე – არა. მე უკვე მოვრჩი... აიკრიფე!

მე უკვე ვწერდი, რომ რობერტ შავლაყაძე – შესანიშნავი მსტომელი და ნამდვილი მებრძოლი – მუდამ მზად იყო, დახმარების ხელი გაეწოდებინა მეტოქისათვის. მაგრამ ამ შემთხვევაში მე მისთვის უკვე მეტოქე კი არა, იმედი ვიყავი, მისი ამ ოლიმპიადაზე გამოსვლის ერთგვარი გა-

მართლება. ეს შესანიშნავი ადამიანი მაშინ ჩემს გამარჯვებას ისე განიხილავდა, როგორც საკუთარ გამარჯვებას. მე გადავხტი. რობერტმაც ყველაფერი გამოწურა თავის თავს და აიღო სიმალლე. ამრიგად, შემდეგი სიმალლის წინ ცდების გათვალისწინებით მდგომარეობა ასეთი იყო: თომასი, შემდეგ – რამბო, პეტერსონი, მე და შავლაყაძე ბოლო ადგილზე“.

ამ დროს პეტერსონმა ის თავისი ფოკუსი გამოავლო.

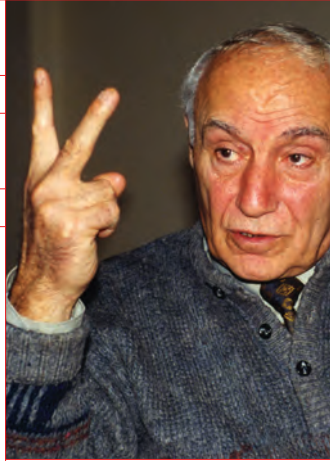
პეტერსონი ადრეც იყო შემწინეული ერთგვარ „კაპკაროვობაში“, მაგრამ თუ ადრე უჩუმრად ჩადიოდა სისაძაგლეს, ტოკიოში ეს უკვე აშკარად გააკეთა. მოვუსმინოთ ისევე ვალერი ბრუმელს:

„ერთ-ერთ შეჯიბრებაზე შევედმა სტივ პეტერსონმა ჩემი სავარბენო ნიშნული შეუმჩნევლად გადაადგილა... მე ორჯერ გამიცუდდა ცდა და ვერაფერი გამეგო: ბოლო ნუთამდე ყველაფერი კარგად იყო და უცებ ზედიზედ მთელი თხუთმეტი სანტიმეტრი დამაკლდა არეკენის წერტილამდე! რა ხდება? დეტალურად გავანაზილე გარბენი – ყველაფერი რიგზეა... ბოლოს, მესამე ცდის წინ მივხვდი და ჩემი ნიშნულები შევამოწმე... სწორედაც!.. ისინი 15 სანტიმეტრით გადაედგილებინა ვილაცას. ვის? თუ ეს რომელიმე სპორტსმენმა ჩაიდინა, მაშასადამე – შევედმა. სხვა მსგავს რამეს არავინ სჩადიოდა.“

ტოკიოში ამ ბიჭმა გახურებულ შეჯიბრებაში, როგორც ჩანს, ჩემი რიტმიდან ამოვდება დაისახა მიზნად და მსაჯთა კოლეგიაში პროტესტი შეიტანა“.

პეტერსონი მსაჯებს სთხოვდა, ბრუმელისა და შავლაყაძის ფეხსაცმელი შეემოწმებინათ, რომელთაც მისი აზრით, დაუშვებლად სქელი ლანჩები ჰქონდათ და თანაც ამ ლანჩებში თითქოს ზამბარები იყო დამონტაჟებული. ეტყობა, შეედს ვერაფრით გაეგო, რატომ უნდა ეთქვათ შავლაყაძეს და ბრუმელს „ადიდასის“ ფეხსაცმელზე უარი, თუ თავიანთ „შიპებში“ რამე არ ჰქონდათ ნაეშმაკარი.

ასპარეზობა გაჩერდა, მსაჯებმა დიდხანს ამონმეს საბჭოთა მსტომელთა ფესვაცემელი, ზომეს ლანჩები და ქაცვები, ეძებეს ზამბარები და რაკი ყველაფერი წესრიგში აღმოჩნდა, შეჯიბრების გაგრძელების ნიშანი მისცეს.

ამ ინციდენტით გამოწვეულ შეფერხებას პირველი თავად შვედი შეენირა, რომელმაც სამივე ცდა ჩააფლავა 2.16-ზე. ბრუმელმა როგორღაც მოთოკა ემოციები, სიმაღლე პირველსავე ცდაზე აიღო და ერთი ცდით გაასწრო

თომასს და ორით – რამბოს. აი, შავლაყაძე კი, ისედაც ნერვებაშილილი და ხელჩაქეული იმ თავისი რადიკულიტის გამო, პეტერსონის გამოხდომის შემდეგ კიდევ უფრო მოიშალა და ვერც მესამე ცდით გადალახა თავისი საავტოგრაფო სიმაღლე – 2.16.

შავლაყაძემ საბოლოოდ მე-4-5 ადგილები გაიყო პეტერსონთან და უკვე მთლიანად გადაერთო ბრუმელზე.

ის კი უკვე ლიდერი იყო. გულშემატკივარი მისგან, მსოფლიოს ექვსგზის რეკორდმენისგან, მხოლოდ გამარჯვებას კი არა, რეკორდს ითხოვდა.

„თუმცა ცდების მიხედვით ჯერჯერობით პირველ ადგილზე ვიყავი, რეკორდზე ლაპარაკიც არ შეიძლებოდა. მხოლოდ გამარჯვება უნდა გამომეგლიჯა!.. 2 მეტრი და 18 სანტიმეტრი პირველივე ცდით ავიღე!.. აპლოდის-

მენტების გრიალში პირველი რობერტ შავლაყაძე მეცა მოსალოცად. ლამის ცრემლებამდე უხაროდა ჩემი გამარჯვება. მე სიამოვნებით ვღებულობდი მის მოლოცვას, მაგრამ მაინც მეშინოდა, რომ ეს ყველაფერი ნაადრევი არ აღმოჩენილიყო. მაგრამ რობერტი არ მოტყუვდებოდა – ვეებერთელა სამეჯიბრო გამოცდილება, იმ მეტოქეთა კარგი ცოდნა, რომლებიც სექტორში დარჩნენ, დაძაბული და უკვე ხანგრძლივი ასპარეზობის, მისი განვითარების ანალიზი, ჩემს მონიხალმდეგეთა მდგომარეობის შეფასება – ეს ყველაფერი დაეხმარა რობერტს, მყისიერად გამოევიდნა ჭეშმარიტი გამარჯვებული. ეს მე ვიყავი.

იგი არ შემცდარა. და მაშინაც კი, როცა 2.18 ჯონ თომასმაც პირველი ცდით აიღო, იგი მართალი იყო. მე მქონდა ზურგი, ანუ 2.16-ზე მოგებული ერთი ცდა.

რამბომ 2.18 ვერ აიღო. თამასა 2.20-ზე ასწიეს. მე ვიგრძენი, რომ არც ერთი წესიერი ნახტომის გამკეთებელი აღარ ვიყავი. ვუყურებ თომასს. ის მე მომჩერებია. თანაც ხუმრობს, გამოცოცხლებულია, აშკარად მოეშვა. მე მაშინვე მივხვდი, რომ არც ის იყო ამ სიმაღლის ამლები. ის უკვე განეწყო მეორე ადგილისათვის და მეტიც – კმაყოფილია ამით“.

ასე მოიპოვა რობერტ შავლაყაძემ მეორე ოლიმპიური გამარჯვება, მაგრამ მის გამარჯვებას ამჯერად ვალერი ბრუმელის სახელი ერქვა! და თუმცა ბრუმელი 2.18-ზეც გადახტა, ოლიმპიური ოქროს მედალი მას შავლაყაძის სიმაღლემ 2.16-მა მოუტანა, რომელიც მან ნაკლები ცდით დასძლია, ვიდრე თომასმა!

ისევ ის 2.16! რობერტ შავლაყაძემ და მისმა სიმაღლემ ვალერი ბრუმელი ოლიმპიურ ჩემპიონად აქციეს.

პაატა ნაცვლიშვილი

რობერტ შავლაყაძე ერთ-ერთი გამარჯვების შემდეგ მეგობრებმა და მეტოქეებმა მალა აისროლეს, მაგრამ არც ისე მალა, როგორც თავად ხტებოდა ხოლმე, სხვათა დაუხმარებლად!

ლევან თედიაშვილი-65

ლევან თედიაშვილი

დაიბადა 15. 03. 1948, საგარეჯო. თავისუფალი ჭიდაობა (82, 90, 100 კგ). 1972 წლის მიუნხენის და მონრეალის ოლიმპიური თამაშების ჩემპიონი. მსოფლიოს ხუთგზის ჩემპიონი: ოთხჯერ – თავისუფალ ჭიდაობაში (1971, 73, 74, 75), ერთხელ –სამბოში (1973). მსოფლიოს ჩემპიონატის მეორე პრიზორი (1978), მსოფლიოს თასის მფლობელი (1973), ევროპის სამგზის ჩემპიონი (1974, 76, 78), სსრკ ხალხთა V სპარტაკიადის ჩემპიონი (1971), სსრკ ორგზის ჩემპიონი (1973, 74), ორგზის მეორე (1969, 80) და მესამე (1977) პრიზორი, ერთადერთი მოჭიდავე მსოფლიოში, რომელმაც ჩემპიონობა მოიპოვა სამ სხვადასხვა წონით კატეგორიაში (ოლიმპიური ჩემპიონი იყო 82 და 90 კგ, ევროპის ჩემპიონი – 100 კგ წონაში). სსრკ წლის საუკეთესო სპორტსმენი (1973). სამჯერ დასახელდა საქართველოს წლის საუკეთესო სპორტსმენად (1971, 73, 74), საქართველოს XX საუკუნის საუკეთესო სპორტსმენი (ბრინჯაოს პრიზი). სსრკ სპორტის დამსახურებული ოსტატი. ღირსების, ვახტანგ გორგასლის II ხარისხის, სოკისა და ფილას ორდენების კავალერი.

ქაჯაჯა, ლევან!

– იჭიდავე, ლევან!
 – იჭიდავე, ჯერ არ წააქციო!
 – ეჭიდავე რა, ეჭიდავე!!! – იჭაჭება მაყურებელი.
 სპორტის სასახლეში თბილისის საერთაშორისო ტურნირი მიმდინარეობს. ლევან თედიაშვილი უკვე სახელგანთქმული ფალანია – ოლიმპიური თამაშების ორგზის და მსოფლიოს ხუთგზის ჩემპიონია. ქართველ მაყურებელს, რასაკვირველია, ყველაზე მეტად მისი ნახვა უნდოდა, ყველა მის გამოსვლას ელოდებოდა.
 აი, გამოვიდა კიდევ. სახეზე ისეთი ეშმაკური ღიმილი დასთამაშებს, თითქოს რომელიღაც ცხარე კახური ანეკდოტი ახსენებდებო, მეტოქესაც გაღიმებულმა ჩამოართვა ხელი, უცერად ფეხებში შეუვარდა, ასწია და სანამ ის აზრზე მოვიდოდა, ბეჭებზე დადო! ატყდა ერთი ამბავი, აღტაცებული მაყურებლის ღრიანცელისა და ყიფინისაგან კინალამ სპორტის სასახლის სახურავი ჩამოიქცა.
 იგივე ხდება მეორე და მესამე წრეშიც – ლევანი სულ რამდენიმე წამში ამთავრებს შეხვედრებს, არადა მაყურებელს მისი ჭიდაობის ნახვა სწყურია, ამისათვის ზოგი რაიონებიდანაც კი ჩამოსულა, განსაკუთრებით ბევრნი საგარეჯოელები არიან.
 – იჭიდავე რა, ლევან, იჭიდავე!
 – იჭიდავე, შე ოხერო, შენა! – გაჰკვივის ლევანას კარის მეზობელი „კრუხის ბიჭი“.
 ლევანი კი მეოთხე წრეშიც ისევ ისევ გაღიმებული გამოდის ხალიჩაზე, ისევ ელვისებური სისწრაფით ამთავრებს შეხვედრას და მსაჯი-ინფორმატორიც ისეთივე საზეიმო ხმით აცხადებს:
 – ოთხ წამში გაიმარჯვა სპორტის დამსახურებულმა ოსტატმა ლევან თედიაშვილმა!
 მაყურებელი უკმაყოფილოა – თედიაშვილის ჭიდაობის ნახვა უნდოდა, მაგრამ კოვზი ნაცარში ჩაუვარდა.
 – ეს რა ქნა, კაცო?! – უკვირთ ჭიდაობის ძველ, გამოცდილ კომაგებს.

– ეს ვინა ყოფილა, ე?! – იკრიჭებიან ქალაქელი ბიჭები.
 – მაიცა, ჩამოვიდეს იქა! – იმუქრება სახემომრუმხული „კრუხის ბიჭი“.
 და მართლაც, იმავე ღამით, როცა სოფელში ჩასული ლევანი გაშლილ სუფრას მიუჯდა და ქიტესამაც ღვინის სველი ხელადა შემოგდა მაგიდაზე, „კრუხის ბიჭმა“ კარი შემოაღო, ოთახში შემოვიდა, სკამი გამოსწია, დაჯდა და გამარჯვებულ ფალანას პირგამეხებული მიაჩერდა.
 – რა იყო, რანაირად მიყურებ? – ჰკითხა ლევანმა.
 – რათა ხარ, ბიჭო, შენა ეგეთი პეიტარი, ჰა?
 – რა პეიტარი?!
 – მა რა იყო, რო ერთი ჭიდაობა არ გვაჩვენე ხალხსა!
 – როგორ არ გაჩვენეთ.
 – ე, მაიმუნნი ხარ და აბა, რა უნდა გელაპარაკო,... – განზე გაიხედა „კრუხის ბიჭმა“.
 – მაიხედე, აქეთ მაიხედე!
 – ჰო, რა იყო.
 – რამდენი გადაიხადე ბილეთში?
 – მანეთი, რა უნდა გადამეხადა...
 – მეტი არა?
 – მეტი რათ უნდა გადამეხადა, როგორც სხვამ, ისე მეცა.
 – მერე, რაც გადაიხადე, გენაცვალე, მეც სწორედ იმისი ვიჭიდავე. არა, ბიჭო და შენი მანეთის გულისთვინ ჯიგარს გავიცდილი!

 ...ერთხელ ლევან თედიაშვილს ვკითხე, მაინც რა იყო, რატომ გახდი მოჭიდავე-მეთქი.
 იმიტომ, რომ ქათმის ხორცი მიყვარდა...
 გამოიკვირდა, ქათმის ხორცი რა შუაშია-მეთქი?!
 გეტყვიო: „დედაჩემი ქათამს მარტო მაშინ დაგვაკვლევინებდა, სტუმარი რომ მოგვივიდოდა, მაგრამ იმ ქათმისა მე მარტო ერთი ბარკალი მხვდებოდა, ჰა, ჰა, ერთი ბარკალი და ერთიც ფრთისძირი, არადა ძალიან მიყ“

ვარდა, ვგიჟდებოდი ქათმის ხორცზე. ერთხელ, რაიონის მოზარდ მოჭიდავეთა ნაკრებში ამიყვანეს. შეკრებაზე ვართ. სადილის დრო რომ მოვიდა, შეგვიყვანეს სასადილოში და წინ ნახევარი შემწვარი ქათამი დამიდეს. მორიდებით ვიკითხე – ბოდიში, მაგრამ, ესა სუ ჩემია-მეთქი? შენია, მა ვისიაო! აი, სწორედ მაშინა ვთქვი გულში: მორჩა, თქვენ მე აქედან ვეღარ გამაგდებთ-მეთქი!”

მოდი და დაიჯერე. რასაც ეს არ იტყვის, ის გაგიკვირდეს!

სინამდვილეში, ქათმის ხორცი არაფერ შუაშია. საქმე ის არის, რომ საგარეჯოში უხსოვარი დროიდან უყვართ ქართული ჭიდაობა. მთელს ქართლ-კახეთში და იქაც, ტრადიციულად, შეჯიბრებები ყველა საერო და საეკლესიო დღესასწაულებებზე იმართებოდა – ადრე გაზაფხულიდან დაწყებული გვიან შემოდგომამდე, ყველგან, სადაც კი ნახერხმოყრილი საჭიდაო ეგულეობოდა, უკრავდა ზურნა და დოლი, წრეში დატრიალებული ბიჭები

მუქარით იქნევდნენ იფნის სახრეებს, მოზღვავებულ ხალხს უკან ახევიებდნენ. საჭიდაო წრეში ჯერ ბალები გამოჰყავდათ, მერე მოზრდილი ყმაწვილები, ბოლოს კი დაღვინებული ფალავნები.

ლევან თედიაშვილის წარმატების მიზეზიც ბაღლობაში ნასწავლი ქართული ჭიდაობაა, რომელსაც იგი „დედა ჭიდაობას“ ეძახის.

პირველად მას საგარეჯოელმა მწვრთნელმა ვალერიან მეუკიშვილმა მიაქცია ყურადღება, 14 წლის ბიჭი ჭიდაობის სექციაში ჩაწერა და რამდენიმე ფანდი ასწავლა. 1966 წელს ლევანმა სპორტსაზოგადოება „განთიადის“ პირველობაში გაიმარჯვა, მერე საქართველოს ჩემპიონი გახდა ქართულ, თავისუფალ ჭიდაობა-სა და სამბოში.

ყველაფერი კი წინ იყო. ლევანი მიუნხენის ოლიმპიური თამაშებისთვის ემზადებოდა.

სანამ მიუნხენის XX ოლიმპიურ თამაშებზე გაიმბობდეთ, ერთ გვიანდელ ამბავს გავიხსენებ: 1987 წელია, გიორგი შენგელაია მხატვრულ ფილმს, „ხარება და გოგიას“ იღებს. მთავარ როლებზე ომარ ფხაკაძე და ლევან თედიაშვილი ჰყავს მიწვეული, მათ შორის, მეც – ხარებას ძმას ვთამაშობ. არც მე ვარ მსახობი, არც ესენი, მაგრამ ვცდილობთ და გიორგის დახმარებით რალაცნაირად თავს ვართმევთ. მე და ომარს უფრო გვიჭირს, ლევანი კი ისე გრძნობს თავს, როგორც თეზი წყალში. ის რომ არ იყოს, ნაღდად უფრო გაგვიჭირდებოდა, მაგრამ მისი ხუმრობა და სიცილი ძალას გვმატებს. რომ არ იცნობდე, ნამდვილი არტისტი გეგონება, ისე იქცევა, თითქოს ჭიბი ჰქონდეს ამ საქმეში მოჭრილი. ახლაც ჩამესმის მისი ლაზათიანი შეძახილი: „პური აღარა ვჭამოთ, მამაძალი!“

ავალთ საგარეჯოს ტყეში, სადაც ყაჩაღების თავშესაფარია მოწყობილი: ცეცხლი ანთია, ჯაჭ-

ვზე ყურიანი ქვაბი ჰკიდია, იქვე გაბერილი ტიკია მიყუდებული, ერთი სიტყვით, უკეთეს საქეიფო ადგილს კაცი ვერ ინატრებს. ლევანი მიიხედავს, მოიხედავს, დაფიქრებული კეფას მოიქეპავს და დამდგმელ რეჟისორს ეკითხება:

– ეხლა რამდენ ხანში უნდა დაიწყო გადაღება?

– აი, მივლაგდებით, მოვლაგდებით და... რა იყო?

– არაფერი, მე ერთი საათით უნდა გავვარდე, კანტორის გასაღები გამომყოლია (ლევანი იმ დროს კაკაბეთის კოლმეურნეობის თავმჯდომარედ მუშაობდა).

– ჰა, ლევან, იცოდე ეხლა, არ დაიკარგო!

– არა, კაცო, რას ამბობ, თუ გინდა, აი, ეს გამომაყოლე. – ჩემზე ანიშნებს.

– მიდი, რა შატაიძე, გაყევი და დროზე ამოდიოთ...

თეთრ „ნივში“ ვსხდებით და ქვემოთ მივჯაყჯაყებთ.

საეჭვოდ გამხიარულებული ლევანი იცინის, ცქმუტავს, ადგილზე ვერ ისვენებს, ნაადრევად გამელოტებულ მძლოლს მხარზე უშველებელ ტორს გადასდებს და ანჯღრევს:

– ქოჩორ, შე ძველო!

ჩავდივართ კაკაბეთში, იქ დაბარებული ვიყავით მივადგებით ერთ სახლს და მანქანიდან გადავიდივართ.

– ვანო!

სახლიდან ჩამიჩუმე არ ისმის, ისეთი დროა, ეტყობა, ყველანი ვენახში არიან გაკრეფილები.

ლევანი კუტიკარს ალებს და შევდივართ. ერთი ხრიოკი ეზოა, ლობის ძირში ფიჩხია მიყრილი, სანეხვეზე ქათმები იქეპებიან, საიდანაც ყბაშავი ძაღლი გამოძვრება და, რაკი ლევანს იცნობს, ელაქუცება, ფეხებში უგორდება. გავივლით ეზოს, ბოსტანს და გომურს მივადგებით. ლასტებით შემოღობილ ბაკში ექვსი თუ შვიდი ბატკანი მიჰხუტებია ერთმანეთს. ლევანი მე მიყურებს:

– აბა, რომელი წავიყვანოთ?

საქმის მცოდნე კაცის იერით ვათვალიერებ ბატკნებს, ყველაზე მოზრდილს ვარჩევ.

ლევანი უბის ჯიბიდან ბლოკ-ნოტსა და კალამს იღებს, რალაცას დაწერს, ქალაქს ამოხეცს და ლასტის მანაზე ჩამოაგებს, მერე ზემოდანვე გადასწვდება და ბატკანს უკანა ფეხით დაითრევს.

ქალაქადზე ორი სიტყვა წერია: „ლევანამ წავიყვანე!“

ყბაშავი ძალი გაკვირვებული თვალებით გვიყურებს, ხან მე შემომხედავს, ხანაც ლევანს, მაგრამ ხმას როდი იღებს, ოდნავ, სულ ოდნავ აქნევს კუდს.

გამოვიდვართ და ბატკანს მანქანაში ვსვამთ.

ცოტა ხანში ვშოულობთ ყველს, კიტრს, პამიდორს, „დედას პურებს“ და ღვინოსაც.

ჩვენი დამდგმელი ოპერატორი ლერი მაჩაიძე „ჩობან-ყაურმის“ დიდოსტატია, დაკვლა-გატყავებაც გვარიანად ეხერხება. გადაღება რომ დასრულდება, შემოვუსხდებით სუფრას და საგარეჯოს დაბურულ ტყეებში შუალამემდე ისმის ჩვენი სიმღერა და მაუზერების ბათქა-ბუთქი...

1972 წლის აგვისტო. მიუნხენის XX ოლიმპიური თამაშები. „მესეგელენდეს“ სპორტული კომპლექსის ერთ-ერთ დარბაზში თავისუფალი სტილის მოჭიდავეები ასპარეზობენ.

პირველ დღეს მნიშვნელოვანი არაფერი მოხდარა, ლევან თედიასვილი იოლად გაუსწორდა სენეგალელ ალუნ დიოპს, თავიდანვე მკვირცხლად შეუტია, მაგრამ სენეგალელი წმინდა წაგებისაგან ხან გონგმა იხსნა, ხანაც ხალიჩიდან გაქცევამ. ლევანი ქულას ქულაზე იღებდა და როცა მის სასარგებლოდ 17:1 იყო, დროც ამოიწურა.

მისი მომდევნო მეტოქე მონლოლი ტუმურ არტაგი უფრო გამოცდილი მებრძოლი გამოდგა, მაგრამ ლევანს არც მისი დამარცხება გასჭირვებია. ორი წრის შემდეგ ქართველ ფალავანს 1,5 საჯარიმო ქულა დაუგროვდა, მის მთავარ მეტოქეებს: გერმანელ შტოტმაისტერს (გდრ), ამერიკელ ჯონ პეტერსონს, შვედ ელენგერსა და რუმინელ იორგას კი – თითო.

მესამე წრეში თედიასვილი კურტ ელნგრენს შეხვდა. ლევანმა მონინალმდევეს ამოსუნთქვის საშუალება არ მისცა, ათჯერ მაინც გადაიყვანა ჩოქბჯენში, ორჯერ ხიდურზეც კი ჰყავდა, მაგრამ შვედი ორივეჯერ რალაც სასწაულის ძალით გადაურჩა წმინდა წაგებას. ბოლოს, როცა ანგარიში 23:0 იყო, ლევანმა მეტოქე ბრუნზე დაიჭირა, წამოიღო და... ხალიჩას ისე უხერხულად დაენარცხა, რომ შვედს ცხვირიდან სისხლი წასკდა და მსაჯთა კოლეგია მასპარეზობიდან მოხსნა.

მორიგი გამარჯვებები მოიპოვეს იორგამ და პეტერსონმა. სწორედ ამ უკანასკნელს შეხვდა თედიასვილი მეოთხე წრეში. ლევანმა ამერიკელი პირველივე წამებზე გადაიყვანა ჩოქბჯენში, მერე რამდენჯერმე კიდევ აართვა ქულა და ბოლოს ხიდზეც დააყენა, მაგრამ პეტერსონი გონგმა იხსნა. მეორე და მესამე პერიოდში აღარაფერი შეცვლილა და ქართველმა ფალავანმა ამერიკელს ქულებით აჯობა.

მეხუთე წრეში ლევანმა პეტერ ნოიმაიერი (გფრ) დაამარცხა.

დადგა ასპარეზობის ბოლო დღე – 31 აგვისტო. მოჭიდავეები ასე დაწყვილდნენ: შტოტმაისტერი-პეტერსონი, იორგა-თედიასვილი. საჯარიმო ქულებს მიხედვით, პირველი წყვილიდან, შანსი

მხოლოდ გერმანელს ჰქონდა – გამარჯვების შემთხვევაში იგი ფინალში გადიოდა, მაგრამ დამარცხდა და ფინალურ ასპარეზობას ამერიკელთან ერთად ისიც გამოეთიშა.

ახლა ლევანს ფრეც ჰყოფნიდა, მაგრამ მეტოქეს თავიდანვე შეუტია, მეოცე წამზე ჩოქბჯენში გადაიყვანა და სულ მალე ერთი ქულა კიდევ აართვა. მეორე პერიოდში, როცა ლევანმა კიდევ ერთი ქულა აიღო, იორგა გადამწყვეტ იერიშზე გადავიდა. ქართველი ფალავანი თავს კარგად იცავდა, მან დამატებით ორი ქულა კიდევ მოიპოვა და ეს უპირატესობა შეხვედრის ბოლომდე შეინარჩუნა.

ორ სექტემბერს გაზეთ „კომუნისტში“ ასეთი ცნობა გამოქვეყნდა: „თბილისელი ლევან თედიასვილი მეექვსე ოლიმპიურ დღეს, დილით, XX ოლიმპიადის ჩემპიონი გახდა თავისუფალ ჭიდაობაში. თბილისის უნივერსიტეტის 23 წლის სტუდენტი, მომავალი იურისტი თედიასვილი უკვე იყო მსოფლიოს ჩემპიონი და წელს მას მხოლოდ ერთი ამოცანა ჰქონდა – მოეპოვებინა უმთავრესი სპორტული გამარჯვება. ეს ჯილდო კარგი საჩუქარი იქნება ლევანის ქორნილზე, რომელიც მისი ოლიმპიადიდან დაბრუნების შემდეგ გაიმართება“.

ლევან თედიაშვილი და მისი მწვრთნელი, მსოფლიო ჩემპიონი და ოლიმპიური პრიზიორი ვახტანგ ბალავაძე (ზემოთ).
 ლევან თავის შვილებთან – ვახტანგთან და ბესარიონთან ერთად (ქვემოთ).

მიუნხენიდან დაბრუნებულ ლევანს საგარეჯოელებმა შეხვედრა მოუწყვეს, აქეს და ადიდეს, მრავალი ხოტბა შეასხეს, ქიტესამ კი მარტო ერთი რამ უთხრა: „შენ ამათ ყური არ უგდო,

ვერან, გაიგე? რაცა ხარ, ეგა ხარ, მორჩა, მართლა დიდი ვინმე კი არ გეგონოს შენი თავი“.

იმავე წლის 25 ნოემბერს გაზეთ „ლელოში“ ასეთი ცნობა გამოქვეყნდა: „დღეს, სახელგანთქმულ ფალავან ლევან თედიაშვილს ქორწილი აქვს საგარეჯოში. გულითადად ვუსურვებთ ლევანსა და მის მომავალ მეუღლეს – თბილისის სამედიცინო ინსტიტუტის სტუდენტ ნანა მჭედლიშვილს მყარი, მეგობრული ოჯახის შექმნას და გაბედნიერების დღეს ვულოცავთ“.

ნანამ და ლევანმა მართლაც სამაგალითო ოჯახი შექმნეს, მალე ორი ვაჟიც ეყოლათ – ვახო და ბესო.

როცა გიორგი შენგელაიამ ხარება ჯიბუტზე და გოგია კენკიშვილზე მხატვრული ფილმის გადაღება გადანწყვიტა, ბევრი არ

უფიქრია – ეს როლები ომარ ფხაკაძესა და ლევან თედიაშვილს შესთავაზა...

აქ არ შეიძლება ორიოდ სიტყვა ომარზეც არ ვთქვათ: იგი დაიბადა ქუთაისში, სადაც საერთოდ არ არსებობდა ველოსპორტის ტრადიციები, უფრო მეტიც იქ ველოტრეკიც კი არ იყო, მაგრამ 1965 წელს ფხაკაძემ ესპანეთის ქალაქ სან-სებასტიანში ერთმანეთის მიყოლებით დაამარცხა ველოსპორტის გრანდები მორელონი და ტურინი და მსოფლიო ჩემპიონობა მოიპოვა.

გიორგი შენგელაიას თავისი ანგარიშები ჰქონდა. იგი ფილმს იღებდა ცნობილ ვაჟკაცებზე, ტყეში გასულ ბიჭებზე, რომლებიც რეალურად ცხოვრობდნენ მეოცე საუკუნის დასაწყისის კახეთში. რეჟისორს უნდოდა ეს პერსონაჟები ფიზიკურად ძლიერ, წარმოსადეგ პიროვნებებს განესახიერებინათ და მისი არჩევანიც სწორედ ამიტომ შეჩერდა თედიაშვილსა და ფხაკაძეზე, მაგრამ მათ ქვა ააგდეს და თავი შეუშვირეს.

რაკი ვერც ერთი ვერ დაითანხმა, შენგელაიამ დახმარებისთვის პარტიის ცენტრალური კომიტეტის მაშინდელ პირველ მდივანს მიმართა. ჯუმბერ პატიაშვილმა ლევანი და ომარი თავისთან დაიბარა. არ ვიცი, რა უთხრა მათ „ამხანაგმა ჯუმბერმა“, მაგრამ ფაქტია, რომ სტუდიის სამხატვრო საბჭომ ფხაკაძე და თედიაშვილი მეორე დღესვე მთავარ როლებზე დაამტკიცა.

გურჯაანის სასტუმროში ლევანი, ომარ ფხაკაძე და მე ერთ ნომერში ვცხოვრობდით. საღამოობით ხან ვინ შემოგვაკითხავდა და ხანაც – ვინ, გვიანობამდე ვერ ვიძინებდით. ლევანი თავის თავგადასავლებს გვიყვებოდა და სიცილით გვხოცავდა. ეს ამბავიც მაშინ გვიამბო:

1977 წელს თეირანში გაიმართა საერთაშორისო ტურნირი შაჰ არიამერის თასზე. თეირანის ახლადშენებული სპორტის სასახლის ტრიბუნებზე ნემსი არ ჩავარდებოდა. ფინალურ შეხვედრებს ირანის შაჰიც დაესწრო. ლევანმა

ლევან თედიაშვილია იმანუელს ჭკუნი სოჭიჯაო ხაჩიძისზე იყარა.

ირანელი ჯაფარი 20 წამში წააქცია, ეგვიპტელი ხოდაბალა – 25 წამში, ბულგარელი ჩერნაგოვი – 2 წუთში, პოლონელი ტომასი – 10 წამში და ფინალში ირანელ სულეიმანს უნდა შეხვედროდა.

“ფინალამდე ერთი საათია დარჩენილი, მაგრამ უკვე სპორტის სასახლეში ვარ, ჩვენს მოჭიდავეებს „ვბალელშიკობ“. ჩვენი მთავარი მწვრთნელი იურა შახმურადოვი მოშორებით ზის, რაღაც არ მომწონს – შემომხედავს, გაიღიმებს, კიდევ შემომხედავს, კიდევ გაიღიმებს. მივედი და გვერდით მივუჯექი, რა არი-მეთქი?

არაფერიო.

მა რა გაცინებს, შე ჩემის ვერანო-მეთქი!

ისევ იღიმება, მიყურებს, გითხრაო?

მითხარი-მეთქი.

წელან აქ ერთ ირანელთან შემახვედრეს, ეგ შენი სულეიმანი, თურმე შაჰის ნათესავი ყოფილა, ძალიან უნდათ, რო გაიმარჯვოს – ოღონდაც ლევანა დანვეს და დიდძალ ფულს მივცემთო.

მაინც, რამდენსა-მეთქი?

50 000 დოლარსაო.

აუუტყედი – მოდი რა, იმ კაცს მე შემახვედრე-მეთქი!

წადი, დაიკარგეო, რაღაცა უნდა იციგნო და გახდეს შაროო...

ერთი სიტყვით, უარი მტკიცა, მაგრამ გავიხედოთ და ის კაცი თვითონ არ მომადგა?! – შეაწვერა, შავკეისიანი ირანელია, თან ვილაც მეორე ახლავს, როგორც აღმოჩნდა, თარჯიშანი. გამიყვანეს განზე და მეტუტუნებიან: რა გინდა, ლევან, ორგზის ოლიმპიური ჩემპიონი ხარ, ხუთგზის მსოფლიოსი, ეს ოხერი ტურნირი რა გაგიხდა, აილე ფული (კეისს მაჩეჩებენ) და დანექიო.

შევიკარი შუბლი: რამდენია-მეთქი?

ორმოცდაათათასი ამერიკული დოლარიაო.

ცოტაა-მეთქი.

მა რამდენი გინდაო?

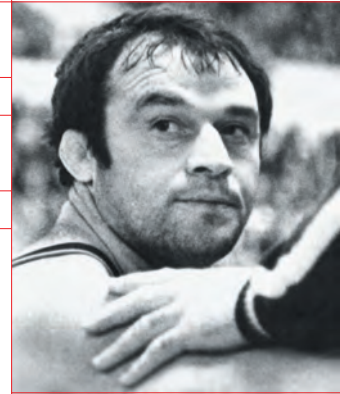
ოთხმოცათასს კაპიკი არ მოაკლდება-მეთქი!

ეხლავეო, და გაცვივდნენ.

რა ვქნა, გამიხდა მართლა შარი-ხათაბალა, იმათ რო ის ფული მოიტანონ, უარი როგორღა ვუთხრა? ნავედი და დავიმაღე ტუალეტში, ცხვირი აღარ გამომიყვია გარეთ, რადიოთი რო გამომაცხადეს, მაშინდა გამოვევარდი და ლეიბისკენ სირბილით გავწვიე. მომდევს ის საწყალი ირანელი, მანვდის კეისს, რაღაცას მეხვეწება, მაგრამ აბა, გვიანია უკვე... დავინწყეთ ჭიდაობა. ეს სულეიმანი დიდი ვერაფერი შვილი გამოდგა. დაუწყე ლლაბუცი, ისე ვეთამაშები, როგორც კატა თავგს. ის ერთთავად ხალიჩის გარეთ მიიწევს, მაგრამ მე არ ვუშვებ, ერთი სიტყვით, სულ თავ-ბედს ვანყავლინებ. ბოლოს, ავიყვანე და დავანწყვიტე ლეიბზე – ისეთი „ვაყა“ დავაძახებინე, კედლებმა სულ ზანზარი დაინწყეს. ჩამოვარდა იმხელა დარბაზში სამარისებური სიჩუმე. გავიხედე შახის ლოჟისკენ, გამტკნარებული ზის. ავდექი

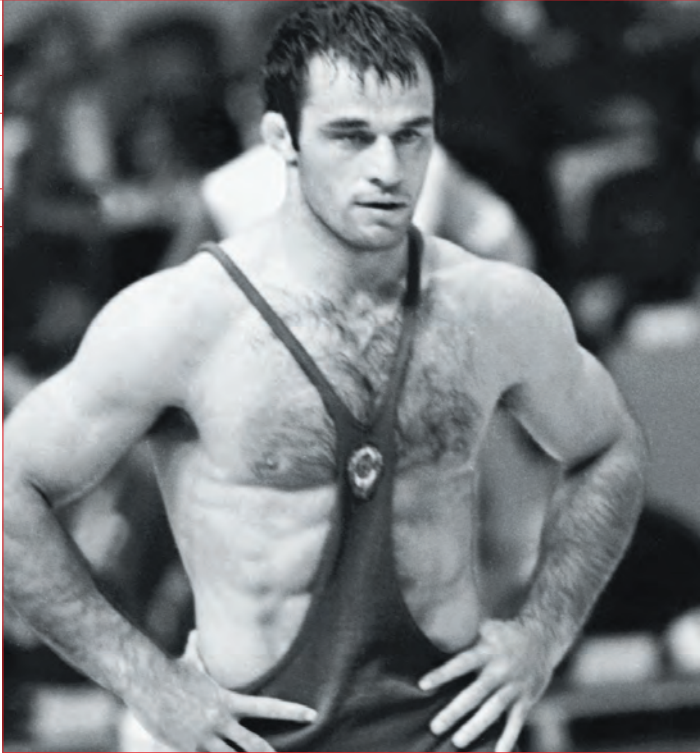
და ფეხბურთელი რო გოლს გაიტანს და უხამს ჟესტს გააკეთებს, ამ შახს ეგრე არ გავუკეთე?! გავიჟდა ხალხი, აიშალა მაყურებელი და ქვემოთ წამოვიდა, პოლიცია ველარაფერს აწყობს, გავეშებულ ხალხს ვეღარ აკავებს. კიდევ კარგი გამოცვივდნენ ეს ჩვენი რუსები შახმურადოვის თამბდობით, ალყაში მომაქციეს და ეგრე გამიყვანეს სამშვიდობოს, თორემ ცოცხლად შემჭამდნენ... რა თქმა უნდა, ბევრი საყვედური მივიღე, მაგრამ მე მაინც ძალიან კმაყოფილი ვიყავი – რაც მაგ შაჰებს საქართველოსთვის საქმე უქნიათ, ხო ერთბაშად ამოვიყარე ყველას ჯავრი-მეთქი“.

მოჭიდავეთა 1973 წლის მსოფლიო პირველობას ირანის დედაქალაქი მასპინძლობდა. ლევანმა თეირანში, „ფარახის“ სტადიონის ხალიჩაზე ისეთი ამბავი ჩაიდინა, რომ ქვეყანა აალაპარაკა: ჯერ იყო და ყველა მეტოქე დაამარცხა, ფინალში ამ წონაში ოლიმპიურ ჩემპიონს ბენ პეტერსონს მოუგო და მსოფლიო ჩემპიონის ტიტულს მეორედ დაეუფლა, მერე კი... მერე მოხდა ის, რომ სამბისტთა ნაკრების წევრი გენა-

სახელოვანი ქართველი სპორტსმენები: ომარ ფხაკაძე და ლევან თედიაშვილი გიორგი შენგელაიას ფილმში „ხარება და გოგია“.

დი რუხლიადევი ავად გახდა. მწვრთნელები საგონებელში ჩაცვივდნენ. სამბისტებისთვის ეს პირველი მსოფლიო ჩემპიონატი იყო, თანაც, მოგესხენებათ, სამბო რუსების გამოგონილი ჭიდაობაა და, ცხადია, უეჭველი მოგება უნდოდათ.

საბჭოთა დელეგაციის ხელმძღვანელმა არკადი ლენცმა ვახტანგ ბალაფაძე განზე გაიხმო და ჰკითხა: მართალია, რომ ლევან თედიაშვილი ჭაბუკობისას სამბოსაც ჭიდაობდაო?

ჭიდაობდა და ეგრეო? 1966 წელს საქართველოს ჩემპიონობა მოიპოვა და საკავშირო პირველობის პრიზიორიც გახდაო!

ეგ არი და ჩვენი საქმეო, – გაიხარა ლენცმა, – მოდი, რუხლიადევის ნაცვლად ლევანი ვაჭიდაოთო!

კი ბატონოო, – ვახტანგმა, – ოლონდ ლევანსაც ჰკითხეთო.

ლევანი თანაგუნდელებთან ერთად ეკვე „ჩემოდანზე იჯდა“, არხენად იყო, იმ ჩემოდანში მსოფლიო ჩემპიონის ოქროს მედალი ედო, ჯიბეში კი თვითმფრინავის ბილეთი.

მიადგნენ ახლა მას: ხვალ უნდა იჭიდავო! სადაო?! – გაუკვირდა ლევანს.

„ფარახის“ სტადიონზეო. რას ამბობთ, კაცო, აკი ვიჭიდავო?!“

კიდევ უნდა იჭიდავო. რა იყო, ხო არ გააპროტესტესო?

არაო, ახლა სამბო უნდა იჭიდავო, კაცი ავად გაგვიხდა შენს წონაშიო...

მერე სამბოსი მე რა ვიცო? ქართული ხო იცი და სამბოც ეგ არიო! – სიტყვა ჩაავლო ვახტანგმა.

კარგი, რაც არი, არიო! – გაიცინა ლევანმა.

მერე აღიარა: „ეგრე იოლად არ უნდა დავთანხმებულყავი, ღამით თვალი ვერ მოვხუჭე, რამდენი ხანია სამბო აღარ მეჭიდავა, აღარც წესები მახსოვდა კარგად და არც მტკიცეული ფანდების კონტრილეთები. შევფიქრიანიდი – ემანდ ხელი არავინ მომტეხოსმეთქი, მაგრამ რაღას ვიზამდი, სიტყვა – სიტყვაა. რო აღარ დამეძინა, გენო გიორგაძე გავალეძე, „მუხაჩი“ – მსუბუქი წონის სამბისტი, ადე, ბიჯო, მტკიცეულის კონტრილეთები მასწავლემეთქი. რომელი საათიო? ჯერ ორია-მეთქი. იმან საფეთქელთან საჩვენებლი თითი დაიტრიალა –“

...და ისევ თავის ბიჭებთან – ვახტანგთან და პესარიონთან ერთად.

კაცო, მსოფლიო ჩემპიონატზე გადიხარ და ჭიდაობას ეხლა სწავლობო?!

აღე, ვერან, ადე-მეთქი! – და გავედით დარბაზში. დილის ხუთ საათამდე ვივარჯიშეთ“.

სამბისტები საშინლად ლელავდნენ, დაძაბულები ჭიდაობდნენ, ყოველი ქულის დაკარგვას ტრაგედიად მიიჩნევდნენ და ლევანი რომ არა, საშვილიშვილოდ ჩაფლავდებოდნენ. ის გაუთავებლად ლაზლანდარობდა, ბიჭებს ანეკდოტებს უყვებოდა, აცინებდა, ამხიარულებდა და ამით დაძაბულობასაც თანდათანობით უხსნიდა. სხვათა შორის, გერო გიორგაძე მაშინ მსოფლიოს ჩემპიონი გახდა.

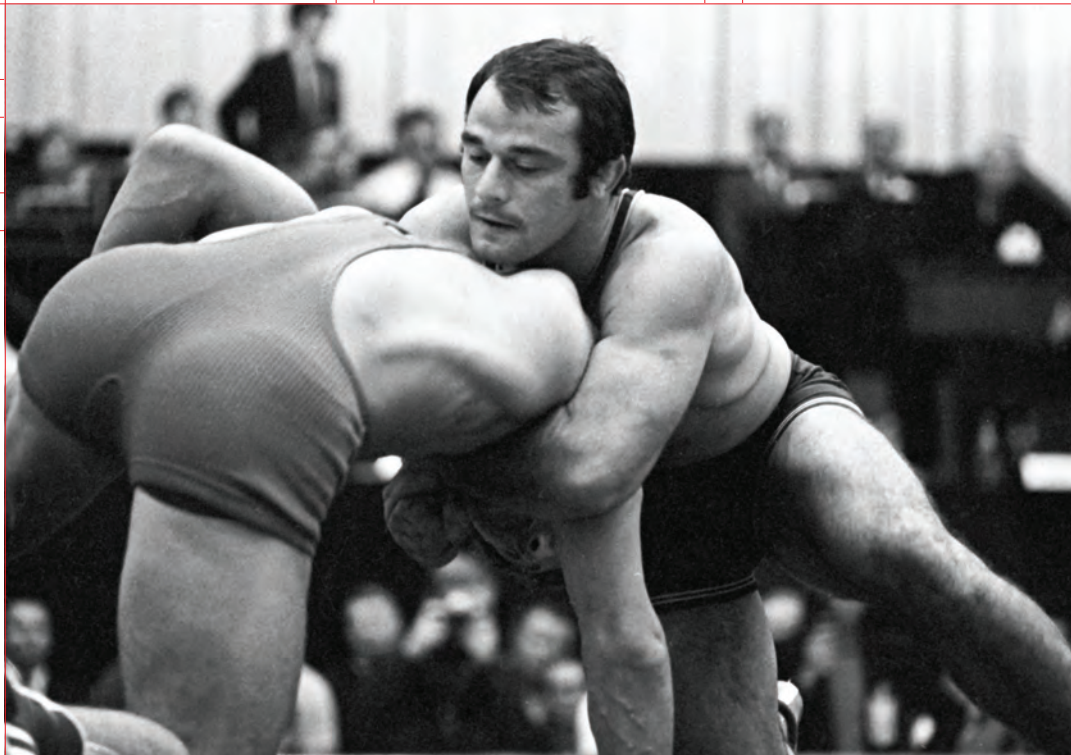
ერთ-ერთ შეხვედრაში ლევანმა ამერიკელი მეტოქე ილეთზე დაიჭირა, შებოჭა და მსაჯის სასტვენს დაელოდა. 20 წამი უნდა ჰყოლოდა შებოჭილი, მაგრამ ლევანის ხასიათის კაცისთვის ეს 20 წამი მთელი საუკუნე იყო – დრო რომ რამენაირად გაეყვანა: ჯერ თავის სეკუნდანტს ჩაუკრა თვალი, მერე ამერიკელისას და ბოლოს ვახტანგ ბალავაძესაც გაუღიმა ეშმაკურად. ამის შემხედვარე მაყურებლებმა ხარხარი მორთეს და სანამ ის შეხვედრა არ დამთავრდა, მუცლები სულ ხელით ეჭირათ.

გასახდელში ვახტანგმა მოწაფე მკაცრად დატუქსა: რა დროს ციგნობაა, ბიჭო, მედალი გვჭირდებაო! ლევანმა ბოლომდე „იციგნა“, მაგრამ ოქროს მედალი მაინც ჩამოიკიდა გულზე.

ასე გახდა ლევან თედიაშვილი ერთბაშად ორგზის მსოფლიოს ჩემპიონი.

ამ ცოტა ხნის წინათ, როცა თეირანში მყოფი ლევანი იმამალი ჰაბიბის შეხვდა, მსოფლიოში სახელგანთქმული ირანელი ფალავანი გადაეხვია და მხარზე ეამბორა. ჰაბიბი ირანელებისთვის ცოცხალი ლეგენდაა და მისმა ასეთმა საქციელმა იქ მყოფნი, ცოტა არ იყოს, გააკვირვა და დააბნია კიდევ. მათ გასაგონად კი ჰაბიბიმ ასეთი რამ თქვა: 1973 წელს ლევანმა დაამტკიცა, რომ თავისუფალი ჭიდაობა ყველა სხვა სახის ჭიდაობაზე მაღლა დგას. დარწმუნებული ვარ, მაშინ თედიაშვილს კლასიკოსებთანაც რომ ეასპარეზა, იქაც ჩემპიონი გახდებოდაო.

„კრუხის ბიჭსაც“ ეგრე ეგონა – საგარეჯოში ჩასულ ლევანს დიდი საყვედური უთხრა, რა იყო,

ბიჭო, ბარემ კლასიკურშიც გეჭიდავა და მესამე ოქროც აგელოო!

„პური არა ვჭამოთ, მამაძალინი?!“ – ეს სიტყვები ახლაც ჩემსმის ყურში.

„ხარება და გოგიას“ კახეთში ვიღებდით, კახლებს კი ძალიან უყვართ გიორგი შენგელაია, რომელსაც „ჩვენი ნატოს ბიჭს“ ეძახიან და სულ თვალეზში შესცივინებენ. რა თქმა უნდა, უყვართ ლევან თედიაშვილიც, ამიტომ კეთილი მასპინძელი არ გველეოდა, გადასაღებ მოედანზე დილიდანვე იდგა რამდენიმე სერიოზული სახის კაცი და მოთმინებით ელოდებოდა, როდის მოვრჩებოდით საქმეს, რომ სუფრაზე წავეყვანეთ. სუფრა კი... მოგეხსენებათ კახური სუფრა თავისი მრგვლად მოხარული დედლებითა და ნიორთავათი, თუმური ყველითა და წალამზე შემწვარი ჩალაღაჯით, ყაურმითა და ჭრელი ბურვაკის ხაშლამით და, რაც მთავარია, ქარვისფერი „რქანიტელით“, რომელსაც ზოგი „მირონს“ ეძახის, ზოგი „ხედაშეს“ და ზოგიც „ბულბულის ცრემლს“.

ერთ დღესაც მოგვადგა რამდენიმე კაცი – სუფრა გამლილია და გელოდებითო.

ამ ერთ ეპიზოდსაც გადავიღებთ და გენაცვალთ ჩემი თავიო! – უპასუხა გიორგიმ.

დადგნენ და დაგვიწყეს ლოდინი.

ეპიზოდი ასეთია: ხარება და გოგია თავისი ბიჭებით ციხეს დევციმთან, ხარებას ძმა, სიმონა ჯიბუტი უნდა გაათავისუფლონ. სიმონას მე ვთამაშობ. აი, შემოგლიჯეს საკნის კარი და გამომიყვანეს ციხის ეზოში, სადაც ისეთი სროლა და ბათქა-ბუთქია გაჩაღებული, დედა შვილს არ იყვანს. სანამ იქიდანაც გამიყვანენ, ბრმა ტყვია მხვდება და სასიკვდილოდ ვიჭრები. ომარი მხრებში ხელს მავლებს და გალაგნისკენ მიმართვს. მე ვწევარ, მკვდარს ვთამაშობ. ამ დროს კადრში შემორბის მაუზერ-მომარჯვებული ლევან თედიაშვილი და ყვირის: „დროზე, ბიჭო, დროზე, ვაცივდა ხაშლამა!“

რა თქმა უნდა, ყველას სიცილი წაგვსკდა, მათ შორის – მეც და ის დუბლი გაგვიფუჭდა.

აზიის, აფრიკისა და ლათინური ამერიკის ქვეყნების ფეტივალზე, რომელიც ტაშკენტში გაიმართა, გიორგი შენგელაიას ფილმში მამაკაცის როლის საუკეთესო შესრულებისათვის ლევან თედიაშვილს „ოქროს არჩა“

გადასცეს. ვიცი, რომ ლევანს ეს პრიზი ოლიმპიური და მსოფლიო ჩემპიონის ოქროს მედლებზე ნაკლებად არ ეამაყება.

* * *

ამერიკელი ფალავანი, მიუნხენის ოლიმპიადის ვერცხლის პრიზიორი ჯონ პეტერსონი მონრეალში გულდამშვიდებული ჩავიდა – როგორც იქნა თავიდან მოიშორა ლევან თედიაშვილი, რომელმაც მთელი ცხოვრება გა-

უმნარა, მსოფლიოს ყველა ჩემპიონატი მოუგო, მიუნხენში კი ოქროს მედლი ზედ ცხვირწინ ააცალა. ახლა ეს ლევანდარული „ტედი“, როგორც თედიაშვილს უცხოელი ჟარნალისტები ეძახდნენ, უკვე სხვა წონით კატეგორიაში ჭიდაობდა.

სამაგიეროდ, მისი უფროსი ძმა, მიუნხენის ოლიმპიური თამაშების ჩემპიონი ბენ პეტერსონი იყო შეფიქრიანებული – ლევანი ხომ ახლა სწორედ მის წონაში გამოდიოდა.

ძმებ პეტერსონებთან თედიაშვილს ძველი ნაცნობ-მეგობრობა აკაეშირებდა.

ლევანმა ეს ამბავიც საგარეჯოს სასტუმროში მიაამბო:

„ერთხელ ჯონ პეტერსონი თბილისის საერთაშორისო ტურნირზე ჩამოვიდა. ამერიკელთა გუნდი სასტუმრო „თბილისში“ დააბინავეს. მინდოდა ისეთი პატივი მეცა, რომ მთელი ცხოვრება დამახსოვრებოდა, ამიტომ შეჯიბრების წინა დღეს მანქანით გავუარე და კახეთში წავიყვანე.

ჩავედით, ჩვენებს ძალიან გაუხარდათ.

სანამ დედაჩემი სუფრას გაანყობდა, მამაჩემმა ქიტესამ მარანში შეგვიყვანა, აილო კედელზე მიყუდებული თოხი, მიადგა ერთი ქვევრის პირს, მინა გადააცალა და გამოაჩინა ქვის სარქველი. მიაყუდა თოხი ისევ კედელზე, აილო ახლა სუფთა ჩვარი, ჩაიროქა და სარქველი გულმოდგინედ გადანმინდა.

პეტერსონი თვალს ინტერესით ადევნებდა, შეკითხვებს არ იძლეოდა, იდგა და ელოდებოდა, რა მოხდებოდა ბოლოს.

ქიტესა დასწვდა, სარქველი აიტაცა და მინის გროვაზე გულაღმა მიაწვინა.

ჯონს ხელი მოვკიდე და ახლოს მივიყვანე.

გადააცალა მამაჩემმა ქვევრის პირს საფენი და გამოჩნდა ღვინის მუქი, ლაპლაპა ზედაპირი. უცებ ის ზედაპირი აშხივლდა, ამოყარა ზემოთ წინკლები და ამოჩქროლდა ღვინის საამო სურნელიც, მოედო მთელს მარანს.

მამაჩემი დერგზე შემოდგმულ ჭიქას გადასწვდა, ქვევრში ჩაუშვა, გაავსო და ქარვისფერ სითხეს ღია კარიდან შემოსულ შუქზე გაჰხედა, მერე მიიღო ტურზე, წელა, დაგემოვნებით დალია და თვალები კმაყოფილებით გაუბრწყინდა.

შემოვიდა დედაჩემი, ხონჩით პური, ყველი, ნივრის მწნილი და ჭიქები შემოიტანა, მაგრამ არ ვიცი, რა მომივიდა, ავიხირე – გინდა თუ არა, ამერიკულად უნდა დაველით-მეთქი!

ამერიკული დალევა როგორილაო? – გაუკვირდა მამაჩემს.

დამაცადე, დამაცადე-მეთქი!

– ავიღე ღვინის ჩამოსასხმელი რეზინის გრძელი შლანგი, გავჭერი შუაზე, ერთი სტუმარს მივეცი, მეორე ქვევრში ჩავუშვი და დავინყე წრუპვა, ვითომ კოკტილია!

რალას იზამდა, ჯონმაც მომბაძა. ვსვამთ ეგრე.

მამაჩემმა გვიყურა, გვიყურა, მერე ჩაიქნია ხელი და მარნიდან გავიდა.

კარგა ბლომად რომ ჩაეყლურნეთ, პიტერსონს მერელა გაახსენდა:

ე-ე, რასა ვშვრებითო, ხვალ ხო შეჯიბრება გვაქვსო!

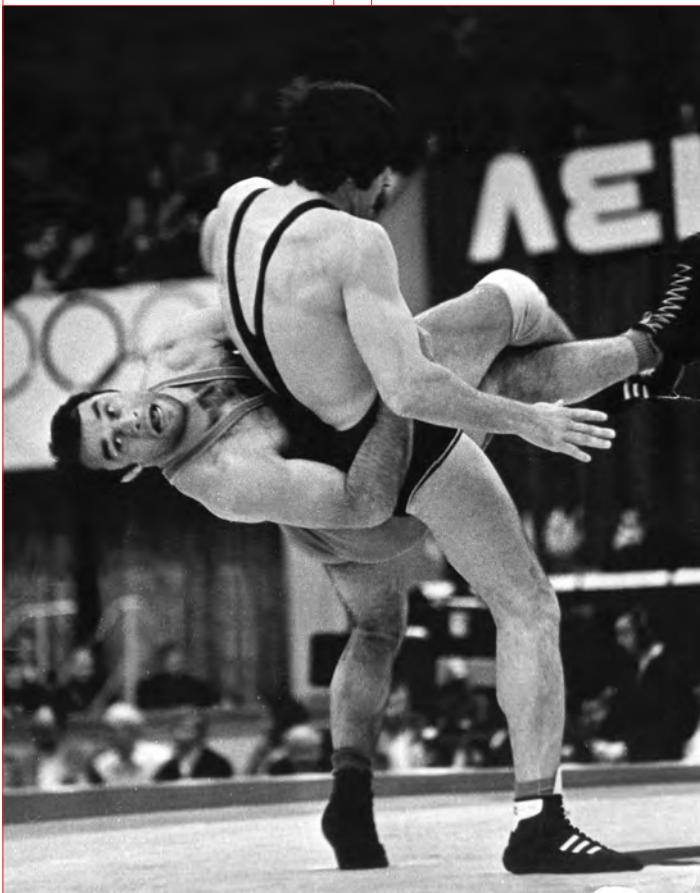
მე ვუთხარი, – კაცო, რა გინდა, ერთმანეთს არა ვხვდებით-მეთქი? ერთნაირად დაველით და ხვალაც ზუსტად ერთნაირად ვიქნებით-მეთქი!

ერთი სიტყვით, კარგა მაგრა გამოვიბრუყეთ...!

წამოსვლისას მამაჩემს რამდენიმე ბოცა ღვინო გამოვართვი და წამოვედით.

პიტერსონი სასტუმროში მივიყვანე, ძლივს ავიტანე მეორე სართულზე და ჩავანვინე ლოგინში.

დილით მივედი. წევს ისევ – ვერა დგება. თავი პისახოციტ გა-

უკრავს. ისეთ დღეშია, ხმასაც კი ვერ იღებს, ზმუის მარტო.

ჩავედი, ამოვიტანე ის ბოცები, ღვინო აბაზანაში ჩავეუსხი და ვუთხარი – ადე, ვერან, პახმელიაზე უნდა გამოგიყვანო-მეთქი!

როგორაო?

როგორ და ღვინოში უნდა ჩანვე, ჩვენა, ქართველები ეგრე გამოვიდვართ პახმელიაზე-მეთქი.

რალას იზამდა, ჩანვა. ეტყობა ღვინის სუნმა იმოქმედა – ერთ ათ წუთში ისე გამოჩიტდა, იტყოდი, წუხელ წვეთიც არ დაუღვინაო. გაგიჟებული იყო – თქვენ რა ხალხი ყოფილხართ, ეს რა კარგი რამე გცოდნიათო! „

ჯონის უფროსი ძმა – ბენი მონრეალის ოლიმპიადაზე ამერიკელების უმთავრესი კოზირი იყო, მათი ახალი მწვრთნელი, მიუნხენის ოლიმპიადის ჩემპიონი დან გეიბლიც სწორედ ამ ორი ძმის იმედზე იყო. უმცროსმა გაუმართლა, უფროსმა კი...

ფინალური შეხვედრა 31 ივლისს, გვიან ღამით გაიმართა.

სჯობს, თვითონ ლევანს მოეუსმინოთ:

„ამერიკელები მონრეალში თავს მასპინძლებად გრძობდნენ – კანადა და ამერიკა რამ გაყო. ვიცოდი, რომ მსაჯებიც ასევე ფიქრობდნენ, ამიტომ ყველანაირად ეცდებოდნენ ეს შეხვედრა პეტერსონის სასარგებლოდ დამთავრებულიყო. ფინალის წინ სცენარი შევადგინე – უნდა დამემტკიცებინა, რომ ბენი მსაჯების დაუხმარებლადაც შესძლებდა ჩემს დამარცხებას. ამიტომ, თავიდანვე, როგორც კი მონინალმდევე ჩოქბჯენში გადავიყვანე და ერთი ქულა ავართვი, აღარ მიაქტიურია – ვიდექი ჩემთვის და ბენს მარცხენა ხელით შუბლს ვუზღვდი. ეს ისე აღიზიანებდა, როგორც ხარს წითელი მოსასხამი. ის მთელი მონდომებით ცდილობდა ეჭიდავა, მე კი არ ვცდილობდი, ამიტომ მსაჯებმა გაფრთხილება მომცეს და ანგარიში გათანაბრდა – 1:1. იძულებული გავხდი ცოტა ხელ-ფეხი გამეტოკებინა – ფეხებში შევუვარდი და ერთი ქულა კიდევ ავართვი, მაგ-

რამ, ჩემი სცენარის მიხედვით ყველანი უნდა დამერწმუნებინა, რომ პეტერსონს ჩემი დამარცხება იოლად შეეძლო, ამიტომ უკან დავიხიე, ჩოქბჯენში გადავედი და კიდევ ერთი ქულა ვაჩუქე. პირველი პერიოდი ფრედ დამთავრდა – 2:2.

ბენის სეკუნდანტი ჯონი იყო. მას უკვე მოესწრო ოლიმპიური ოქროს მედლის აღება და ახლა უფროს ძმას აგულიანებდა – შესვენებაზე მასაჟს უკეთებდა და თან რალაცას ყვიროდა, ალგზნებული მუშტებს იქნევდა. მე ჩვენებისკენ გავაპარე თვალი, ძა-

ლიან შეშფოთებულები ჩანდნენ და გუნებაში გამეცინა, მათ ხომ ჩემი საიდუმლო სცენარის შესახებ არაფერი იცოდნენ.

მეორე პერიოდში ეგრევე ქულა ავიღე და ბენს კიდევ ერთი ქულა დავეუთმე. ანგარიში კვლავ გათანაბრდა. მე ისევ დროს ვჭიმავედი, ვპასიურობდი, მაგრამ მსაჯები გაფრთხილებას აღარ მძძვედნენ, ცდილობდნენ ყველასთვის ეჩვენებინათ, როგორი ობიექტურები და მიუკერძოებლები იყვნენ.

ამერიკელი გულშემატკივრების ღრინცელი იქაურობას იკლებდა – მათი კერპი ახლოს იყო

ამ ორ ფალავანს – ლევან თედიაშვილსა და რომან რურუას ერთად ოთხი ოლიმპიური მედალი აქვთ – სამი ოქროსი და ერთი ვერცხლისა.

საქართველოს საფოსტო ადმინისტრაციის მიერ ლევან თედიაშვილის ოლიმპიურ გამარჯვებებთან დაკავშირებით გამოშვებული კომმემორატიული საფოსტო მარკები (1996 წ.) და ერთმარკიანი ბლოკი (1997 წ.).

ლევან თედიაშვილმა არა ჯარ არ ვახარო ამერიკული ძმები პეტერსონები.

ლევან თედიაშვილის დიდი სპორტიდან გაცილებიას თავადაც ოლიმპიურმა ჩემპიონებმა ილია მატემ (მარცხნივ) და ივან იარიგინმა მხრებზე შეისვეს თავიანთი მეტოქე-მეგობარი და სპორტის სასახლე შემოატარეს.

მიზანთან, ამაში ეჭვი უკვე აღარავის ეპარებოდა. მეხუთე წუთზე ისევ თითო ქულა ავიღეთ, ანგარიში კვლავ თანაბარი იყო — 4:4. თვალი ტაბლოსკენ გავაპარე — მეორე პერიოდის დამთავრებას 37 წამი აკლდა. ბენს სარმა გამოვდე, ჩოქბჯენში გადავიყვანე და ორი ქულა ავართვი — 6:4.

შესვენებაზე ჩემს მასაჟიტს გავექილიკე — ეჰ, მეცოდება ეს

საწყალი, ნაუგია და ვერ გაუგია, არადა, რა კარგი ბიჭია-მეთქი!

მესამე პერიოდში პიტერსონს ყველა წესითა და კანონით დაშვებული ილეთებით კიდევ ხუთი ქულა ავართვი, თავად ქულა დავთმე — 11:5. გაოგნებული მსაჯებიც ვედარაფერში მომედავენენ.“

ამ შეხვედრის შემდეგ გაზეთ „მონრელ სტარის“ კორესპონ-

დენტი წერდა: „ტედი თანამედროვე სპორტსმენის ნამდვილი ეტალონია. იგი ყველაზე დიდი მსოფლიოში, ყველაზე ძლიერი და სრულყოფილი. ამიტომაც აღიარეს მონრელის ოლიმპიური ტურნირის საუკეთესო მოჭიდავედ. ტედის ვარსკვლავი ნათლად კაშკაშებს და ზღაპრული სიმაღლიდან დაჰყურებს სარბიელს. იგი ალბათ კიდევ დიდხანს იკაშკაშებს, რადგან ტედი ბედის ნებიერია“.

1993 წლის სექტემბერი. სოხუმში ნამდვილი ჯოჯობეთი ტრიალებს. მტერმა თბილისიდან ჩამოსული ტუ-154 ააფეთქა. დაილუპა თვითმფრინავის 80 მგზავრი. აეროპორტი მეორე დღესაც იზომბება.

მეორე დღეს, 23 სექტემბერს, იმ საშინელ კონონადას ერთადერთი ადამიანი ემსხვერპლა — ლევანის უფროსი ვაჟი ვახტანგ თედიაშვილი.

„ბედის ნებიერი ტედი“ არც ისეთი ბედნიერი ყოფილა, როგორც კანადელ ჟურნალისტს ეგონა....

მაგრამ ლევანი ვერც ამან გატეხა, ვერა, ვერ გატეხა.

იგი ახლა მხოლოდ ნანაზე ფიქრობდა, ნანაზე და ბესოზე....

ლევანის მეუღლეს, ნანა მჭედლიშვილს უფალმა სასწაულმოქმედი მადლი მოჰფინა — ხელოვნების საოცარი ნიჭით და აჯილდოვა და ამით გარდაუვალ დალუპვას გადაარჩინა.

ქალბატონი ნანა ფაიფურის ყვავილებს ძერწავს.

დგახარ მის გამოფენაზე, შეჰყურებ ამ უნატიფეს ქმნილებებს და გეჩვენება, რომ ყველა ნამუშევარს ერთადერთი სახელი აქვს — „შვილის საფლავზე მისატანი ყვავილები“, თუმცა აქ იმდენი ყვავილია, ყველას ეყოფა, აფხაზეთში დალუპულ ყველა მეომრის საფლავს ეყოფა.

ნუგზარ შატაიძე

(ნიგნიდან

„ლევან თედიაშვილი“)

სახე(ლ)ები

ჯანო ბაბრატიონი-75

**პატივცემულ
ბატონო ჯანსულ,**

ნება მომეცით ოლიმპიური მოძრაობის სახელით კეთილი სურვილები გამოგვცეთ თქვენს 75 წლის საიუბილეო თარიღთან დაკავშირებით .
ცნობილია, რომ თქვენი ცხოვრების ათწლეულები მიუძღვნით სპორტს, როგორც სპორტსმენმა და სპორტულმა მოღვაწემ. ხელბურთელისა და მწვრთნელის თქვენი წარმატებული კარიერა მოგვიანებით ჩაანაცვლეთ მეტად საპასუხიმგებლო თანამდებობებით, გეკავათ რა წამყვანი პოზიციები ქართული სპორტის ხელმძღვანელ ორგანოებში – სპორტის სახელმწიფო დეპარტამენტის თავმჯდომარის მოადგილის და ასევე სპორტისა და ტურიზმის მინისტრის მოადგილის სახით. თქვენ ბრძანდებით საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის ერთ-ერთი გამორჩეული ლიდერი, თავდაპირველად მისი ვიცე-პრეზიდენტი, შემდგომ ეოკის პრეზიდენტი და ამჟამად კი მისი საპატიო პრეზიდენტი. თქვენი ენთუზიაზმითა და სპორტისადმი უნაგარო და ერთგული სამსახურით მნიშვნელოვანი ღირებულებები შემატეთ ქართულ სპორტს და განსაკუთრებული წვლილი შეიტანეთ ოლიმპიზმის იდეალების დამკვიდრებაში, ურთიერთპატივისცემისა და მეგობრობის განმტკიცებაში. ოლიმპიური მოძრაობა მადლიერებას გამოხატავს თქვენი ქვეყნის სპორტისა და ოლიმპიზმის ისტორიაში შეტანილი მნიშვნელოვანი წვლილისათვის და წარმატებული საქმიანობისთვის ოლიმპიური მოძრაობის განვითარების, მთლიანად საზოგადოების და განსაკუთრებით ახალგაზრდობის სამსახურში.
ძვირფასო ბატონო ჯანსულ, მსურს გულწრფელი მადლიერება გამოვხატო ამ დიდი წვლილისათვის და გისურვოთ ბედნიერი 75 წლის იუბილე.

ჟაკ რობა,
საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის პრეზიდენტი

**ჯანსულ (ჯანო)
ბაბრატიონი**
დაიბადა 1938 წლის 4 აპრილს თბილისში.
ხ ე ლ ბ უ რ თ ი.
თამაშობდა თბილისის „ბურევესტნიკში“.
სსრკ ჩემპიონი (1964),
სამგზის მეორე (1965, 66, 67) და
მესამე (1963) პრიზორი.
იყო „ბურევესტნიკის“
მთავარი მწვრთნელი
(1969-1973), საქართველოს
პოლიტექნიკური ინსტიტუტის
ფიზიკური აღზრდის კათედრის
გამგე (1973-1984),
თბილისის სპორტკომიტეტის
თავმჯდომარე (1984-1986),
საქართველოს სპორტის
დეპარტამენტის
თავმჯდომარის მოადგილე
(1986-1996) და პირველი
მოადგილე (1996-2000),
საქართველოს ეროვნული
ოლიმპიური კომიტეტის
პრეზიდენტი (1996-2004)
და საპატიო პრეზიდენტი
(2004 წლიდან).
სპორტის საპატიო ოსტატი,
სსრკ დამსახურებული
მწვრთნელი,
ვახტანგ გორგასლის
II ხარისხის, ღირსებისა და
სოკის ორდენების კავალერი.
„სპორტის ენციკლოპედია“

ქანო ბაბრატიონი 8 წლის მანძილზე ეჯავა ხარავეში სეოკს.

თარიღები

80

**ნალეჟდა
სნიკინა-ღვალისვილი**

დაიბადა 24. 06. 1933, ბაქო. **მძლეოსნობა**, სპრინტი, სიგრძეზე ხტომა. ჰელსინკისა და მელბურნის ოლიმპიური თამაშების მესამე პრიზიორი (1952 – რბენა 200 მ, 24,2; 1956 – სიგრძეზე ხტომა, 6,07 მ). სსრკ ოთხგზის ჩემპიონი (1951, 53 – რბენა 100 და 200 მ), სამგზის მეორე (1949 – რბენა 200 მ; 1951, 53 – სიგრძეზე ხტომა) და მესამე პრიზიორი (1956 – სიგრძეზე ხტომა). მსოფლიოს სამგზის რეკორდსმენი (1953 – ესტაფეტა 4X200 – ორჯერ, ესტაფეტა 4X100); 1954 წელს სიგრძეზე ხტომაში გაიმეორა ფრანსის ბლანკერს-კუნის მსოფლიო რეკორდი – 6,25 მ. საუკეთესო პირადი შედეგები: 100 მ – 11,7 წმ; 200 მ – 24,1 წმ; სიგრძეზე ხტომა – 6,25 მ. სსრკ სპორტის დამსახურებული ოსტატი. ღირსებისა და ვახტანგ გორგასლის III ხარისხის ორდენების კავალერი.

იუზილარ ოლიმპიელთა გიორგაფილი ცნობები ამოღებულია სპორტის ენციკლოპედიიდან (თბილისი, 2006)

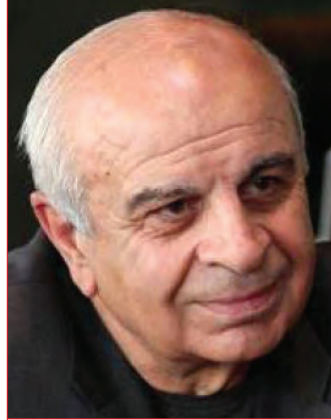
75

**ლარი
გომოლაძე**

დაიბადა 01. 04. 1938, თბილისი. **წყალბურთი**, მეკარე. თამაშობდა თბილისის „დინამოში“ (1956-72) და სსრკ ნაკრებში (1958-64). 1960 წლის რომის ოლიმპიური თამაშების, ევროპის ჩემპიონატისა (1962) და მსოფლიო უნივერსიადის (1963) მეორე პრიზიორი. სსრკ სამგზის მეორე (1960, 62, 63) და ხუთგზის მესამე (1958, 59, 64, 66, 67) პრიზიორი. საერთაშორისო კლასის სპორტის ოსტატი. ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი (1985). თსუ-ის ზოგადი მათემატიკის კათედრის გამგე (1986-ლან). 1985-1987 წლებში იყო თსუ-ის პრორექტორი სასწავლო დარგში. ღირსების ორდენის კავალერი.

70

**მურთაზ
ხურცილავა**

დაიბადა 05. 01. 1943, ბანძა, გეგეჭკორი (ახლანდ. მარტვილი). **ფეხბურთი**, მცველი. თამაშობდა გეგეჭკორის „სალხინოში“ (1959), თბილისის „დინამოსა“ (1961-1975) და ქუთაისის „ტორპედოში“ (1975-76). სსრკ ნაკრებში ჩაატარა 69 მატი (23 კაპიტნად, 6 გოლი). ევროპის ჩემპიონატის მერე (1972) და ოლიმპიური თამაშების მესამე (1972) პრიზიორი, მსოფლიო ჩემპიონატის მედალოსანი (1966, IV ადგილი) და ფინალური ეტაპის მონაწილე (1970). სსრკ უმაღლეს ლიგაში ჩაატარა 293 მატი (15 გოლი). სსრკ ჩემპიონატის ზუთგზის მესამე პრიზიორი (1962, 67, 69, 71, 72) და სსრკ თაის ფინალისტი (1970). იყო ზუგდიდის „დინამოს“ (1977-79, 1981), სამტრედიის „ლოკომოტივის“ (1980), ლანჩხუთის „გურის“ (1981-82), 1990), თბილისის „შევერდენი 1906-ის“ (1983-87, 88, 1992-94, 1996), „სამტრედიის“ (1991-92, 1994-95), ზუგდიდის „ოდიშის“ (1996-97), თბილისის „დინამოს“ (1998-99), თბილისის „ლოკომოტივისა“ (1999) და საქართველოს ახალგაზრდული ნაკრების (1999-2001) მთავარი მწვრთნელი. სსრკ სპორტის დამსახურებული ოსტატი, ღირსებისა და ვახტანგ გორგასლის II ხარისხის ორდენების კავალერი.

50

**დავით
გომკაჯიშვილი**

დაიბადა 03. 01. 1963, ხურეთი, ონი. **თავისუფალი ჭიდაობა** (130). 1988 წლის სეულის ოლიმპიური თამაშების ჩემპიონი და 1992 წლის ბარსელონის ოლიმპიადის მესამე პრიზიორი. მსოფლიოს ორგზის ჩემპიონი (1985, 90) და მეორე პრიზიორი (1986), მსოფლიო თაის სამგზის მფლობელი (1986, 87, 88), ევროპის ჩემპიონი (1985), კეთილი ნების თამაშების ჩემპიონი (1990), სსრკ ხალხთა IX სპარტაკიადის ჩემპიონი (1986), სსრკ სამგზის ჩემპიონი (1985, 86, 88), ორგზის მეორე (1987, 89) და მესამე (1990) პრიზიორი, დსთ-ს ჩემპიონი (1992). საქართველოს ორგზის წლის საუკეთესო სპორტსმენი (1985, 90). სსრკ სპორტის დამსახურებული ოსტატი. საქართველოს ჭიდაობის ეროვნული ფედერაციის პრეზიდენტი (1994-2000), საქართველოს სპორტის დეპარტამენტის თავმჯდომარის მოადგილე (2002-04). ღირსებისა და ვახტანგ გორგასლის II ხარისხის ორდენების კავალერი.

სეოჯი ჯა ჩვენი უკონჯი იუბილეს აღმოქვევს სხეჯოჯან ოკომპიეჯებს.

ჯეორჯია

ქალაქისი ფანჯურები — ქიჯავ ურთი ქართული ოლიმპიული

როგორც ცნობილია, ოლიმპიური თამაშების ჩატარების უფლებას საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტი მკაცრი შერჩევის შემდეგ აძლევს არა რომელიმე ქვეყანას, არამედ ერთ კონკრეტულ ქალაქს. და თუმცა, საკმაოდ ხშირია შემთხვევა, როცა ოლიმპიადის პროგრამით გათვალისწინებული ასპარეზობების ნაწილი სხვა ქალაქებშიც ტარდება, ესა თუ ის ოლიმპიადა მუდამ ერთ ქალაქთან არის დაკავშირებული და ამ ქალაქის სახელით შედის ისტორიაში. მართალია, მოსკოვის თამაშებზე სხვა ქალაქებში, კერძოდ — ლენინგრადში, კიევსა და მინსკში, ფეხბურთელთა ჯგუფური ტურნირის მატჩებიც გაიმართა, ოლიმპიადის დედაქალაქის გარეთ, ჩვეულებრივ, აფროსანთა შეჯიბრებები ტარდება ხოლმე. ასე მაგალითად, ლონდონის 1908 წლის ოლიმპიადის საიალქნო რეგატა გლახგოში გაიმართა, პარიზის 1924 წლის ოლიმპიადის საიალქნო რეგატა ჰავრში ჩატარდა, ანტვერპენის თამაშების რეგატა — ოსტენდეში, რომის ოლიმპიადისა — ნეაპოლში, მეხიკოსი — აკაპულკოში, ბერლინისა და მიუნხენისა — კილში, მოსკოვისა — ტალინში, სეულისა — პუსანში, ატლანტისა კი — სავანაში.

აი, მელბურნს კი — ავსტრალიის მეორე უდიდეს პორტს — საიალქნო რეგატის სხვა ქალაქში გადასატანი არაფერი სჭირდა. და მაინც, 1956 წლის ოლიმპიური თამაშები პირველი და ჯერჯერობით ერთადერთია ისტორიაში, რომელიც მხოლოდ ორ სხვადასხვა ქალაქში კი არა, არამედ ორ სხვადასხვა ქვეყანაში, მეტიც — ორ სხვადასხვა კონტინენტზე, კიდევ უფრო მეტი — ორ სხვადასხვა ნახევარსფეროში ჩატარდა.

საქმე ის არის, რომ ცოცხალ ცხოველთა ავსტრალიის ტერიტორიაზე შეყვანის სირთულის, კერძოდ — 6-თვიანი აუცილებელი კარანტინის გამო, XVI ოლიმპიადის პროგრამით გათვალისწინებული ცხენოსანთა ასპარეზობების გამართვა მელბურნში შეუძ-

ლებელი გახდა და ოლიმპიადის მასპინძლები, ცხენოსანთა საერთაშორისო ფედერაცია და საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტი სერიოზული პრობლემის წინაშე დადგნენ.

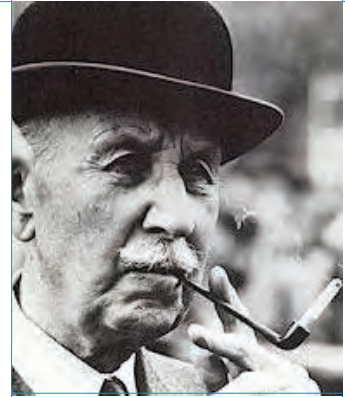
ეს რომ მანამდე სცოდნოდათ, საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის წევრები, მელბურნთან ორთაბრძოლაში უპირატესობას, რა თქმა უნდა, ბუენოსაირესს მიანიჭებდნენ, რომელიც სულ ერთი ხმით დამარცხდა მელბურნთან 1949 წლის 29 აპრილს საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის რომში გამართულ სესიაზე.

ზუსტად ოთხი წლის შემდეგ, 1953 წლის 20 აპრილს მეხიკოში გამართულ თავის მორიგ სესიაზე საერთაშორისო ოლიმპიურმა კომიტეტმა, შექმნილი გამოუვალი სიტუაციიდან გამომდინარე, გადაწყვიტა, მელბურნის ოლიმპიადის ცხენოსანთა ტურნირი სხვა ქვეყანაში გაემართა და საამისოდ ქალაქ-კანდიდატთა ახალი კონკურსი გამოაცხადა.

ოლიმპიელ ცხენ-მხედართა მიღების სურვილი ექვსმა ქალაქმა გამოთქვა: სტოკჰოლმი, პარიზი, რიოდეჟანეირო, ბერლინი, ლოსანჯელესი და მელბურნთან დამარცხებული ბუენოსაირესი.

1954 წლის 13 მაისს ათენში გამართულ სესიაზე საერთაშორისო ოლიმპიურმა კომიტეტმა ამ კანდიდატთაგან სტოკჰოლმი აარჩია. შედეგთის დედაქალაქმა საგრძნობი უპირატესობით გაიმარჯვა. მან 25 ხმა მიიღო 47-დან, მაშინ როცა მეორე ადგილზე გასულ პარიზს მხოლოდ 10-მა ხმოსანმა დაუჭირა მხარი. რიოდეჟანეირომ 8 ხმა მიიღო, ბერლინმა და ლოსანჯელესმა — 2-2, ბუენოსაირესმა კი, რომელმაც ხუთი წლით ადრე სულ ერთი ხმით წააგო ოლიმპიადისათვის გამართული უსასტიკესი ბრძოლა მელბურნთან, კენჭისყრის წინ მოხსნა თავისი კანდიდატურა.

1956 წლის ოლიმპიადა ზაფხულის პირველი და ჯერჯერობით ერთადერთი თამაშებია, რომლებიც ზამთარში ჩატარდა,

წილად. დანარჩენი ქვეყნების წარმომადგენლები უმედლებოდ დარჩნენ. მათ შორის იყო ჰოლანდიაც – ერთ-ერთი ყველაზე წარმატებული საცხენოსნო ქვეყანა ოლიმპიადების ისტორიაში – რომელიც სტოკჰოლმში ერთადერთი მხედრით იყო წარმოდგენილი.

სახელოვანი ჰოლანდიელი ცხენოსნების, მრავალგზის ოლიმპიური ჩემპიონების – ჩარლზ ფერდინანდ პაპიუდ დე მორტანჟის, ადოლფ კონრად ვან დერ ვოორტ ვან ზიიპის, გენერალ პეტერ კრუიფისა და სხვათა მსგავსად, ჰოლანდიის ამ ერთადერთ წარმომადგენელს სტოკჰოლმში დიდი წარმატებისთვის რომ მიეღწია, დღეს მისი სახელი ყველას კარგად გვეცოდინებოდა, მაგრამ მოხდა ისე, რომ მისი სახელი ჰოლანდიის გარეთ თითქმის უცნობია და ჰოლანდიაშიც უფრო მისი არაოლიმპიური კარიერით იცნობენ, ხოლო ოლიმპიურ ისტორიას მისი სახელი მხოლოდ იმიტომ შემორჩა, რომ იგი ერთადერთი ჰოლანდიელი სპორტსმენი აღმოჩნდა 1956 წლის ოლიმპიადაზე.

საქმე ის არის, რომ იმ რამდენიმე თვეში, რომელიც XVI ოლიმპიადის სტოკჰოლმურ და მელბურნულ ნაწილებს შორის იყო, მსოფლიოში ისეთი ამბები დატრიალდა, რომ ოლიმპიადის ლამის ჩაიშალა. ჯერ იყო და, ისრაელი სინაის ნახევარკუნძულზე შეიჭრა, თამაშების ოფიციალურ გახსნამდე ორიოდე კვირით ადრე კი საბჭოთა კავშირმა 200-ათასიანი ჯარი შეიყვანა ბუდაპეშტში, რაც, შეიძლება ითქვას, პირველი ყველაზე დრამატული და ყველაზე მნიშვნელოვანი საერთაშორისო მოვლენა იყო მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ. ისრაელის აგრესიის გამო ოლიმპიადის მონაწილეობაზე უარი განაცხადეს ეგვიპტემ, ლიბანმა და ერაყმა; ხოლო ჰოლანდიამ, ესპანეთმა, ლიხტენშტაინმა და შვეიცარიამ თამაშებში მონაწილეობა არ ისურვეს საბჭოთა აგრესიისადმი პროტესტის ნიშნად. ამას დაემატა ისიც, რომ ოლიმპიადის ტივიანის სპორტსმენთა დაშვების გამო თამაშებს ზურგი აქცია ჩინეთმაც. ეს იყო პირველი მაგრამ არა უკანასკნელი და არა ყველაზე დიდი ბოკოტი თანამედროვე ოლიმპიადების ისტორიაში. თუმცა ეგვიპტეს, ჰოლანდიას, ესპანეთსა და შვეიცარიას სრულყოფილი ბოკოტი არ გამოუვიდათ,

ალექსი ფანჯულიძე ცხენ „ლასკარზე“ 1956 წლის ოლიმპიურ ასპარეზზე სტოკჰოლმში.

თუმცა ამის თქმა მხოლოდ პირობითად შეიძლება და თანაც ევროპოცენტრისტული პოზიციიდან – ნოემბერი და დეკემბერი სამხრეთ ნახევარსფეროში და, ბუნებრივია, ავსტრალიაშიც ზაფხულის თვეებია.

რაკი ცხენოსანთა ოლიმპიური ტურნირიც იმავე წელს უნდა გამართულიყო, ხოლო სტოკჰოლმი ჩრდილოეთ ნახევარსფეროს ჩრდილოეთში მდებარეობს და წლის ბოლოს იქ სპორტული ასპარეზობის ჩატარება გამორიცხული იყო, გადაწყდა, რომ ცხენ-მხედარი XVI ოლიმპიადის მედლებს მანამ გაითამაშებდა, სანამ ეს ოლიმპიადის ოფიციალურად გაიხსნებოდა მელბურნში.

ცხენოსანთა ასპარეზობები სტოკჰოლმში იმწლებანდელი ოლიმპიადის ძირითადი ნაწილის დაწყებამდე ნახევარი წლით ადრე – 10-17 ივნისს გაიმართა. შვედეთის დედაქალაქში 29 ქვეყნის

რამდენიმე ათეული ცხენ-მხედარი ჩავიდა, რომელთა შორის იყვნენ ისეთი გამოჩინებული ცხენოსნები, როგორებიც არიან დასავლეთგერმანელი ჰანს-გიუნტერ ვინკლერი, შვედი ჰენრი სენსერი, ფრანგები პიერ ჟონკერ დ'ორიოლა და ანდრე ჟიუსომი, იტალიელი ძმები რაიმონდო და პიერო დ'ინცეოები, აგრეთვე სამი სახელოვანი ამორძალი – დანიელი ლიზ ჰარტელი, გერმანელი ლიზელოტ ლიზენჰოფი და ინგლისელი პატრიცია სმაისი. სტოკჰოლმში გათამაშებული მედლების ექვსი კომპლექტიდან შვედებს სამი ოქროს მედალი ერგოთ, დასავლეთგერმანელებს – ორი ოქროს, ორი ვერცხლისა და ორი ბრინჯაოს მედალი, ინგლისელებს – ერთი ოქროსი და ორი ბრინჯაოსი, იტალიელებს – ორი ვერცხლისა და ერთი ბრინჯაოსი, შვეიცარიასა და დანიას კი – თითქო ბრინჯაოს მედალი ხვდათ

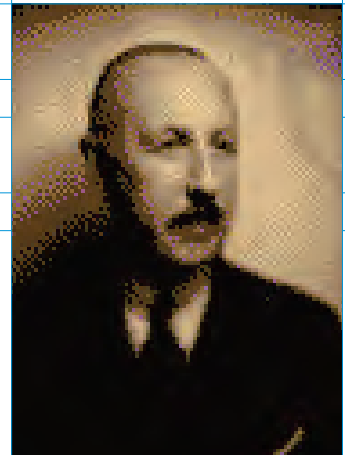
რადგან იმ დროისათვის მათ წარმომადგენლებს უკვე ეასპარეზათ ოლიმპიადის საცხენოსნო ტურნირში.

ასე დარჩა 68 წლის გადამდგარი პოლკოვნიკი ალექსის ფანჩულიძევი ჰოლანდიის ერთადერთი, პირველ და უკანასკნელ წარმომადგენლად XVI ოლიმპიადაზე.

ყველაზე საოცარი კი ის არის, რომ 1956 წლის თამაშები მისი პირველი ოლიმპიადა არ ყოფილა!

მას შემდეგ, რაც 1900 წელს პარიზში გამართული ოლიმპიადის პროგრამაში ცხენით ხტომები შეიტანეს, ცხენოსნობა მეტად პოპულარული გახდა ევროპის ქვეყნებში და მათ შორის – რუსეთის იმპერიაში. რუსეთის ცხენოსან სპორტსმენთა შორის იყვნენ ქართული წარმოშობის ოფიცრებიც, რომლებმაც რუსეთის იმპერიის სხვა მხედრებთან ერთად

სერიოზულ წარმატებებს მიაღწიეს საერთაშორისო ასპარეზზე. მათ შორის იყვნენ სპირიდონ ჭავჭავაძე, ალექსი ფანჩულიძე, კონსტანტინე ავალიშვილი და სხვები. კონსტანტინე ავალიშვილმა, რომელიც ავალოვის გვარით იყო ცნობილი, 1912 წელს ყველაზე პრესტიჟული საცხენოსნო რბოლა – ლივერპულის სტიპლ-ჩეზი მოიგო. სწორედ იმ წელს სტოკჰოლმში გამართულ ოლიმპიადაზე გაემგზავრა რუსეთის ცხენოსანთა გუნდი, რომლის შემადგენლობაში, როგორც ირკვევა ორი ქართველიც იყო, ორი ახალგაზრდა ოფიცერი – სპირიდონ ჭავჭავაძე და ალექსი ფანჩულიძე, რომელსაც წინა წელს ავსტრიაში გამართული ასპარეზობებისას ორი პრიზი მოიგო ცხენის განვრთნაში – საიმპერატორო და ქალაქ ვენისა. სამწუხაროდ, ქართველი მხედრები, როგორც ჩანს, სტოკჰოლმში სათადარიგობად

ალექსი ფანჩულიძე 50-იანი წლების პოლოს.

ნაიყვანეს და ისინი ოლიმპიურ ასპარეზზე არ გამოსულან.

სპირიდონ ჭავჭავაძის შესახებ ვრცელი გამოკვლევა 2004 წელს გამოვაქვეყნე. სწორედ მაშინ შევხვდი პირველად ალექსი ფანჩულიძის სახელს. ვენაში მოპოვებული ბრწყინვალე გამარჯვებების შემდეგ, იგი პირველი ნომერი უნდა ყოფილიყო რუსეთის გუნდში, მაგრამ, მოხდა ისე, რომ ცხენის განვრთნაში რუსეთის სახელით სტოკჰოლმში მიხაილ ეკიმოვი გამოვიდა. მან საბოლოოდ მე-9 ადგილი დაიკავა. მე-9 ადგილი რუსეთის მხედართა საუკეთესო შედეგი იყო სტოკჰოლმში: ორ შვედ და ერთ გერმანელ მხედართან ერთად მე-9-12 ადგილები გაიყო დაბრკოლებათა გადალახვაში რუსეთის იმპერატორის ბიძაშვილმა, ალექსანდრე II-ის შვილიშვილმა, დიდმა მთავარმა დმიტრი პავლოვიჩმაც.

არავინ იცის, რა შედეგს აჩვენებდნენ ქართველი ოფიცრები ან ერთ ან მეორე დისციპლინაში, მაგრამ ფაქტია, რომ ორივე მათგანი ოლიმპიადაზე გამოუსვლელივით უკმაყოფილო დარჩებოდა და გულში წყენასაც ჩაიდებდა. სპირიდონ ჭავჭავაძის ცხოვრება ისე წარიმართა, რომ მას მერე ოლიმპიური მოგონებებისთვის ნაკლებად ეცალა, ალექსი ფანჩულიძეს კი, რომლის მთელი მომდევნო ცხოვრება კვლავ

პოლკოვნიკი ალექსი ფანჩულიძე რუსეთის საიმპერატორო გვარდიის გროდნოს ჰუსართა პოლკის ფორმაში 1936 წელს (მარცხნივ).

იმავე პოლკის ფორმაში 20-25 წლით ადრე (ქვემოთ).

ოლიმპიელი მხედრის წინაპრისა და სახნის, სარატოვის სახელგანთქმული გუბერნატორის ალექსი ფანჩულიძის ბიუსტი სარატოვის ცენტრში.

ვინოგოს მამულის ერთი კუთხე სასახლის ხედი.

მჭიდროდ იყო დაკავშირებული ცხენოსნობასთან, ეს წყენა და გულისტყენა მერე და მერე კიდევ უფრო უნდა გამძაფრებოდა, რადგან თუ 1912 წელს ოლიმპიური თამაშები ის-ის იყო იდგამდა ფეხს და ჯერ შედარებით ნაკლებპოპულარული შეჯიბრება იყო, მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ მსოფლიოს უდიდეს სპორტულ მოვლენად იქცა.

თითქოს დაუჯერებელია, მაგრამ ფაქტია, რომ თავისი ოლიმპიური ოცნება ალექსი ფანჩულიძემ სწორედ სტოკჰოლმში აიხდინა, მაგრამ... მთელი 44 წლის შემდეგ! 68 წლის პოლკოვნიკი, საკუთარი ინიციატივით, კვლავ ჩავიდა ოლიმპიურ სტოკჰოლმში ცხენოსანთა ტურნირზე, ამჯერად უკვე სრულფასოვანი მონაწილის სტატუსით.

საკუთარი ინიციატივა აქ შემთხვევით არ არის ნახსენები. ყველამ კარგად იცის, რომ სპორტსმენი საკუთარი ინიციატივით ოლიმპიადაზე ვერ მოხვდება, თუ მან ოლიმპიადისწინა შესარჩევი ციკლი არ გაიარა და ოლიმპიური თამაშების შესაბამისი დონე არ გამოავლინა.

ალექსი ფანჩულიძეს კი არა-თუ შესარჩევი ციკლი გაეგლო და შესამჩნევი წარმატებები ჰქონოდა ცხენოსნობაში, იმ პერიოდში საერთოდ კარგა ხნის ჩამოშორებული იყო სპორტს. პოლანდიის ცხენოსნობის ფედერაციაც, იმის მიუხედავად, რომ ამ ქვეყანას დიდი ოლიმპიური ტრადიციები ჰქონდა ცხენოსნობაში, ოლიმპიური ლიცენზიის გარეშე დარჩა და 1956 წლის თამაშებზე პოლანდიელ ცხენოსანთა გარეშე ჩაივლიდა, ზემომოყვანილი მიზეზების გამო ცხენოსანთა ოლიმპიური ასპარეზობა სტოკჰოლმში რომ არ გადაეტანათ. როგორც ჩანს, სწორედ მაშინ გადაწყვიტა ალექსი ფანჩულიძემ ოლიმპიადაში მონაწილეობა.

მაგრამ ერთია ასეთი გადანყვეტილების მიღება და მეორე – მისი შესრულება. ასე არ ხდება, რომ ერთ მშვენიერ დღეს სპორტსმენმა ოლიმპიადაზე გამოსვლა

მოინდომოს, ადგეს, წავიდეს და უპრობლემოდ იასპარეზოს. როგორ, რა მანქანებით მოახერხა ხანდაზმულმა ოფიცერმა ოლიმპიური საგზურის მიღება, რა გავლენა ჰქონდა ამისთანა, ან რატომ გამოვიდა პოლანდიის სახელით, როცა თავის დროზე რუსეთის იმპერიის ღირსება უნდა დაეცვა?

ალექსი ფანჩულიძის პიროვნებასთან დაკავშირებით არაერთი ასეთი კითხვა ისმის, ზოგიერთ მათგანზე უკვე არსებობს ზუსტი პასუხი, ზოგიერთი დღემდე პასუხგაუცემელია, ვარაუდების სფეროში გადაყავართ და ხანგრძლივ კვლევა-ძიებას მოითხოვს, მაგრამ ფაქტია, რომ ამ იდუმალი პიროვნების ცხოვრების მეტ-ნაკლებად ცნობილი ეპიზოდებიც კი დაძაბული სათავგადასავლო რომანივით იკითხება. კიდევ უფრო საინტერესო და დამაინტრიგებელი უნდა იყოს მისი ცხოვრების დღემდე უცნობი ეპიზოდები. „1956 წლის ოლიმპიადის მისტიკური მხედარი“ – ასე დაასათურა ფანჩულიძისადმი მიძღვნილი სიუჟეტი ერთმა პოლანდიურმა ტელეარხმა.

ალექსი ფანჩულიძის შესახებ საქართველოში დღემდე არაფერია ცნობილი და ჩემს მიერ 2011 წელს ხელნაერთა ეროვნულ ცენტრში წაკითხული სამეცნიერო მოხსენება მისი სახელის გაცოცხლების პირველი ცდაა, თუ არ ჩავთვლით 7 წლის წინანდელ ჩემსავე საგაზეთო პუბლიკაციას, რომელიც სტოკჰოლმის 1912 წლის ოლიმპიადაში მის შესაძლო მონაწილეობას ეხებოდა და სადაც მისი სახელი პირველად იყო ნახსენები ქართულ ენაზე.

ალექსი ფანჩულიძე, ანუ ალექსის ფანჩულიძევი, როგორც მას პოლანდიური წყაროები და ოლიმპიური ანალები მოიხსენიებენ, 1888 წლის 18 სექტემბერს დაიბადა რუსეთში, დაბა პიატიგორსკში, რუსეთის არმიის გენერალ-ლეიტენანტის ევგენი ფანჩულიძის ოჯახში.

ფანჩულიძეები წარმოშობით იმერეთიდან არიან, ჩხარიდან. ამ გვარის წარმომადგენლებმა უფრო რუსეთში გაითქვეს სახელი – როგორც სამოქალაქო, ისე სამხედრო სამსახურში. ფანჩულიძეთა საგვარეულომ რუსეთის იმპერიას ოთხი გუბერნატორი, თავადაზნაურობის სამი წინამძღოლი და ოთხი გენერალი მისცა.

ფანჩულიძეთა ის შტო, რომელსაც ალექსი ფანჩულიძე ეკუთვნოდა, დავით მათეს ძე ფანჩულიძისგან იღებს დასაბამს. XVIII საუკუნის შუა წლებში იგი რუსეთში გადასულა და არავინ იცის, როგორ, მაგრამ სხვადასხვა მაღალი თანამდებობა სჭერია. ცნობილია, რომ 1764 წელს იგი მცენსკის ვოევოდა ყოფილა, 1776 წელს უკვე ველიკიუსტიუგის ვოევოდაა, ხოლო 1782 წელს სარატოვში წასულა და სამოქალაქო პალატაში დაუწყია სამსახური მრჩეველად. როგორც ჩანს, დავით ფანჩულიძემ ან იმთავითვე თავადად წარადგინა თავი, ან ტიტული ხანგრძლივი და ერთგული სამსახურისთვის იმპერატორმა უბოძა, რადგან მისი შთამომავლები უკვე თავადებად მოიხსენებოდნენ. მისი სამივე ვაჟი გენერალი იყო. ორმა – ივანემ და სიმონმა – 1812 წლის ომში გამოიჩინეს თავი, ხოლო შუათანა,

ალექსი მთელი 18 წლის განმავლობაში სარატოვის გუბერნატორი იყო და მისი ბიუსტი დღესაც დგას ქალაქის ცენტრალურ პარკში. კიდევ ერთი ალექსი ფანჩულიძე – სარატოვის გუბერნატორის შვილიშვილი და პოლანდიელი ოლიმპიელის ბაბუა – დეისტეტიელნი სტატსკი სოვეტნიკი, სარატოვის გუბერნიის თავადაზნაურობის წინამძღოლი და ჩერნიგოვის გუბერნატორი გახლდათ.

ამ შტოს წარმომადგენელთა უმრავლესობა კავალერიაში მსახურობდა, და ვინც არა, ისიც შესანიშნავი მხედარი იყო. კავალერისტი გახლდათ ალექსი ევგენის ძე ფანჩულიძეც, რომელიც გროდნოს ჰუსართა პოლკში მსახურობდა და რომ არა 1917 წლის რევოლუცია, რომელსაც იგი პოლკოვნიკის ჩინით შეხვდა, ისიც, სახელოვან წინაპართა მსგავსად, გენერალი გახდებოდა. სამხედრო კარიერის პარალელურად ახალგაზრდა ოფიცერი ცხენოსნობასაც მისდევდა, როგორც სპორტის სახეობას, და საერთაშორისო ასპარეზზე ისეთი წარმატებები ჰქონდა, რუსეთის იმპერიის ბარეორი მხედარი რომ ვერ დაიკვებინდა.

რევოლუციის შემდეგ ალექსი ფანჩულიძე პოლონეთიდან დანიასში გაიქცა, საიდანაც ოთხი წლის შემდეგ ფაქტობრივად უკან, ალმოსავლეთ პრუსიაში დაბრუნდა. აქ იგი პრინც ბერნჰარდ ლიპე-ბიესტერფელდის მამულში – რეკენვალდში (დღევანდელი ვოინოვო, პოლონეთი) მიიღეს ჯერ სტუმრად, მერე – მეზაღედ და ცხენების მომვლელად, ბოლოს კი სულაც მოურავი და მამულის ფაქტობრივი გამგებელი გახდა. პრინცის მეუღლე იყო ბარონესა არმგარდ ფონ გრამ-სიერშტორპფი და ლტოლვილი რუსი ოფიცერი სნორედ მისი მიწვევით უნდა ჩასულიყო მათთან. როგორც ჩანს, ახალგაზრდა ქართველი თავადი და მასზე ხუთი წლის უფროსი გერმანელი ბარონესა მანამდეც იცნობდნენ ერთმანეთს. ჯერ ერთი, გროდნოს ჰუსართა გვარდიული პოლკი პოლონეთში, ვარშავაში იყო დისლოცირებული და დიდგვაროვანი ჰუსარები არცთუ იშვიათად აბამდნენ ურთიერთობას ადგილობრივ ლაშაზმანებთან. ან, შეიძლება, ისინი პირველად სულაც ვენაში შეხვდნენ 1911 წელს, როცა 24 წლის რუსმა ოფიცერმა იმპერატორის პრიზი მოიგო. არ არის გამორიცხული, რომ ეს პრიზის გადაცემის ცერემონიაზე მომხდარიყო, რომელსაც მრავალი დიდგვაროვანი უნდა დასწრებოდა. ალექსი ფანჩულიძე ხშირად მონაწილეობდა ევროპის სხვადასხვა ქალაქში გამართულ ცხენოსანთა ასპარეზობებში და შეიძლება მათ ერთმანეთი უფრო ადრეც გაიცნეს, როცა ბარონესა თავის პირველ მეუღლესთან, გრაფ ბოდო ფონ ოიენჰაუზენთან ერთად ცხოვრობდა, ან სულაც იმ ერთწლიან შუალედში შეხვდნენ ერთმანეთს, როცა არმგარდ ფონ გრამი პირველ მეუღლეს უკვე გაშორებული იყო, მეორესთან კი ჯერ არ ექორწინა.

ყოველ შემთხვევაში, ისინი რომ მანამდეც იცნობდნენ ერთმანეთს, ამას გვაფიქრებინებს ფანჩულიძის სტუმრობა ლიპე-ბიესტერფელდის მამულში და ის, რბილად რომ ვთქვათ, მეგობრული ურთიერთობა, რომელიც თავად ფანჩულიძესა და ბარონესა არმგარდ ფონ გრამს შორის დამყარდა რუსი ოფიცრის გერმანიაში ჩასვლისთანავე და რომელიც ყველასათვის აშკარა გახდა ჯერ კიდევ პრინც ბერნჰარდის სიცოცხლეში. ალექსი ფან-

ჩულიძეს არმგარდ ფონ გრამი მოფერებით „ჩულის“ ეძახდა. პოლანდიური წყაროები არც იმას მალავენ, რომ ბარონესა საკმაოდ თავისუფალ ცხოვრებას ეწეოდა გათხოვებამდეც, გათხოვილიც და გათხოვევებს შორის შუალედშიც. მეუღლის გარდაცვალების შემდეგ, 1934 წლიდან ჩული – ლიპე-ბიესტერფელდების ჯერ მსახური და შემდეგ მოურავი – ბარონესას არაოფიციალური მეუღლე გახდა. ზოგი-

წინა პლანზე: პრინცი ბერნჰარდი, პრინცესა იულიანა და ბარონესა არმგარდ ფონ გრამ-სიერშტორპფი. მის უკან – ალექსი ფანჩულიძე. 30-იანი წლები.

მარცხენა ფოტოზე: პრინცი ბერნჰარდ ლიპე-ბიესტერფელი. (1972-1934).

პრინცი ბერნჰარდი, პრინცესა იულიანა, ბარონესა არმგარდი, პრინცის ძმა აპუინი და ალექსი ფანჩულიძე.

ზემოთა ფოტოზე: ნინა პლანზე – ალექსი ფანჩულიძე, უკან – ბარონესა არმგარდი (1945).

ქვემოთა ფოტოზე: პრინცესა იულიანა, პრინცი ბერნჰარდი და მათი უახლოესი გარემოცვა; ქვემოთ, მარცხენა კუთხეში – ალექსი ფანჩულიძე.

მარჯვენა ფოტოზე: პრინცესა იულიანას და პრინცი ბერნჰარდის ქორწილის ოფიციალური ფოტოსურათი. მარცხნივ – ბარონესა არმგარდი ფონ გრამსიერშტორპფი, მარჯვნივ – დედოფალი ვილჰელმინა.

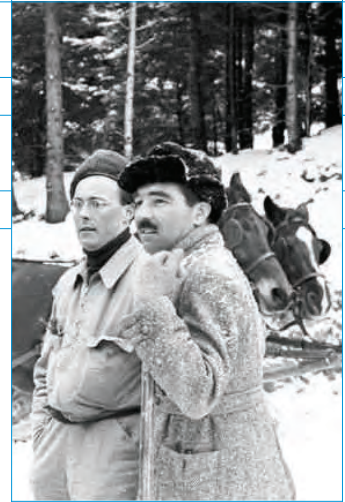
ერთი ჰოლანდიური მედიასაშუალებმა მას მეორე რასპუტინად მოიხსენიებს, ბერნჰარდ-უმცროსი კი მეორე მამას ეძახდა. ჰოლანდიაში ჭორის დონეზე იმასაც წერენ, რომ თითქოს ბარონესას შვილების ნამდვილი მამა სწორედ რუსი ოფიცერი იყო, თუმცა ამის დამასტურებელი უტყუარი საბუთი არსად გამოქვეყნებულა. არმგარდი ფონ გრამის უფროსი ვაჟი – ბერნჰარდ ლეოპოლდ ფრედერიკ ევერჰარდი იულიუს კოერტ კარელ გოტფრიდ პიტერ ლიპე-ბიესტერფელდი ანუ უბრალოდ ლიპე-ბიესტერფელდის გრაფი ბერნჰარდ-უმცროსი 1911 წლის 29 ივნისს დაიბადა იენაში. რამდენიმენლიანი კერძო გაკვეთილების შემდეგ სწავლობდა ბერლინის გიმნაზიაში, მერე ლოზანის კოლეჯში კომერციას დაეუფლა, ბოლოს კი იურიდიული განათლება მიიღო მიუნხენისა და

ბერლინის უნივერსიტეტებში. როგორც სტაჟიორმა მუშაობა დაიწყო უდიდესი გერმანული კონცერნის პარიზის ფილიალში სადაც ძალიან მალე დირექტორთა საბჭოს მდივანი გახდა. 25 წლისა იყო, როცა ჰოლანდიის დედოფალმა ვილჰელმინამ სასიძოვლო შეიგულა. 1936 წელს, სათხილამურო შეგებულების დროს ოლიმპიურ გარმიშ-პარტენკირხენში გაიცნო თუ გააცნეს ჰოლანდიის პრინცესა იულიანა. სექტემბერში იულიანა რეკენვალდში ეწვია საქმროს. შემორჩენილია იქ გადაღებული რამდენიმე ფოტო, სადაც ჰოლანდიელ პრინციესასთან და გერმანელ გრაფთან ერთად ალექსი ფანჩულიძეც არის აღბეჭდილი. ამ ფოტოების გადაღებიდან ორიოდე კვირის შემდეგ ბერნჰარდი ჰოლანდიის მოქალაქე გახდა და სამხედრო ფიცი დადო, როგორც ჰოლანდი-

ის სამხედრო-საზღვაო ძალების კაპიტან-ლეიტენანტმა. კიდევ ორი თვის შემდეგ კი, 1937 წლის 6 იანვარს, დედოფალ ვილჰელმინას წინაშე წარსდგა, რომელმაც მას ჰოლანდიის პრინციის ტიტული უბოძა. მეორე დღეს ჰააგაში შედგა მისი სამეფო უდიდებულესობის, პრინცი ბერნჰარდი ცურლიპე-ბიესტერფელდისა და პრინცესა იულიანას ქორწილი. მას შემდეგ პრინცი ბერნჰარდი თვალსაჩინო ფიგურა გახდა ჰოლანდიის, ევროპისა და მსოფლიო პოლიტიკაში. თუმცა მისი პიროვნება და მისი საქმიანობა, განსაკუთრებით გერმანული ფაშისმიზის წლებში იდუმალეებით არის მოცული და მისი ოფიციალური ბიოგრაფიაც კი მრავალ ურთიერთსაწინააღმდეგო მომენტს შეიცავს. ერთი მხრივ, იგი თანამშრომლობდა ნაცისტებთან, ხოლო ზოგიერთი ინფორმაციით,

პრინცი ბერნჰარდი და დედოფალი იულიანა თანმხლებ პირებთან ერთად, რომელთა შორის არის ალექსი ფანჩულიძეც (მარჯვნივ).

დიც და პრინცესა იულიანაც, უკვე სამი გოგონათი – სამშობლოში დაბრუნდა. იმ პერიოდში ბერნჰარდს პირადი ურთიერთობა ჰქონდა გენერალ დუაიტ ეიზენჰაუერთან და ფელდმარშალ ბერნარდ მონტგომერისთან, რომლებიც არცთუ იშვიათად მისი რჩევებით სარგებლობდნენ.

ხოლო თავად პრინცი ბერნჰარდი ალექსი ფანჩულიძეს ეკითხებოდა რჩევას. ალექსი ფანჩულიძე უახლოესი ადამიანი და შეუვალე ავტორიტეტი იყო ბერნჰარდისათვის მთელი მისი ცხოვრების განმავლობაში. ჰოლანდიური წყაროების თანახმად, პრინცი მის დიდ გავლენას განიცდიდა. ალექსი ფანჩულიძესაც მათთან ცხოვრების პირველივე დღიდან ლიბე-ბიესტერფელდების ვაჟთაგან უფროსი – ბერნჰარდი გამოურჩევიდა და მას მერე ისინი განუყრელნი გამხდარან. პრინცი ყველაფერში ენდობოდა რუსეთის არმიის ყოფილ ოფიცერს, ომის შემდეგ, როგორც ამბობენ, გვერდიდან არ იშორებდა, მის გარეშე არ გადაუდგამს არც ერთი მნიშვნელოვანი ნაბიჯი და 1948 წლიდან, როგორც ჰოლანდიის პრინცი-კონსორტი ხშირად აძლევდა რთულ პოლიტიკურ და დელიკატურ დიპლომატიურ დავალებებს.

პრინცი ბერნჰარდი და ალექსი ფანჩულიძე ნადირობაზე (ზემოთ).

ნაციონალ-სოციალისტური პარტიის წევრიც იყო და „გრძელი ხანჯლების ლამეშიც“ მონაწილეობდა, ეჭვმიტანილი იყო სახელმწიფო ლაღატკი; მეორე მხრივ კი ანტიგერმანული კოალიციის აქტიური მხარდამჭერის სახელი დაიდგო და ფაშიზმის წინააღმდეგ ბრძოლაში თავის გამოჩენისათვის ჰოლანდიის, საფრანგეთის, ინგლისისა თუ ამერიკის შეერთებული შტატების უმაღლესი ჯილდოებით დაიმშვენა მკერდი.

გერმანიის მიერ ჰოლანდიის ოკუპაციის შემდეგ სამეფო ოჯახმა ჯერ ლონდონს შეაფარა თავი, მერე კი იულიანა და მისი ორი გოგონა უსაფრთხოების მიზნით კანადას გაემგზავრნენ, ხოლო ბერნჰარდი ხან – კონტინენტზე იყო, ხან, უფრო ხშირად, კი – ლონდონში, დედოფალ ვილჰელმინასთან და მისი ლტოლვილ მთავრობასთან ერთად. ცოლ-

შვილი რომ კანადას გაისტუმრა, ცოტა ხნით ჰოლანდიაში დაბრუნდა, შემდეგ ჯერ კიდევ თავისუფალ პარიზში ჩავიდა, დღემდე არავინ იცის, რატომ და ბოლოს, ლონდონში დაბრუნებულმა, დიდი ბრიტანეთის დაზვერვას თავისი სამსახური შესთავაზა. 1940 წელს იგი ინგლისისა და ჰოლანდიის სამხედრო უწყებების კავშირის ოფიცერი იყო. იმავე წელს მან მფრინავის ლიცენზიაც მიიღო და რამდენიმე გაფრენა განახორციელა ოკუპირებულ ტერიტორიებზე. მერე დედოფალმა ვილჰელმინამ ჰოლანდიის შეიარაღებული ძალების მთავარსარდლად დანიშნა და, სახმელეთო ჯარების გენერლობასთან ერთად, ფლოტის ვიცე-ადმირლობა და ავიაციის კომოდორის ჩინიც უბოძა. 1945 წლის აგვისტოში სამეფო ოჯახის ყველა წევრი – დედოფალიც, პრინცი ბერნარ-

ომის წლებში ალექსი ფანჩულიძე გერმანიის აღმოსავლეთის რკინიგზაში მუშაობდა, როგორც ოდერის ფრანკფურტის რკინიგზის სადგურის მოხელე. მაშინ ის ჯერ კიდევ რეკენვალდში ცხოვრობდა. მერე არმგარდთან ერთად ფრონტის ხაზს გაერიდა და ბარონესას მშობლიურ ბადრიბურგში გადავიდა, იქიდან კი 1945 წელს პრინცმა ბერნჰარდმა ჰოლანდიაში მიიწვია და 1949 წელს, სულ რამდენიმე თვის შემდეგ, რაც მისი მეუღლე ნიდერლანდის დედოფალი გახდა, ჰოლანდიის მოქალაქეობაც მიაღებინა. ამავე პერიოდში ალექსი ფანჩულიძეც ჰოლანდიის არმიის კოლონელი გახდა.

1952 წელს პრინცმა ბერნჰარდმა დედამისისთვის ჰოლან-

პრინცის უკანონო შვილებზეც, რომელთაგან მან მხოლოდ ორი ალიარა.

პრინც ბერნჰარდსა და დედოფალ იულიანას ოთხი შვილი – ოთხი გოგონა შეეძინათ: ბეატრიქსი (1938), ჰოლანდიის ახლანდელი დედოფალი, ირენი (1939), მარგრიტი (1943) და კრისტინა (1947). ორი უკანონო შვილი,

რომლებიც პრინცმა მოგვიანებით ოფიციალურად ალიარა, ასევე ქალები არიან: ალისია დე ბილენფელდი (1952) და ალექსია გრინდა (1967).

ვარაუდობენ, მაგრამ ვერ ამტკიცებენ, რომ ბერნჰარდის უკანონო შვილია აგრეთვე ინგლისელი ჟურნალისტი, დიდი ბრიტანეთის პარლამენტის ყოფილი წევრი,

ვრი, ბრიტანეთის თავდაცვის ექს-მინისტრი, დღეს ქრისტიანული სოლიდარობის მსოფლიო ორგანიზაციის პრეზიდენტი ჯონათან ეიტკენი.

პრინც ბერნარდთან დაკავშირებული ეს სკანდალური ამბები ამოღებული არა ყვითელი პრესიდან, არამედ სერიოზული წყაროებიდან და ჰოლანდიური ვიკიპედიის ბიოგრაფიული სტატიიდან. სხვათა შორის, პრინც ბერნარდის უკანონო შვილებთან დაკავშირებით ამ სტატიაში არის ასეთი ფრაზაც:

„საოცარია, რომ პრინც ბერნჰარდის ორი უკანონო ქალიშვილის სახელები, ისევე როგორც მისი რამდენიმე შვილიშვილის სახელი, ძალიან ჰგვანან ალექსის ფანჯულიძევის სახელს“...

სულ პირველად კი ლტოლვილი რუსი პოლკოვნიკი 12-13 წლის ბერნჰარდს ცხენოსნობის მასწავლებლად მიამაგრეს. სწორედ მისგან გადაედო პრინცს ცხენის სიყვარული და მისგან ისწავლა ცხენოსნობის მრავალი საიდუმლოება. ომის შემდეგ ჰოლანდიის პრინცი ერთ-ერთ ყველაზე ავტორიტეტულ და პოპულარულ ფიგურად იქცა ცხენოსნობის სამყაროში და არავის გაკვირვებია, როცა ისედაც მრავალი სხვადასხვა ორგანიზაციის სათავეში მყოფი 1954 წელს ცხენოსნობის საერთაშორისო ფედერაციის პრეზიდენტადაც აირჩიეს. პრინცს ეს პოსტი 10 წელიწადს ეკავა და, უპირველეს ყოვლისა, სწორედ მისი გადასაწყვეტი გახდა 1956 წელს ცხენოსანთა ოლიმპიური ტურნირის გამართვა-არგამართვის პრობლემა. საერთაშორისო ოლიმპიურ კომიტეტთან მჭიდრო თანამშრომლობა

მარცხნივ: პრინცი ბერნჰარდი და ალექსი ფანჯულიძე;

მარჯვენა ორ ფოტოზე პრინცი ბერნჰარდი ალბერტინა სიცოცხლის ბოლო წლებში;

იან ფლემინგის ჯეიმს ბონდის გრაფიკული პორტრეტი ნიგნის ერთ-ერთი ჰოლანდიური გამოცემიდან.

ხოლო ქვემოთა ფოტო გადაღებულია სწორედ იმ ხანებში, როცა პრინცი ცხენოსნობის საერთაშორისო ფედერაციის პრეზიდენტი იყო და ხელი შეუწყო ალექსი ფანჯულიძეს ოლიმპიური ოცნების განხორციელებაში.

ჰოლანდიის დედოფალი ბეატრიქსი და მისი პაპობილი ალექსი ფანჩულიძე.

ბით პრობლემა მან წარმატებით გადაჭრა და სტოკჰოლმში ჩატარებული ცხენოსანთა ოლიმპიური ასპარეზობა უფრო მნიშვნელოვან სპორტულ მოვლენად ჩაინერა ისტორიაში, ვიდრე ერთი ნებისმიერი სახეობის ოლიმპიური ტურნირი გახლავთ.

ბუნებრივია, ცხენოსნობის საერთაშორისო ფედერაციის პრეზიდენტს ვერავინ ეტყოდა უარს, რომ ერთი პირადი მოწვევა, ერთი უაილდ-კარდი მას თავისი მამობილისთვის მიეცა, რომელიც ამავე დროს მისი მეგობარიც იყო, მესაიდუმლეც და მრჩეველიც. ცხენოსნობის საერთაშორისო ფედერაციის უაილდ-კარდის საფუძველზე ჰოლანდიის ეროვნულმა ოლიმპიურმა კომიტეტმა, რომლის პატრონიც სწორედ პრინცი ბერნჰარდი იყო, 1956 წლის 4 ივლისს, ასპარეზობის დაწყებამდე ერთი კვირით ადრე, ალექსის ფანჩულიძეს უფლება მისცა, საკუთარი ხარჯით გამგზავრებულიყო სტოკჰოლმში ცხენოსანთა ოლიმპიურ ტურნირში მონაწილეობის მისაღებად.

უაილდ-კარდს დღეს ჩვენში არასწორად თარგმნიან „ველურ ბარათად“. სინამდვილეში, თუ თარგმნაა, „უაილდ-კარდი“ თულფად, კოზირის კარტად ითარგმნება და იგი საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის ან შესაბამისი სპორტის საერთაშორისო ფედერაციის მიერ, როგორც პერსონალური მოწვევა, ამა თუ იმ მოტივით გადაეცემა რომელიმე ქვეყნის ოლიმპიურ კომიტეტს ან ამა თუ იმ სპორტსმენს იმ შეჯიბრებაში ას-

პარეზობისათვის, რომელში მონაწილეობის უფლების მოპოვებაც მან ვერ შეძლო. სხვათა შორის, ზოგჯერ ასპარეზობაზე უაილდ-კარდით დაშვებული სპორტსმენი დიდ წარმატებას აღწევს. მაგალითად, ასე მოიგო კორეელმა ძიუდოსტმა კიე სუნ-ჰუიმ ოლიმპიური ოქროს მედალი 1996 წელს და ასე მოიგო გორან ივანიშვიციმა უიმბლდონი 2001-ში.

სწორედ შვილობილის მიერ გაცემული უაილდ-კარდით მოხვდა 68 წლის ალექსი ფანჩულიძე სტოკჰოლმში, ცხენოსანთა ოლიმპიურ ტურნირზე. ასპარეზობას, ბუნებრივია, მისი შვილობილიც ესწრებოდა, მაგრამ მამობილს მისი პროტექსი ნინაშე თავი არაფრით გამოუჩენია. მისგან მაღალ შედეგს არც არავინ ელოდა.

შემორჩენილია სტოკჰოლმში ალექსი ფანჩულიძის გამოსვლის ამსახველი რამდენიმეწამიანი კინოფირი. ცნობილია იმ ცხენის სახელიც, რომლითაც ალექსი ფანჩულიძე ოლიმპიადაზე გამოდიოდა – ლასკარი. ალექსი ფანჩულიძე ერთადერთი ქართველი ცხენოსანია, რომელმაც ოლიმპიურ თამაშებში მიიღო მონაწილეობა. ამავე დროს იგი პირველი ქართველი სპორტსმენია, რომელიც ოლიმპიადაზე უცხო ქვეყნის სახელით გამოვიდა, რაც 1996 წლიდან მოყოლებული, ჩვეულებრივ ამაზა იქცა. ჰოლანდიელმა კოლონელმა ფანჩულიძემ 1956 წლის ოლიმპიადაზე ცხენის განრვთნაში იასპარეზა და 36 მონაწილეს შორის 28-ე ადგილი დაიკავა.

გარდა თავისი სპორტული ბიოგრაფიისა ალექსი ფანჩულიძე მრავალმხრივ საინტერესო პიროვნებაა. საინტერესოა მისი შეხვედრები მსოფლიოს გამოჩენილ ადამიანებთან, სახელმწიფოთა მეთაურებთან, მეფეებთან, დედოფლებთან, პრინცებთან და პრინცესებთან; შესასწავლია მისი ურთიერთობა რუსული და ქართული ემიგრაციის თვალსაჩინო წარმომადგენლებთან. ჩვენს მიერ ამ კუთხით უკვე მოგროვილია არცთუ მცირე მასალა, რომელიც სერიოზულ ანალიზს მოითხოვს. მუშაობა კი გრძელდება. მოსაძიებელია, თუ საერთოდ არსებობს, ალექსი ფანჩულიძის არქივი და მისი წერილები. „მისტიკური მხედრის“ ცხოვრებისა და თავგადასავლის საფუძვლიანი შესწავლა და გამომზეურება ბევრ სენსაციურ აღმოჩენას გვპირდება.

ალექსი ფანჩულიძე გარდაიცვალა დიუპენჰაიმში, 1968 წლის 10 აპრილს, 80 წლისა. მის საფლავზე რუსული მართლმადიდებლური ჯვარია აღმართული, ხოლო ჰოლანდიური წარწერაა გვამცნობს, რომ აქ განისვენებს კოლონელი ალექსი ფანჩულიძე, დაბადებული რუსეთში, პიატიგორსკში 1888 წლის 18 სექტემბერს.

ხოლო ამ საფლავის საკუთარი თვალთ მნახველთაგან ჯერ არავინ იცის, რომ მათთვის ასე ძნელად წარმოსათქმული „ფანჩულიძე“ რუსული ფორმაა ქართული გვარისა – ფანჩულიძე.

პაატა ნაცვლიშვილი

ალპინიზმი

საუკუნოვანი ბრძოლა ევროპისათვის

ახლა, დედამიწის უმაღლეს მწვერვალ ევერესტზე (8850მ), იგივე ჯომოლუნგმასა და საგარმატპაზე, პირველი ასვლიდან 60-წლიან საიუბილეო დღეებში მრავალი ექსპედიცია მოეწყო. იქ ამსვლელთა გზები მწვერვალის ფერდობებზე დაღუპულ მთამსვლელთა გვამებზეც გადიოდა.

ამ დაღუპულთაგან ბევრის ტრაგიკული აღსასრული მეტეორულად, დღემდე საიდუმლოდ რჩება. ზოგი მათგანის ვინაობა ცნობილია, ნაწილისა კი – უცნობი. არიან ისეთებიც, რომელთა ცხედარს დღემდე არავინ გადაჭყრია, რადგან ისინი სადღაც უფსკრულში გადაჩეხილან, უძირო, ყინულოვან ნაპრაღში ჩაჩეხილან ან ზვავს ჩაუმარხავს და უგზო-უკვლოდ დაკარგულან.

სტატისტიკის მიხედვით, ევერესტის ფერდობებზე 200-ზე მეტი მთამსვლელი განისვენებს. ეს ბევრად მეტია, ვიდრე მსოფლიოს დანარჩენ 13 რვაათასიან პიკზე, თუმცა ისიც აღსანიშნავია, რომ ევერესტის ამგვარ რეკორდსმენობას მასზე მოლაშქრეთა სიმრავლეც განაპირობებს და თუ ამ მწვერვალზე ამსვლელთა და იქ დაღუპულთა რაოდენობას სხვა რვაათასიანებზე მსგავს შეფარდებას შევადარებთ, აღმოჩნდება, რომ ამ მონაცემებით დედამიწის უმაღლესი პიკი მესუთეა.

ერთ-ერთს ევერესტზე დაღუპულთაგან, სახელგანთქმულ ინგლისელ ჯონ მელიორს, როცა იქ გამგზავრებამდე ჰკითხეს, კი მაგრამ, სიცოცხლეს რატომ იგდებთ საფრთხეშიო, უპასუხა, მივდივარ, რადგან ევერესტი არსებობსო.

ამიტომაც მიდიან და მიდიან მთამსვლელები ევერესტზე, სადაც მათ იმ დაღუპულთა გვამები ორიენტირის მაგივრობას უწევენ. ამგვარად, ის წინამორბედნი სიკვდილის მერეც დიდ დახმარებას უწევენ მომდევნო თაობებს. პირველნი კი, ვინც ევერესტზე ბოლომდე გაკვალა ბილიკი, ინგლისელთა ექსპედიციის წევრები შერპი თენსინგ ნორგეი და ახალზელანდიელი ედმუნდ ჰილარი იყვნენ.

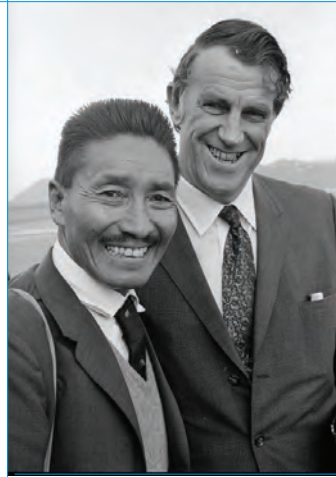
თენსინგისა და ჰილარის იმ ასვლას მართლაც უდიდესი, არნახული და არგაგონილი პატივი ხვდა წილად. მაშინ, 1953 წლის 9 მაისს, 12 საათსა და 50 წუთზე მთამსვლელთა მრავალწლიანი იერიშების შემდეგ ჯომოლუნგმაზე პირველასვლას ისეთივე, ან იქნებ მეტი მნიშვნელობა მიენიჭა, როგორც ჩრდილო და სამხრეთ პოლუსების დაპყრობას. ამიტომაც ამ პირველამსვლელთან შესახვედრად ილტვოდნენ პრემიერ-მინისტრები, პრეზიდენტები, მონარქები და უბრალო ხალხი.

თენსინგს ნეპალის მეფე ტრიბჰუანამ „ნეპალ ტარასი“ (ნეპალის ვარსკვლავი) – ქვეყნის უმაღლესი ჯილდო გადასცა. ინდოეთის პრემიერ-მინისტრმა ჯავაჰარლალ ნერუმ იგი ინდოეთის ეროვნულ ტვირად გამოაცხადა, ჰილარისა და ექსპედიციის მეთაურს ჯონ ჰანტს კი დედოფალმა ელიზაბეთმა ამ ქვეყნის უმაღლესი მემკვიდრეობითი ტიტული – ლორდობა უბოძა; ამას გარდა, თენსინგს ამერიკის ნაციონალური გეოგრაფიული საზოგადოების მედალი გადასცეს.

იყო სხვა მრავალი ჯილდოც, პატივი, ღირსება და დაფასებაც, მაგრამ საზოგადოებაში ატყდა დიდი კამათი, მითქმა-მოთქმა და ჭორებიც გავრცელდა იმის თაობაზე, თითქოს ერთმა მთამსვლელმა, როცა ჯომოლუნგმას წვერზე ბოლო მეტრებს გადიოდნენ, მეორეს... უჯიკავა, რათა მწვერვალზე პირველს შეედგა ფეხიო.

სულელურ ჭორებსა და უაზრო კამათს ბოლო რომ მოღებოდა, ჰილარიმ და თენსინგმა კატმანდუში ხელი მოაწერეს განცხადებას, რომელიც იუნყებოდა, რომ ორივე თითქმის ერთდროულად ავიდა მწვერვალზე.

ჰილარისა და თენსინგს ერთმანეთში გასაყოფი არაფერი ჰქონდათ, მაგრამ ამ სიტყვამ – „თითქმის“, მთლად გადარია ხალხი და ის დავა-კამათი თუ ჭორები ჩაცხრომის ნაცვლად უფრო გაცხარდა.

თენსინგ ნორგეი და ედმუნდ ჰილარი.

მსოფლიოს უმაღლესი მწვერვალი – ჯომოლუნგმა ანუ ევერესტი ანუ საგარმატჰა.

ბოლოს და ბოლოს თენსინგმა თავის წიგნში „მყინვართა ვეფხვი“, ასე აღწერა მწვერვალზე ასვლის ბოლო ნაბიჯები...

მაგრამ მანამ ამ ბოლო ნაბიჯებამდე მივიდოდეთ, მაშინ მგონი ყველას გადაავიწყდა 1933 წელს ინგლისელთა ექსპედიცია ჰიუგ რატლეჯის მეთაურობით. იმ ექსპედიციის წევრებმა ვინ ჰარისმა და ვევერმა 8450 მეტრი სიმაღლიდან პირი რომ იბრუნეს, იქვე იპოვეს ვალიური წერაყინი, რომელიც თან ჩამოიტანეს.

საიდან მოხვდა ეს წერაყინი იქ, მწვერვალამდე 398 მეტრის ქვემოთ? ამ კითხვაზე პასუხის გასაცემად უპრინაია მოკლედ გავიხსენოთ ევერესტის დაპყრობათა ცდების ისტორია.

ევერესტი, როგორც უმაღლესი მწვერვალი, 1952 წელს აღმოაჩინეს. აღმოაჩინეს ქალაქდზე. მაშინ ინდოეთის გეოდეზიური სამსახურის ერთ-ერთი მოხელე საკუთარ თვალს არ უჯერებდა, როცა ევერესტის სიმაღლე გამოიანგარიშა და 8850 მეტრი მიიღო. მერე კიდევ და კიდევ გამოიანგარიშა და, ბოლოს თავისი გამოთვლების სისწორეში დარწმუნებული, ტოპოგრაფიული სამსახურის უფროსს ენდრიუ ვოუსთან კაბინეტში შევარდა და მოახსენა, სერ, „პიკი მე-15“ მე-15 კი არა, პირველია, დედამიწის უმაღლესი მწვერვალიაო.

მანამდე ამ პიკს ჰიმალაის დანარჩენ მწვერვალთა შორის სიმაღლით მე-15 ადგილი ეჭირა.

1982 წელს ევერესტზე საბჭოთა მთამსვლელების ექსპედიციის დროს, როცა მათი საბაზო ბანაკისკენ მიმავალი ჩვენი კავკასიონის მწვერვალთა საშუალო სიმაღლეზე, ზღვის დონიდან 4000 მეტრზე მდებარე სოფელ ტიანგზორეში ავედით, ჩემთვის ნათელი გახდა, რატომ ჩაგრავენ დედამიწის უმაღლეს პიკს. იქიდან ლჰოცზე (8501 მ.) უფრო მაღალი ჩანდა, ვიდრე ევერესტი. იგივე სურათი გადაგვეშალა მანამდეც, უფრო ქვემოდან, როცა „შერპოთა დედაქალაქად“ წოდებულ ნამჩე-ბაზრისკენ მივემართებოდით, მაგრამ ეს ილუზია იყო – სივრცეში ხომ ახლო მდებარე საგნები მაღლები ჩანან, ვიდრე დაცილებული.

დედამიწის უმაღლეს მწვერვალს ტიბეტელი შერპები ჯომოლუნგმას ან ჩომოლუნგმას უწოდებენ. ნეპალელებმა ეს გოლიათი საგარმატჰად მონათლეს.

1856 წელს, სრულიად მოულოდნელად, დედამიწის უმაღლეს მწვერვალს ინგლისელებმა სახელი გამოუცვალეს. მას ინდოეთის ტოპოგრაფიული სამსახურის ყოფილი უფროსის (1823-1843წ.წ.), ინგლისელი ჯორჯ ევერესტის პატივსაცემად ევერესტი დაარქვეს.

ახლა, უკვე მრავალი წელია, რაც მსოფლიოს უმაღლესი მწვერვალის სახელწოდებად რუკებზე და წიგნებში დამკვიდრდა ევერესტი, ჯომოლუნგმა და საგარმატჰა. აქედან ევერესტად მოიხსენიებენ ამერიკაში, ევროპაში, საგარმატჰად – ნეპალში; ჯომოლუნგმად – ინდოეთში, ტი-

ბეტში, ჩინეთში, ყოფილ საბჭოთა კავშირის რესპუბლიკებში, თუმცა ეტყობა, თანდათან აქაც უპირატესობა ევერესტს ენიჭება.

მაგრამ ერთი რამ მაინც ბუნდოვანია. ავტორთა ერთი ჯგუფი ჯომოლუნგმას ასე თარგმნის – „ქალღმერთი – ქვეყნის დედა“, მეორენი – „მინის ღმერთთა დედა“, მესამენი – „მსოფლიოს ქარებისა და თოვლის დედა“, მეოთხენი – „ისეთი მაღალი მთა, რომელზეც ვერცერთი ფრინველი ვერ გადაიფრენს“.

საგარმატჰას კი ერთნი ასე თარგმნიან – „ზღვის სახება“, მეორენი – „ცის მბრძანებელი“, მესამენი – „ცის მწვერვალი“.

ამ პოეტური სახელწოდებებიდან ყველაზე მოხდენილი ალბათ, „ცის მბრძანებელია“, რამეთუ იგია ყველა მწვერვალთა მწვერვალი, თუმცა „ზღვის სახებაც“ მეტად ლამაზად და მოხდენილად ჟღერს. ეს სახელი კიდევ ერთხელ შეგვახსენებს, რომ მრავალი მილიონი წლის წინათ აქ ზღვის ტალღებს პურის ყანასავით მიერეკებოდა ქარი.

მართლაც, ევერესტი ისე გამოიყურება, თითქოს მისი ფერდობებიდან ჩამომდინარე აქაფებული წყალი გაქვავებული თუ გაყინულია, გარდასულ დროთა მოსაგონებლად.

საინტერესოა ევერესტის ხედი კოსმოსიდანაც. იქიდან გადაღებულ ფოტოებზე ნარინჯისფერზე დაღვენთილ თეთრი სითხესავით გამოიყურება.

ახლა კოსმოსიდან დავეშვათ და დედამიწიდან შევხედოთ ევერესტს, რომელიც სულ სხვა სანახავია ტიანგზორეიდან.

ტიანგზორეში მტრედისფრად ინათებდა თუ არა, კარვებიდან გამოვდიოდით და ცის მბრძანებელს გავცქეროდით. მის წინ დევივით განოლილიყო ნუბცზე, ხოლო მარჯვნივ ლჰოცზე დარაჯივით აღმართულიყო. თვალი ვერ ძღებოდა მათი ჭვრეტი. ევერესტი ზანტად ბოლავდა. ქათქათა ნისლი მანდილივით ჰქონდა გვერდზე მოვდებული, ხან თავზე შარავანდედვით ედგა.

ალიონზე მწვერვალთა ფერდობებს ნაცრისფერი გადაჰკრავდა, მერე თანდათან იისფერი ეფინებოდა, და, როცა მზე ამოიწვერებოდა, ვერცხლისწყალგადასხმულივით ელვარებდა მის სხივებში. იქიდან მწვერვალთა მწვერვალი საოცრად მშვიდი და წყნარი ჩანდა, მაგრამ ახლოდან, კვხუმბუს მყინვარიდან, სადაც ირგვლივ გოლიათი მწვერვალების გრანდიოზული თოვლიანი ფერდობები იყო, თავი უზარმაზარ ცინულოვან ორმოში მეგონა და იგი მეტად პირქუშ და დამთრგუნველ შთაბეჭდილებას ახდენდა. მის ფერდობებზე 40 გრადუსი ყინვა, ქარბუქი და ქარბორბალა მძვინვარებდა.

ნიადაგ ასე ყოფილა და არის – ცის მბრძანებელი თითქოს ლამობდა და ლამობს კადნიერებისთვის დასაჯოს მთამსვლელები, რომლებიც ბედავენ მის ციცაბო ფერდობებზე იერიშის მიტანას.

ამ ბრძოლაში ბევრი მთამსვლელი დაიღუპა.

ცის მბრძანებელი მანამ პირველად დანებდებოდა მთამსვლელებს, იგი... მსხვერპლს ითვლიდა და ეს მხოლოდ დასანყისი იყო.

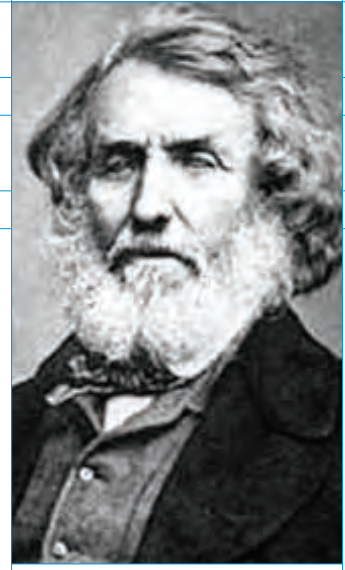
კაცმა არ იცის, პირველად ვის მოუვიდა აზრად, ასულიყო ევერესტზე. ცნობილია, რომ ინგლისელი მწერალი და მთამსვლელი ჩარლზ ბრიუსი ჯერ კიდევ 1893 წელს გეგმავდა ევერესტზე ასვლას, ხოლო 1907 წელს ექსპედიციასაც ამზადებდა.

სამწუხაროდ, ის ექსპედიციები ჩაიშალა, ვინაიდან ტიბეტიდან

ნაც და ნეპალიდანაც, რომელთა შესაყარზეც ეს მწვერვალი მდებარეობს, უცხოელებისთვის საზღვრები ჩაიკეტა. ტიბეტში უცხოელთაგან პირველი ინგლისელები შეუშვეს 1922 წელს.

თუ ევერესტზე პირველასვლების ცდების ისტორიას გადავავლებთ თვალს, დავრწმუნდებით, რომ პრიორიტეტი ინგლისე-

ლებს ეკუთვნით. ალპინიზმი ინგლისში, იმ დროის კვალობაზე, ფრიად პოპულარული და განვითარებული გახლდათ. ამასთან, მოგეხსენებათ, ინდოეთი დიდი ბრიტანეთის კოლონია იყო. იქ ბევრი ინგლისელი ცხოვრობდა, რომლებიც, თავიანთი პროფესიიდან და გატაცებიდან გამომდინარე, ხშირად ყოფილან ჰიმალაისა და ყარაყორუმის მთებში და არა მხოლოდ იქ. ესენი იყვნენ გეოგრაფები, ტოპოგრაფები, გეოდეზისტები, სამხედრო მოსამსახურენი, მონადირენი თუ თავგადასავლების მაძიებელნი. ამიტომაც ინგლისელებს სხვებზე მეტი შესაძლებლობა ჰქონდათ უკეთ შეესწავლათ ეს მთები. ჰოდა, რვაათასიანებზე პირველი ექსპედიციიდან 30 წლის განმავლობაში (1892-1922წ.წ.) მონყობილი 14 ლაშქრობიდან 11 ინგლისური იყო. იმ დროს ორი ექსპედიცია

ჯორჯ ევერესტი, ვისი სახელიც დაარქვეს მსოფლიოს უმაღლეს მწვერვალს.

ორ დანარჩენ ფოტოზე კი ინგლისელთა პირველი ევერესტული ექსპედიციების წევრები არიან აღბეჭდილი.

თავის დროზე ამ ფოტოებმა შეძრა ალპინისტური და არა მარტო ალპინისტური სამყარო.

შვეიცარიელებმა და ერთიც ავსტრიელებმა მოაწყვეს.

ასე იყო თუ ისე, 1922 წელს ინგლისელებმა, დიდი მცდელობის მერე ტიბეტის მმართველ დალაი ლამასგან მიიღეს ნებართვა, რათა მთამსვლელები მის საბრძანებელში შესულიყვნენ და ევერესტზე დაზვერვითი ექსპედიცია მოეწყოთ.

მთამსვლელებმა აღარ დააყოვნეს და ინდოეთის მაღალმთიან დასახლება დარჯილინგიდან უშველებელი ქარავანი დაიძრა

პოლკოვნიკ ჰოვარდ ბერის მეთაურობით. ექსპედიციამ გვერდი აუარა ნეპალს, გადავიდა ტიბეტში და ამ ქვეყნებს შორის გამავალ საზღვრებს დასავლეთისკენ გაუყვა. ამ სრულიად გამოუყვლევ გზაზე მათ გადალახეს ჰიმალაის მთავარი და სხვა ქედები, მათი განშტოებები და 500-კილომეტრიანი ლაშქრობის დაწყებიდან ერთი თვის მერე, როგორც იქნა, მიაღწიეს ტიბეტის ქალაქ ტინკრისს, საიდანაც მათ თვალწინ ერთბაშად ოთხი რვაათასიანი ალიმართა: კანჩენჯანგა, მაკალუ, ლჰოცზე და მასში იმგვარად ათქვეფილი ევერესტი, თითქოს ეს ორი მწვერვალი ერთი მთლიანი მასივიყო. აქედან ამ მწვერვალს ქედები ეფარებოდა და მხოლოდ მათი თავები მოსჩანდა, მაგრამ მაინც გრანდიოზული სანახავენი იყვნენ.

აქვე ვთქვათ, რომ ამის შემდგომ ყველა ექსპედიცია 1949 წლამდე, მანამ ნეპალის სამეფო საზღვრები გაიხსნებდა, ევერესტისკენ სწორედ ამ მომქანცველ გზას გადიოდა.

ამ ექსპედიციამ ევერესტის რაიონში სამი თვე გაატარა. მისმა წევრებმა იქაურობა გამოიკვლიეს, რუკებიც შეადგინეს და მწვერვალზე ასასვლელ მარშრუტსაც მიაგნეს, რომელიც ნანილობრივ გაიარეს კიდეც და ჩანგლას უღელტეხილამდე (6985მ.) ააღწიეს. აქედან მწვერვალზე გამავალი გზა ყველაზე მოხერხებული ჩანდა და მართლაც, ნეპალიდან იერიშებამდე ყველანი აქედან ცდილობდნენ ასვლას.

მომდევნო წელს ინგლისელთა შემდგომი ექსპედიცია უკვე ჩარლზ ბრიუსის ხელმძღვანელობით გაუდგა გზას, რომლის წევრებმაც იმ დროისთვის ფანტასტიკურ სიმაღლეს, 8326 მეტრს მიაღწიეს, თანაც გუნდის წევრთაგან სამნი, მელორი, ნორტონი და სომერვილი 8170 მეტრამდე ჟანგბადის გამოუყენებლად ავიდნენ, რაც დღესაც კი ცოტას თუ ძალუძს.

საუბედუროდ, ჩრდილოეთ უნაგირზე უშველებელი ზვავი მოსწყდა და 7 შერპის სიცოცხლე შეინირა. ეს იყო პირველი მსხვერპლი, რაც ევერესტმა შეინირა. და მაინც, ამ ექსპედიციის მიღწევა მსოფლიოში უდიდეს სენსაციად მონათლეს.

მომდევნო ექსპედიცია 1924 წელს მოეწყო და იგი მეტად სავალალოდ დაიწყო – ზოგმა ხელ-ფე-

ხი მოიყინა, ზოგმაც მოიტეხა და მას თავიცა და ნეკნებიც მიაყოლა; ბევრს 30-გრადუსიანი ყინვაში ფილტვების ანთება დაემართა, ორი ტვირთმზიდავი დაიღუპა და ევერესტმა თავის მსხვერპლთა რაოდენობა 9-მდე გაზარდა, მაგრამ ინგლისელებმა იხტიბარი არ გაიტეხეს და იერიშები განაგრძეს. ექსპედიციის წევრმა ნორტონმა დაახლოებით 8565 მეტრამდე ააღწია, თანაც უჟანგბადოდ და ეს ორივე მიღწევა, რა თქმა უნდა, რეკორდი იყო. ეს რეკორდი გააუმჯობესეს იმავე ექსპედიციის წევრებმა მელორმა და ირვინმა.

ლაშქრობამდე ჯონ მელორმა ცოლს მისწერა:

„ეს უფრო ომს დაემსგავსება, ვიდრე ასვლას. იმედი არ მაქვს, რომ დავბრუნდები“. მელორს წინათგრძნობა აუხდა. მელორს და ირვინს ბოლოს დაახლოებით 8600 მეტრის სიმაღლეზე მოჰკრეს თვალი, მას მერე კი ისინი აღარავის უნახავს.

ახლა ზოგი ცნობილი მთამსვლელი ფიქრობს, მელორმა და ირვინმა მწვერვალს მიაღწიეს, მაგრამ დაშვებისას დაიღუპნენო.

ამ ამბავს კიდეც დავუბრუნდებით, მანამდე კი გავიხსენოთ, რომ ამ ექსპედიციის მიღწევა, მიუხედავად იმისა, რომ მისი ოთხი წევრი დაიღუპა, უდიდესი გამოხმაურება მოჰყვა. მის წევრთა მიერ აღებული სიმაღლე პრაქტიკულად უკვე ყველა სხვა „რვაათასიანზე“ მაღალი იყო, გარდა თვით ევერესტისა. ამიტომაც შამონის ოლიმპიურ თამაშებზე უპრეცედენტო გადაწყვეტილება მიიღეს და ამ ექსპედიციის მეთაური, გენერალი ბრიუსი ოლიმპიური მედლით დააჯილდოვეს.

ამის მერე ევერესტს 1933 წლამდე არავინ გაკარებია. იმ წელიწადს კი კვლავ ინგლისელთა ექსპედიცია მოეწყო, იმჯერად – ჰიუგ რატლეჯის მეთაურობით. ამ გუნდის მეტად მაღალი დონის მთამსვლელებმა ბოლო საიერიშო ზანაკი მანამდე არნახულად მაღლა, 8350 მეტრი სიმაღლეზე დადგეს და ამ რეკორდმა მთელი ოცი წელი გაძლო.

მწვერვალისკენ მიმავალმა ვინ ჰარისმა და ვეგერმა 8450 მეტრის სიმაღლეზე იპოვეს ის ვალიური წერაყინი, რომელიც წერილის დასაწყისში ვახსენეთ და ქვემოთ ჩამოიტანეს. ის წერაყინი ან მელორის უნდა ყოფილიყო, ან ნორტონის, თუმცა იქ არც მათი ცხედრები ჩანდა, არც სხვა რამ კვალი. მალე მუსონებიც დაიწყო და ეს ექსპედიცია ამით დასრულდა.

1949 წლამდე, მანამ ნეპალის საზღვრები გაიხსნებოდა, ინგლისელებმა ჩრდილოეთიდან კიდევ ოთხჯერ (1934, 1935, 1936 და 1938 წლებში) სცადეს ევერესტზე ასვლა, მაგრამ მანამდე მიღწეული ზღვარი ვერ გადალახეს.

მერე ტიბეტი ჩინეთმა შეიერთა და იქ მთავლებს შესვლა აკრძალა. სამაგიეროდ, 1949 წელს ნეპალის საზღვრები გაიხსნა და მთავლებს აქეთ გამობარგდნენ. რაკი სამხრეთის საზღვრები შეუსწავლელი იყო, ყველაფერი თავიდან დაიწყო. ამიტომაც ინგლისელთა 1949-50-51 წლების ექსპედიციები დაზვერვითი ხასიათის იყო.

ამ ექსპედიციებს კჭუმბუს ყინვარის ხილვამ, მარშრუტის დასაწყისშივე რომ იყო, თავზარი დასცა და მისი დაძლევის იმედი ლამის მთლად გადაუწურა.

მოგვიანებით სახელგანთქმული ინგლისელი მთამსვლელი კრის ბონინგტონი იტყვის, კჭუმბუს ყინვარის დაძლევა იგივეა, რაც დანაღმული ველის გავლით შუა საუკუნეების ციხე-სიმაგრეების აღება და ჩასაფრებულთაგან თავის დაღწევა.

მაგრამ აი, მომდევნო წელს მართლაც რომ საიდანდაც გამოტყვერნენ შვეიცარიელები, რომლებსაც ვი დიუნანი მეთაურობდათ. მათ ექსპედიციაში მიიწვიეს შერპი მთამსვლელებიც, მათ შორის თენსინგ ნორგეიც. მან და შვეიცარიელმა რაიმონდ ლამბერტმა 8500 მეტრამდე ააღნიეს და ბოლოს მაინც პირი იბრუნეს. იმავე წლის შემოდგომაზე ისინი კვლავ მიადგნენ ევერესტს, მაგრამ ამჯერად 8100

მეტრამდე ავიდნენ, თანაც ერთი შერპი დაეღუპათ.

ამის მერე ევერესტის დალაშქვრა უკვე ეჭვს ალარ ინვეცდა და დედამიწის უმაღლეს მწვერვალს 1953 წელს ისევ ინგლისელების ექსპედიცია მიაღება, ამჯერად ჯონ ჰანტის მეთაურობით. გუნდის წევრთა შორის ყველაზე მდიდარი ევერესტული გამოცდილებით იყო თენსინგ ნორგეი, რომელიც დედამიწის უმაღლეს მწვერვალზე მეშვიდედ მიდიოდა.

ეს შვიდნახევარტონიანი ექსპედიცია 350 მზიდავის და 39 მოსიმაღლე მეზარგული შერპის თანხლებით შვეიცარიელების მიერ „გაკვალულ“ გზას გაუდგა.

შერპებმა თავიანთი ამტანობით, გამტანობით, ვაჟაკობითა და უშრეტე ენერგიით ინგლისელები კიდევ ერთხელ გააოცეს და ალაფრთოვანეს. შერპები ჟანგბადის აპარატურით არ სარგებლობდნენ და 23-კილოგრამიან ბარგს მიათრევდნენ. არადა, ჯერ კიდევ ლონდონში ფიქრობდნენ, რომ ასეთ სიმაღლეზე მეტად გაიშვიათებული ჰაერის პირობებში ტვირთის მაქსიმალური წონა 14 კილოგრამი უნდა ყოფილიყო.

ასე იყო თუ ისე, ამ ექსპედიციის წევრებმა 12 აპრილს 5300 მეტრის სიმაღლეზე საბაზო ბანაკი დასცეს და მეორე დღესვე კჭუმბუს მყინვარს შეუტიეს...

წინა კაცი უკანას ხიდაო და, მართლაც, ინგლისელებს დიდად დაეხმარა შვეიცარიელების მიერ მარშრუტზე დატოვებული, თოვლში ჩამარხული და კარგად შენახული პროდუქტი, საჭურველი და ჟანგბადის ბალონებიც, რომლებიც ბლომად იპოვეს და გამოიყენეს კიდევ, მაგრამ ასვლა მაინც მეტად რთული იყო. იქ, სამხრეთ უნაგირაზე ასულთ საშინელი ყინვისგან მათ ვერ იცავდა სქელი შალის შარვალ-სვიტერი, ბუმბულის შარვალი, ქურთუკი, ქარგაუმტარი საიერიშო კოსტიუმი და სამი წყვილი ხელთათმანი (ასევე ისინი კვლავ მიადგნენ ევერესტს, ან როგორ დაიცავდა, რო-

ცა იქ, ყინულით დაფარულ ფართო და გრძელ კლდოვან მოედანზე მუდამ ძლიერი ქარი ქრის და ხშირად ქარიშხალშიც გადადის. იქ ორი კარვის დადგმა იყო საჭირო. ამ კარვების დადგმა ექ-

ვნიზოდები 1953 წლის წარმატებული ექსპედიციიდან.

ედმუნდ ჰილარი და თენსინგ ნორგეი ევერესტზე (ზემოთ); ჯონ ჰანტი, თენსინგ ნორგეი და ედმუნდ ჰილარი დელიში, ნეპალიდან დაბრუნების შემდეგ (ქვემოთ).

სპედიციის მეთაურმა ჯონ ჰანტიმ ასე აღწერა: „ჩვენ ძალიან მისაჯვებულნი ვიყავით და იმ ქარიშხალთან საბრძოლო ძალა ამკარად აღარ გავაჩნდა. მთელი ძალების დაძაბვით საათზე მეტ ხანს შეუპოვრად ვცდილობდით, რომ როგორმე ერთადერთი კარავი მაინც დაგვედგა. სხვა შემთხვევაში ამას ერთ-ორ წუთში გავაკეთებდით. ქარიშხალი კარავს ნიადაგ ხელიდან გვგლეჯდა და ჩვენ თოკებში ისე ვიხლართებოდით, როგორც აბლაბუდაში. ვდგებოდით და ბარბაცით მაინც შეუპოვრად ვცდილობდით მიზნისთვის როგორმე მიღწევას, მაგრამ ძალები მეტისმეტად არათანაბარი იყო.“
 ასე იყო თუ ისე, მთამსვლელებმა 12 აპრილს 5300 მეტრზე

საბაზო ბანაკი რომ დადგეს, დიდი ჭაპანწყვეტის მერე, 29 მაისს, მწვერვალს მიაღწიეს.

და რა ხდებოდა იმ დროს, 11 საათსა და 30 წუთზე დედამიწის კენწეროზე?

პირველამსვლელები ერთმანეთს ხელს ართმევდნენ, ეხვეოდნენ და ზურგზე იმდენ ხანს უტყუაპუნებდნენ ხელს, მანამ ყანგბადის უკმარისობისგან იძულებულნი არ გახდნენ ეს „გართობა“ შეეწყვიტათ. ისინი ედმუნდ ჰილარი და თენსინგ ნორგეი იყვნენ, თუმცა მათ გამარჯვებაში ყველამ, უკლებლივ ყველამ თავისი უდიდესი წვლილი შეიტანა.

მოგვიანებით ჰილარი იტყვის:

„პირველი გრძნობა, რაც მწვერვალზე ასვლისას განვიცადე, უდიდესი შვება იყო, რომ საჭირო აღარ იქნებოდა საფეხურების გაუთავებელი ჩეხვა, რომ აღარ იქნებოდა ატყორცნილი თოვლის მასა, რომლის ყოველი ახალი გამოჩენა გზის დასასრული გვეგონა, მაგრამ კვლავ თოვლის მასა აღიმართებოდა ხოლმე ჩვენ წინ.“

და მაინც, ამ ორიდან ვინ ავიდა პირველი დედამიწის სახურავზე? ეს კითხვა ალბათ არც ჩვენს ზოგიერთ მკითხველს ასვენებს და ამიტომაც გავიხსენოთ თავად თენსინგის ნაამბობი:

„მწვერვალამდე დარჩენილი იყო რამდენიმე მეტრი, როცა მე და ჰილარი შევჩერდით, ავიხედეთ ზევით და კვლავ განვაგრძეთ გზა. ჩვენ ერთმანეთთან გვაერთიანებდა დაახლოებით ათმეტრიანი თოკი, ოღონდ მე ხელზე დახვეული მქონდა თოკის დიდი ნაწილი. ასე რომ, ჩვენ შორის მანძილი ორ მეტრს არ აღემატებოდა. მე არ ვფიქრობდი „პირველზე და მეორეზე“, არ ვფიქრობდი იმაზე, რომ იქ ოქროს ვაშლი ძევს, ახლა ხელს ვკრავ ჰილარს და ვაშლიც მე დამრჩება-მეთქი“. ნელა მივდიოდით, მაგრამ მტკიცედ. და აი, მივადღწიე მწვერვალს. ჰილარიმ პირველმა შედგა ზედ ფეხი, მე კი მეორემ“.

ამით დასრულდა დედამიწის უმაღლეს მწვერვალზე პირველასვლა და მასთან ერთად ჭორეზიც, მაგრამ აქ უკვე ბევრს გაახსენდა ინგლისელთა 1924 წლის ექსპედიციის უგზო-უკვლოდ დაკარგული ორი წევრი, ირვინი და მელორი, რომლებსაც ბოლოს დაახლოებით 8600 მეტრის სიმაღლეზე მოპკრეს თვალი და, ბევრი მთამსვლელის აზრით, ისინი მას მერე დაიღუპნენ, როცა მწვერვალი დალაშქრეს.

ირვინი და მელორი გაახსენდა მწვერვალზე მდგომ ჰილარ-თენსინგის წყვილსაც, რომელმაც დაშვებამდე კიდევ ერთხელ შეათვალიერა ევერესტის თავი, იქნებ აქ მათი ყოფნის რაიმე კვალი ვნახოთო, მაგრამ ვერაფერი აღმოაჩინეს.

ამის მერე ევერესტი კიდევ ბევრჯერ, წარმოუდგენლად ბევრჯერ დანებდება ადამიანებს და 1999 წელს მის ჩრდილოეთ ფერდობზე, სადაც 8150 მეტრის სიმაღლეზე, ალპინისტები მოულოდნელად გადაეყრებიან პირქვედამხობილი მთამსვლელის ცხედარს, რომელიც ხელებით ევერესტს ჩაბლაუჭებოდა, ფეხი კი ნვივში გადატეხოდა.

ამ მთამსვლელს მისი არქაული ალპინისტური სამოსი მთელს ტანზე მთლად შემოძარცვოდა, შემოგლეჯოდა და მოშიშვლებული ზურგი მოუჩანდა, კისერთან კი საყელოს ნაფლეთები შერჩენოდა. იმ ნაფლეთებზე მთამსვლელებმა ნახეს კოხტად ამოქარგული წარწერა: „ჯონ მელორი“

ახლა, როცა ევერესტის პირველი დალაშქრიდან 60-წლიანი საიუბილეო თარიღი დამრგვალებულა, შეუძლებელია არ გავიხსენოთ მასზე ამსვლელი ქართველი მთამსვლელები და ისინიც, რომელთა ექსპედიციაც იგეგმებოდა, მაგრამ სამწუხაროდ, მათ ოცნება ოცნებად დარჩათ. არადა, ისინი ჯერ კიდევ 1959 წელს აპირებდნენ ასვლას. ეს ის დრო იყო, როცა ევერესტზე მხოლოდ ინგლისელებისა და შვეიცარიელები

ბის თითო ექსპედიციის წარმომადგენლები იყვნენ ასული და იქიდან ექვსად-ექვს მთამსვლელს გადმოუხედავს. ამიტომ, ჩვენი ალპინისტების იმდროინდელი მეტად საარაკო ოსტატობის, გამოცდილების, ასაკისა თუ შესაძლებლობის კვალობაზე სრულიად შესაძლებელი იყო, რომ მესამე წარმატებული ექსპედიცია სწორედ ქართული გამომდგარიყო ან საბჭოური, რომლის წევრები ასევე ჩვენი მთამსვლელებიც იქნებოდნენ. ეს იმ დროს მეტად რეზონანსული იქნებოდა, რადგან ევერესტზე ასვლა ჯერ კიდევ დიდ ამბად ითვლებოდა, მით უმეტეს მანამდე ბოლომდე გაუვლელი ჩრდილოეთის მარშრუტით.

მაშინ 1953 წელს საბჭოთა მთამსვლელთა ნაკრები ჩინელ ალპინისტებთან ერთად სწორედ ჩრდილოეთის მარშრუტის დასრულებას ისახავდა მიზნად. პეკინში გასამგზავრებლად საბჭოელებმა დათქმულ დროს თავიც კი მოიყარეს ერთად, რომელთა შორის

რის ქართველი მთამსვლელები იოსებ კახიანი და მიხეილ ხერგიანიც იყვნენ. მათი ბარგის ნაწილიც უკვე გაგზავნილი იყო...

იმავდროულად მთლიანად ქართველი მთამსვლელებით დაკომპლექტებული ექსპედიცია ნეპალის მხრიდან გეგმავდა ასვლას...

ეს ყოველივე იმით დაიწყო, რომ 1957 წელს საბჭოთა კავშირში ოფიციალური ვიზიტით ჩამოსული ნეპალის მეფე რაჰენდრა თბილისსაც ეწვია. აქ მასპინძლებმა, როგორც იტყვიან, ისე გაჩარხეს საქმე, რომ მეფისგან მოსკოვის გვერდის ავლით საევერესტო ლაშქრობისთვის მიწვევა მიიღეს. იმ გუნდის წევრთა შორის იყვნენ: აგი აბაშიძე, ზურაბ და ლევან ახვლედიანები, პირიბე გვარლიანი, ჯოკია გუგავა, დიმიტრი დანგაძე, თეიმურაზ კუხიანიძე, გიორგი მაჭარაშვილი, ჯუმბერ მეძმარიაშვილი, შოთა მირიანაშვილი, ნოდარ ნადირაშვილი, დიმიტრი ობოლაძე, ოთარ ყაველაშვილი, შოთა ჩართოლანი, სოლიკო ხაბეიშვილი, რევაზ და ოთარ ხაზარაძეები, მიხეილ ხერგიანი.

სამწუხაროდ, ორივე ექსპედიცია სულ ბოლო მომენტში ჩაიშალა. მიზეზად ის ითქვა, ტიბეტში პოლიტიკური ვითარება გამწვავდა, მაგრამ რა ხელი ჰქონდა საქართველოს მთამსვლელთა გუნდს ტიბეტთან ან საერთოდ ჩინეთთან და იმათ პოლიტიკასთან? ისინი ხომ ნეპალის მხრიდან აპირებდნენ ასვლას, მაგრამ იქ, „ზემოთ“, მოსკოვში, ეტყობა, იფიქრეს, ერთი ცენაზოთ და, ქართველები მართლაც ავიდნენ დედამიწის უმაღლეს მწვერვალზე, საბჭოთა გუნდმა კი კრახი განიცადოს, მერე ხომ ქვეყანაზე თავი მოგვეჭრებაო. ჰოდა, ადგენენ და დედამიწის სახურავისკენ არც ერთი გაუშვეს და აღარც მეორე.

1980 წლისთვის ევერესტზე ასასვლელად მეორედ დაიგეგმა საბჭოთა ექსპედიცია. მის კანდიდატთა შორის მესტიელი სერგო ბარლიანიც იყო, მაგრამ ამ გუნ-

დის გამგზავრება ორი წლით გადაიდო, რასაც ნაკრების წევრთა გადახალისება მოჰყვა.

სამწუხაროდ, სერგო ბარლიანი ახალ შემადგენლობაში ველარ მოხვდა, სამაგიეროდ, განახლებულ სიაში გამოჩნდა მესტიელი აკაკი (ხუტა) ხერგიანის სახელი.

სამწუხაროდ, როგორც ქართველებს გვჩვევია, მოსკოვში წასისინება და დასმენა დავიწყეთ, ხერგიანი ასეთი და ისეთი ცუდი კაციაო. მერე იმდენი ქნეს, აკაკი ხერგიანი ნაკრების წევრთა სიიდან ამოიღეს. ბოლოს სოლიკო ხაბეიშვილის მცდელობითა და გავლენით, რომელიც იმდროინდელი საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მდივანი იყო, ხერგიანი ექსპედიციაში კინოოპერატორად შეიყვანეს, რათა მწვერვალზე ასვლა გადაეღო.

ამ ექსპედიციამ მიზანს მიაღწია. მთამსვლელებმა მწვერვალის მანამდე უვალი სამხრეთ-დასავლეთის კედლის ავლით დაღამ-

თენსინგ ნორგეი (მარცხნივ); თენსინგ ნორგეი და მიხეილ ხერგიანი საქართველოში (ზემოთ); მიხეილ ხერგიანი, ჯონ ჰანტი და იოსებ კახიანი შოტლანდიაში (ქვემოთ).

საქართველოს დროშა
ჯომოლუნგმაზე პირველმა
რომან გიუტაშვილმა ააფრიალა.

„მშვიდობიანი კავკასია-99“-ის
წევრები – ბენო ქაშაკაშვილი,
აფი გიგანი, ბიძინა გუჯაბიძე და
ლევონ სარქისოვი – ევერესტზე.

ქრეს, რაც მანამდე დაუძლეველად
ითვლებოდა, ეს კი მეტად რეზო-
ნანსული ასვლა გამოდგა.

ამ ასვლაში თავისი დიდი
წვლილი შეიტანა აკაკი ხერგიან-
მაც. მან 6100-7300 მეტრის სი-
მაღლეზე ხუთჯერ აზიდა ბარგი,
ამდენჯერ კი იქამდე არცერთი
მთამსვლელი არ ასულა. ამას

გარდა, ხერგიანი ბარგიანად კი-
დევე ორჯერ ავიდა 7900-მეტრამ-
დე და იქ კინოკადრებიც გადაი-
ლო, მაგრამ ბოლოს მას და კიდევ
ორ მთამსვლელს იერიშის შანსი
ალარ მისცეს.

ამის მერე გავიდა კიდევ ცხრა
წელიწადი და ყველასთვის მოუ-
ლოდნელად დედამიწის კენწერო-
დან ქვეყანას, როგორც იქნა,
პირველმა ქართველმა მთამ-
სვლელმა რომან გიუტაშვილმაც
გადმოხედა, რაც თავად გიუტაშ-
ვილისთვისაც კი სრულიად დაუ-
გეგმავი ასვლა გამოდგა.

საქმე ის იყო, რომ იმ წელი-
წადს ევერესტზე სანკტპეტერ-
ბურგელთა ექსპედიცია უნდა
გამგზავრებულიყო, მაგრამ ერთი
წლით ადრე მთელი მათი გუნდი,
პამირში, ლენინის პიკზე ზვავში
დაიღუპა. ნევისპირელებს იმ
დროისთვის ევერესტზე ასვლის
ნებართვა უკვე ჰქონდათ და ამ
შანსის ხელიდან გაშვება ალარ
სურდათ, არადა, თითქმის ყველა
იქაური უძლიერესი მთამსვლელი
ცოცხალი ალარ იყო. ამიტომ,
სანკტპეტერბურგელებმა თავი-
ანთი შეხედულებისამებრ სახელ-
დახლოდ ნაცნობ-მეგობარ ძლი-

ერ მთამსვლელებს უხმეს. ასე
მოხდნენ მათ გუნდში ყაზახე-
თის, უკრაინის, საქართველოს,
აშშ-ისა და თავად სანკტ-პეტერ-
ბურგელთა წარმომადგენლები,
სულ თერთმეტი კაცი, რომელ-
თაგან პირველამსვლელთა გზით,
ეგრეთ წოდებული კლასიკური
მარშრუტით მწვერვალს მხო-
ლოდ ორმა წყვილმა მიაღწია, მათ
შორის ქართველ-ამერიკელის –
რომან გიუტაშვილისა და დანიელ
მაზურის ჩაბმამ.

მამის გიუტაშვილი 54 წლის
იყო და თავისი ასაკით იგი 55
წლის ნორვეგიელი რიჩარდ ბასის
შემდგომ მეორე უხუცესი მთამ-
სვლელი აღმოჩნდა მსოფლიოში,
რომელმაც ევერესტიდან გადმო-
იხედა.

საბედნიეროდ, დედამიწის
უმაღლეს მწვერვალზე ქართველ
მთამსვლელთა ქრონიკები გიუ-
ტაშვილის ასვლით არ გასრულე-
ბულა. 1997 წლის გაზაფხულზე
ევერესტზე ასვლას სხვა ექსპე-
დიციებთან ერთად ცდილობდნენ
გია თორთლაძე, ბენო ქაშაკაშვი-
ლი და ბიძინა გუჯაბიძე, მაგრამ
ამ გუნდების ვერცერთი წევრი
მწვერვალზე ვერ ავიდა.

1998 წელს თორთლაძე სხვადასხვა ქვეყნის 23-კაციანი ექსპედიციის წევრებთან ერთად კვლავ ცდილობდა ჩრდილოეთიდან ასვლას. ეს ექსპედიცია სახელით რუსული იყო, შემადგენლობით კი საერთაშორისო, რომელსაც ბორის სუდესოვი მეთაურობდა. ამ ჯგუფის წევრთაგან მიზანს ექვსმა მიაღწია, ორი კი დაიღუპა. თორთლაძესა და მისი მწვევილებების ასვლის დრო რომ დადგა, საშინელი ქარბუქი ამოვარდა. მთამსვლელებმა ბოლო საიერიშო ბანაკიდან მხოლოდ ორმოციოდე წუთით შეძლეს სიარული, მერე კი სტიქიამ საბოლოოდ ხელი ააღებინა იერიშზე.

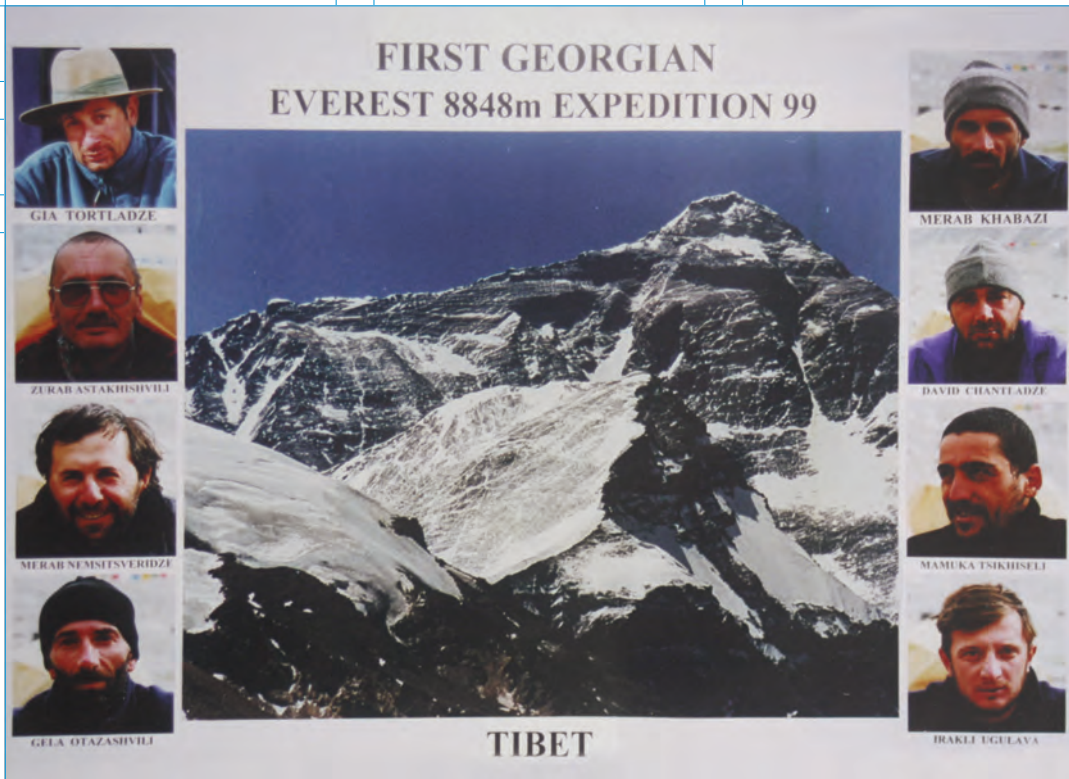
და მაინც, თორთლაძემ, გუჯაბიძემ, ქაშაკაშვილმა და სხვებმაც გულისწადილი 1999 წელს აისრულეს. მაშინ ექსპედიცია მთამსვლელებმა ევერესტს ერთდროულად ჩრდილოეთიდანაც შეუტიეს და სამხრეთიდანაც. ორივე გუნდის წევრები ავიდნენ მწვერვალზე და მშვიდობითაც დაეშვნენ.

პირველად ევერესტზე 12 მაისს ჩრდილოეთიდან „მშვიდობიანი კავკასია-99“-ის წევრები ავიდნენ ბერო ქაშაკაშვილის მეთაურობით. მაშინ ექსპედიციის სახელწოდებიდან გამომდინარე მთამსვლელებმა ააფრიალეს აზერბაიჯანის, საქართველოსა და სომხეთის დროშები, თუმცა გუნდის შემადგენლობაში მყოფი ლევონ სარქისოვი თბილისელი სომეხი, ხოლო ბაქოელი სარიდან მურზაკალოვი წარმომობით მარნეულები გახლდათ.

სამწუხაროდ, მურზაკალოვმა მწვერვალზე ასვლა ვერ შეძლო, დანარჩენები კი: აფი გიგანი, ბიძინა გუჯაბიძე, ლევონ სარქისოვი და ბერო ქაშაკაშვილი შერპ ჩევანგ დურჯისთან ერთად ავიდნენ.

აღსანიშნავია, რომ ჩევანგ დურჯი გახლავთ შვილი სახელგანთქმული ანგ რიტასი, რომელიც ევერესტზე იმ დროისთვის ყველაზე ბევრჯერ, 9-ჯერ იყო ნამყოფი და ცხრაჯერვე ჟანგბადის ბალონის გამოუყენებლად. ამასთან, ჩევანგ დურჯი აღმოჩნდა მეორე, ვინც მამის კვალზე ავიდა ევერესტზე, პირველი კი იყო პიტერ ჰილარი – ევერესტის პირველდამპყრობი ედმუნდ ჰილარის შვილი.

„მშვიდობიანი კავკასია-99“-ის დიდი მიღწევა გახლდათ ისიც, რომ ლევონ სარქისოვი იმ დროისთვის აღმოჩნდა უხუცესი – 60

წლის და 161 დღის, ვინც ევერესტის კენწეროდე ააღწია, რითაც გინესის რეკორდების წიგნში დაიკვიდრა ადგილი.

ჩვენი მეორე ექსპედიციის წევრებმა მერაბ ნემსინვერიძემ, ირაკლი უგულავამ, ირაკლი ციხისელმა და მერაბ ხაბაზმა გაი თორთლაძის მეთაურობით სამხრეთით კლასიკური მარშრუტით დალაშქრეს მწვერვალი.

ამ ექსპედიციას ერქვა „საქართველო-3000“, რაც ჩვენი ქვეყნის 30-საუკუნოვან ისტორიაზე მიგვანიშნებდა და განგების თუ ბედის წყალობით მეტად სიმბოლური დამთხვევა აღმოჩნდა ის, რომ მისი წევრები ევერესტზე საქართველოს დამოუკიდებლობის დღეს – 26 მაისს ავიდნენ.

იმ დღეს ჩვენს მთამსვლელებთან ერთად ავიდა 50 წლის იტალიელი სერჯო მარტინი, რითაც მან გაასრულა დედამიწის თოთხმეტივე 8000-ზე ლაშქრობები. ჩვენს ექსპედიციაში იყვნენ შერპი მთამსვლელებიც, რომელთაგან აპა შერპამ იმ დღეს მეთედ (ჩრდილოეთიდან პირველად) გადმოიხედა ევერესტიდან და ამ მხრივ მსოფლიო რეკორდსმენი გახდა.

აქვე უნდა ვთქვათ, რომ გაი თორთლაძის ეს ასვლა ზოგიერთი სპეციალისტისთვის საეჭვო გახ-

და, თუმცა ამის მერე მან კიდევ ორჯერ დალაშქრა ევერესტი, მათ შორის – ჩრდილოეთიდანაც.

ქართველ მთამსვლელებთან ევერესტი ორივე მხრიდან დაულაშქრავს ბიძინა გუჯაბიძესაც, რომელმაც მეორე წარმატებას 2003 წელს მიაღწია.

ასე რომ, საერთო ჯამში დედამიწის კენწეროზე საქართველოს 9 მთამსვლელი ყოფილა, რომელთაგან ორს იქიდან ორსამჯერ გადმოუხედავს.

და როცა ევერესტზე ნამყოფ ჩვენს თანამემამულეებზე ვსაუბრობთ, უნდა გავიხსენოთ ერთი ქართველი წინაპარყოფილი, გაფრანგებული რუსი ანა აპრასკინა. იგი 2001 წელს საერთაშორისო ექსპედიციის წევრებთან ერთად იმავე დღეს ავიდა ევერესტზე, როცა იქ გაი თორთლაძე მეორედ ავიდა. როგორც თორთლაძემ გვიაპბო, ანა აპრასკინა საფრანგეთში დაბადებული და გაზრდილია, მშობლები კი კრასნოდარიდან გადასახლებულან.

— რომ გაიგო ქართველი ვიყავი მითხრა, ჩემი ერთ-ერთი წინაპარიც ქართველი იყო, ამილახვარიო. მეტი თავადაც არ იცოდა, — გვითხრა გაი თორთლაძემ.

ავთანდილ ბურასაშვილი

„საქართველოს-3000“-ის ექსპედიციისადმი მიძღვნილი საარქივო ფოტო ბარათი.

ნებაყოფილად ანა შენაბამ ახტენ ვაჯამხეჯარ ვაჯამხეჯარ ვაჯამხეჯარ!

ისტორია და თანამედროვეობა

ფეიქვლი

როსა კანელიძე ესპანური არ ისინ

თუმცა მან ესპანეთის ჩემპიონატი მოიგო 5000 მეტრზე რბენაში, არავინ იცის, შერჩეოდა თუ არა მსოფლიო სპორტის ისტორიას 24 წლის ესპანელი სტაიერის ივან ფერნანდეს ანაიას სახელი, რომ არა ერთი მართლა არაჩვეულებრივი შემთხვევა:

გასული წლის დეკემბერში ნავარაში მძლეოსანთა საერთაშორისო ასპარეზობა გაიმართა სოლიდური საპრიზო ფონდით. შეჯიბრებაში მსოფლიოს უძლიერესი მძლეოსნები მონაწილეობდნენ. მათ შორის იყო კენიელი **აბელ მუტაი** – ლონდონის ოლიმპიადის ბრინჯაოს პრიზიორი 3000 მეტრზე რბენაში. ნავარაშიც იგი უპირობო ლიდერი იყო ამ დისტანციაზე და, წესით, ვერც ვერავინ უნდა შესცილებოდა გამარჯვებას და კაიძალ თანხას, მაგრამ ფინიშამდე ათიოდე მეტრი იყო დარჩენილი, როცა მუტაი გაჩერდა, დარწმუნებული იმაში, რომ უკვე გადაკვეთა ფინიშის ხაზი. მან ხელელები ზე აღმართა და კმაყოფილი მიესალმებოდა ბარიერს მოჯარულ გელშემატკივრებს, რომლებიც ესპანურად უყვიროდნენ, რომ კიდევ რამდენიმე მეტრი ჰქონდა გასარბენი. მაგრამ კენიელს ესპანური არ ესმოდა და გულშემატკივართა აქტიური შეძახილები მათ უკმაყოფილებად მიიღო იმის გამო, რომ მათი თანამემამულე დაამარცხა. ამასობაში ისიც გამოჩნდა: ესპანელი ივან ფერნანდეს ანაია მეორე მორბოდა. ის ადრევებულ მაყურებელთა თვალწინ გაუსწორდა მოზიემე კენიელს და სულ ადვილად შეეძლო, მისი შეცდომით ესარგებლა და დისტანცია პირველს დაემთავრებინა. ამის ნაცვლად, დაინახა რა, რომ მისი მეტოქე ესპანურში მოიკოჭლებდა, ხელი ჰკრა და სულ ჯიკავ-ჯიკავით გაიგდო წინ. თან მეორე ხელით ფინიშისკენ მიუთითებდა. და მანამ არ გადაკვეთა ფინიშის ხაზი, სანამ მუტაის არ გადააკვეთინა!

ის კიდევ გაოგნებული დაჰყვა მასპინძლის მუჯღუგუნებს, თან უკვირდა, რა მოხდა, პირველად ხომ არ მოვუგე, ასე რატომ გამწარდა, რომ მცემს კიდევცო!

მერე კი, როცა გაიგო, რაში იყო საქმე, იცოცხლე, უხადა და უხადა მადლობები.

როცა ასპარეზობის შემდეგ ანაიას ჰკითხეს, რატომ არ მოიქცა ასე მან უპასუხა:

— ძალიან მინდოდა გამარჯვება, პრიზიც ძალიან მინდოდა, მაგრამ ამ გამარჯვებით ესპანეთის ნაკრებში ადგილიც რომ გამენადლებინა და ევროპის ჩემპიონატის საგზურიც, მაინც ასე მოვიქცეოდი, როგორც მოვიქცეო. მე გამარჯვება არ დამიმსახურებია, საგრძნობლად ჩამოვრჩი. რომ არ გაჩერებულიყო, დანევის შანსი არ მქონდა. ჩემთვის ღირსება უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე ოქროს მედალი თუ სოლიდური პრიზი.

ხომ ხედავთ, რა ხდება ფეხბურთში, პოლიტიკაში, საზოგადოებაში... სამწუხაროდ, ირგვლივ უწესო საქციელის მაგალითი უფრო მეტია, ვიდრე ღირსეულისა...

იუტუბზე ერთმა იუბერმა თქვა, მაგარი ჭკვიანი ბიჭი ყოფილა ეს ივანი, გამარჯვებულად მაინც არავინ ჩათვლიდა და პოპულარობა კი გაინაღდაო!

მართლაც, სოციალურ ქსელებში ესპანელი სტაიერი დღეს უფრო პოპულარულია, ვიდრე რომელიმე სხვა მორბენალი, მაგრამ არა მისი წინასწარი გათვლით, არამედ სწორედაც მისი ღირსეული საქციელიდან გამომდინარე.

პატრიკ ჩაიხაი

როსა კანელიძე საქმის მეფარზე ვარ ზეჯარა ჰეჯარხე მექარა...

გაღია

გაზეთი-ჩეკორღსკანი

დავით აღმაშენებლის სახელობა

ჯერ კიდევ გუშინ “ლელოს” საერთო ნომრის ბოლო ციფრები სამი ცხრიანით მთავრდებოდა, დღეს კი ისინი ნულეზად დამრგვალდა. ამ ციფრების წინ 13 ეწერა, რომელიც 14-ით შეიცვალა – 14 000!

დაიხ, საქართველოში სახელდა სახეშეუცვლელ ვერც ერთ პერიოდულ გამოცემაზე ვერ ამოიკითხავთ დაარსების ათვლიდან მიახლოებულ რიცხვსაც კი. დაიხ, თქვენს ხელთაა ევროპაში ერთერთი უძველესი და საქართველოში პირველი სპორტული გაზეთის მე-14000 ნომერი! გაივლის კიდევ ერთი კალენდარული წელიწადი და „ლელი“ 80 წლისა გახდება. სხვა მხრივაც საინტერესო დამთხვევაა – ეს საიუბილეო ნომერი დღეს, 11 აპრილს, გამოვიდა, ზეგ 13 აპრილს კი ჩვენი გაზეთის დაბადების დღეა, სხვათა შორის, მე-10 000 ნომერიც მკითხველმა სწორედ აპრილში მიიღო 1989 წელს.

„ლელოს“ მე-10000, საიუბილეო ნომერში ვწერდი: „ჩვენი გაზეთის თითოეული ნომერი ეს არის ქართული სპორტის თავისებური მატრიანე, ყოველ მათგანს თან ახლავს ეპოქის მაჯისცემა, მსოფლიოს სპორტულ სამყაროში ჩვენი თვითდამკვიდრებისთვის ნაბიჯ-ნაბიჯ წინსვლის სუნთქვა“.

იგივეს გავიმეორებ ახლაც, მეოთხედი საუკუნის შემდეგ, და ამყად ვამბობ: „ლელი“ იმთავითვე იყო, არის და რჩება, თავისი 100-მდე რუბრიკით, ქართული სპორტის, ქვეყნის ამ წარმატებულ სფეროში ერის ინტერესების სამსახურში.

ვერავინ იტყვის, რომ „ლელი“ მხოლოდ ინფორმაციისა და სტატისტიკის გაზეთია – პროპაგანდისტიცაა და ორგანიზატორიც. ის, რომ ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტი ყოფილ საბჭოთა სივრცეში ყველაზე ადრე საქართველოში შეიქმნა, „ლელოს“ დამ-

2013 წლის 11 აპრილს გაზეთ „ლელოს“ მე-14000 ნომერი გამოვიდა. თავის დროზე სწორედ ამ გაზეთის გარშემო შეიკრიბა ენთუზიასტთა მცირე ჯგუფი, რომელმაც საფუძველი ჩაუყარა საქართველოს ეროვნულ ოლიმპიურ კომიტეტს.

საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტი და მისი პერიოდული გამოცემა, ყურნალი „ოლიმპიელი“ გულითადად ულოცავენ ქართული სპორტული პრესის პიონერს სარეკორდო ნომერს და კვლავაც მრავალ ათას ნომერს უსურვებენ სპორტის მოყვარულთა გულების გასახარად.

აქვე გთავაზობთ გაზეთის მთავარი რედაქტორის წერილს, რომელიც სარეკორდო ნომერს ერთვის.

მეკონკრეტული მეგობარი მეგობარს ვაზის მე-14000 ნომერს წარმოვუვლიავენ.

ლელო

პირველი ქართული სპორტული გაზეთი
გამოიცემა 1934 წლის 13 აპრილიდან
11 აპრილი ხუთშაბათი 2013
N1084 (14 000) ღირსი 80 ტომიანი

თქვენ კითხულობთ ლელოს საიუბილეო ნომერს

საპროტესტო თასი
დინამო (თბ)
მეტალურგი
სიონი
ჩიხურა

1/2

ფინალისკვაი

**აი რაია
ქაქაია?**

2-4

დაარსდა
ესპანეთი
და
გერმანია

ბა-ბა

სხვა რას ელოდით აბა?

5

ყოველდღიური ტირაჟი 365 ათასამდე გაიზარდა. ეს იყო ამ გაზეთის საერთო-სახალხო სიყვარულის მკაფიო დასტური. ამ სიყვარულმა სარისკო ნაბიჯიც გადაგვადგმევინა – „ლელო“ დარჩა ერთადერთ დარგობრივ გაზეთად, რომელიც 80-იანი წლების მეორე ნახევარში, დავალების მიუხედავად, რუსულად დუბლირებული არ მიუღია მკითხველს.

2008 წელიდან, რაც „ლელო“ „მედიაპალიტრას“ შეუერთდა, გაზეთი ნელში გაიმართა, პრობლემები აღარ ემუქრება.

არ შემოიღია, უღრმესი პატივისცემით არ მოვიხსენიო ის ფასდაუდებელი ღვაწლი, რომელიც „ლელოს“ ყოფილმა რედაქტორებმა და ჟურნალისტებმა გასწიეს. ახალი სახელით გამოსვლამდე გაზეთის სარედაქციო კოლეგია უძღვებოდა. პირველი რედაქტორის, მიხეილ კაკაბაძის ფუძეჩაყრილ ტრადიციებს სამაგალითოდ უერთგულეს გაზეთის მომდევნო ხელმძღვანელებმა – ერემო მახათაძემ, ირაკლი უგულავამ, ანზორ ბასილაიამ და არჩილ გოგელიამ. ერთხანს, დრომ მოიტანა და, მიხეილ კაკაბაძეს გაზეთის უფრო მაღალ დონეზე ასაყვანად უკვე მეორედ უნმეს რედაქტორად. ამ ბრწყინვალე პიროვნების ძალისხმევას უკავშირდება „ლელოს“ ბაზაზე სპორტული ჟურნალისტიკის ფედერაციის შექმნა საქართველოში, „ლელოს“ ბიბლიოთეკით წიგნების გამოცემა, სპორტული ნტერმინოლოგიის დახვეწა და ა. შ. ჩვენი დიდი მასწავლებელი ნიჭიერ ჟურნალისტთა შერჩევამაც უზადლო იყო. საერთოდ, „ლელოში“ სპორტულ ჟურნალისტთა თაობები აღიზარდა.

ისტორიას თავს ვერ შეაფარებ, იქ ადგილი უნდა მოიპოვო და დაიმკვიდრო. ჩვენმა გაზეთმა ეს შეძლო.

„ლელომ“ ახალი ათასეულის ათვლა დაიწყო.
გილოცავთ!

თენგიზ ბაჩრაილიაქი,
გაზეთ „ლელოს“
მთავარი რედაქტორი

„ლელოს“ საიუბილეო ნომრის პირველი გვერდი.

სახურებაა. ჩვენთან ჩამოყალიბდა საორგანიზაციო კომიტეტი და ახალდაფუძნებულმა სეოკმა რედაქციის ჭერქვეშ იმუშავა ნელინადზე მეტი.
14 000!

ბუნებრივია, „ლელოს“ თითოეული ნომრის გამოცემა ამდენივე

სიხარულია, მაგრამ ამას დაუმატეთ ათწლეულების განმავლობაში მკითხველთა რაოდენობა. ვერც გამოითვლით, რამდენ ადამიანს რამდენჯერ მიანიჭა სიხარული ამ გაზეთმა, მით უფრო, რომ პირველი ნომრის 500 ეგზემპლარიდან დროთა განმავლობაში

ამ გაზეთში ქონსვერ ხომოწყვ უყმნა-ლხეხა ხომებო აჯიხონჯარ.

„კარგად მახსოვს, რომ „ათინი“ თავის „მრგვალ მაგიდებს“ კარგ ლუდხანებში მართავდა ხოლმე, როცა კი უფრო გაუჭირდებოდა, მაშინ პატარა კაფეებში“ ...

რი ასეა), მაქსიმალურად ვცდილობ. წინააღმდეგ შემთხვევაში ეს დათოს, ამ ჟურნალში მოღვაწე ადამიანების, მკითხველის და საკუთარი თავის უპატივცემულობა იქნებოდა.

სხვაგან, ნამდვილ საფეხბურთო ქვეყნებში და არა ისეთში, როგორც დღეს საქართველოა, სპორტულ გამოცემებს შორის დიდი კონკურენცია და სწორედ ეს განაპირობებს ხარისხს. მინდა, აქაც ასე იყოს, ათი წლის „ათინს“ ბევრი ახალდაბადებული კონკურენტი გამოუჩნდეს. თუმცა არავინ ჩანს. წლები გადის და არ ჩანს. კონკურენციის გარეშე თითქოს რა უნდა გამოვიდეს, მაგრამ ამ შემთხვევაში საქმე გამონაკლისთან გვაქვს – „ათინი“ ათი წლის წინ და დღეს – ორი განსხვავებული ჟურნალია. ის ძალიან განვითარდა.

სხვა შემთხვევაში მასზე ქაბულის ცაში, გადატენილი ტყვიამფრქვევის გვერდით მსხდომნი არ ილაპარაკებდნენ.

დავით კოპხირიძე

„ათინის“ დღე

ამ ათ წელიწადში, აბა, რამდენი რამე მოხდა. „ათინიც“ ხომ ამ მოხდენების ნაწილი იყო, რასანლა რამდენჯერაც არ გაჩერდა უფულობის თუ ათასი სხვა მიზეზის გამო, იმდენჯერ ვიუტადა აღდგა.

საქმეც ეგ არის, რომ ძალიან უნდა არსებობა და ყოველ ჯერზე თითქოს ხელახლა იბადება, თუმცა მაინც ძველი და ნაცნობია. გაქრება ხოლმე უცხოეთში წასული მეგობარივით და მერე უცებ მოვა, პირდაპირ დაბადების დღეზე რო მოდიან ხოლმე და ატყდება: ვა, აქა ხარ, როდის ჩამოხვედი, ის კიდევ ილიმება და მოყოლაც არ უნდა, რატომ იყო წასული.

აი, ეგეთი დაბრუნება იცის და ეგ ყოველთვის კარგია.

ახლაც იძულებითი შესვენების შემდეგ მობრუნდა და იმედია, რომ დიდი ხნით.

როდის და როგორ გავიცანი „ათინი“ არ მაგონდება, მაგრამ ის კარგად მახსოვს, რომ თავის

„მრგვალ მაგიდებს“ კარგ ლუდხანებში მართავდა ხოლმე, როცა კი უფრო გაუჭირდებოდა, მაშინ პატარა კაფეებში და როცა მთლად აღარ ჰქონდა გამოსავალი, სარედაქციო ოთახებში. ყოველთვის კარგი და საინტერესო იყო იქ ფეხბურთზე ლაპარაკი და მერეც, უბრალოდ წერა.

„ათინისთვის“ საფეხბურთო ადგილებიდანაც მინერია და სრულიად არასაფეხბურთოდანაც. ყველაზე კარგი, რაც დაწერე, ალბათ, გლაზგოში არგენტინის ნაკრების სტუმრობა იყო მარადონას პირველი უფროსობით, თორემ ერთხელ, მახსოვს, ლუდვიგსბურგის სადგურიდანაც კი გამოვგზავნე სვეტი დილის შვიდ საათზე.

ეგ სულ კარგი მოგონებებია, ისე როგორც „ათინის“ რედაქციებში სიარულის დრო. „ათინი“ დიდი მოხეტიალე რედაქცია იყო ყოველთვის, ხან სად ჰქონდა თავმესაფარი, ხან – სად. ხან ზემო ვერაზე იყო ერთ პატარა ბინაში, ხან დიდ ჰოლდინგში იყო შეყუყულები ტიხარს იქით, ხანაც ფონდ „ივენანასგან“ მოძღვნილ ოთახში, მაგრამ ეს მის გარეგნობას და შინაარსს არ დასტყობია. „ათინი“ ხან სქელი იყო, ხან უფრო თხელი, მაგრამ ის არა ჰქნა, რომ ყოველკვირეული გამხდარიყო და საგაზეთო ქალაქის იერი მიეღო.

„ათინს“ ისე უნდა არსებობა, როგორც თვითონ მიაჩნია სწორად, როგორც მისი დაარსების მიზეზს შეეფერება და ამიტომ საბაზრო ეკონომიკას დიდად ვერ მისდევს, ამიტომაცაა, რომ გაუჩინარდება ხოლმე. თუმცა, როგორც მოგახსენეთ, ეგ ამბავი ყოველთვის დროებითია. კიდევ კარგად გამოდის ჩვენი გაქანების ქვეყანაში.

ვისაც „ათინისთვის“ მუდმივად დაუნერია, იმან იცის, რომ ერთ დღეს ყველაფერი ისევ შემოტრიალდება და ვია მაინც მოახერხებს „ათინის“ გამოცემას. რალაც დროიდან ამოვარდნილი მონდომებაა და კარგიც სწორედ ეგ არის ამ ჟურნალში.

კიდევ ერთი კარგი კი ის არის, რომ ის დათო ყიფიანის სახელზე დაარსდა. არ ვიცი, რას იტყოდა ყიფო ამ ჟურნალის შესახებ, ალბათ გაიღიმებდა და პასუხს აერიდებოდა, რომ ეკითხათ, თქვენს სახელზე დაარსებულ ჟურნალზე რას ფიქრობთ.

მე ასე მგონია, რომ სწორედ იმის გამო, რომ ეს ჟურნალი ასე გვახსენებს დათოს, მისთვის ჰაიპირად წერა არ გამოდის.

მე ასე ვარ და სხვებიც უთუოდ. რაც არის, ნამდვილი უნდა იყოს.

ჰოდა, კვლავ ძველებურად და დიდხანს.

გიო ახვლედიანი,
ლონდონიდან,
სპეციალურად „ათიანისთვის“

„ათიანის“ ათიანი

ათი წლის ხდება „ათიანი“ და რასაკვირველია, ამ თარიღს, სიყვარულით ვულოცავ ამ ჟურნალის ავტორებს, დამფუძნებლებსა და თანამშრომლებს. უპირველესად კი ეს მაინც ბატონ გია გორგოძეს ეხება, რადგან ნებისმიერ ჟურნალს, მაინც მთავარი რედაქტორი ქმნის და ჟურნალის მთავარი ავტორი, მაინც მისი რედაქტორია. ამიტომაც, მთავარი მაღლობა,

პირველ რიგში, გიას ეკუთვნის ყველა იმ სიამოვნებისათვის, რომელიც „ათიანისგან“ მიგვიღია, რადგან საუკეთესო ჟურნალის საუკეთესო ნაკრები, სწორედ მან შეადგინა. თუმცა, ერთია გუნდის შეკრება და ჩამოყალიბება და მეორე კი მისი წვრთნა და შენარჩუნება. ჩემს სპორტულ ფორმაში ყოფნას (თითქმის მუდმივად), აგრეთვე მას უნდა ვუმაღლოდე. გია გორგოძის დამსახურებაა ისიც, რომ მხოლოდ ერთი სეზონი გამიცდა საპატიო ტრავმის გამო და წლების მანძილზე, არც ერთი ტექნიკურ-მატჩიც კი არ გამომიტოვებია. ის, ალბათ, ერთადერთი ადამიანი, რედაქტორი და მწვრთნელია დედამიწაზე, რომელსაც ვერსად დავემაღლე და რამდენჯერაც ამ ნაკრებიდან ნასვლა გადავწყვიტე (სხვადასხვა მიზეზების გამო), იმდენჯერაც პირწმინდად დავენებდი. როგორც ჩანს, ყველაზე მეტად ნაკრები იმით განსხვავდება სხვა რომელიმე რიგითი კლუბისაგან, რომ ნაკრებს, ვერასოდეს მივატოვებ.

რადგან ბავშვობის ოცნება ვერ ავიხდინე (და მომავალში, მით უმეტეს, ვერ ავიხდენ) და საქართველოს საფეხბურთო ნაკრებში ვერ ვითამაშე, ბოლომდე ამ ნაკრების წევრი ვიქნები. თავს კი იმით დავიმშვიდებ, რომ ვისაც ვეხებურთი უყვარს (და ამ ჟურნალის მკითხველებიც დამეთანხმე-

ბიან), ამ ჟურნალის კითხვისას, უფრო მეტი სიამოვნება აქვს მიღებული უკანასკნელი ათი წლის მანძილზე, ვიდრე ქართული ფეხბურთის ცქერისას.

„ათიანის“ კითხვისას, ამ უკანასკნელი ათი წლის მანძილზე, არაერთხელ გამხსენებია ბავშვობა, როცა მარწყვს, დაგემოვნებით და ნელა მივირთმევიდი, რომ მალე არ დამთავრებულყო. ჩემთვის ეს იყო დიდი სიამოვნება და ყოველთვის ვცდილობდი, რომ ეს სიამოვნება, რაც შეიძლება დიდხანს გაგრძელებულიყო მაშინაც, ბავშვობაში და ახლაც, „ათიანის“ კითხვისას.

ამ ჟურნალის სიყვარული კი (არამარტო მკითხველების მხრიდან) შეიძლება იმ გულწრფელობამ განაპირობა, რომელიც „ათიანის“ ავტორებს ჰქონდათ (და აქვთ) საყოველთაო ტყუილის პირობებშიც. შეიძლება ვცდები (ან სუბიექტურად ვაჭარბებ), მაგრამ „ათიანზე“ უკეთესი ჟურნალი არ მეგულება საქართველოში და ამიტომაც ვისურვებ, რომ „ათიანი“ მანამ არსებობდეს, სანამ საქართველოს ნაკრები მსოფლიოს ჩემპიონი გახდება.

მერე კი შეგვიძლია ტკბილად დავიშალოთ...

დათო ტურაშვილი

„ათიანის“ რედაქტორი გიორგი გორგოძე და უეფას თავკაცი მიშელ პლატინი, რომელიც ერთ-ერთი პირველი იყო, ვინც „ათიანს“ გზა დაულოცა.

გიო ახვლედიანი: ამ უკანასკნელისთვის პაი-პაიოჯა წერო ამ ვაშლით.

ჩემპიონთა ვეზი ქვეყნის მულტიმედია

2012 წლის გაზაფხულზე ქართულ სპორტულ ბიბლიოთეკას უნიკალური კრებული შეემატა. საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტისა და საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის სოლიდარობის ფონდის მხარდაჭერით, საქართველოს სპორტულ ფურნალისტთა ასოციაციამ გამოსცა 33 წიგნი-პორტრეტი ქართველ ოლიმპიურ ჩემპიონებზე.

პროექტის სულისჩამდგმელი და მთავარი რედაქტორია სპორტულ ფურნალისტთა ასოციაციის ყოფილი პრეზიდენტი, ამჟამად სეოკის პირველი ვიცე-პრეზიდენტი ელგუჯა ბერიშვილი, ხოლო კრებულითა ავტორები – ცნობილი ქართველი მწერლები და სპორტული ფურნალისტები არიან.

აღნიშნული პროექტი რამდენიმე წლის შრომის შედეგია. ყველა წიგნი ერთნაირი მოცულობის, ფორმატის და დიზაინისაა, რომელიც გაჯერებულია

უნიკალური ფოტომასალით. განსხვავებული მხოლოდ ოლიმპიურ ჩემპიონთა ისტორიებია.

ოლიმპიურ ჩემპიონებზე დაწერილი ფურნალისტური პორტრეტების ავტორები არიან **გიორგი ჩოჩიშვილი** („რობერტ შავლაყაძე“, „მირიან ცალქალამანიძე“, „ნინო სალუქვაძე“, „ვიქტორ კრატასიუკი“, „ალექსანდრე ანპილოვოვი“, „დავით გობეჯიშვილი“), **გიორგი ფრანგიშვილი** („ავთანდილ ქორიძე“, „ვლადიმერ გოგოლაძე“, „ვლადიმერ აფციაური“, „ნუგზარ ასათიანი“), **ნუგზარ შატაძე** („შოთა ჩოჩიშვილი“, „გიორგი ასანიძე“, „ლევან თედიასვილი“), **ელგუჯა ბერიშვილი** („გივი კარტოზია“, „რომან რურუა“, „ზურაბ ზვიდაური“), **ავთანდილ გურასაშვილი** („ქეთევან ლოსაბერიძე“, „ვახტანგ ბლაგიძე“, „შოთა ხაბარელი“), **პაატა ნაცვლიშვილი** (დავით ციმაკურიძე, ვიქტორ სანევი, კახი კა-

ხიაშვილი), დავით ჭელიძე („რაფაელ ჩიმიშვიანი“, „ზურაბ საკანდელიძე“, „მიხეილ ქორქია“), **ოთარ მაღლაკელიძე** („რევაზ მინდორაშვილი“, „დავით ხახალიშვილი“), **ილია ბაბუნაშვილი** („გელა კეტაშვილი“), **ელენე ბილიხიძე** („მანუჩარ კვიციანი“), **თენგიზ გაჩეჩილაძე** („მედეა ჯუღელი“), **ჯემალ კასრაძე** („ვაჟა კაჭარავა“), **ზურაბ უსუფაშვილი** („ირაკლი ცირეკიძე“) და **თეიმურაზ ქორიძე** („ლერი ხაბელოვი“).

სამსუხაროდ, გოგი ჩოჩიშვილი და ნუგზარ შატაძე ვერ მოესწრნენ თავისი წიგნების გამოცემას.

სულ მალე ამ შესანიშნავ სერიას კიდევ ერთი წიგნი დამატება, რომელიც 2012 წლის ლონდონის ოლიმპიური თამაშების გმირზე ლამა შავდათუაშვილზე მოგვითხრობს. წიგნს წერს ფურნალისტი **ოთარ მაღლაკელიძე**.

ქართული სპორტის რქაროს ნიგნი

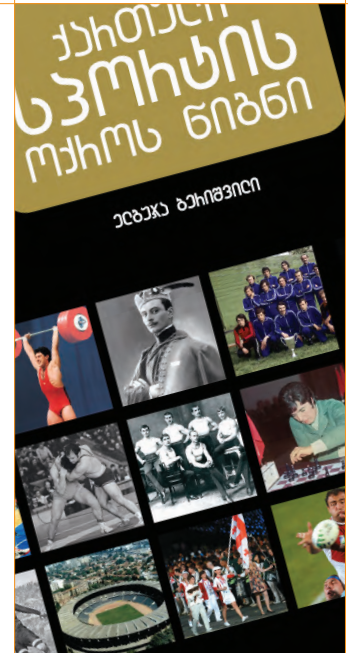
„ქართული სპორტის ოქროს ნიგნი“ – ასე ჰქვია 376-გვერდიან, უხვად ილუსტრირებულ კრებულს, რომელიც ახლახან დაიბეჭდა უმაღლეს პოლიგრაფიულ დონეზე და სოლიდური ტირაჟით. „ოლიმპიური ენციკლოპედია“, „სპორტის ენციკლოპედია“, „ქართული სპორტის ფოტოისტორია“, 34-ნიგნიანი სერია „ქართველი ოლიმპიური ჩემპიონები“ – ცნობილი ჟურნალისტის, ამჟამად კი საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის პირველი ვიცე-პრეზიდენტის **ელგუჯა ბერიშვილის** რედაქტორობით თუ ავტორობით აქამდე შექმნილ გამოცემებს კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ნიგნი შეემატა, რომელიც სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, **ილია მე-III-ის** თაოსნობითა და ლოცვა-კურთხევით შეიქმნა. „ქართული სპორტის ოქროს ნიგნი“ გახლავთ ერთ-ერთი ტომი ცხრანიგნიანი სერიისა „საქართველო – ჩვენი ფასეულობები.“

ნიგნის წინასიტყვაობაში ელგუჯა ბერიშვილი წერს: „დამოუკიდებელი საქართველო ნაბიჯ-ნაბიჯ იმკვიდრებს თავის ადგილს მსოფლიოს თანამეგობრობაში, როგორც თავისუფალი და დემოკრატიული, უძველესი ისტორიისა და კულტურის ქვეყანა. ამ ისტორიაში თავისი გამორჩეული ადგილი უკავია ქართულ სპორტს. ძველისძველმა ეროვნულმა ასპარეზობებმა და ხალხური სპორტის საუკუნოვანმა ტრადიციებმა მნიშვნელოვანწილად განაპირობა ქართველ სპორტსმენთა თვალსაჩინო საერთაშორისო მიღწევები. სწორედ ქართულ სპორტზე, მის წარსულსა და აწმყოზე, ჩვენი სპორტის ისტორიის მთავარ გმირებსა და მოვლენებზე მოგვითხრობს ეს ნიგნი. ჩვენ შევეცადეთ ერთ კრებულ-

ში გაგვეერთიანებინა ყველა მეტნაკლებად ღირებული ინფორმაცია და ფოტომასალა, წარჩინებული სპორტსმენების, მწვრთნელების, სპორტის მოღვაწეების ბიოგრაფიები, საინტერესო ამბები, სპორტის ცალკეულ სახეობათა ისტორიული ქრონიკები, სტატისტიკური მასალა. ვიმედოვნებთ, რომ ეს კრებული ქართველ თუ უცხოელ მკითხველს კეთილ მეგზურობას გაუწევს ქართული სპორტის საინტერესო სამყაროში.“

ნიგნის პირველ ბლოკში თავმოყრილია მასალები სპორტის ეროვნულ სახეობებზე, ჩვენს ოლიმპიურ ჩემპიონებზე, მსოფლიოსა და ოლიმპიურ რეკორდსმენებზე. აქვია მნიშვნელოვანი ამბების ქრონიკა და ოლიმპიური სტატისტიკა. მომდევნო თავი მოგვითხრობს 28 ოლიმპიურ სახეობაზე, ამ სახეობების ისტორიაზე, წარმატებულ სპორტსმენებზე. მესამე ბლოკში წარმოდგენილია ზამთრის სპორტი, ცალკე თავი ეთმობა სპორტის არაოლიმპიურ სახეობებს. ამას მოსდევს მასალები ქართული სპორტის მოღვაწეებზე, მწვრთნელებზე, მსაჯებზე, სპორტული მედიცინისა და მედიის წარმომადგენლებზე, სპორტულ ორგანიზაციებსა და კლუბებზე, სპორტულ ბაზებზე. ცალკე თავებად არის წარმოდგენილი „სპორტი სახვით ხელოვნებაში“ და „საფოსტო მარკა და სპორტი.“ ნიგნი მთავრდება სპორტის გაულშემატკივრებისადმი მიძღვნილი წერილით, რომელსაც აქვე გთავაზობთ:

„რა ფასი ექნებოდა ლამაზ გოლს, ეფექტურ ილეთს ან სარეკორდო ნახტომს მაყურებლის გარეშე? რა ფასი აქვს ცარიელ სტადიონზე ან დარბაზში ჩატარებულ სპორტულ შეჯიბრებას? სწორედ სპორტსმენისა და გულშემატკივრის

ქართული სპორტის ოქროს ნიბნი

ჯეჯა ბაიშვილი

ერთობა ქმნის ნამდვილ სპორტულ სანახაობას და ალალი ბრძოლის ატმოსფეროს. ქართული სპორტის თავგადასავალი იმავდროულად ქართველი გულშემმატკივრის თავგადასავალიც არის. თავად სპორტის გულშემმატკივარიც ბევრჯერ ყოფილა დიდ გამარჯვებათა არა მხოლოდ მაცურებელი,

არამედ – მონაწილაც. ტრიბუნების გულიან მხარდაჭერას სპორტში დიდი მნიშვნელობა აქვს, ზოგჯერ კი – გადამწყვეტი. გულშემმატკივარი განსაკუთრებულად აფასებს თვალმისასვლელ მატჩსა თუ ორთაბრძოლას, ფინტსა თუ ფანდს. მაგრამ, ქართველი კაცისთვის სპორტი ყოველთვის უფრო

მეტს ნიშნავდა, ვიდრე სეირს მოედანზე და ხეირს ცხრილსა თუ რეიტინგში. ლამის მთელი საუკუნე ის სპორტითაც ამტკიცებდა თავის ფასსა და ღირსებას, მსოფლიოში გაჰქონდა ქვეყნის სახელი და ამკვიდრებდა იმ აზრს, რომ თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობის ღირსი იყო. ამიტომაც აკვირვებდა უცხო თვალსა და ყურს ის უჩვეულო მუხტი და ყოყინა, ჩვენი სტადიონებისა და სპორტული დარბაზების ტრიბუნებზე რომ იგრძნობოდა და ისმოდა. ქვეყანა თავისუფლების სურვილით ცხოვრობდა, სპორტული არენა კი, ტირანის პირობებშიც, ბუნებრივად დემოკრატიული გარემოა და ქართველობაც შეუფარავად გამოხატავდა თავის განწყობას. აი, ეს მისიაც იტვირთა და ათეულობით წელი ღირსეულადაც ზიდა ქართველმა გულშემმატკივარმა, რომელსაც ცოდნა და ერუდიცია არ აკლდა კარგისა და ცუდის, ნამდვილისა და ყალბის გასარჩევად და ტაშით თუ შეძახილით გამოხატული პატივისცემა არც ღირსეული სტუმრისთვის დაუკლია.

ამიტომაც, ამ წიგნის ბოლო სტრიქონები სწორედ ქართული სპორტის გულშემმატკივარს ეძღვნება. და ამ სტრიქონებს თან ერთვის ჩვენი ტაში და ალტაცება. გულშემმატკივარს ეძღვნება მთელი ეს წიგნი, რომელიც გულით, რწმენით და სიყვარულით შეიქმნა“.

„ქართული სპორტის ოქროს ნიბნი“ გამოცემა საქართველოს სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს და გამომცემლობა „პალიტრა L“-ის ხელშეწყობით. უახლოეს მომავალში მკითხველი მიიღებს წიგნის ინგლისურ ვერსიას.

მაგე მკისხვერი ამ გამოცემის ინტერსიუმ ვერსიასაც მიიჯერებს.

საქართველო უზენაესი

15-დან 19 აპრილამდე მომავალი წლის ზამთრის XXII ოლიმპიადის მასპინძელ ქალაქ სოჭში გაიმართა AIPS-ის (სპორტული პრესის საერთაშორისო ასოციაციის) რიგით 76-ე მსოფლიო კონგრესი, რომელიც იმავდროულად საარჩევნო გახლდათ.

AIPS-ი საკმაოდ დიდი ხნის წინ – 1924 წლის 2 ივლისს დაარსდა პარიზში გამართულ კონგრესზე, სადაც 29 ქვეყანამ მიიღო მონაწილეობა. ორგანიზაციის პირველ პრეზიდენტად პარიზის მაშინდელი ოლიმპიური თამაშების პრესცენტრის ხელმძღვანელი ფრანც რეიშელი აირჩიეს.

მეორე მსოფლიო ომმა AIPS-ის მუშაობაც შეაფერხა და სრულმასშტაბიანი საქმიანობა საერთაშორისო ასოციაციამ 1948 წელს, ლონდონში გამართული მსოფლიო კონგრესის შემდეგ განაახლა, როცა ახალ პრეზიდენტად ბელგიელი ვიქტორ ბუენი აირჩიეს. 1956 წელს კორტინა დამპეცოში გამართულ კონგრესზე იგი შვეიცარიელმა ანრი შინინმა შეცვალა.

სხვადასხვა დროს, დიდი ხნით AIPS-ის პრეზიდენტად აირჩიეს ბრიტანელი ფრენკ ტეილორი, რომელიც 1993 წელს შეცვალა თურქმა თუგაი ბაიათლიმ.

2005 წელს, მარაკეში (მაროკო) გამართულ AIPS-ის მსოფლიო კონგრესზე ბაიათლი შეცვალა იტალიური „გაზეტა დელო სპორტის“ ცნობილმა ჟურნალისტმა ჯანი მერლომ, რომელიც უძღვებოდა 2013 წლის სოჭის მსოფლიო კონგრესს.

საკურორტო ქალაქ სოჭში გამართულ კონგრესზე, რომელიც მეტად წარმომადგენლობითი გახლდათ, წამდვილად იგრძნობოდა საარჩევნო აჟიოტაჟი. ამ ავტორიტეტული საერთაშორისო ორგანიზაციის წევრი მსოფლიოს ხუთივე კონტინენტის 144 ქვეყანა გახლავთ და ამიტომაც გასაკვირი არ იყო დელეგაციების სიმრავლე.

კონგრესი გაიმართა სოჭის ოლიმპიური კომპლექსის შუაგულში – იმერეთის ველის ცენტრში, ახალაშენებულ სასტუმრო „რედი-სონ ბლუმი“, რომელიც გაისად

ოლიმპიადის მთავარ სტუმრებს უმასპინძლებს. ამ სასტუმროში იქნება განთავსებული ზამთრის XXII ოლიმპიური თამაშების კონგრეს-ჰოლი. სასტუმროს ირგვლივ ჯერ კიდევ მშენებარე ოლიმპიური სოფლის ობიექტებია – საკმაოდ უსახური არქიტექტურის 4-, 5- და 6-სართულიანი ჩვეულებრივი კორპუსები. იქვეა ოლიმპიადის ზღვისპირა კლასტერის სხვა დიდი ობიექტები: ყინულის სასახლე „ბოლოში“; ჯერ კიდევ მშენებარე ოლიმპიური სტადიონი, სადაც თამაშების გახსნა უნდა შედგეს; ყინულის კიდევ ერთი არენა სახელად „შაიბა“; კერლინგის ცენტრი „ყინულის კუბი“; ფიგურული ციგურაობის სასახლე „აისბერგი“ და ცოტა მოშორებით, უკვე ადღერში – ჩქაროსნული ციგურაობის დახურული დარბაზი „ადღერ არენა“.

დავუბრუნდეთ AIPS-ის 76-ე კონგრესის ძირითად თემას – არჩევნებს. პირველ ორ დღეს მომავალი ვიცე-პრეზიდენტები და აღმასკომის წევრები საკმაოდ დაუფარავად მუშაობდნენ დელეგატებთან მხარდაჭერის მოსაპოვებლად. არც ჩვენ დავრჩენილვართ ამ მხრივ „ყურადღების“ გარეშე და ერთ-ერთ ასეთ შეხვედრაზე თავის აპარტამენტებში მიგვიწვია რუსეთის ფედერაციის სპორტის მინისტრმა ვიტალი მუტკომ. აღსანიშნავია ის განსაკუთრებული ყურადღება, რაც რუსეთის სპორტის მინისტრმა საქართველოს დელეგაციის მიმართ, გამოამჟღავნა (შეხვედრაზე ჩვენს გარდა კიდევ 12 ქვეყნის დელეგატები იყვნენ მიწვეულნი). ბატონი მუტკო ცოტა უცნაურად მოგვესალმა:

— აჰ, ისევ ქართველები!.. ამას წინათ კვლავ გვესტუმრნენ თქვენი მორაგებები სოჭში და აგერ, უკვე მერამდენე წელია, სულ გვიგებენ და გვიგებენ!..

მერე უკვე, როცა შეხვედრის მონაწილეებთან თავისი გამოსვლა დაასრულა და შეკითხვების დრო დადგა, თვითონვე განსაზღვრა, თუ ვის უპასუხებდა პირველს. ისევ ქართველები გამოგ-

AIPS-ის კონგრესის მონაწილეებს „კრასნაია პოლიანაზე“, როზახუტორში ოლიმპიადის ასეთი ცოცხალი „თილისმები“ დახვდნენ.

AIPS-ის პრეზიდენტმა ჯანი მერლომ და რუსეთის სპორტის მინისტრმა ვიტალი მუტკომ კონგრესის გახსნის წინ ერთობლივი ინტერვიუ მისცეს რამდენიმე ტელევიზიას.

ვარჩია და მე და პაატა ნაცვლი-შვილს მოგვმართა, რა საკითხი გაინტერესებთო.

ჩემი შეკითხვა 2020 წლის ოლიმპიური თამაშების პროგრამაში ჭიდაობის დაბრუნების პერსპექტივას ეხებოდა და ვკითხე, თუ რას აპირებდნენ რუსები ამ მიმართულებით. ვიტალი მუტკომ დიდხანს ისაუბრა იმაზე, თუ როგორი პრიორიტეტია მათთვის ჭიდაობა, რომ „მთელი ჩრდილო კავკასია ჭიდაობით სუნთქავს და იქაური ახალგაზრდებისთვის ეს ცხოვრების შანსია“. არ დავინწყებია, რომ ჭიდაობა ქართველებისთვის სპორტის ეროვნული სახეობაა. ვიტალი მუტკო იმედოვნებს, რომ უკვე პეტერბურგში, სოკის აღმასკომზე მოახდენენ ჭიდაობის ლობირებას და მერე სექტემბერში, ბუენოს-აირესში გასამართ კონგრესზე საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტი უთუოდ ჭიდაობის სასარგებლოდ გააკეთებს არჩევანს. ჩავეკითხე: ზომ არ აპირებთ FILA-ს პრეზიდენტის პოსტზე მიხეილ მამიაშვილის ან ალექსანდრ კარელინის კანდიდატურის დაყენებას-მეთქი, რაზეც პირდაპირ მიპასუხა: ახლა მაგის დრო არ არის, ახლა ჭიდაობას შველა უნდა და ამიტომ FILA-ს პრეზიდენტის მოვალეობის შემსრულებელს სერბ ნენად ლალოვიჩს (რომელიც ამას წინათ თბილისში გახლდათ ევროპის ჩემპიონატზე და სოჭშიც ჩამობრძანდა AIPS-ის დელეგატთა მხარდაჭერის მოსაპოვებლად) დავუჭერთ მხარსო.

სხვა შეხვედრებიც საინტერესო გამოდგა. ჩვენი ასოციაციის ახლადარჩეული პრეზიდენტი გახლდით და კონგრესზე ბევრი საჭირო კონტაქტი დავამყარე. გამოვეყოფდი ურთიერთობებს AIPS-ის პირველ ვიცე-პრეზიდენტთან – ესათ ილმაიერთან, კი-

დევ ერთ ვიცე-პრეზიდენტთან, ლიტველ ლაიმა იასუნაიტე-შტაინშოფთან, უკრაინის სპორტულ ჟურნალისტთა ასოციაციის პრეზიდენტ მიხაილ ვალაბუევთან, AIPS-Europe-ს ვიცე-პრეზიდენტ და საბერძნეთის სპორტულ ჟურნალისტთა ასოციაციის პრეზიდენტ იანის დარასთან; ჩვენს მეზობლებთან – აზერბაიჯანის სპორტულ ჟურნალისტთა ასოციაციის პრეზიდენტ ელდარ ისმაილოვთან, რომელიც AIPS-Europe-ს აღმასკომის წევრია, ხოლო მისი შვილი (!) ნარგიზა მაჰმუტზადა სოჭის კონგრესზე არჩევენისას აღმასკომის წევრობის კანდიდატი გახლდათ.

სხვათა შორის, გაისად სწორედ ბაქო უმასპინძლებს AIPS-ის მორიგ, 77-ე კონგრესს და საერთოდ, უნდა აღინიშნოს ჩვენი მეზობლების განსაკუთრებული აქტიურობა სხვადასხვა საერთაშორისო სპორტულ ფედერაციაში.

კონგრესის მესამე დღეს არჩევნები უჩვეულოდ ადრე – დილის 8 საათზე დაიწყო. უკონკურსოდ – მხოლოდ თითო კანდიდატით ჩატარდა AIPS-ის პრეზიდენტისა და პირველი ვიცე-პრეზიდენტის არჩევნები და შესაბამისად, უპრობლემოდ, ახალი ვადით აირჩიეს ძველი და კარვად ნაცნობი სახეები – AIPS-ის პრეზიდენტად ჯანი მერლო, პირველ ვიცე-პრეზიდენტად ჩემს მიერ

უკვე ნახსენები თურქი ესათ ილმაერი. ვიცე-პრეზიდენტი ოთხი უნდა აერჩიათ და აქ თავიდან ექვსი პრეტენდენტი გახლდათ. საბოლოოდ, აირჩიეს ჩვენი კარგი ნაცნობი, ლიტველი ლაიმა იასუნაიტე-შტაინშოფი; აგრეთვე დიდი სტაჟის მქონე ვიცე-პრეზიდენტი, რუსი ნიკოლაი დოლგოპოლოვი, ჩინელი ჰაიფენ ჟანგი და ყატარელი მოჰამედ ალ მალკი.

ავსტრიელმა მიხაელ კუნმა AIPS-ის ხაზინადრის პოსტზე ირანელ მანუჩარ ზანდის აჯობა. აღმასკომის 13 ახალარჩეული წევრის გვარები მკითხველისთვის ნაკლებსაინტერესოა, ამიტომ მხოლოდ იმ ქვეყნებს ჩამოვთვლით, რომელთა წარმომადგენლებიც აირჩიეს: არაბთა გაერთიანებული საამიროები, ბრაზილია, უნგრეთი, კორეა, დიდი ბრიტანეთი, ხორვატია, ურუგვაი, იაპონია, მექსიკა, პაკისტანი, მაროკო, ბელგია.

76-ე კონგრესის დახურვის დღეს დელეგატები უკვე ოლიმპიადის მთიან კლასტერს – „კრასნაია პოლიანას“ ესტუმრნენ. აქ 11 ოლიმპიური ობიექტია და მასზე მკითხველისთვის სათქმელი გაცილებით ბევრია, მაგრამ ამაზე, „ოლიმპიელის“ შემდეგ ნომერში მოვითხრობთ.

გიორგი გორბოქია,
საქართველოს სპორტულ ჟურნალისტთა ასოციაციის პრეზიდენტი

ქართული სპორტული ფოტოგრაფიის ანთოლოგია

ალექსანდრე კოტორაშვილი
ვლადიმერ გეგუშიძე. 2013

SOCAR

საქართველო
GEORGIA

სოკარი საქართველოს
ეროვნული ოლიმპიური
კომიტეტის ოფიციალური
პარტნიორია

WWW.SOCAR.GE